

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХІНКА»**

**Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису**

УДК 328.24:658.152(043.5)

ГУРЕЙ ІРИНА ІВАНІВНА

ДИСЕРТАЦІЯ

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ**

281 Публічне управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з публічного
управління та адміністрування

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____ / Ірина ГУРЕЙ /

Науковий керівник – Дзюрах Юрій Михайлович, доктор філософії з публічного
управління та адміністрування, доцент

Львів – 2024

АНОТАЦІЯ

Гурей І. І. Механізми державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерство освіти і науки України, Львів, 2024.

Одним з найважливіших завдань державного регулювання господарської діяльності є підвищення рівня інвестиційної активності підприємств. Таке підвищення є однією з головних умов забезпечення зростання економіки України. Водночас, поживлення інвестиційної активності підприємств потребує покращення процесів формування та реалізації їх інвестиційного потенціалу. Пришвидшення перебігу цих процесів значною мірою залежить від ефективного використання інструментів державної підтримки провадження інвестиційної діяльності підприємств. Своєю чергою, ефективність застосування цих інструментів визначається тим, наскільки дієвими є механізми державного регулювання інвестиційних можливостей суб'єктів підприємництва.

На теперішній час питанню державного регулювання інвестиційної діяльності компаній присвячено значну кількість наукових праць. Проте питання регулювання інвестиційного потенціалу підприємств все ще залишається неповністю дослідженим. При цьому вдосконалення державного регулювання інвестиційним потенціалом суб'єктів підприємницької діяльності є запорукою покращення інвестиційної діяльності цих суб'єктів. Отже, вивчення закономірностей регулювання інвестиційного потенціалу підприємств дає змогу поглибити розуміння особливостей та механізмів державного управління інвестиційними процесами.

Враховуючи викладене, метою цього дослідження є розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій

щодо формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Об'єктом дослідження виступає процес державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Предметом дослідження є механізми державного регулювання, спрямовані на формування, реалізацію та оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Під час дослідження застосовувались методи: узагальнення (при розробленні теоретичних та прикладних засад формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств); систематизації (при формуванні системи показників оцінювання інвестиційної активності підприємств; для удосконалення фінансово-економічного механізму державного регулювання процесу утворення інвестиційного потенціалу підприємств); економіко-математичного моделювання (для розроблення методичних засад оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання цього потенціалу); абстрагування (при аналізуванні та оцінюванні інвестиційної діяльності підприємств); системний аналіз (при розробці інституційного механізму державної підтримки стосовно інформаційного забезпечення процесу оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств; при формуванні механізмів державної підтримки покращення компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу).

Теоретичною та методологічною основою виконаного дослідження є законодавчі та нормативні акти України, а також наукові праці вітчизняних та іноземних авторів, матеріали державної та регіональної статистичної звітності, а також звітності підприємств, інтернет-ресурси.

Дана дисертаційна робота складає зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовується актуальність теми роботи, формулюються її мета та завдання, зазначаються об'єкт, предмет та методи дослідження, описуються наукова новизна та практична значимість отриманих результатів тощо.

У розділі 1 «Теоретичні засади державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств» розглянуто сутність, види, чинники формування та інструментарій оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств; проаналізовано європейський довід державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств; обґрунтовано комплексний механізм державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Зокрема, запропоновано групування чинників впливу на формування інвестиційного потенціалу підприємств та механізмів регулювання цього потенціалу. Виконано систематизацію європейського досвіду державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Розроблено функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що базується на поєднанні фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів.

У розділі 2 «Аналізування інвестиційної діяльності та оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств» виконано аналіз обсягів, структури та динаміки інвестиційної діяльності в Україні; оцінено інвестиційну активність підприємств; здійснено аналізування чинників впливу на інвестиційний потенціал підприємств та оцінювання його величини.

Серед іншого, удосконалено систему показників оцінювання інвестиційної активності підприємств завдяки побудові додаткових часткових та узагальнюючих індикаторів такого оцінювання за напрямками інвестиційної діяльності та за джерелами її фінансового забезпечення. Сформовано методичні засади оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання цього потенціалу, які передбачають виділення головних напрямів інвестиційної діяльності підприємств та побудову системи моделей визначення раціональних обсягів інвестування за кожним з цих

напрямів. Отримали подальший розвиток методичні засади аналізування впливу чинників на величину інвестиційного потенціалу підприємств, що сприяло формуванню інформаційного забезпечення розроблення та впровадження механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу.

У розділі 3 «Обґрунтування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств» виконано обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств; вдосконалено інституційний механізм державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств; проведено обґрунтування нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання.

Зокрема, розроблено ітераційно-аналітичну модель обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, яка містить шість ключових ітерацій: діагностики, вибору інструментів, параметризації, моделювання, впровадження, а також моніторингу та адаптації. Запропонована модель передбачає постійне вдосконалення механізму через моніторинг, аналіз результатів та адаптацію до змінних умов, що базується на формуванні бази даних, економетричному моделюванні та оцінці окремих інструментів фінансово-економічного механізму, які справляють статистично значущий вплив саме на інвестиційний потенціал підприємств, а вже через нього – на рівень їхньої інвестиційної активності. Вдосконалено підхід до обґрунтування інституційного механізму, який базується на врахуванні низки функціональних елементів інституційного механізму, серед яких зокрема формування інформаційної бази, оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, розробка алгоритмів взаємодії між інституціями, інституційна підтримка, а також моніторинг і адаптація. Покращено підхід до обґрунтування нормативно-правового механізму, який базується на системному підході, що враховує стратегічні пріоритети економіки, міжнародний досвід, потреби бізнесу, забезпечення прозорості, та включає декілька етапів, кожен із

яких спрямований на створення чіткої та ефективної нормативно-правової бази, яка сприятиме стимулюванню інвестиційної активності.

У висновках до роботи узагальнюються отримані результати проведеного дослідження.

Практичне значення результатів виконаної роботи полягає у наданні органам державної влади обґрунтованих рекомендацій з формування дієвих механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Окремі результати виконаного дослідження було використано у практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування та у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка».

Ключові слова: державне регулювання, інвестиційний потенціал, інструменти державного регулювання, інвестиції, інституційний механізм, фінанси-економічний механізм, нормативно-правова база, інвестиційна діяльність, державно-приватне партнерство, публічне управління, підприємництво, інновації.

ABSTRACT

Gurei I. I. Mechanisms of state regulation of the investment potential of enterprises. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 281 – Public management and administration – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2024.

One of the most important tasks of state regulation of economic activity is to increase the level of enterprises' investment activity. Such an increase is one of the main conditions for ensuring the growth of Ukraine's economy. At the same time, reviving enterprises' investment activity requires improvements in the formation processes and the realisation of their investment potential. The acceleration of these processes depends to a large extent on the effective use of instruments of state support for the investment activities of enterprises. In turn, the effectiveness of these instruments is determined by

the efficiency of the mechanisms of state regulation of investment opportunities for business entities.

To date, numerous scientific papers have addressed the state regulation of companies' investment activities. However, the regulation of the investment potential of enterprises remains under-researched. Improving state regulation of the investment potential of business entities is crucial for enhancing their investment activities. Therefore, studying the patterns of regulation regarding the investment potential of enterprises can help deepen our understanding of the features and mechanisms of public administration in investment processes.

Given the above, this study aims to develop theoretical provisions and to substantiate methodological and applied recommendations for establishing mechanisms of state regulation that enhance the investment potential of enterprises.

The study focuses on the state regulation of enterprises' investment potential. Specifically, it examines the mechanisms of state regulation that are designed to form, implement, and evaluate the investment potential of these enterprises.

The research used methods: generalization (in the development of theoretical and applied foundations of formation of mechanisms of state regulation of investment potential of enterprises); systematization (in the formation of a system of indicators of evaluation of investment activity of enterprises; to improve the financial and economic mechanism of state regulation of the process of formation of investment potential of enterprises); economic and mathematical modelling (for the development of methodological principles of evaluating the investment potential of enterprises as a component of mechanisms of state regulation of this potential); abstraction (in the analysis and evaluation of investment activity of enterprises); system analysis (in the development of an institutional mechanism of state support regarding information support of the process of evaluating the investment potential of enterprises; in the formation of mechanisms of state support for improving the competences of personnel of enterprises in matters of evaluation and realization of their investment potential).

The study is grounded in the legislative and regulatory acts of Ukraine, along with scientific works by both domestic and foreign authors. It also utilizes materials from state and regional statistical reports, enterprise reports, and various online resources.

This thesis includes an introduction, three chapters, conclusions, a reference, and appendices.

The introduction explains the topic's relevance, outlines its purpose and objectives, identifies the object, subject, and methods of the study, and describes the scientific novelty and practical significance of the results.

Chapter 1 "Theoretical Foundations of State Regulation of the Investment Potential of Enterprises," explores the essence, types, and factors that influence the formation of investment potential in enterprises. It also examines tools for assessing this potential and analyses European experiences in state regulation related to investment. Furthermore, the chapter establishes a comprehensive mechanism for state regulation of the investment potential of enterprises.

A set of factors influencing the development of enterprises' investment potential and the mechanisms for regulating this potential has been proposed. The experiences of European countries in state regulation of investment potential have been systematically analysed. Additionally, a comprehensive functional model for state regulation of enterprises' investment potential has been developed, which integrates financial, economic, institutional, and regulatory mechanisms.

Chapter 2 "Analysis of Investment Activity and Assessment of the Investment Potential of Enterprises," provides an analysis of the volume, structure, and dynamics of investment activity in Ukraine. It evaluates the investment performance of enterprises, examines the factors that influence their investment potential, and assesses its overall value.

The system of indicators used to assess the investment activity of enterprises has been improved by developing additional specific and generalized indicators focused on different areas of investment activity and various sources of financial support. Methodological foundations have been established to evaluate the investment potential

of enterprises, which is a key aspect of state regulation mechanisms. These foundations identify the main directions of investment activity and create a model system to determine the optimal investment volume for each direction. Additionally, the methodologies for analysing the impact of various factors on the value of enterprises' investment potential have been further refined. This development has aided in creating information support for the formulation and implementation of state regulation mechanisms related to investment potential.

Chapter 3 'Substantiation of Mechanisms of State Regulation of the Investment Potential of Enterprises,' outlines the financial and economic mechanisms used by the State to regulate the investment potential of enterprises. It also enhances the institutional mechanisms involved in this regulation and provides a clear rationale for the regulatory mechanisms affecting the investment potential of business entities.

An iterative-analytical model has been developed to substantiate the financial and economic mechanism for State regulation of the investment potential of enterprises. This model includes six key iterations: diagnostics, selection of instruments, parameterization, modelling, implementation, and monitoring and adaptation. The proposed model emphasizes continuous improvement of the mechanism through ongoing monitoring, analysis of results, and adaptation to changing conditions. This is achieved by forming a comprehensive database, employing econometric modelling, and evaluating individual instruments of the financial and economic mechanism that significantly impact the investment potential of enterprises and, consequently, their investment activity. Additionally, the approach to substantiating the institutional mechanism has been enhanced by considering several functional elements. These include establishing an information base, assessing the investment potential of enterprises, developing interaction algorithms between institutions, providing institutional support, and conducting monitoring and adaptation. Furthermore, the approach to substantiating the regulatory mechanism has also been refined. This improvement is based on a systematic approach that takes into account strategic economic priorities, international experience, and business needs. It emphasizes

transparency and includes several stages, each designed to create a clear and effective regulatory framework that stimulates investment activity.

The conclusion of the paper summarizes the study's results.

The practical significance of this work lies in offering public authorities well-founded recommendations for creating effective mechanisms to regulate the investment potential of enterprises. Some findings from this study have already been applied in the practices of public authorities, local self-governments and in the educational programs at Lviv Polytechnic National University.

Keywords: state regulation, investment potential, state regulation instruments, investments, institutional mechanism, financial-economic mechanism, regulatory framework, investment activity, public-private partnership, public administration, entrepreneurship, innovation.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧКИ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Гурей І. І., Дзюрах Ю. М. Аспекти публічного управління для розвитку інвестиційного потенціалу підприємств. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Державне управління»*. 2023. № 6 (20). С. 99-107.

(Особистий внесок автора: розроблено теоретичні засади публічного управління розвитком інвестиційного потенціалу підприємств;

Внесок Дзюраха Ю. М.: розглянуто інвестиційний потенціал підприємств як об'єкт державного регулювання).

2. Білик О. І., Васькович І. М., Парійчук В. А., Піх І. І.* Емоційний інтелект посадових осіб місцевого самоврядування як основа попередження конфліктів у їх професійній діяльності. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2021. Вип. №8 (14). С. 9-19.

(Внесок автора: розроблено пропозиції щодо проведення тренінгів як форми навчання, яку можна розглядати і як важливий інструмент підвищення компетентності державних службовців у питаннях регулювання інвестиційного потенціалу підприємств;

Внесок Білик О. І.: розроблено підходи до комплексної оцінки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування;

Внесок Васькович І. М.: розглянуто особливості професійного становлення та набуття професійної компетенції посадовими особами;

Внесок Парійчук В. А.: встановлено складові, які формують емоційний інтелект посадових осіб місцевого самоврядування).

3. Гурей І. І. Ефективність інструментів державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств: проблеми та напрями підвищення // *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2024. № 11 (53). С. 154–166.

4. Гурей І. І. Засади формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств України. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 2. С. 171–179.

5. Гурей І. І. Обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. Вип. 41. С. 230-236.

6. Гурей І. І. Роль інструментів державного регулювання економіки у формуванні інвестиційного потенціалу підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 256-261.

1.2. Матеріали науково-практичних конференцій

7. Гурей І. І. Аналізування інвестиційної діяльності як передумова розроблення механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. *Innovations in modern education: European and global context : abstracts of XIII International scientific and practical conference, Krakow, Poland, (November 25-27, 2024)*. 2024. С. 78-80.

8. Гурей І. І. Державне регулювання реалізації інвестиційного потенціалу підприємств як інструмент відбудови економіки України у післявоєнний період. *Сучасна парадигма публічного управління : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 10-12 листопада 2022 р.* 2022. С. 812-816.

9. Гурей І. І. Оцінювання впливу інструментів державного регулювання економіки на інвестиційний потенціал підприємств. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні : матеріали науково-практичної конференції (19 квітня 2024 р., Львів)*. 2024. С. 247-249.

10. Гурей І. І. Фінансові та організаційні механізми державної підтримки покращення компетенцій персоналу підприємств з оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. *Development of theories and methods of education of past years : abstracts of XII International scientific and practical conference, November 18–20, 2024, Antwerp, Brussels*. 2024. С. 82-84.

11. Гурей І. І. Формування інвестиційного потенціалу підприємств України як напрям забезпечення її економічної безпеки. *Національна безпека України в умовах сучасних викликів (22 серпня 2023 р., Чернігів, Україна)*. 2023. С. 56-57.

*прізвище змінено у зв'язку з одруженням з Піх на Гурей

ЗМІСТ

ВСТУП.....	14
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	20
1.1. Сутність, види, чинники формування та інструментарій оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств.....	20
1.2. Європейський довід державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.....	34
1.3. Обґрунтування комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.....	60
Висновки за розділом 1.....	89
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	92
2.1. Аналізування обсягів, структури та динаміки інвестиційної діяльності в Україні.....	92
2.2. Оцінювання інвестиційної активності підприємств у контексті формування інвестиційного потенціалу	101
2.3. Аналізування чинників впливу на інвестиційний потенціал підприємств та оцінювання його величини.....	117
Висновки за розділом 2.....	138
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	141
3.1. Формування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств	141
3.2. Напрями удосконалення функціонування інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.....	163
3.3. Розвиток та імплементація нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.....	183
Висновки за розділом 3.....	202
ВИСНОВКИ.....	208
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	211
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Відбудова економіки України у воєнний та повоєнний періоди потребує, серед іншого, активізації інвестиційної діяльності, яку провадять вітчизняні підприємства. Водночас, забезпечення такої активізації є складним завданням, оскільки рівень інвестиційної активності суб'єктів господарювання визначається низкою різноманітних чинників. Одним з головних таких чинників є наявна величина інвестиційного потенціалу підприємств. Важливість цього чинника, який безпосередньо впливає на інтенсивність інвестиційного процесу, полягає у тому, що навіть за належного ресурсного забезпечення інвестиційної діяльності її обсяги будуть низькими, якщо інвестиційний потенціал підприємств є малим. Тому нарощування цього потенціалу є одним з головних напрямів підвищення інвестиційної активності суб'єктів підприємництва.

Питання управління інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема на засадах формування та реалізації їх інвестиційного потенціалу, розглядаються у працях багатьох дослідників. Вагомих успіхів у вирішенні цих питань було досягнуто, зокрема, такими вченими, як О. В. Ареф'єва, М. М. Андрієнко, І. Ю. Бережна, М. В. Гараєв, Ю. М. Дзюрах, О. Л. Ворсовський, Т. В. Євась, І. Ю. Єпіфанова, Н. А. Єфіменко, С. О. Заїка, В. Я. Карковська, І. А. Косач, Т. Ю. Кучерук, Л. С. Ларка, Т. О. Макух, Н. Ю. Подольчак, Є. А. Поліщук, І. Г. Сурай, О. В. Федорчак, Р. Р. Юрків та ін. Переліченими науковцями та іншими дослідниками було встановлено основні закономірності утворення інвестиційних можливостей підприємств, виділено чинники такого утворення та запропоновано науково обґрунтовані механізми управління інвестиційним потенціалом компаній. Проте на теперішній час у науковій літературі питання такого управління вивчаються переважно з позицій самих підприємств, тобто підприємства розглядаються як суб'єкти управління своїми наявними та перспективними інвестиційними можливостями.

Проте, досвід провадження інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств показує, що значна кількість з них потребує зовнішньої підтримки

для здійснення управління їхнім інвестиційним потенціалом. Зокрема, мова йде як про фінансову, так і про організаційну, консалтингову та інші форми зазначеної підтримки. Одним з головних суб'єктів, які можуть надавати таку підтримку, є органи державної влади. Водночас, для того, щоб зазначена підтримка була ефективною, повинні бути розроблені дієві механізми державного регулювання інвестиційним потенціалом підприємств. Оскільки питання такого розроблення дотепер не є вирішеним, існує потреба у подальшому дослідженні цього питання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційної роботи відповідає науковій темі кафедри адміністративного та фінансово менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток смарт-спеціалізації “креативні індустрії” у Львівській області» (номер державної реєстрації № 0123U100401), в межах виконання якої дисертантка обґрунтувала фінансово-економічний механізм державного регулювання процесу формування інвестиційного потенціалу підприємств на засадах визначення тих інструментів зазначеного регулювання, які справляють статистично значущий вплив на збільшення відносного рівня інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання (акт про використання результатів дисертаційної роботи від 21.11.2024).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Завданнями роботи є:

– систематизувати європейський досвід державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств та розвинути методичні засади аналізування впливу чинників на величину цього потенціалу;

– розробити функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств;

– розвинути систему показників інвестиційної активності підприємств та методичні засади оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання;

- побудувати модель обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств;
- удосконалити методичні засади покращення інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств;
- вдосконалити підхід до обґрунтування нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Об'єктом дослідження є процес державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Предметом дослідження є механізми державного регулювання, спрямовані на формування, реалізацію та оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Методи дослідження. Під час дослідження застосовувались методи: узагальнення (при розробленні теоретичних та прикладних засад формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств – розділ 1); систематизації (при розробленні системи показників оцінювання інвестиційної активності підприємств – підрозділ 2.2; для удосконалити фінансово-економічний механізм державного регулювання процесу формування інвестиційного потенціалу підприємств – підрозділ 3.1); економіко-математичного моделювання (для розроблення методичних засад оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання цього потенціалу – підрозділ 2.3); абстрагування (при аналізуванні та оцінюванні інвестиційної діяльності підприємств – підрозділ 2.1); системний аналіз (при розробці інституційного механізму державної підтримки стосовно інформаційного забезпечення процесу оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств – підрозділ 3.2; при формуванні сукупності фінансових та організаційних механізмів державної підтримки покращення компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу).

Теоретичною та методологічною основою виконаного дослідження є законодавчі та нормативні акти України, а також наукові праці вітчизняних та

іноземних авторів, матеріали державної та регіональної статистичної звітності, а також звітності підприємств, інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні теоретичних положень та обґрунтуванні методико-прикладних рекомендацій щодо формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Наукова новизна дисертації полягає у тому, що:

вперше:

– розроблено функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що базується на поєднанні фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів, де комплексний механізм представлений як цілісна система взаємодії суб'єктів, об'єктів та цілей, що забезпечують формування та реалізацію інвестиційного потенціалу, а кожен з механізмів виконує специфічні функції, які підсилюють дію інших, створюючи комплексний вплив на формування й реалізацію інвестиційного потенціалу через застосування конкретних первинних та вторинних інструментів у контексті сприяння інвестиційній діяльності;

– побудовано ітераційно-аналітичну модель обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, яка містить шість ключових ітерацій: діагностики, вибору інструментів, параметризації, моделювання, впровадження, а також моніторингу та адаптації. Запропонована модель передбачає постійне вдосконалення механізму через моніторинг, аналіз результатів та адаптацію до змінних умов, що базується на формуванні бази даних, економетричному моделюванні та оцінці окремих інструментів фінансово-економічного механізму, які справляють статистично значущий вплив саме на інвестиційний потенціал підприємств, а вже через нього – на рівень їхньої інвестиційної активності;

удосконалено:

– методичні засади покращення інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, котрі, на противагу існуючим, базуються на врахуванні низки функціональних елементів

інституційного механізму, серед яких зокрема формування інформаційної бази, оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, розробка алгоритмів взаємодії між інституціями, інституційна підтримка, а також моніторинг і адаптація;

– підхід до обґрунтування нормативно-правового механізму, який на відміну від існуючих, базується на системному підході, що враховує стратегічні пріоритети економіки, міжнародний досвід, потреби бізнесу, забезпечення прозорості, та включає декілька етапів, кожен із яких спрямований на створення чіткої та ефективної нормативно-правової бази, яка сприятиме стимулюванню інвестиційної активності;

отримали подальший розвиток:

- систематизація європейського досвіду державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що стало підґрунтям для формування комплексного підходу до обґрунтування фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів, а також методичні засади аналізування впливу чинників на величину інвестиційного потенціалу підприємств, що сприяло формуванню інформаційного забезпечення розроблення та впровадження механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу;

– методичні засади оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання цього потенціалу, які, порівняно з існуючими засадами, передбачають виділення головних напрямів інвестиційної діяльності підприємств та побудову моделей визначення раціональних обсягів інвестування за кожним з цих напрямів, а також система показників інвестиційної активності підприємств завдяки побудові додаткових часткових та узагальнюючих індикаторів такого оцінювання за напрямами інвестиційної діяльності та за джерелами її фінансового забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення результатів виконаної роботи полягає у наданні органам державної влади обґрунтованих рекомендацій з формування дієвих механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Окремі результати

виконаного дослідження було використано у практичній діяльності Департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 2-52/621 від 26.11.2024), Явориської міської ради Львівської області (довідка № 8453 від 26.11.2024), Козівської селищної ради Тернопільської області (довідка № 2341 від 11.11.2024) та у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» (довідка 67-01-1941 від 25.11.2024).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, автором отримано особисто. З наукових праць, що опубліковані в співавторстві, у дисертації використано тільки ті ідеї і положення, які є результатом особистої роботи дисертанта.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи розглянуто та схвалено на таких науково-практичних конференціях: «Сучасна парадигма публічного управління» (10-12 листопада 2022 р., м. Львів); «Національна безпека України в умовах сучасних викликів» (22 серпня 2023 р., м. Чернігів); «Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні» (19 квітня 2024 р., м. Львів); «Development of theories and methods of education of past years» (18-20 листопада 2024 р., м. Антверпен); «Innovations in modern education: European and global context» (25-27 листопада 2024 р., м. Краків), а також на наукових семінарах кафедри адміністративного та фінансово менеджменту Національного університету «Львівська політехніка».

Публікації. За результатами досліджень опубліковано 11 наукових праць, серед яких: 6 статей у наукових фахових виданнях України, 5 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг основного тексту становить 210 сторінок. Дисертаційна робота містить 29 таблиць, 20 рисунків, список використаних джерел із 210 найменувань та 4 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність, види, чинники формування та інструментарій оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств

В умовах динамічного конкурентного середовища діяльності підприємств забезпечення їх стійких позицій на ринках збуту продукції потребує реалізації заходів з економічного розвитку суб'єктів підприємництва. Своєю чергою, оскільки більшість таких заходів має інвестиційний характер, то досягнення належних темпів економічного розвитку підприємств вимагає від них наявності достатньої величини інвестиційного потенціалу. Проблема формування цього потенціалу є особливо актуальною для підприємств України, рівень інвестиційної активності у більшості з яких є невисоким. Проте збільшення величини інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання є непростим завданням, зокрема, через наявність значної кількості чинників, які зумовлюють цю величину. Відповідно, процес формування інвестиційного потенціалу підприємств потребує ефективного управління ним. Щоб забезпечити виконання цієї умови необхідним є докладний розгляд інвестиційного потенціалу підприємств як об'єкта прикладання управлінських впливів.

Питання оцінювання та управління інвестиційним потенціалом суб'єктів підприємницької діяльності розглядалися у значній кількості наукових праць. Плідні результати у вирішенні цих питань досягли, зокрема, такі науковці, як І. Ю. Бережна [10], М. В. Гараєв [30], О. Л. Ворсовський [29], Т. В. Євась [65], І. Ю. Єпіфанова [68], Н. А. Єфіменко [69], С. О. Заїка [70], Т. Ю. Кучерук [96], Л. С. Ларка [97], Є. А. Поліщук [135], Р. Р. Юрків [173] та ін. Цими та іншими науковцями було встановлено сутність та особливості інвестиційного потенціалу підприємств, розроблено показники та методи його оцінювання, запропоновано механізми формування зазначеного потенціалу.

Розглядаючи інвестиційний потенціал підприємств як об'єкт управління, необхідно, насамперед, виявити сутність та головні риси цього різновиду сукупного економічного потенціалу суб'єктів господарювання. При цьому варто спочатку розглянути існуючі у науковій літературі підходи до визначення поняття потенціалу підприємства. Як випливає з даних, представлених у табл. 1.1, до найбільш поширених таких підходів належать: ресурсно-цільовий, функціональний, функціонально-цільовий, комбінований та реалізаційний підхід.

Стосовно існуючих у сучасній науковій літературі підходів до тлумачення поняття інвестиційного потенціалу підприємства, то як видно з даних табл. 1.2, ці підходи значною мірою співпадають з наявними підходами до трактування змісту сукупного потенціалу компаній. Водночас, серед визначень інвестиційного потенціалу підприємства зустрічаються і ті, що відповідають ресурсному підходу, тоді як комбінований підхід практично не застосовується.

Загалом, використання ресурсного підходу до встановлення змісту поняття інвестиційного потенціалу підприємства варто застосовувати лише у випадку, коли розглядається інвестиційний потенціал компанії як суб'єкта інвестування. Проте, зазначений підхід не є достатньо обґрунтованим для використання у випадку розгляду інвестиційного потенціалу підприємства як об'єкта інвестування. Дійсно, у другому випадку реалізація цього потенціалу може здійснюватися не тільки завдяки інвестиційним ресурсам, наявним у даного підприємства, але й за рахунок зовнішніх джерел фінансування.

Отже, зміст поняття інвестиційного потенціалу підприємства можливо розглядати з двох боків, а саме: як здатність підприємства одержувати та ефективно освоювати у своїй діяльності певні обсяги інвестиційних ресурсів та як спроможність підприємства ухвалювати певні інвестиційні рішення, вкладаючи відповідні обсяги інвестицій, отриманих як із внутрішніх, так і із зовнішніх їхніх джерел. Відповідно, у першому випадку реципієнтом інвестицій виступає лише досліджуване підприємство, тоді як у другому випадку таким реципієнтом можуть виступати і інші об'єкти інвестування.

Таблиця 1.1

Існуючі у сучасній літературі підходи до тлумачення поняття потенціалу
підприємства

Групи підходів 1	Приклади тлумачень 2	Автори (джерело) 3
Ресурсно-цільовий підхід	Сукупність якостей системи взаємопов'язаних ресурсів, можливостей та їх мобілізації щодо досягнення цілей підприємства, конкурентних переваг з урахуванням впливу зовнішнього середовища	Сабадирьова А. [139]
	Сукупність ресурсів (трудових, матеріальних, технічних, фінансових, інноваційних та ін.), навичок і можливостей керівників, спеціалістів та інших категорій персоналу щодо виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу (прибутку) і забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства.	Репіна І. М. [136]
	Сукупність наявних та придатних до мобілізації основних джерел, засобів країни, елементів потенціалу цілісної економічної системи, що використовуються і можуть бути використані для економічного зростання й соціально-економічного прогресу	Матковський Р. Б. [106]
	Сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що можуть за певних діючих внутрішніх і зовнішніх чинників середовища бути спрямовані на реалізацію діяльності підприємства, метою якої є задоволення нових потреб суспільства	Калінеску Т.В., Романовська Ю.А., Кирилов О.Д. [76]
Функціональний підхід	Можливості, які не існують до того часу, поки вони не виявляться в конкретних результатах	Харченко С. В. [164]
	Сукупність активних і пасивних, явних і прихованих альтернатив (можливостей) якісного розвитку соціально-економічної системи підприємства у певному середовищі господарювання (ситуаційно-ринкова складова) з урахуванням ресурсних, структурно-функціональних, часових, соціокультурних та інших обмежень	Олексюк О. І. [123]
Функціонально-цільовий підхід	Складна економічна система функціональних відносин між елементами реального і потенційного рівнів розвитку підприємства, що відбиває його готовність у певний час мобілізувати ресурсні можливості для досягнення поставлених цілей з максимальною ефективністю у процесі оптимальної взаємодії з зовнішнім середовищем	Савченко В. Ф. [141]

Продовження табл. 1.1

1	2	3
	Інтегральне відображення поточних і майбутніх можливостей економічної системи щодо трансформування вхідних ресурсів за допомогою притаманних їй персоналу підприємницьких здібностей в економічні блага, максимально задовольняючи в такий спосіб корпоративні та суспільні інтереси	Федонін О. С. та ін. [159]
	Сукупна здатність наявних економічних ресурсів забезпечити виробництво максимально можливого обсягу корисності, відповідного потребам суспільства на певному етапі його розвитку	Балацький О.Ф. [6]
	Є спроможністю, здатністю сприяти задоволенню потреб суспільства, розвиватися у визначено напрямку, досягати поставлених цілей за умов максимальної ефективності, отримувати заплановані результати, підвищувати конкурентоспроможність за рахунок сформованої у певний момент часу сукупності структурованих ресурсів, які використовуються у мовах дії чинників зовнішнього середовища	Ажаман І. А., Жидков О. І. [1]
Комбінований підхід	Сукупність економічних ресурсів і виробничих можливостей фірми, що можуть бути використані для досягнення цілей фірми та її розвитку	Добикіна О. К., Рижиков В. С., Касьянюк С. В., Кокотько М. Є., Костенко Т. Д. [62]
	Можливість системи ресурсів і компетенцій підприємства створювати результат для зацікавлених осіб за допомогою реалізації бізнес-процесів	Краснокутська Н. С. [90]
	Наявні в економічного суб'єкта ресурси, оптимальна структура та вміння їх раціонального використання для досягнення поставленої мети	Великий тлумачний словник української мови Економічна енциклопедія [64]
Реалізаційний підхід	Міра досягненням підприємством поставленої мети	Шкроміда Н.Я. [172]
	Ступінь використання своїх ресурсів	Костирко Р.О. [86]

Примітка: сформовано автором

При цьому необхідно відзначити, що у нашій роботі буде розглядатися випадок інвестиційного потенціалу підприємства, який виступатиме як об'єкт інвестування, тобто потенційний реципієнт інвестицій.

Тоді поняття цього потенціалу варто розкрити, базуючись на комбінованому підході до трактування економічного потенціалу компаній. З цих позицій інвестиційний потенціал підприємства може бути ототожненим із спроможністю підприємства у певний момент часу та за певних умов функціонування прийняти

Таблиця 1.2

Існуючі у сучасній літературі підходи до тлумачення поняття
інвестиційного потенціалу підприємства

Групи підходів	Приклади тлумачень	Автори (джерело)
Ресурсний підхід	Сукупність ресурсів, факторів та умов для інвестування	Іванов С. В. [72]
	Сукупність ресурсів, віднесених до інвестиційних за критерієм можливого їх вкладення в статутний капітал підприємства	Стеченко Д. М. [148]
Ресурсно-цільовий підхід	Сукупність економічних ресурсів, що можуть бути мобілізовані суб'єктом господарювання та як можливості підприємства використовувати ці ресурси для досягнення стратегічної мети	Сабліна Н. В. [140]
	Відповідним чином організована динамічна, взаємопов'язана сукупність інвестиційних ресурсів власне підприємства та інвестиційних ресурсів, залучених ззовні, що перебувають у його розпорядженні та можуть бути за певних умов задіяні в інвестиційній діяльності задля досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства у майбутньому, враховуючи при цьому стан і характеристики макроекономічного середовища, в якому безпосередньо функціонує підприємство	Бережна І. Ю. [10]
	Сукупність прихованих інвестиційних ресурсів, джерел, можливостей, засобів, запасів, які під впливом зовнішніх або внутрішніх факторів інвестиційного середовища формуються і починають взаємодіяти між собою для вирішення поставлених стратегічних завдань у результаті інвестиційної діяльності підприємства	Заїка С. О. [70]
	Інвестиційні ресурси та їх оптимальна структура використання для досягнення поставленої мети	Мацибора Т. В. [107]
Функціональний підхід	Здатність досягти бажаного результату через реалізацію та управління інвестиційними можливостями, що містяться в інвестиційних ресурсах	Нечитайло У. П. [119]
	Можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь	Гриньова В. М. та ін. [40]
	Здатність до фінансового забезпечення висхідного інвестиційного тренду шляхом нагромадження основного капіталу та збільшення дохідності й прибутковості від його генерування у поточному та середньостроковому періодах	Білоусова О. С. [12]
	Інвестиційний потенціал є максимально можливою здатністю залучати у виробництво і ефективно використовувати інвестиційні ресурси для здійснення реальних і фінансових інвестицій, які матеріалізуються у новостворюваних факторах суспільного виробництва та суспільній інфраструктурі	Мельник А. Ф., Васіна А. Ю., Желюк Т. Л., Попович Т. М. [109]

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Функціонально-цільовий підхід	Організована сукупність внутрішніх і зовнішніх економічних можливостей, які створюють умови для розвитку та реалізації стратегічних і тактичних цілей підприємства в сфері інвестиційної діяльності; сукупність необхідних ресурсів і можливостей для здійснення інвестиційної діяльності й досягнення цілей розвитку підприємства	Кучерук Г. Ю., Вовк О. М. [96]
	Можливості щодо формування та відновлення основних фондів з метою забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності робіт та послуг	М'яких І. М. [114]
	Фінансові можливості забезпечення інвестування, що визначаються обсягом власних й позикових фінансових ресурсів інвестиційного спрямування та ефективністю їх використання	Юрків Р. Р. [174]
	Сукупність наявних матеріальних та нематеріальних, трудових та організаційно-управлінських ресурсів підприємства, що характеризують його спроможність прийняти та освоїти інвестиційні кошти	Макух Т. О., Стечишин Т. О. [104]

Примітка: сформовано автором

та освоїти інвестиційні ресурси, забезпечивши при цьому максимально можливу ефективність своєї господарської діяльності.

Необхідно відзначити, що інвестиційний потенціал підприємств характеризується низкою особливостей, частина з яких впливає із запропонованого вище трактування цієї категорії. До головних таких властивостей варто віднести наступні:

1) інвестиційний потенціал формується під впливом значної кількості чинників внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств;

2) механізм формування інвестиційного потенціалу є досить складним та має ієрархічну природу, тобто може бути побудована певна ієрархія чинників формування інвестиційного потенціалу підприємств;

3) величина інвестиційного потенціалу визначатиметься обсягами усіх основних видів потреб суб'єктів господарювання в інвестиціях;

4) величина інвестиційного потенціалу підприємства не є постійною у часі, а змінюється залежно від характеру тих змін, які відбуваються як у внутрішньому,

так і у зовнішньому середовищі функціонування суб'єкта підприємницької діяльності;

5) інвестиційний потенціал підприємств підлягає оптимізації, тобто величина цього потенціалу може набувати найкращого значення за певним наперед встановленим критерієм та з урахуванням наявних або майбутніх ресурсних та інших обмежень;

б) інвестиційний потенціал підприємств визначається як наявними на теперішній час у підприємства резервами стосовно інвестування у нього, так і перспективами подальшого економічного розвитку компаній [28, 38, 108].

Враховуючи викладене вище, можливо виділити декілька різновидів інвестиційного потенціалу підприємств, як це представлено на рис. 1.1.

Зокрема, за ступенем формування інвестиційного потенціалу підприємства доцільно виділити два головні його різновиди, а саме – наявний та стратегічний. Наявний інвестиційний потенціал суб'єкта господарювання характеризує теперішній рівень його інвестиційних можливостей.

Водночас, стратегічний інвестиційний потенціал підприємства характеризує ті його можливості, які підприємство може досягти завдяки вдосконаленню певних складників свого внутрішнього середовища. Наприклад, таким складником може виступати система управління інвестиційної діяльності компанії. З урахуванням запропонованого поділу інвестиційного потенціалу підприємства на наявний та стратегічний з'являється можливість навести авторське визначення поняття формування інвестиційного потенціалу підприємства, а саме: під таким формуванням варто розуміти процес переходу від поточного інвестиційного потенціалу певної компанії до її стратегічного інвестиційного потенціалу.

Управління інвестиційним потенціалом підприємств повинно передбачати реалізацію комплексу технічних, технологічних, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на оптимізацію величини зазначеного потенціалу.

Рис. 1.1. Класифікація видів інвестиційного потенціалу підприємства
Примітка: авторська розробка

При цьому процес такого управління повинен включати реалізацію низки послідовних етапів дій, а саме:

1) виділення головних чинників формування інвестиційного потенціалу підприємства та побудова ієрархії цих чинників;

2) визначення кола суб'єктів управління інвестиційним потенціалом компанії (тоді у подальшому процес такого управління розглядатиметься з позиції його певного суб'єкта (суб'єктів));

3) встановлення критерію оптимізації інвестиційного потенціалу та можливих обмежень щодо такої оптимізації (зокрема, цими критеріями можуть виступати прибуток підприємства, його надприбуток, чистий грошовий потік, ринкова вартість тощо, які підлягають максимізації);

4) оцінювання наявного та прогнозного інвестиційного потенціалу підприємства, яке досліджується;

5) розроблення комплексу технічних, технологічних, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на оптимізацію величини наявного інвестиційного потенціалу досліджуваного суб'єкта підприємницької діяльності;

6) здійснення цих заходів та формування попередньої програми заходів з реалізації у майбутньому прогнозного інвестиційного потенціалу досліджуваного підприємства.

При цьому суб'єктами управління інвестиційним потенціалом підприємств виступають, насамперед, їх власники та менеджери. Водночас, деякі з таких суб'єктів можуть знаходитися у зовнішньому середовищі функціонування суб'єктів підприємництва. Зокрема, такими суб'єктами можуть та повинні виступати органи державної влади та місцевого самоврядування. Проте ці органи здійснюватимуть переважно непряме управління інвестиційним потенціалом підприємств, реалізуючи переважно таку функцію цього управління як регулювання.

Як впливає з описаної вище послідовності процесу управління інвестиційним потенціалом суб'єктів підприємницької діяльності, ефективність

перебігу цього процесу значною мірою залежить від того, наскільки правильно та у повному обсязі виділено головні чинники, які справляють вплив на формування зазначеного потенціалу.

На теперішній час у науковій літературі представлено різні підходи до групування тих факторів, які справляють вплив на величину інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва.

Так, у низці наукових праць, зокрема у [167], пропонується здійснювати поділ чинників формування інвестиційного потенціалу підприємств на внутрішні та зовнішні, що відповідає ознаці поділу таких чинників за джерелом їхнього виникнення. При цьому у [71] до внутрішніх чинників формування інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання поділено на позитивні (для прикладу, кваліфікований менеджмент; високий рівень оборотності капіталу тощо) та негативні (наприклад, незадовільна маркетингова політика; недостатня кваліфікація персоналу; дефіцит оборотних коштів та ін.). Так само, на позитивні та негативні пропонується у праці [71] пропонується поділяти і зовнішні чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал компаній. Схожий поділ факторів інвестиційного потенціалу компаній, тобто виокремлення внутрішніх та зовнішніх чинників, наведено у [2, 16].

Також викликає класифікація чинників впливу на інвестиційний потенціал за об'єктивністю виникнення та впливу, яку наведено у [116]. Згідно цієї класифікації виділено: об'єктивні та суб'єктивні чинники впливу.

Досить деталізованою є класифікація чинників формування інвестиційного потенціалу, яка подається у [112]. У цій класифікації виокремлюються сім ознак чинників впливу на інвестиційний потенціал.

Колектив авторів [158] пропонує виділяти чинники, що впливають на формування потенціалу підприємства торгівлі за ознакою сфери впливу на елементи потенціалу, відповідно до якої всі чинники поділяють на зовнішні й внутрішні.

У працях [54] та [168] найбільш значущі чинники впливу на інвестиційний потенціал виокремлюються, виходячи зі складових цього потенціалу. Відповідно, серед зазначених чинників виділені ресурсно-сировинний, виробничий, споживчий, інфраструктурний, інтелектуальний, інституційний, інноваційний чинники. Отже, при такому поділі основний наголос робиться на внутрішньому середовищі формування інвестиційних можливостей підприємств.

Таким чином, огляд літературних джерел та власні дослідження, дозволили нам запропонувати поділ факторів формування інвестиційного потенціалу підприємств за низкою класифікаційних ознак, як це наведено у табл. 1.3. При цьому необхідно враховувати ієрархічний характер сукупності чинників формування інвестиційного потенціалу економічних суб'єктів, тобто існування таких чинників більш та менш високого рівнів (рис. 1.2).

Таким чином, процес управління інвестиційним потенціалом підприємств повинен базуватися на визначенні головних чинників його формування, які знаходяться на нижчому щаблі, та на встановленні оптимальних напрямів управлінських впливів на ці чинники з метою активування усієї ієрархії факторів, які справляють вплив на величину інвестиційних можливостей суб'єктів підприємництва.

Необхідно відзначити, що ефективність реалізації інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання значною мірою залежить від того, наскільки точно оцінено величину цього потенціалу, що, своєю чергою, потребує застосування дієвого інструментарію такого оцінювання. Насамперед, це стосується показників та методів оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств.

На теперішній час у різних наукових працях подається та застосовується значна кількість таких показників та методів [37, 73, 80 та ін.]. Зокрема, одним з найбільш розповсюджених у науковій літературі методичних підходів до оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств є здійснення такого оцінювання на засадах використання показників фінансового стану підприємств.

Таблиця 1.3

Класифікація чинників формування інвестиційного потенціалу
підприємства

Класифікаційні ознаки	Назви груп чинників
1. За місцем знаходження чинників	1.1. Чинники, які характеризують ресурсне забезпечення та інші складники внутрішнього середовища функціонування підприємства
	1.2. Чинники, які характеризують умови зовнішнього середовища, у якому функціонує підприємство
2. За економічним змістом чинників	2.1. Наявні у підприємства обсяги його ресурсів
	2.2. Споживчі властивості ресурсів підприємства
	2.3. Наявні у власників та в управлінських працівників підприємства компетенції щодо управління підприємницькою діяльністю
	2.4. Параметри зовнішнього середовища функціонування підприємства, які справляють прямий або опосередкований вплив на інвестиційні можливості суб'єкта підприємництва
3. За впливом на формування та реалізацію інвестиційного потенціалу підприємства	3.1. Чинники, які зумовлюють зростання величини інвестиційного потенціалу підприємства
	3.2. Чинники, які зумовлюють зменшення величини інвестиційного потенціалу підприємства
	3.3. Чинники, які зумовлюють покращення реалізації інвестиційного потенціалу підприємства
	3.4. Чинники, які зумовлюють погіршення реалізації інвестиційного потенціалу підприємства
4. За суб'єктами, що можуть здійснювати управлінський вплив на відповідні чинники	4.1. Чинники, на які можуть справляти управлінський вплив власники підприємства
	4.2. Чинники, на які можуть справляти управлінський вплив менеджери підприємства
	4.3. Чинники, на які можуть справляти управлінський вплив органи державної влади
	4.4. Чинники, на які можуть справляти управлінський вплив органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти управління
	4.5. Чинники, які піддаються непрямому управлінню усіма його суб'єктами
	4.6. Чинники, що не піддаються управлінню усіма його суб'єктами
5. Залежно від характеру впливу одних груп чинників на інші	5.1. Чинники нижчої ланки
	5.2. Чинники середньої ланки (ланок)
	5.3. Чинники вищої ланки
6. За ступенем динамічності	6.1. Інерційні
	6.2. Мінливі
7. За швидкістю активації	7.1. Чинники, які можуть бути швидко активованими
	7.2. Чинники, активація яких потребує певного часу
	7.3. Чинники, активація яких відбувається досить повільно
8. За способом вимірювання	8.1. Чинники, які вимірюються якісними індикаторами
	8.2. Чинники, які вимірюються абсолютними кількісними індикаторами
	8.3. Чинники, які вимірюються відносними кількісними індикаторами

Примітка: систематизовано автором за результати розгляду праць [112, 116, 158 та ін.]

Рис. 1.2. Модель формування інвестиційного потенціалу підприємства
Примітка: авторська розробка

При цьому одним з різновидів цього підходу є коефіцієнтний підхід [36]. Він передбачає обчислення відносних показників оцінювання інвестиційного потенціалу, перелік яких співпадає з індикаторами оцінювання фінансового стану компаній. Певним недоліком цього підходу є те, що за нього інвестиційний потенціал практично зводиться до фінансового стану суб'єктів підприємництва, що не виглядає достатньо правомірним.

Також варто відзначити інтегральний підхід до оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств. Зазначений підхід використовується для отримання узагальнюючого висновку стосовно інвестиційного потенціалу компаній та передбачає застосування спеціально розроблених економіко-математичних

моделей, параметризація яких потребує попередньої математичної обробки великого обсягу вхідної статистичної інформації [61]. Також при використанні інтегрального підходу досить часто застосовуються методи рейтингової оцінки [168].

Розглядаючи інструментарій оцінювання інвестиційного потенціалу, неможливо не зазначити оптимізаційний метод такого оцінювання [143]. Використання цього методу передбачає встановлення оптимальних обсягів інвестицій, які доцільно вкласти у певне підприємство у деякий момент часу. Перевагою цього методу є його формалізований характер, наукова обґрунтованість та практична цінність. Водночас, застосування цього методу потребує попереднього встановлення відповідного критерію оптимальності.

Враховуючи викладене вище, можна запропонувати систему показників оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства, загальний вигляд якої подано на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Система показників оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства

Примітка: авторська розробка

Як впливає з даних, представлених на рис. 1.3, пропонована система показників оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства базується на застосуванні оптимізаційного підходу до виконання такого оцінювання. Використання цієї системи показників дасть змогу належним чином структурувати та повною мірою подати усю необхідну інформацію, яка описує інвестиційні можливості суб'єктів господарювання.

1.2. Європейський довід державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Дослідження європейського досвіду державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є важливим для формування ефективних механізмів управління інвестиціями, що сприяють економічному зростанню та сталому розвитку. У сучасних умовах глобалізації та економічної нестабільності державне регулювання інвестицій відіграє ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності національних економік, залученні капіталу та розвитку інноваційних секторів. Вивчення передових практик країн Європи дозволяє адаптувати їх до специфічних умов інших країн, підвищуючи ефективність внутрішніх політик.

Для аналізу було обрано Німеччину, Францію та Великобританію як одних із провідних економік Європи, що демонструють різні підходи до регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. На сьогодні наведені країни мають потужні економічні системи, розвинену інфраструктуру, ефективні правові механізми та багаторічний досвід залучення іноземного капіталу, однак до впровадження ефективних механізмів державного регулювання ці країни стикалися зі значними проблемами, які гальмували реалізацію їхнього інвестиційного потенціалу. Зокрема у Німеччині після Другої світової війни

економіка стикнулася з руйнівними наслідками, включаючи низький рівень індустріалізації, недостатність інфраструктури та обмежений доступ до капіталу. Відсутність скоординованої державної підтримки створювала бар'єри для залучення інвестицій, особливо в інноваційні сектори. Недостатня інтеграція між промисловістю та науково-дослідними установами обмежувала потенціал розвитку технологій і модернізації економіки. Водночас у Франції, до запровадження дієвих механізмів, існували проблеми із залученням інвестицій у високотехнологічні галузі через громіздку бюрократичну систему та відсутність стимулів для інвесторів. Крім того, значні економічні дисбаланси між регіонами ускладнювали рівномірний розподіл інвестицій, обмежуючи розвиток у віддалених та слаборозвинених регіонах. Фінансування інновацій і досліджень також було недостатнім, що уповільнювало економічний прогрес. Щодо Великобританії слід відмітити, що до впровадження прозорого регуляторного механізму, фінансовий сектор часто страждав від недостатнього контролю, що призводило до нестабільності на ринку та зниження довіри інвесторів. Крім того, складні процедури для іноземних інвесторів обмежували їх доступ до стратегічних секторів. Відсутність розвиненої мережі технологічних парків і кластерів стримувала розвиток інноваційних підприємств, які могли б конкурувати на глобальних ринках. Загалом вищенаведені проблеми стали поштовхом до розробки комплексних механізмів регулювання, що включають фінансово-економічні стимули, інституційну підтримку та нормативно-правові рамки, які сприяють залученню капіталу, розвитку інновацій і забезпеченню сталого економічного зростання, а досвід, отриманий Німеччиною, Францією та Великобританією в процесі подолання цих викликів, є вкрай важливим для розробки сучасних підходів до державного регулювання інвестиційного потенціалу в інших країнах та Україні зокрема. Об'єднання практик державного регулювання досліджуваних країн дозволяє визначити ефективні моделі для формування комплексного механізму до регулювання інвестиційного потенціалу

підприємств, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності, розвитку інновацій та забезпеченню стійкого економічного зростання.

Дослідження державного регулювання інвестиційного потенціалу у Німеччині, дозволило виявити, що державне регулювання підприємств базується на поєднанні різних механізмів, а особливості підходу Німеччини полягають у децентралізованості управління, де значну роль у регулюванні інвестиційного потенціалу відіграють уряди федеральних земель, що дає змогу адаптувати політику до потреб конкретних регіонів. Важливим моментом є інтеграція з ЄС: багато програм і нормативів узгоджуються з політикою Європейського Союзу, що забезпечує доступ до спільного ринку, а також робиться акцент на сталому розвитку та підтримці інвестицій, що відповідають принципам зеленої економіки та енергетичної трансформації. Механізми, що застосовуються в Німеччині, є комплексними та добре інтегрованими, оскільки враховують фінансово-економічні стимули, інституційну підтримку на різних рівнях (від федерального до регіонального) та стабільне нормативно-правове регулювання, а інструменти спрямовані на забезпечення балансу між розвитком інновацій, захистом інтересів держави і стимулюванням інвестиційного потенціалу.

У Німеччині пільгове оподаткування для компаній, які інвестують у дослідження та розробки (R&D), стало ключовим інструментом стимулювання інноваційного розвитку, що законодавчо закріплено Законом Forschungszulagengesetz (Research Allowance Act) у 2019 році, який вводить федеральні субсидії для витрат на R&D. Закон передбачає податковий кредит у розмірі 25% витрат на заробітну плату працівників, зайнятих у R&D-проєктах, при цьому максимальна сума субсидій для однієї компанії встановлена на рівні 500 000 євро на рік. Податкові пільги можуть застосовуватися для проєктів, які відповідають критеріям інноваційності за міжнародними стандартами, включаючи розвиток нових продуктів чи технологій. Основною метою впровадження такого інструменту є стимулювати компанії до збільшення інвестицій у дослідження та інновації, а також підтримка малих та середніх підприємств (МСП), які

традиційно мають обмежений доступ до фінансових ресурсів для R&D. У 2020 році після впровадження пільг, понад 25 000 компаній подали заявки на податкові кредити, що демонструє високий рівень зацікавленості, а основна увага приділялася підприємствам у секторах технологій, фармацевтики та промислового виробництва. Такий підхід мав позитивний вплив на інвестиційний потенціал, оскільки сприяв зростанню інвестицій протягом 2020-2023 років, зокрема інвестиції у дослідження та розробки зросли на 8% у порівнянні з попередніми періодами, особливо серед МСП [185], тому Німеччина змогла зберегти позицію провідного інноваційного центру Європи. Поряд із цим відбулося значне розширення можливостей для бізнесу, зокрема пільгове оподаткування дозволило компаніям реінвестувати заощаджені кошти в нові проекти, розширення технологічної бази та сприяло створенню робочих місць. Окрім цього відбулося зростання іноземних інвестицій, оскільки Закон підвищив привабливість Німеччини для іноземних інвесторів, що працюють у сфері високих технологій [186]. Можна стверджувати, що податкові стимули стали важливим чинником для зростання інвестиційного потенціалу Німеччини, а описані інструменти підвищили інвестиційний потенціал німецьких підприємств, зробивши інновації доступнішими та сприяючи стабільному економічному зростанню.

Іншим важливим інструментом є амортизаційні пільги для підприємств у Німеччині, які дозволяють підприємствам списувати значну частину витрат на модернізацію основних засобів у перші роки їх використання. Такий підхід до забезпечення пришвидшеної амортизації включає можливість списання до 25% вартості обладнання або технологій у перший рік експлуатації, що суттєво скорочує термін окупності інвестицій [187]. Особливу увагу приділено інвестиціям у енергоефективні та інноваційні технології. Метою запровадження амортизаційних пільг є стимулювання модернізації виробничих потужностей, підвищення ефективності підприємств і сприяння впровадженню інноваційних рішень, а також підтримка сталого розвитку, зокрема шляхом переходу на

енергоефективні технології, що відповідають стратегічним цілям німецької економіки. Пільги впроваджено через оновлення німецького Податкового кодексу, що передбачає прискорену амортизацію для обладнання, яке використовується у виробництві. Уряд створив інструменти для автоматизації процедур застосування пільг, що дозволяє підприємствам легко отримати доступ до цих переваг. Особливою популярністю пільги користуються серед підприємств, які впроваджують автоматизовані системи та модернізують застарілі технології. Амортизаційні пільги значно вплинули на зростання інвестиційної активності у виробничому секторі. Протягом 2020-2022 років обсяг інвестицій у модернізацію основних засобів зріс на 7%, що дозволило багатьом підприємствам оновити обладнання, зменшити витрати на виробництво та підвищити конкурентоспроможність. Крім того, такі пільги сприяли впровадженню зелених технологій, що є важливим елементом сталого розвитку економіки. Уряд Німеччини вбачає у таких пільгах не лише економічну, але й екологічну перспективу, адже вони сприяють модернізації промисловості з урахуванням цілей сталого розвитку. Результати впровадження цих заходів демонструють позитивну динаміку: лише за три роки після їх впровадження обсяг інвестицій у модернізацію виробничих потужностей значно зріс, що свідчить про високу ефективність цих інструментів механізму. Амортизаційні пільги не лише підтримали підприємства у процесі модернізації, але й сприяли реалізації довгострокових державних стратегій у напрямі зеленої економіки. Інвестиції у нові енергоефективні технології, які також потрапляють під дію цих пільг, стали важливим компонентом переходу Німеччини до сталого розвитку.

Окрім податкових стимулів урядом Німеччини активно впроваджуються субсидії та гранти, зокрема здійснюється підтримка стартапів через залучення венчурного капіталу. В межах Програми «INVEST», запровадженої Федеральним урядом Німеччини, залучено ключові інструменти стимулювання інвестицій у стартапи, а основна мета – сприяти залученню приватного капіталу до інноваційних підприємств, які на ранніх етапах розвитку часто стикаються з

обмеженим доступом до фінансів [188; 189]. Програма надає фінансову підтримку через податкові пільги та прямі субсидії інвесторам, які вкладають кошти в інноваційні стартапи. Основна концепція полягає у відшкодуванні частини витрат інвесторів, що зменшує ризики капіталовкладень у молоді підприємства. Інвестори можуть отримати 20% від розміру свого капіталовкладення у стартап у формі субсидії, а максимальна сума відшкодування для одного інвестора становить 500 000 євро на рік. Якщо інвестор продає свою частку в стартапі через кілька років, він звільняється від оподаткування прибутку, отриманого від цього продажу. Мета програми полягає у створенні сприятливих умов для розвитку стартап-екосистеми Німеччини, оскільки спрямована на залучення венчурного капіталу до компаній, що працюють у сферах з високим потенціалом інновацій, підтримку підприємств на початкових етапах розвитку, а також розвиток високотехнологічних галузей, таких як інформаційні технології, штучний інтелект, екологічні інновації. Програма адмініструється Федеральним міністерством економіки та енергетики (BMWK). Стартапи, які бажають взяти участь у програмі, мають відповідати кільком критеріям: підприємство повинно бути зареєстроване в Німеччині, річний оборот не перевищує 10 мільйонів євро, а вік компанії не перевищує 10 років. Окрім цього компанія повинна працювати у сфері, яка відповідає визначеним урядом пріоритетам інноваційного розвитку, а інвестори також мають зареєструватися в програмі, підтвердивши свою готовність фінансувати стартапи.

Слід відмітити високий вплив на інвестиційний потенціал реалізації цього інструменту, оскільки протягом останніх років «INVEST» продемонструвала значний вплив на розвиток інноваційного підприємництва, зокрема з моменту запуску програми було інвестовано понад 1 мільярд євро у стартапи, підтримані через цей механізм. Поряд із цим у 2021-2023 роках зросло залучення венчурного капіталу до стартапів зросло приблизно на 15%, а Програма допомогла стартапам Німеччини отримати міжнародну увагу, зокрема у сферах фінтех, кліматичних інновацій та біотехнологій. Відтак можна констатувати, що Програма «INVEST» є

ефективним інструментом підтримки стартапів, яка не лише зменшує фінансові ризики інвесторів, але й сприяє розвитку інноваційного потенціалу країни, дозволяє Німеччині підтримувати статус одного з провідних інноваційних центрів Європи, стимулюючи економічне зростання через розвиток стартап-екосистеми.

Особливої уваги заслуговує Програма розвитку регіонів GRW (Gemeinschaftsaufgabe «Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur»), що базується на співфінансуванні регіональних інвестиційних проєктів та є одним із ключових інструментів підтримки інвестицій у слабкорозвинених регіонах Німеччини. Вона спрямована на зменшення економічних дисбалансів між регіонами через стимулювання приватних і публічних інвестицій, оскільки забезпечує фінансову підтримку для реалізації інвестиційних проєктів у регіонах, які мають потребу в економічному розвитку, через співфінансування приватних інвестицій, спрямованих на створення або модернізацію підприємств, а також субсидії для розвитку інфраструктури, яка сприяє економічному зростанню. Відтак підприємства можуть отримати значну частину фінансування витрат, пов'язаних із придбанням основних засобів, модернізацією виробничих процесів або створенням нових робочих місць. Основною метою програми є зміцнення конкурентоспроможності економічно слабких регіонів, забезпечення рівномірного соціально-економічного розвитку країни, а також підтримка створення робочих місць через інвестиції в інфраструктуру та підприємства. Програма реалізується у співпраці федерального уряду, земель і місцевих органів влади, зокрема Федеральний уряд і землі надають кошти для співфінансування, а підприємства або місцеві органи влади залучають решту необхідного капіталу. Компанії подають заявки через регіональні економічні агентства, які оцінюють відповідність проєктів цілям GRW, при цьому сектори, що мають стратегічне значення, такі як промисловість, логістика, високі технології, отримують особливу увагу. Оцінюючи вплив GRW на розвиток регіонів слід зазначити його позитивну динаміку, зокрема згідно зі статистикою 2020-2023 років, через програму інвестовано понад 6 мільярдів євро у слабкорозвинені регіони, що

сприяло створенню понад 150 000 нових робочих місць та значному зростанню регіонального ВВП [187; 190]. Слід також згадати зростання приватних інвестицій, оскільки державне співфінансування зменшили ризики для бізнесу, тому програма є прикладом ефективної співпраці держави і бізнесу для вирівнювання економічних можливостей у різних регіонах країни.

В контексті пільгового кредитування слід виокремити Німецький державний банк розвитку KfW, що надає кредити на пільгових умовах для фінансування інноваційних, екологічних та інфраструктурних проєктів [191]. Загалом такі пільгові кредитні програми спрямовані на підтримку доступу до фінансування на вигідних умовах, зокрема зі зниженими відсотковими ставками та довгими термінами погашення з метою сприяти сталому економічному розвитку через фінансування проєктів, які відповідають стратегічним цілям державної політики, стимулювати зелений перехід через фінансування екологічних ініціатив, розвивати інфраструктуру, важливу для економічної інтеграції та регіонального розвитку, а також підтримувати інноваційні проєкти, які забезпечують технологічний прорив у різних галузях. Державне регулювання проявляється реалізацією кредитних програми, зокрема «KfW Energy Efficiency Programme» для підприємств, що впроваджують енергоефективні рішення, кредити для інноваційних підприємств, які працюють у сферах R&D, цифрових технологій, екології та енергетики та спеціальні кредити для муніципалітетів, які модернізують інфраструктуру. Серед основних фінансових умов є знижені відсоткові ставки (іноді до 1% річних), термін погашення кредитів 10–30 років, доступ до грантів у рамках деяких програм, які покривають до 20% витрат, де цільовою аудиторією виступають малі та середні підприємства, стартапи та компанії, що займаються інноваціями, а також регіональні органи влади, відповідальні за розвиток інфраструктури.

Характеризуючи ефективність таких програм слід зазначити, що програми KfW значно стимулювали розвиток екологічних та інноваційних галузей у Німеччині, зокрема у 2022 році банк профінансував проєкти на суму понад 30

мільярдів євро, з яких значна частина була спрямована на зелений перехід і енергоефективність, а підприємства, які скористалися пільговими кредитами, відзначають зростання виробничої ефективності, зниження витрат на енергію та посилення конкурентоспроможності, тому зазначені програми є прикладом ефективного використання державних ресурсів для стимулювання розвитку інноваційних і екологічних ініціатив, що сприяє загальному зростанню економічного потенціалу країни.

Характеризуючи інституційний механізм державного регулювання інноваційного потенціалу у Німеччині слід виокремити функціонування таких інституцій як інститути підтримки бізнесу, індустриальні парки та спеціальні економічні зони, платформи державно-приватного партнерства (ДПП).

Досліджуючи діяльність Germany Trade & Invest (GTAI) у контексті інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу можемо констатувати, що зазначена організація є ключовою федеральною агенцією Німеччини, яка забезпечує підтримку іноземних інвесторів і допомагає німецьким компаніям виходити на міжнародні ринки, а її діяльність інтегрована у систему інституційного механізму державного регулювання, спрямовану на залучення інвестицій та зміцнення економічного потенціалу країни. Агенція активно займається пошуком іноземних компаній, які зацікавлені у виході на німецький ринок, і надає їм повний спектр консультаційних послуг, зокрема щодо інформації про економічну ситуацію в Німеччині, рекомендацій щодо юридичних та регуляторних питань, оцінки потенціалу регіонів і галузей для інвестицій, а також консультації для інвесторів. Поряд із цим агенція пропонує індивідуальний супровід для компаній, що планують відкрити бізнес у Німеччині щодо підтримки у виборі місця розташування підприємства, інформації про податкові та фінансові стимули, а також консультацій щодо кадрових питань та логістичної інфраструктури. Водночас GTAI здійснює промоцію німецького ринку та представляє Німеччину як привабливий інвестиційний напрямок на міжнародних форумах, виставках та конференціях, акцентуючи на таких перевагах, як

розвинена інфраструктура, висококваліфікована робоча сила, доступ до ринку Європейського Союзу. Важливим моментом у функціонування є також сприяння експорту німецьких компаній, оскільки GTAI допомагає німецьким підприємствам розширювати експортний потенціал через інформаційно-консультаційну підтримку та аналіз зовнішніх ринків.

Загалом реалізація такого широкого функціоналу реалізується через обґрунтовані інструменти підтримки серед яких інформаційні платформи, де GTAI публікує детальні звіти про стан німецької економіки, правове регулювання, податкові стимули та потенціал галузей, надання персоналізованих консультацій, де команда експертів агенції супроводжує інвесторів на всіх етапах входу на ринок, а також надання інформації про програми державного фінансування та пільгові умови для іноземних компаній.

Слід зазначити, що GTAI відіграє ключову роль у збільшенні обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у Німеччині, зокрема у 2022 році агентство сприяло залученню понад 1 700 інвестиційних проєктів, загальний обсяг яких склав кілька мільярдів євро, а більшість інвестицій припала на сектори технологій, енергетики та виробництва [192]. Окрім цього GTAI також сприяє створенню нових робочих місць, впровадженню інноваційних рішень у національну економіку, є ефективним інструментом німецького інституційного механізму, що підтримує приріст капіталу, розвиток сучасної інфраструктури, впровадження нових технологій і забезпечення економічної стабільності, тому, безперечно, ефективність діяльності дослідженої організації свідчить про необхідність імплементації цього досвіду для України.

Окрім цього важливими суб'єктами інституційного механізму державного регулювання є регіональні агенції розвитку в Німеччині, зокрема Invest in Bavaria, діяльність яких спрямована на адаптацію загальнодержавної політики до специфіки кожного регіону, підтримку підприємств та залучення іноземного капіталу. Invest in Bavaria – це офіційна агенція розвитку Баварії, яка підтримує інвесторів на всіх етапах реалізації проєктів у регіоні. Її основною метою є

створення сприятливих умов для іноземних та внутрішніх інвесторів, які бажають розпочати чи розширити бізнес у Баварії. Схожі агенції функціонують в інших федеральних землях Німеччини, надаючи місцеву підтримку. Invest in Bavaria та інші подібні агенції зробили значний внесок у зростання регіональної економіки, зокрема у 2022 році Баварія стала одним із провідних регіонів Німеччини за обсягом прямих іноземних інвестицій, залучивши мільярди євро у високотехнологічні сектори, а завдяки діяльності Invest in Bavaria було створено тисячі робочих місць і реалізовано понад 1 000 інвестиційних проєктів у сфері ІТ, енергетики та промисловості [193].

У Німеччині діє розгалужена мережа індустріальних парків, які є важливим елементом інституційного механізму державного регулювання та створюють комплексну інфраструктуру для підтримки бізнесу, сприяючи залученню інвестицій і стимулюванню економічного розвитку. Одним із найбільш відомих прикладів є Frankfurt-Höchst Industrial Park, спеціалізована зона, які надає підприємствам готову інфраструктуру, адміністративну підтримку та доступ до комунальних послуг, а також пропонує податкові пільги, грантову підтримку та спрощення процедур ведення бізнесу, що сприяє інвестиційній привабливості. Парк займає понад 4,6 км² і забезпечує високоякісну інфраструктуру для підприємств хімічної, фармацевтичної та біотехнологічної галузей, а компанії отримують доступ до енергетичних мереж, водопостачання, логістичних послуг, лабораторій та офісних приміщень. Окрім цього резиденти парку мають доступ до податкових пільг, включаючи знижені ставки на інвестиційні доходи, забезпечується адміністративний супровід і консультування з питань регулювання, ліцензування та сертифікації, сприяння в пошуку партнерів для спільних проєктів і постачальників. У 2022 році Frankfurt-Höchst Industrial Park став домівкою для понад 90 компаній, включаючи світових лідерів у фармацевтичній та хімічній галузях. Завдяки діяльності індустріальних парків, Німеччина залучила мільярди євро інвестицій, створивши тисячі нових робочих місць [194].

Щодо нормативно-правового регулювання питань, що стосуються інвестиційного потенціалу підприємств слід відмітити прийняти й у Німеччині Закон про зовнішню торгівлю та платежі (AWG), що регулює іноземні інвестиції, особливо у стратегічні галузі (енергетика, телекомунікації) [195] і є основним інструментом регулювання іноземних інвестицій у Німеччині. Він встановлює правові рамки для економічних операцій між німецькими та іноземними суб'єктами, забезпечуючи баланс між відкритістю ринку та захистом національних інтересів. Закон набув особливого значення у контексті стратегічних секторів, таких як енергетика, телекомунікації, оборона, інфраструктура та інші галузі, що впливають на безпеку держави, зокрема у частині регулювання операцій, пов'язаних із придбанням іноземними інвесторами часток у німецьких компаніях, а також контролю за експортом товарів, технологій, фінансових послуг, які можуть впливати на безпеку Німеччини чи ЄС. Також Закон передбачає механізм перевірки іноземних прямих інвестицій (FDI) у компанії, що працюють у стратегічних секторах, що охоплює випадки, коли частка іноземного інвестора перевищує 10% у таких галузях, як оборона, енергетика чи телекомунікації. Відповідного до даного нормативно-правового акту Уряд має право блокувати угоди, якщо вони загрожують громадській безпеці чи порядку. Закон діє на основі Регламенту ЄС про інвестиційний скринінг, що забезпечує гармонізацію правил у межах ЄС та реалізується Федеральним міністерством економіки та енергетики (BMWK) у співпраці з іншими регуляторними органами, зокрема процедура перевірки інвестицій включає подання інформації про угоду до регуляторних органів, оцінку потенційного впливу на національну безпеку, ухвалення рішення про затвердження чи блокування угоди. Федеральне міністерство з питань економіки та кліматичних заходів (Міністерство) проводить перевірки за погодженням з Міністерством закордонних справ, Міністерством оборони та Міністерством внутрішніх справ і громадськості. Крім того, заборона інвестицій вимагає схвалення всього федерального уряду. Придбання, здійснені шляхом внутрішньої реструктуризації,

не підлягають перевірці ПШ. З іншого боку, угоди з активами потрапляють під контроль ПШ, якщо придбання стосується відокремленої частини компанії або всіх основних операційних ресурсів компанії чи відокремленої частини компанії. Хоча інвестори, що вкладують в стратегічні сектори можуть зіткнутися з більш суворими умовами та необхідністю тривалого узгодження угод, проте законом забезпечено прозорі умови для іноземних інвесторів, які працюють у неризикових галузях, а гармонізація з європейським законодавством сприяє формуванню єдиного інвестиційного клімату в ЄС, що здійснює позитивний вплив на інвестиційну привабливість підприємств.

Вищенаведені механізми державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств у Німеччині демонструють системний і всебічний підхід, який сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату. Вони поєднують фінансові стимули, ефективне правове регулювання та розвинену інституційну підтримку, що дозволяє країні залишатися конкурентоспроможною на глобальному рівні. Завдяки податковим пільгам і пільговому кредитуванню, бізнес отримує доступ до фінансових ресурсів для реалізації інноваційних, екологічних і технологічних проєктів. Державні інституції та регіональні агенції розвитку, які надають повний спектр підтримки інвесторам, починаючи від консультацій і логістики до промоції та фінансових програм сприяють розвитку інвестиційного потенціалу, а наявність розгалуженої мережі індустріальних парків створює для підприємств готову інфраструктуру, що знижує вартість входу на ринок і стимулює інвестиційну активність у ключових секторах. Водночас правові механізми гарантують, що іноземні інвестиції, особливо у стратегічних галузях, відповідають національним інтересам і сприяють забезпеченню економічної безпеки. Такий підхід дозволяє зберігати відкритість для інвесторів, знижуючи ризики, пов'язані з небажаним контролем у важливих для країни секторах. У результаті Німеччина демонструє зразок балансу між стимулюванням економічного зростання через залучення інвестицій та захистом стратегічних інтересів, а досліджена модель є ефективним прикладом для інших країн, що

прагнуть інтегрувати різні механізми регулювання для посилення свого інвестиційного потенціалу.

Франція, як одна з провідних економік ЄС, застосовує політики, що стимулюють залучення іноземних інвестицій, підтримують інноваційні сектори та забезпечують захист національних інтересів. Досліджуючи сутність програми *Crédit d'Impôt Recherche (CIR)*, виявлено, що вона є однією з найпривабливіших податкових пільг у Франції, спрямованою на стимулювання досліджень і розробок (R&D), оскільки дозволяє компаніям, які працюють у Франції, списувати значну частину витрат, пов'язаних з інноваційною діяльністю. CIR підтримує широкий спектр R&D-активностей, включаючи розробку нових технологій, вдосконалення існуючих продуктів і проведення фундаментальних досліджень. Підприємства можуть отримати податковий кредит у розмірі 30% від витрат на R&D, до максимальної суми 100 мільйонів євро. Якщо витрати перевищують цей ліміт, ставка зменшується до 5%. Водночас для нових компаній ставка кредиту може досягати 50% у перший рік та 40% у другий рік роботи, а витрати на заробітну плату, обладнання, патенти, підрядні дослідження та інші R&D-активності підлягають відшкодуванню. Слід зазначити, що кредит доступний усім французьким компаніям, а також іноземним підприємствам, що ведуть діяльність у Франції, проте R&D-проекти мають відповідати певним науково-технічним критеріям, які оцінюються Національним науково-дослідним агентством. Основна мета CIR полягає в заохоченні компаній до інвестицій у R&D для підвищення конкурентоспроможності Франції на глобальному ринку, а сама програма спрямована на розвиток інноваційних галузей, таких як ІТ, біотехнології, екологічні рішення, і є інструментом залучення міжнародних корпорацій. Програма CIR адмініструється Міністерством економіки та фінансів Франції у співпраці з регіональними агенціями підтримки бізнесу. Підприємства, які претендують на податковий кредит, мають подавати детальний звіт про витрати, підтверджуючи, що вони відповідають критеріям програми.

Аналізуючи вплив даного інструменту на інвестиційний потенціал Франції варто відмітити зростання інвестицій у R&D, зокрема Програма CIR дозволила Франції досягти одного з найвищих рівнів інвестицій у R&D серед країн ЄС. У 2022 році загальний обсяг інвестицій у дослідження склав понад 2% ВВП, а понад 20 000 компаній скористалися пільгами CIR, включаючи малий і середній бізнес, що збільшило рівень інноваційності економіки [196; 197].

Окрім цього слід відмітити гранти та субсидії у рамках Plan France Relance, яка була запущена урядом Франції у 2020 році, та була масштабним планом економічного відновлення після пандемії COVID-19. Її бюджет у розмірі 100 мільярдів євро спрямований на зміцнення стійкості французької економіки через підтримку підприємств, модернізацію виробничих процесів та розвиток інновацій. Значну частину фінансування становлять гранти та субсидії для підприємств. Серед основних цілей слід виділити екологічний перехід у частині прискорення впровадження зеленої енергетики та декарбонізації промисловості, та реалізацію проектів із впровадження екологічних технологій, конкурентоспроможність у частині стимулювання модернізації виробничих процесів через інвестиції у нові технології та фінансової підтримки інноваційних стартапів, а також забезпечення соціально-економічної стійкості через створення робочих місць через розширення виробничих потужностей та забезпечення розвитку слаборозвинених регіонів через регіональні ініціативи.

Відтак підприємства можуть отримати гранти на реалізацію проектів, що відповідають цілям програми (наприклад, модернізація обладнання або впровадження цифрових рішень), а прямі субсидії надаються малим і середнім підприємствам (МСП), які розширюють виробничі потужності. Основними сферами підтримки в межах програми є енергетика (гранти на інвестиції в зелений водень, відновлювані джерела енергії), інновації (підтримка R&D-проектів, зокрема в біотехнологіях, ІТ та медицині) та інфраструктура (фінансування модернізації транспортної та логістичної інфраструктури). Підприємства можуть подавати заявки через цифрові платформи, створені урядом

Франції, а регіональні органи влади співпрацюють з бізнесом для адаптації фінансування до місцевих умов. Загалом вплив на інвестиційний потенціал проявляється зростанням інвестицій, зокрема завдяки Plan France Relance обсяг приватних інвестицій у Франції у 2022 році зріс на 15%, особливо в екологічному та технологічному секторах, а також слід зазначити, що програма допомогла понад 30 000 малих і середніх підприємств отримати гранти або субсидії [198], що сприяло створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності. Окрім цього значна частина фінансування спрямована на слаборозвинені регіони, що сприяє вирівнюванню соціально-економічних дисбалансів, та довгостроковому розвитку та посиленню стійкості французької економіки.

Успішну реалізацію державної політики, спрямованої на підтримку підприємств, які впроваджують сучасні технології, сприяють екологічній трансформації та розширюють міжнародну присутність демонструє Bpifrance національний банк розвитку Франції, що є ключовим інструментом інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу. Основна функція банку полягає у забезпеченні доступу до фінансування для підприємств, зокрема через пільгові кредити, орієнтовані на підтримку цифровізації, енергозбереження та експортної діяльності, що сприяє зміцненню конкурентоспроможності французьких компаній як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Програми підтримки трансформації бізнесу реалізуються через впровадження сучасних цифрових рішень, таких як автоматизація виробництва, цифровий маркетинг і кібербезпека, а також фінансування проєктів, спрямованих на впровадження енергоефективних технологій і зниження викидів вуглецю та забезпечення фінансування для компаній, які розширюють експортні операції, зокрема через страхування ризиків і надання гарантій. Завдяки доступним умовам кредитування, низьким процентним ставкам для підтримки інвестицій у стратегічних секторах та гнучким термінам погашення, що залежать від типу проєкту (зазвичай від 5 до 20 років) малі та середні підприємства є основними бенефіціарами програм, оскільки саме вони найчастіше стикаються з

обмеженим доступом до приватного фінансування. Оцінюючи ефективність таких інструментів державного регулювання слід відмітити, що фінансування цифровізації дозволяють підприємствам підвищити ефективність операцій і відповідати сучасним стандартам, кредити на енергозбереження сприяють зниженню витрат компаній на енергію та адаптації до європейських екологічних стандартів, а експортні кредити, у свою чергу, допомагають французьким компаніям закріпитися на міжнародних ринках, збільшуючи обсяги зовнішньої торгівлі. У 2022 році завдяки діяльності Bpifrance було профінансовано понад 30 000 проектів, що сприяло створенню нових робочих місць і підвищенню інвестиційної активності [199]. Bpifrance працює у тісній співпраці з місцевими органами влади, галузевими асоціаціями та інвесторами, забезпечуючи підтримку на всіх етапах проекту – від аналізу ринку до фінансового забезпечення та реалізації. Вищенаведене доводить, що такий успішний досвід державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є важливим інструментом для імплементації в Україні при умові адаптації його до реалій нашого сьогодення.

Серед державних інституцій, діяльність яких серед іншого спрямована на забезпечення підтримки інвестиційного потенціалу підприємств слід також виділити функціонування Business France, що є національною агенцією Франції, яка забезпечує підтримку іноземних інвесторів та сприяє залученню інвестицій. Її місія полягає у промоції Франції як привабливого місця для інвестування, підтримці економічного розвитку та інтеграції іноземного капіталу в стратегічні галузі економіки. Діяльність агенції є частиною інституційного механізму державного регулювання, що спрямований на розвиток економіки через інвестиції. Ключовими функціями та послугами, що надає агенція є промоція Франції на міжнародному рівні, зокрема через організацію бізнес-форумів, виставок та інших заходів, спрямованих на демонстрацію економічних переваг країни, а також висвітлення конкурентних переваг Франції, таких як доступ до ринку ЄС, інноваційна екосистема та висока якість інфраструктури. Окрім цього

агенція займається інформаційна підтримка інвесторів шляхом надання даних про законодавчі та регуляторні умови, податкові пільги та фінансові стимули для інвесторів, а також аналізу ринку та консультування щодо особливостей економіки регіонів. Водночас важливим є супровід інвестиційних проектів, зокрема допомога у виборі локації для реалізації проекту, підтримка у взаємодії з місцевими органами влади і партнерами та забезпечення консалтингових послуг на всіх етапах реалізації інвестиційного проекту. Важливим при цьому є залучення інвесторів у стратегічні галузі, зокрема у зелену енергетику, інформаційні технології, автомобільну промисловість та біотехнології. В межах діяльності організації створено електронні цифрові платформи для поширення інформації про можливості інвестування у Франції, розвинуто партнерські зв'язки з місцевими та міжнародними економічними агентствами, які сприяють розвитку регіональних проектів, а також запроваджено організування заходів, спрямованих на залучення іноземного капіталу.

Дослідження вплив аналізованої інституції на інвестиційний потенціал підприємств свідчить про позитивну динаміку в низці показників, зокрема у 2022 році Business France сприяла реалізації понад 1500 інвестиційних проектів, що створило близько 50 000 нових робочих місць [200; 201]. Значна частина залучених інвестицій була спрямована у регіональні ініціативи, що сприяло вирівнюванню соціально-економічного розвитку, а також агенція допомогла зміцнити позиції Франції як одного з провідних інвестиційних напрямків у Європі, отже слід відмітити, що Business France виступає важливим елементом інституційного механізму регулювання інвестиційного потенціалу Франції, що забезпечує комплексну підтримку іноземним інвесторам і сприяє сталому економічному розвитку.

Яскравим прикладом успішного поєднання державної політики з розвитком інфраструктури, що дозволяє Франції ефективно залучати інвестиції та стимулювати інноваційний розвиток є індустриальні парки та технопарки Франції. Уряд Франції активно розвиває мережу індустриальних і технопарків як важливий

елемент інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу. Одним із найвідоміших прикладів є Sophia Antipolis, перший і найбільший технологічний парк Франції, розташований у регіоні Прованс-Альпи-Лазурний берег, що являється інноваційним кластером та сприяє економічному зростанню, залученню інвестицій і розвитку високотехнологічних секторів економіки. Парк займає площу понад 2400 гектарів, на якій розташовано понад 2500 компаній, що забезпечує сучасну інфраструктуру, включаючи офісні приміщення, лабораторії та доступ до транспортної та енергетичної мережі, а резиденти парку мають право на податкові пільги в межах інноваційних програм, таких як *Crédit d'Impôt Recherche* та *Innovation Tax Credit*, а також доступ до фінансових грантів для проектів, спрямованих на розвиток новітніх технологій. Окрім цього Sophia Antipolis тісно співпрацює з провідними університетами та науковими установами, забезпечуючи компаніям доступ до інтелектуальних ресурсів і можливість проведення спільних досліджень. Водночас парк активно підтримує зелений перехід, залучаючи проекти, спрямовані на впровадження відновлюваних джерел енергії та зниження викидів вуглецю, що є вкрай важливим для реалізації цілей сталого розвитку. Sophia Antipolis забезпечує роботою понад 43 000 працівників, залучених у високотехнологічних галузях, парк приваблює інвесторів з усього світу, включаючи лідерів у сфері інноваційних технологій, таких як IBM, Hewlett-Packard, та Air France, а створення кластеру стало моделлю для розвитку подібних парків у інших регіонах Франції [202].

Щодо нормативно-правового регулювання інвестиційного потенціалу підприємств слід зазначити, що у Франції регулювання прямих іноземних інвестицій (FDI) у стратегічних секторах, таких як оборона, енергетика та цифрові технології, є важливим елементом забезпечення національної безпеки, економічної стабільності і стратегічної автономії країни. Відтак Уряд Франції визначає стратегічні сектори, які потребують особливого захисту, серед яких оборона (виробництво військової техніки, програмного забезпечення для

безпеки), енергетика (інфраструктура, пов'язана з електроенергетикою, нафтогазовим сектором), а також цифрові технології (кібербезпека, управління даними та штучний інтелект). Механізм перевірки включають поетапні алгоритми, зокрема інвестори, які бажають придбати частку понад 10% в компанії зі стратегічного сектору, повинні подати заявку на затвердження до Міністерства економіки та фінансів, а Уряд, у свою чергу, має право блокувати угоду, якщо вона загрожує національній безпеці чи порушує стратегічні інтереси, оскільки оцінка ризиків покладається на Міністерство економіки, яке аналізує ризики, пов'язані з угодою, та перевіряє, чи відповідає інвестиція критеріям законодавства про FDI. Затвердження може бути надано з умовами (наприклад, зобов'язання залишити виробництво у Франції) або без умов, а Уряд залишає за собою право повністю заблокувати угоду. Франція посилює механізми регулювання через постійні оновлення законодавства, зокрема Закон РАСТЕ (2019) підвищив прозорість угод та адаптував правила FDI до сучасних викликів, а у низці постанов узгоджено французькі норми з Регламентом ЄС про контроль прямих іноземних інвестицій [203; 204].

Вплив досліджених інструментів на інвестиційний потенціал підприємств характеризується позитивними ефектами через збалансованість державної політики, оскільки регулювання FDI у стратегічних секторах дозволяє зберігати відкритість для іноземних інвестицій, захищаючи водночас ключові національні інтереси, а сама система забезпечує сприятливий клімат для інвесторів, які готові працювати у межах прозорих правил і зобов'язань. Поряд із цим завдяки захисту стратегічних галузей Франція зберігає економічну та технологічну незалежність, відтак Франція успішно балансує між відкритістю до інвестицій і захистом національних інтересів, використовуючи прозорі та ефективні механізми перевірки FDI.

Як і Німеччина, Франція також демонструє системний підхід до регулювання інвестиційного потенціалу, інтегруючи фінансові стимули, підтримку через інституційні структури та строгий правовий контроль у

стратегічних секторах, що дозволяє країні залучати іноземні інвестиції, зберігаючи контроль над ключовими галузями.

Іншим яскравим прикладом здійснення успішного державного регулювання є Велика Британія, яка характеризується різноманітністю та гнучкістю інструментів, що дозволяє ефективно залучати інвестиції у ключові сектори економіки, підтримуючи як інноваційні стартапи, так і великі міжнародні компанії. Такий системний підхід сприяє зміцненню позицій країни як провідного глобального фінансового центру, а завдяки потужній фінансовій інфраструктурі країна є одним із найбільших центрів залучення іноземного капіталу у світі.

Серед фінансових інструментів регулювання інвестиційного потенціалу слід виокремити запроваджені Урядом податкові стимули, зокрема в межах податкової програми Enterprise Investment Scheme (EIS), що спрямована на стимулювання інвестицій у стартапи та малі бізнеси. Заснована у 1994 році, програма є частиною інституційного механізму державного регулювання, що підтримує інновації та розвиток підприємництва в межах якої інвестори можуть отримати податкове зниження на прибутковий податок у розмірі до 30% від суми інвестиції. Поряд із цим вкладення до 1 мільйона фунтів стерлінгів на рік підлягають податковій знижці, а для інвестицій у «зелені» підприємства сума може збільшуватись до 2 мільйонів фунтів. Також інвестори мають право відкласти сплату податків на приріст капіталу, якщо прибуток інвестується у компанії, що відповідають умовам EIS. Якщо інвестор утримує акції протягом щонайменше трьох років, прибуток від їхнього продажу звільняється від оподаткування, а у разі збитків інвестор може компенсувати втрати через зменшення податкового зобов'язання. Загалом EIS орієнтована на залучення коштів у стартапи та компанії, які знаходяться на ранніх етапах розвитку, а цільовими секторами часто є високотехнологічні галузі, зокрема біотехнології та екологічні рішення.

Слід зазначити, що з моменту створення програми понад 27 мільярдів фунтів стерлінгів було інвестовано в більш ніж 33 000 компаній. У 2022 році EIS забезпечила фінансування для понад 4 000 підприємств, більшість із яких

належали до секторів високих технологій та екології [205]. Програма EIS є потужним інструментом стимулювання приватного інвестування, який сприяє інноваційному розвитку Великої Британії та створенню нових робочих місць.

Як і у Німеччині та Франції, у Великій Британії також значну роль у забезпечення інвестиційного потенціалу відіграє British Business Bank (BBB) – національний банк розвитку Великої Британії, створений для стимулювання інвестиційної активності у малому та середньому бізнесі (МСП). Його основна функція – забезпечити підприємства доступом до вигідного фінансування, спрямованого на підтримку інноваційних проектів, експортної діяльності та сталого розвитку [206]. BBB надає кредити за зниженими ставками для компаній, які займаються інноваціями, впроваджують цифровізацію або розвивають нові технології, зокрема для експортної діяльності, які передбачають підтримку підприємств, що прагнуть розширити свої ринки за кордоном. Банк забезпечує кредитні гарантії для компаній, які не можуть отримати фінансування в комерційних банках. В межах програми для інновацій Innovative Growth Fund, підтримується розробка нових продуктів та впровадження високотехнологічних рішень, а також через партнерство з UK Export Finance BBB пропонує підтримку підприємствам, які займаються міжнародною торгівлею. Основна мета British Business Bank полягає у створенні сприятливих умов для малого бізнесу, підвищенні його доступу до фінансування та сприянні економічному зростанню через залучення приватних інвестицій, підтримку бізнесу у сфері інновацій та експорту, забезпечення фінансової стійкості підприємств, вплив на інвестиційний потенціал, зростання інноваційної активності.

Аналізуючи ефективність даного інструменту державно регулювання виявлено, що завдяки BBB було профінансовано тисячі інноваційних проектів, які сприяли економічному зростанню, зокрема у 2022 році банк виділив понад 12 мільярдів фунтів стерлінгів на фінансування бізнесу, що сприяло створенню нових робочих місць і розширенню підприємств [206], а також програми підтримки експорту допомогли британським компаніям закріпитися на

міжнародних ринках, збільшивши обсяг зовнішньої торгівлі, що дозволяє віднести його до важливих інструментів інституційного механізму державного регулювання, спрямованого на посилення інноваційного та експортного потенціалу британського бізнесу, що сприяє довгостроковому економічному розвитку.

Іншим важливим органом, який займається залученням іноземних інвестицій та розвитком міжнародної торгівлі у контексті інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств Великої Британії є Department for International Trade (DIT). Основними напрямками діяльності DIT є інформаційна підтримка інвесторів, зокрема агенство надає аналітичні дані щодо економічних умов, регуляторних вимог і потенціалу окремих секторів, які можуть зацікавити іноземних інвесторів, а також інформацію про податкові пільги, грантові програми та доступну інфраструктуру, через спеціалізовані платформи (Invest in Great Britain). Водночас DIT допомагає інвесторам у реалізації проектів через консультування з питань ліцензування, вибору локацій, оформлення угод та взаємодії з місцевими органами влади, організовує зустрічі з потенційними партнерами та місцевими бізнесами, створюючи платформу для взаємодії інвесторів і підприємств, активно проводить бізнес-заходи, міжнародні виставки та форуми, спрямовані на залучення іноземного капіталу. Крім того, агенство працює над розвитком регіонів, сприяючи рівномірному розподілу інвестицій по всій території Великої Британії, зокрема у 2022 році DIT сприяла реалізації понад 1700 інвестиційних проектів, які створили близько 85 000 нових робочих місць [207] та завдяки тісній співпраці з місцевими агенствами, інвестиції були залучені навіть у менш розвинені регіони, що сприяло збалансованому економічному зростанню. Велика увага при цьому приділялася залученню інвесторів у такі інноваційні напрями, як декарбонізація, цифрові інновації та зелена економіка, відтак вплив на інвестиційний потенціал підприємств силами даної інституції характеризується високою ефективністю завдяки прозорій політиці та всебічній підтримці, інтеграції інвестицій у ключові

галузі економіки, зміцненню позицій Великої Британії як провідного світового фінансового та технологічного центру.

Як і в інших досліджених країнах, у Великій Британії інституційний механізм державного регулювання інвестиційного потенціалу активно підтримує розвиток мережі технологічних парків і наукових кластерів. Одним із найуспішніших прикладів є Cambridge Science Park, який відіграє ключову роль у створенні сприятливих умов для інноваційного бізнесу та залучення іноземних інвестицій та тісно пов'язаний із Кембриджським університетом, забезпечує компанії-резиденти унікальними можливостями для співпраці з провідними науковими інституціями. Парк пропонує повністю готові до використання офісні приміщення, лабораторії та виробничі площі, які відповідають сучасним стандартам технологічних інновацій, а підприємства можуть долучатися до дослідницьких проектів і використовувати результати новітніх наукових розробок у своїх продуктах. Cambridge Science Park надає стартапам та малому бізнесу послуги інкубації, такі як консалтинг, наставництво та фінансова підтримка через партнерство з венчурними фондами, а компанії-резиденти мають доступ до податкових пільг та грантових програм, що сприяє зниженню витрат на розвиток інновацій. Завдяки цим інституціям, Велика Британія залишається привабливим напрямком для інвестицій у сфері біотехнологій, штучного інтелекту та інших інноваційних галузей.

Також слід звернути увагу на Лондонську фондову біржу (London Stock Exchange, LSE), що відіграє важливу роль в контексті функціонування інституційного механізму державного регулювання та сприяє розвитку інвестиційного потенціалу Великої Британії. Біржа виступає платформою для залучення капіталу компаніями через лістинг акцій, забезпечуючи прозорі умови для інвесторів і бізнесу. LSE дозволяє компаніям залучати фінансування для розвитку через первинне розміщення акцій (IPO) або вторинне розміщення цінних паперів, а інвестори отримують можливість вкладати кошти в підприємства різного масштабу, включаючи стартапи та міжнародні корпорації. Біржа є однією

з найбільш глобалізованих у світі, залучаючи компанії з понад 100 країн та забезпечує доступ до міжнародних інвесторів, сприяючи інтеграції бізнесу Великої Британії у світову економіку. Такі інституції є важливими, оскільки сприяють прозорості та довірі, зокрема LSE регулюється Financial Conduct Authority (FCA), що гарантує високий рівень прозорості та відповідність нормативно-правовим вимогам, а лістинг на біржі вимагає від компаній розкриття фінансової інформації та дотримання етичних стандартів. У 2022 році обсяг залученого капіталу через IPO на LSE склав понад 15 мільярдів фунтів стерлінгів [208], що сприяло створенню нових бізнесів і розширенню існуючих.

Серед нормативно-правового забезпечення у контексті державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств Великої Британії слід виділити Національний закон про безпеку та інвестиції (National Security and Investment Act 2021), що забезпечує перевірку іноземних і внутрішніх інвестицій у стратегічних секторах та захист національної безпеки шляхом аналізу потенційних ризиків, пов'язаних із придбанням активів у чутливих галузях. Закон охоплює 17 ключових секторів, включаючи оборону, енергетику, цифрові технології, тощо [209]. Угоди, що включають придбання понад 25% частки в компанії або вплив на управління, підлягають обов'язковій перевірці, а уряд може встановлювати умови для укладення угоди, забороняти придбання, здійснювати контроль над уже завершеними угодами у разі виникнення ризиків. Основною метою NSI Act є створення умов для прозорого інвестиційного середовища, яке б одночасно гарантувало захист стратегічних ресурсів країни, що забезпечує збалансований підхід до регулювання інвестицій, створюючи умови для відкритості ринку та ефективного захисту стратегічних ресурсів Великої Британії.

Важливою є також роль Financial Conduct Authority (FCA), що є незалежним орган, який регулює діяльність фінансових установ у Великобританії [210]. Його місія полягає у забезпеченні стабільності фінансових ринків, захисті прав споживачів та стимулюванні чесної конкуренції. FCA є одним із ключових елементів нормативно-правового механізму, що сприяє прозорості та стабільності

у фінансовому секторі, зокрема контролює банки, страхові компанії, інвестиційні фірми, брокерів і кредитні організації, забезпечує відповідність діяльності компаній стандартам фінансової стабільності та етичної поведінки, запроваджує вимоги щодо розкриття інформації для всіх учасників ринку, що сприяє зменшенню ризиків і захисту інвесторів, надає публічний доступ до реєстрів сертифікованих фінансових установ, забезпечує захист інвесторів і споживачів, має повноваження втручатися у продажі небезпечних продуктів чи припиняти діяльність ненадійних компаній, а також займається запобіганням шахрайству, відмиванню грошей та іншим видам фінансових злочинів через жорстке регулювання та моніторинг. Прозорість та надійність фінансових ринків, яку забезпечує FCA, сприяє збільшенню обсягів інвестицій, а високі стандарти регулювання роблять британські фінансові ринки привабливими для міжнародних інвесторів. Також FCA відіграє важливу роль у стабілізації фінансової системи, що забезпечує прозорість і довіру до британського фінансового ринку, підвищуючи його інвестиційну привабливість.

Проведене дослідження свідчить, що досвід Німеччини, Франції та Великої Британії демонструє різноманітні підходи до регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, ключовими аспектами яких є інтеграція фінансово-економічних, інституційних і нормативно-правових механізмів, що забезпечують стабільність, прозорість та ефективність інвестиційних процесів.

Німеччина показує успішність поєднання фінансових стимулів, зокрема пільгового оподаткування, з інституційною підтримкою, включаючи діяльність інвестиційних агенцій та розвинену інфраструктуру індустріальних парків, що сприяє залученню інвестицій у стратегічні та інноваційні галузі, зберігаючи баланс між державним регулюванням і відкритістю ринку. Франція акцентує увагу на поєднанні податкових стимулів та інституційної підтримки через науково-технологічні кластери, що забезпечує розвиток інноваційних підприємств і залучення капіталу до високотехнологічних секторів. Велика Британія створює прозору правову базу для інвесторів, забезпечуючи стабільність ринку, а розвиток

платформ підтримує інтеграцію бізнесу в глобальні ринки та стимулює інноваційність.

Загалом Європейський досвід демонструє важливість комплексного підходу до регулювання, де кожна країна інтегрує власні економічні, соціальні та інфраструктурні переваги для створення сприятливого інвестиційного середовища. Використання цих практик сприятиме розробці та імплементації ефективних механізмів державного регулювання, які враховуватимуть національні особливості та потреби сучасної економіки України.

1.3. Обґрунтування комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Розвиток інвестиційного потенціалу підприємств є ключовим чинником економічного зростання держави, який впливає на інноваційність, конкурентоспроможність та стійкість національної економіки. В умовах глобалізації та економічних викликів, перед якими стоїть Україна, державне регулювання підтримки інвестиційного потенціалу набуває особливого значення. Підприємства часто стикаються з обмеженим доступом до фінансових ресурсів, нестабільністю нормативно-правової бази, макроекономічними ризиками та недостатньою координацією між державними інституціями. Зокрема, це стосується малих та середніх підприємств, які відіграють значну роль у формуванні ВВП та створенні робочих місць, але водночас є найбільш вразливими до економічних коливань.

Наслідки війни, нестабільність фінансових ринків, інфляція, коливання валютного курсу, а також геополітичні загрози, вимагають впровадження ефективних інструментів державного регулювання, що сприятимуть залученню інвестицій та підвищенню їхньої ефективності. Відсутність комплексного підходу до підтримки підприємств призводить до низької інвестиційної активності,

особливо у стратегічних галузях, які могли б стати запорукою економічного зростання. Водночас, недостатня увага до регіональних особливостей та проблем у сфері реалізації державних програм підтримки значно знижує їх ефективність, поглиблюючи дисбаланс у розвитку різних областей країни. Ефективність впливу інструментів державного регулювання підтримки на величину інвестиційного потенціалу підприємств є одним із ключових чинників, що визначають стійкість та конкурентоспроможність національної економіки. В умовах глобальної економічної нестабільності, макроекономічних ризиків та зростаючої конкуренції за міжнародні інвестиції, Україна потребує впровадження сучасних та дієвих інструментів державної підтримки підприємств, які дозволять забезпечити їхню інвестиційну активність.

Сучасна система державного регулювання часто характеризується недосконалістю інструментів впливу, відсутністю прозорості та системності у їх застосуванні. Зокрема, відсутність узгодженості між різними рівнями державного управління (центральним та місцевим), фрагментарність нормативно-правової бази та обмеженість фінансових інструментів державної підтримки значно знижують їхню ефективність. Особливо це стосується малих і середніх підприємств, які через обмежений доступ до пільгового фінансування або податкових стимулів мають нижчий інвестиційний потенціал порівняно з великими корпораціями. У цих умовах забезпечення системності та комплексного підходу до державної підтримки є надзвичайно актуальним завданням. Європейський досвід свідчить, що ефективність впливу державних інструментів значною мірою залежить від їхньої адаптивності до умов ринкової економіки, прозорості механізмів їх реалізації та чіткості правової бази. Відсутність гармонізації вітчизняних інструментів державного регулювання з міжнародними стандартами знижує інвестиційну привабливість України, що ускладнює її інтеграцію у глобальні ринки капіталу.

Проблема ефективності інструментів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств активно описується у працях вітчизняних

науковців, оскільки є ключовою в сучасному економічному розвитку України. Науковці доводять, що держава відіграє центральну роль у створенні сприятливого середовища для залучення інвестицій [11, 26, 55, 102, 124, 157]. Зокрема, дослідники К. Васьківська та Л. Лозінська [26], підкреслюють значення податкових пільг і фінансових стимулів, які повинні забезпечуватися в пріоритетних галузях. Водночас вони звертають увагу на проблеми прозорості та доступності цих механізмів, що часто стають бар'єрами для бізнесу. Н. Турленко та О. Алексеїчук [157] акцентують увагу на потенціалі публічно-приватного партнерства, особливо в аграрному секторі, який має стратегічне значення для економіки України. Їхні дослідження демонструють, що інтеграція приватного капіталу через механізми ППП може значно підвищити рівень інвестиційної активності. Проте вони визнають, що нормативно-правове забезпечення у цій сфері залишається недостатнім і вимагає реформ. О. Павлова та її співавтори звертають увагу на необхідність модернізації інструментів державного регулювання в інноваційно-інвестиційних галузях, таких як електроенергетика [124]. Автори вказують, що ефективне регулювання повинно базуватися на сучасних технологіях і забезпечувати прозорість інвестиційних процесів через створення спеціальних фондів або платформ. Узагальнюючи, дослідники погоджуються, що ключовими проблемами залишаються недостатня інтеграція фінансових та регуляторних механізмів, фрагментарність і недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень довіри між державою і бізнесом. Різниця в поглядах стосується насамперед пріоритетності секторів економіки, на які слід спрямовувати ресурси, та методів реалізації регуляторних механізмів. Одні автори зосереджуються на аграрній сфері, інші – на інноваційних галузях. Проте невирішеними залишаються проблеми пов'язані з ефективністю інструментів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що потребують застосування комплексного підходу до розв'язання та інтеграції механізмів, спрямованих на забезпечення економічної стабільності та сталого розвитку підприємств.

Як вже зазначалося вище, до суб'єктів, які можуть та повинні здійснювати управлінський вплив на інвестиційний потенціал підприємств, належать і органи публічного управління. Водночас, здійснення цього впливу є неможливим без створення та впровадження відповідного механізму. Проте таке створення потребує попереднього з'ясування сутності поняття механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Відомим є те, що етимологія терміну «механізм» має грецьке походження як синонім слова «машина», тобто сукупність тіл, які здійснюють необхідні рухи, при цьому знаходячись у зв'язку та є дотичними поміж собою. У словнику [154] наведено три найбільш застосовувані підходи до трактування поняття «механізм», а саме: 1) як внутрішнє улаштування машини, приладу тощо, яке приводить їх у дію; 2) як система, устрій, що встановлюють порядок деякого різновиду діяльності; 3) як послідовність станів, процесів, яка визначає певну дію або явище.

Також у літературі представлено низку визначень сутності поняття «механізм» у контексті управління інвестиційним процесом на підприємствах. Так, автори роботи [144] розкривають зміст механізму інноваційно-інвестиційного управління розвитком транспортних підприємств щодо обслуговування туристів, ототожнюючи цей механізм із сукупністю суб'єктів, об'єктів, елементів, форм, методів, принципів та інструментів управління, за допомогою якої досягається економічний розвиток та підвищення конкурентоспроможності підприємств різних видів транспорту під впливом впровадження інноваційно-інвестиційних процесів в систему перевезення туристів [144]. Водночас, у [32] наводиться трактування поняття «фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку економіки» як сукупності певних методів, важелів, інструментів і форм прояву, створення та використання фінансових ресурсів, за допомогою яких формується інвестиційний потенціал, забезпечується вплив на процес розширеного суспільно-економічного

відтворення, реалізуються пріоритети інвестиційної політики, спрямовані на всебічний інноваційний розвиток суспільства [32].

Розглядаючи закономірності формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва, автор праці [146] наводить таке визначення зазначеного механізму – це система заходів, важелів, стимулів та інструментів, що використовуються для організації розробки та впровадження у виробництво сучасних науково-технічних досягнень в поєднанні з можливими формами їх інвестування. При цьому у даній праці виокремлюються наступні структурні елементи інвестиційного механізму інноваційного розвитку: важелі активізації інвестування інноваційного розвитку, джерела інвестування, об'єкти та суб'єкти інвестування, а також напрями інвестування інноваційної діяльності [146].

Загалом, кожне з перелічених тлумачень є корисним й цілком може застосовуватися. Однак, у разі розгляду механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств варто звернути увагу на такі головні його особливості:

1) цей механізм включає, насамперед, суб'єкти та об'єкти управління інвестиційним потенціалом підприємств. При цьому до суб'єктів управління у даному випадку належать органи публічного управління, а до об'єктів – підприємства, які розглядаються як потенційні одержувачі інвестицій;

2) здійснення управлінських впливів щодо інвестиційного потенціалу компаній відбувається через відповідні інструменти. Ці інструменти за особливістю їхнього впливу можуть бути поділені на дві групи, а саме – первинні та похідні (вторинні). Перші інструменти є безпосереднім результатом діяльності органів публічного управління. зокрема, до таких інструментів належать закони, інші нормативні акти, накази, інструкції, стратегії, плани тощо. Щодо другої групи інструментів, то ними можуть виступати: обсяги державних інвестицій, їх структура, ставки податків та інші умови оподаткування, облікова ставка Центрального банку тощо;

3) первинні інструменти державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, серед іншого, регламентують правила, послідовності, методи, принципи та інші концептуальні й прикладні засади такого управління. Отже, перелічені складники будь-якого організаційного механізму у випадку механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств вже закладено у першу з виділених вище груп інструментів такого управління;

4) цілями функціонування механізму управління інвестиційним потенціалом підприємств є забезпечення формування та реалізації цього потенціалу.

З урахуванням викладеного, під механізмом державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств варто розуміти сукупність суб'єктів, об'єктів та інструментів такого управління, функціонування якої має на меті забезпечення формування та реалізації цього потенціалу. У свою чергу, комплексний механізм повинен включати набір механізмів, які, як свідчать результати дослідження Європейського досвіду державного управління, характеризуються високою ефективністю, зокрема фінансово-економічного механізму, спрямованого на стимулювання інвестицій через податкові пільги, гранти та пільгове кредитування, інституційного механізму, що забезпечує ефективну діяльність органів влади, інвестиційних агентств, розвиток технологічних кластерів та індустріальних парків, а також нормативно-правового механізму, який регулює прозорість угод, захист національних інтересів у стратегічних секторах та створення сприятливих умов для іноземних інвесторів. Така структура дозволяє забезпечити системний підхід до управління інвестиційним потенціалом, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності підприємств, залученню іноземного капіталу та інтеграції інновацій у виробничі процеси.

З метою візуалізації усіх взаємопов'язаних елементів нами побудовано функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, де комплексний механізм представлений як цілісна система взаємодії суб'єктів, об'єктів та цілей, що забезпечують

формування та реалізацію інвестиційного потенціалу, а кожен з механізмів виконує специфічні функції через застосування конкретних первинних та вторинних інструментів у контексті сприяння інвестиційній діяльності, що відображено на рис. 1.4.

Фінансово-економічний механізм є одним із ключових елементів комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, а основна мета полягає у створенні сприятливих умов для залучення інвестицій, стимулювання розвитку пріоритетних галузей економіки, а також підвищення конкурентоспроможності національних підприємств. Даний механізм охоплює низку інструментів, які забезпечують доступ до фінансових ресурсів, зниження інвестиційних ризиків і стимулювання інноваційної діяльності. Одним із найважливіших інструментів фінансово-економічного механізму є податкові пільги, які надаються підприємствам, що діють у стратегічних галузях економіки. Податкові пільги, такі як зниження ставок корпоративного податку або звільнення від сплати податків на певний період, сприяють залученню інвестицій у високотехнологічні та інноваційні сектори, наприклад, у сферу інформаційних технологій, зеленої енергетики або біотехнологій. Окрім цього в межах даного інструменту слід розглядати знижені ставки ПДВ для підприємств, які реалізують інфраструктурні або соціально важливі проекти.

Водночас формування державних гарантій виступає важливим елементом фінансово-економічного механізму, що спрямований на зниження ризиків для інвесторів. Державні гарантії забезпечують захист капіталовкладень від можливих економічних чи політичних нестабільностей, підвищуючи довіру до інвестиційного середовища країни. Як свідчить європейський досвід, такі гарантії є особливо ефективними для великих інфраструктурних проектів або у випадках, коли підприємства залучають міжнародний капітал.

Ще одним критично важливим аспектом фінансово-економічного механізму є залучення приватного капіталу, що реалізується через стимулювання інвестицій з боку венчурних фондів, приватних компаній або інституційних інвесторів. Для

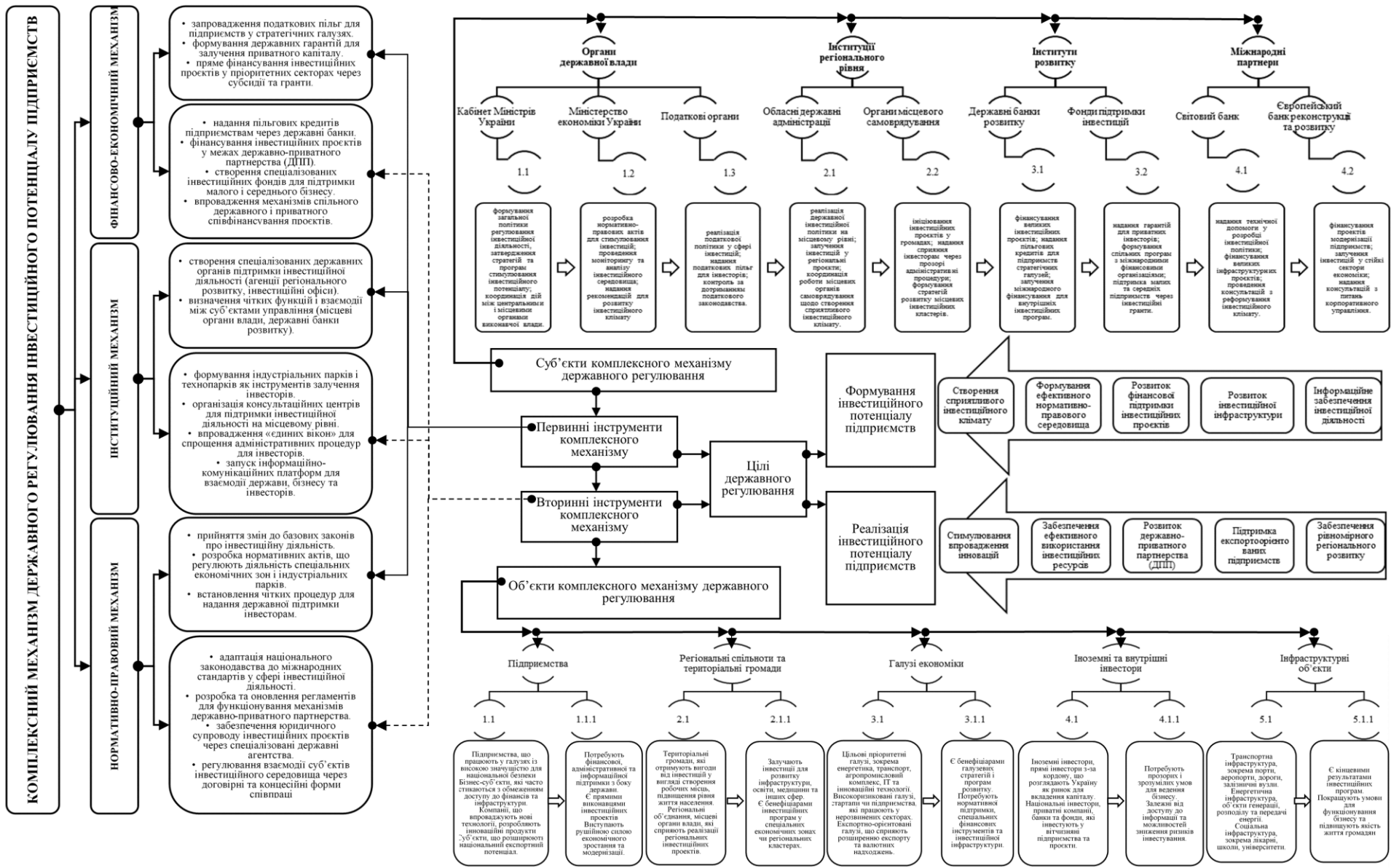

Рис. 1.4. Функціональна модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: авторська розробка

цього слід використовувати інструменти співфінансування проектів, надавати податкові пільги або пропонувати спрощені умови регуляторного нагляду. Щодо субсидій та грантів слід відмітити, що вони теж є потужним інструментом, який держава використовує для стимулювання інвестиційної активності. Субсидії слід спрямовувати на покриття частини витрат підприємств, пов'язаних із впровадженням інновацій, модернізацією виробничих процесів або реалізацією екологічних проектів, а гранти надаються на конкурсній основі для підтримки найбільш перспективних інвестиційних проектів, що мають високий соціально-економічний ефект.

Надання пільгових кредитів через державні банки є важливим елементом підтримки підприємств, які реалізують інвестиційні проекти, оскільки дозволяють знизити фінансове навантаження на бізнес, забезпечуючи доступ до дешевих ресурсів для розвитку. Особливу роль у цьому відіграє державно-приватне партнерство, де держава бере на себе частину витрат або ризиків, стимулюючи приватних інвесторів до участі у масштабних проектах.

Фінансово-економічний механізм також повинен включати модернізацію інфраструктури, яка здійснюється через фінансування спеціальних проектів. Держава інвестує в розвиток транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури, що створює додаткові умови для залучення інвесторів. Розбудова логістичних центрів, модернізація портів або впровадження смарт-технологій у міське управління є прикладами таких проектів, що сприяють зростанню економічного потенціалу регіонів.

Таким чином, фінансово-економічний механізм виступає багаторівневим інструментом державного регулювання, що спрямований на створення сприятливого середовища для інвестицій, зниження бар'єрів для бізнесу та забезпечення сталого економічного розвитку. Ефективність його функціонування залежить від узгодженості інструментів із потребами підприємств, адаптації до викликів глобалізації та врахування міжнародного досвіду.

Інституційний механізм державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств у контексті комплексного механізму орієнтований на забезпечення сприятливого інвестиційного середовища шляхом створення ефективної інституційної бази, яка сприяє залученню інвесторів, розвитку партнерських відносин між різними суб'єктами та підвищенню довіри до інвестиційного клімату країни. Діяльність спеціалізованих державних органів підтримки інвестиційної діяльності є центральною ланкою інституційного механізму. Такі органи, як агентства залучення інвестицій чи регіональні інвестиційні офіси, забезпечують координацію між інвесторами та іншими учасниками процесу, надаючи консультації, технічну підтримку та інформаційні послуги. Їх завданням є також сприяння залученню іноземного капіталу, популяризація країни як інвестиційно привабливого регіону та надання підтримки на всіх етапах реалізації проектів. Зокрема міжнародний досвід свідчить про функціонування подібних агентств, що надають послуги з підготовки бізнес-планів, юридичної підтримки, допомоги в отриманні дозволів або ліцензій.

Інструменти взаємодії між суб'єктами державної влади та місцевого самоврядування є важливою частиною механізму, адже вони дозволяють підвищити ефективність реалізації інвестиційних проектів на регіональному рівні. Загалом така взаємодія включає координацію діяльності різних органів, таких як обласні адміністрації, місцеві ради та територіальні громади, для спрощення процесу реалізації проектів. Регіональні органи влади повинні стати платформою для комунікації між державою, бізнесом та інвесторами, сприяючи створенню умов для залучення інвестицій, особливо у віддалені або менш розвинені регіони. Особливе місце в інституційному механізмі займає створення технопарків та індустріальних парків, які забезпечуватимуть підприємствам необхідну інфраструктуру, такі як готові виробничі приміщення, лабораторії, доступ до комунікаційних та логістичних ресурсів. Такі парки повинні надавати податкові пільги або субсидії, що робить їх привабливими для інвесторів. Зокрема, технопарки, орієнтовані на інноваційні технології, пропонують стартапам та

малим підприємствам доступ до дослідницьких центрів, університетів чи наукових установ, що сприяє розвитку інноваційної діяльності.

Організація інформаційної підтримки інвесторів є важливим компонентом інституційного механізму і потребує особливої уваги в Україні, оскільки повинна забезпечувати надання інвесторам доступу до актуальної інформації про економічну ситуацію, можливості для інвестицій, доступні державні програми підтримки, а також нормативно-правові вимоги. Інформаційні платформи, створені державними агентствами або регіональними органами, сприяють зниженню ризиків і покращенню розуміння потенційних вигід для інвесторів. У свою чергу спрощення адміністративних процедур є ще одним важливим аспектом інституційного механізму. Важливим є створення в Україні «єдиних вікон» для подачі заявок та оформлення документів, зменшення бюрократичних бар'єрів, що дозволить зменшити витрати часу та коштів для інвесторів. Електронне урядування також відіграє ключову роль, забезпечуючи швидкий та зручний доступ до державних послуг, пов'язаних із реєстрацією бізнесу, отриманням дозволів або ліцензій. Відтак комунікація між державою, бізнесом та інвесторами займає особливе місце в інституційному механізмі, оскільки ця взаємодія підвищує прозорість у реалізації проектів, дозволяє враховувати інтереси всіх сторін і створює передумови для взаємовигідного співробітництва. Важливо забезпечити організацію бізнес-форумів, зустрічей та конференцій, які дозволяють інвесторам отримати детальну інформацію про інвестиційні можливості та встановити зв'язки з потенційними партнерами.

Таким чином, інституційний механізм є потужним механізмом, що дозволяє створити сприятливе інвестиційне середовище, сприяє залученню капіталу та розвитку бізнесу, забезпечуючи прозорість і стабільність інвестиційних процесів. Його ефективність залежить від узгодженості дій державних органів, злагодженої комунікації між учасниками та наявності розвиненої інфраструктури для підтримки інвестиційної діяльності.

Нормативно-правовий механізм державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є фундаментальною складовою комплексної системи управління інвестиційною діяльністю, відтак механізм охоплює низку заходів, спрямованих на вдосконалення існуючої законодавчої бази, гармонізацію з міжнародними стандартами та створення прозорих умов для діяльності підприємств. Один із ключових елементів нормативно-правового механізму є розробка нормативних актів, які інтегрують економічні та інституційні інструменти, враховуючи взаємодію різних компонентів інвестиційного процесу, таких як податкові пільги, фінансова підтримка та інфраструктурне забезпечення. Зокрема нормативні акти повинні регламентувати порядок надання державних субсидій чи пільгових кредитів, а також встановлювати критерії для визначення стратегічних галузей, які потребують особливого державного сприяння.

Адаптація національного законодавства до міжнародних стандартів є ще одним важливим завданням цього механізму. У сучасних умовах глобалізації інвестиційні процеси нерозривно пов'язані зі світовими ринками, тому національне законодавство повинно відповідати вимогам міжнародних організацій зокрема Світової організації торгівлі (СОТ), Європейського Союзу чи Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), а також гармонізувати правила про захист інвестицій, створення умов для міжнародного арбітражу, а також впровадження принципів прозорості та відкритості у правовому регулюванні. Встановлення чітких процедур для надання державної підтримки є важливою складовою нормативно-правового механізму, зокрема через визначення алгоритму дій для отримання податкових пільг, субсидій чи грантів, а також створення чітких критеріїв для оцінки інвестиційних проектів. Наявність прозорих і зрозумілих правил зменшує адміністративні бар'єри, полегшує доступ до ресурсів і підвищує довіру до державних інституцій.

Водночас нормативно-правовий механізм також покликаний забезпечити правову захищеність інвесторів, що є критичним аспектом для залучення як внутрішнього, так і зовнішнього капіталу. Інвестори повинні мати впевненість,

що їхні права будуть захищені у разі виникнення спорів, а їхній капітал – у безпеці від несправедливих або непередбачуваних рішень державних органів, зокрема через впровадження механізмів арбітражу, законодавче закріплення прав інвесторів на доступ до інформації, а також гарантії недискримінаційного підходу до різних категорій інвесторів.

Ще одним важливим аспектом є створення довіри до інвестиційного середовища, де правова стабільність, передбачуваність державних рішень і відсутність корупції є основними умовами для розвитку інвестиційної активності. Державна політика повинна бути спрямована на мінімізацію правових ризиків, включаючи спрощення регуляторних процедур, забезпечення швидкого вирішення спорів та впровадження електронного урядування для підвищення прозорості.

Окрім цього нормативно-правовий механізм повинен включати регулювання стратегічних секторів економіки, таких як енергетика, оборона чи інформаційні технології, що передбачає встановлення спеціальних правил для іноземних інвесторів, які бажають працювати у цих галузях, з метою захисту національних інтересів та збереження стратегічних ресурсів.

Таким чином, нормативно-правовий механізм відіграє ключову роль у забезпеченні стабільного, прозорого та привабливого інвестиційного клімату. Його ефективність залежить від здатності держави гармонізувати законодавство з міжнародними стандартами, створити передбачувані та справедливі умови для інвесторів, а також забезпечити їхню правову захищеність. У результаті це сприяє активізації інвестиційної діяльності, розвитку національної економіки та інтеграції в глобальні економічні процеси.

При формуванні комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу є обґрунтоване визначення суб'єктів та об'єктів. Суб'єктами комплексного механізму є органи державної влади, зокрема Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, податкові органи, а також місцеві адміністрації та інститути регіонального рівня. Водночас до суб'єктів належать

міжнародні партнери, такі як Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, які надають фінансову і технічну допомогу для реалізації інвестиційних проектів. Об'єктами механізму є підприємства, галузі економіки, іноземні та внутрішні інвестори, а також інфраструктурні об'єкти. Вони взаємодіють у процесі реалізації інвестиційних проектів, орієнтованих на досягнення стратегічних цілей економіки, таких як підвищення конкурентоспроможності, зростання експортного потенціалу та забезпечення сталого розвитку. Водночас основними цілями функціонування комплексного механізму є формування та використання інвестиційного потенціалу, де формування охоплює створення інвестиційного клімату, розвиток нормативно-правового середовища, стимулювання фінансових інвестиційних проектів, вдосконалення інфраструктури та інформатизацію інвестиційної діяльності, а реалізація потенціалу передбачає впровадження інновацій, забезпечення ефективного використання ресурсів, розвиток експортного потенціалу та підтримку державно-приватного партнерства. Запропонована функціональна модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств являється інтегрованою системою, що забезпечує формування, підтримку та реалізацію інвестиційної активності, сприяючи розвитку підприємств, регіонів і країни загалом.

Необхідно відзначити, що інструменти державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств і, зокрема, їхньою інвестиційною діяльністю, окрім поділу їх за особливостями впливу, можуть бути згрупованими і за іншими ознаками.

Так, у роботі [117] виокремлюються інструменти інвестиційної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях. У праці [110] її автори згрупували інструменти, що допоможуть розвинути та відновити території України, на три групи: інструменти підтримки бізнесу, інструменти розвитку людського капіталу та інструменти підвищення привабливості територій [110]. Це групування може бути використано не лише для випадку державного

регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, але й і для інших випадків провадження публічного управління. Водночас, важливим є те, що у цьому групуванні згадується розвиток людського капіталу, що є вкрай необхідним, зокрема, у контексті забезпечення належного рівня компетенцій працівників підприємств у питаннях формування та реалізації інвестиційного потенціалу.

Безперечно, заслуговує на увагу також і виділені у [125] чотири види інструментів збалансованого інвестиційно-інноваційного розвитку територій, а саме: інституційні; інфраструктурні; фінансово-інвестиційні; комунікаційні [125]. І хоча представлене у роботі [125] групування інструментів розглядалося на територіальному рівні, воно значною мірою може бути перенесено і на рівень підприємств – потенційних реципієнтів інвестицій.

У низці праць, зокрема у [98], виокремлюються прямі та непрямі методи державного регулювання інвестиційною діяльністю. Зокрема, до прямих методів можна віднести безпосередні інвестиційні проекти, до яких залучена держава, і всі операційні та організаційно-правові аспекти цієї діяльності [138]. Непрямими методами державного управління економікою, і зокрема її інвестиційної сфери, вважають загальноекономічну політику держави, яка регулює окремі сектори економіки (податкова, бюджетна, грошово-кредитна, амортизаційна, інноваційна, інвестиційна, приватизаційна політики держави, розвиток фондового ринку тощо) [138]. Тоді, використовуючи політичні, правові, економічні та соціокультурні інструменти, держава формує підґрунтя для ефективної реалізації інвестиційного потенціалу країни [23]. Водночас, автор праці [42] бачить у державній інвестиційній стратегії, за умови повного виконання її цілей та завдань, передумову формування прогресивної структури і підвищення конкурентоспроможності економіки країни, її окремих галузей і підприємств; розвиток соціальної сфери і зростання її внеску в збільшення економічного потенціалу країни; підвищення рівня інтеграції національної економіки у світовий економічний, науковий і освітній простір [42]. Інакше кажучи, державне регулювання провадження інвестиційної діяльності повинно не суперечити

загальнооекономічній політиці, а якісно доповнювати її.

Також становить інтерес наведене у [111] групування інструментів державного регулювання умов інвестиційної діяльності, яке полягає у здійсненні впливу на відповідні інвестиційні рішення суб'єктів інвестиційного процесу.

Значна кількість наукових праць, зокрема у роботі [77], присвячена розгляду нормативно-правових актів, що регулюють процес державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Зазначені акти доцільно поділити на дві великі групи, як це наведено у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Класифікація нормативно-правових актів, на підставі яких здійснюється державне регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Групи нормативно-правових актів	Підгрупи нормативно-правових актів	Приклади нормативно-правових актів
Нормативно-правові акти, які регулюють перебіг підприємницької діяльності	Нормативно-правові акти, котрі загалом регулюють діяльність суб'єктів господарювання	Господарський кодекс України, Закони «Про акціонерні товариства», «Про банки і банківську діяльність» тощо
	Нормативно-правові акти, котрі регулюють застосування інструментів податкової політики	Податковий кодекс України, Закони України про Державний бюджет тощо
	Нормативно-правові акти, котрі регулюють застосування інструментів фінансово-кредитної політики	Бюджетний кодекс України, Закони України про Державний бюджет тощо
	Нормативно-правові акти, котрі регулюють застосування інструментів інших напрямів регуляторної політики	Закон України «Про ціни та ціноутворення» антимонопольне законодавство тощо
Нормативно-правові акти, які регулюють перебіг інвестиційних процесів на підприємствах	Нормативно-правові акти, котрі регулюють інвестиційну діяльність у цілому	Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про державну програму заохочення іноземних інвестицій» тощо
	Нормативно-правові акти, котрі регулюють процес вкладання інвестицій у підприємства	Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про інститути спільного інвестування», «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» тощо
	Нормативно-правові акти, котрі регулюють ресурсне забезпечення інвестиційної діяльності підприємств	Закони України «Про цінні папери і фондовий ринок», «Про режим іноземного інвестування», «Про лізинг» тощо

Примітка: сформовано за даними [175]

Загалом, перелік інструментів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є вельми широким. Тому постає необхідність систематизувати ці інструменти. Це можна виконати, виділивши головні їхні групи (табл. 1.5).

Необхідно відзначити значну кількість наукових праць, у яких інструменти публічного управління інвестиційною діяльністю підприємств, зокрема їх інвестиційним потенціалом, деталізуються та пропонуються різноманітні заходи щодо вдосконалення цих інструментів та стосовно покращення їх використання.

Так, у роботі [59] виокремлено елементи позитивного світового досвіду, які можна використати в процесі розвитку державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві України. У праці [163] представлені пропозиції щодо інституціонального забезпечення інвестиційної діяльності держави та розвитку інвестиційних правовідносин у сфері здійснення бюджетних інвестицій в об'єкти капітального будівництва. Викликають науковий інтерес також і представлені у [83] пропозиції щодо здійснення комплексу заходів грошово-кредитної політики у сфері активізації інвестиційної діяльності. Варто зауважити і важливість вдосконалення амортизаційної політики для активізації інвестиційного процесу на підприємствах [8, 83, 103].

У роботі [175] розглядаються можливості покращення інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу завдяки вдосконаленню нормативно-правового забезпечення цієї діяльності. Також ж деякі автори, зокрема у [175], наголошують на важливості вирішення завдання зниження ризикованості інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Таким чином, органи державної влади можуть та повинні виконувати управлінські впливи на величину інвестиційного потенціалу підприємств, забезпечуючи його зростання. Зазначений вплив повинен передбачати, насамперед, збільшення обсягів інвестицій, які виявляється доцільним вкласти у діяльність суб'єктів підприємництва, а також нарощування їхніх можливостей

Таблиця 1.5

Класифікація інструментів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Класифікаційна ознака	Групи інструментів	Характеристика інструментів
За особливістю впливу	Первинні	Є безпосереднім результатом діяльності органів публічного управління. Зокрема, до таких інструментів належать закони, інші нормативні акти, накази, інструкції, стратегії, плани тощо
	Похідні (вторинні)	Є результатом реалізації первинних інструментів. Ними можуть виступати: обсяги державних інвестицій, їх структура, ставки податків та інші умови оподаткування, облікова ставка центрального банку тощо
За тривалістю дії	Короткострокові	Термін дії – до одного року
	Середньострокові	Термін дії – від одного до трьох років
	Довгострокові	Термін дії – понад трьох років
За функцією управління	Організаційні	Інструменти, спрямовані на утворення та вдосконалення механізму управління інвестиційним потенціалом підприємств
	Планові	Різноманітні види стратегій, планів, прогнозів тощо
	Регулюючі	Інструменти, спрямовані на реалізацію планових завдань
	Мотивуючі	Інструменти, спрямовані на стимулювання інвестиційної активності
За напрямками управління	Формуючі	Інструменти формування інвестиційного потенціалу підприємств
	Реалізуючі	Інструменти реалізації інвестиційного потенціалу підприємств
За метою впровадження	Інструменти підвищення привабливості інвестування	Інструменти, використання яких має на меті підвищення привабливості інвестування у діяльність підприємств
	Інструменти підвищення доступності ресурсів	Інструменти, використання яких має на меті підвищення доступності ресурсів, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності підприємств
	Інструменти покращення умов інвестування	Інструменти, використання яких має на меті покращення умов вкладання інвестицій у підприємства
	Інструменти, що використовуються з іншими цілями	Інструменти, використання яких має на меті інші цілі, зокрема покращення компетенцій працівників підприємств у питаннях інвестиційного менеджменту
За рівнями застосування	Загальнонаціональні інструменти	Інструменти, які застосовуються на загальнонаціональному рівні (державними органами влади)

Продовження табл. 1.5

1	2	3
	Регіональні інструменти	Інструменти, які застосовуються на загальнонаціональному рівні (місцевими органами влади та органами самоврядування)
За напрямками регуляторної політики	Інструменти податкової політики	Інструменти управління інвестиційним потенціалом підприємств, які реалізуються при провадженні податкової політики
	Інструменти фінансово-кредитної політики	Інструменти управління інвестиційним потенціалом підприємств, які реалізуються при провадженні фінансово-кредитної політики
	Інструменти антимонопольної політики	Інструменти управління інвестиційним потенціалом підприємств, які реалізуються при провадженні фінансово-кредитної політики
	Інструменти, що належать до інших напрямів регуляторної політики	Інструменти управління інвестиційним потенціалом підприємств, які реалізуються при провадженні інших напрямів регуляторної політики, зокрема політики ціноутворення, антикорупційної політики тощо

Примітка: авторська розробка

стосовно фінансового забезпечення власної інвестиційної діяльності (рис. 1.5). Зокрема, у разі зниження податкового навантаження на прибуток підприємств зростатиме рівень прибутковості запланованих до реалізації цими підприємствами інвестиційних проєктів за величиною чистого прибутку, що, своєю чергою, може призвести до збільшення кількості інвестиційних проєктів, які підприємствам доцільно реалізувати. Також суттєвий вплив на величину інвестиційного потенціалу підприємств може справляти і зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками.

Такий вплив має подвійний характер. З одного боку, зниження ставки кредитного відсотка може призвести до того, що проєкти, які раніше було недоцільно фінансувати за рахунок позик, стають такими, для яких зазначене фінансування виявиться доцільним. З іншого боку, зниження ставки кредитного відсотка позитивно впливає на позикові можливості підприємств, тобто дає можливість узяти більшу величину позикових коштів, забезпечивши при цьому наперед заданий ступінь своєї фінансової стійкості.

Рис. 1.5. Вплив застосування інструментів державного регулювання економіки на величину інвестиційного потенціалу підприємства

Примітка: авторська розробка

Враховуючи вкладене вище, послідовність оцінювання впливу інструментів державного регулювання економіки на величину інвестиційного потенціалу підприємств повинна включати такі основні етапи дій:

- 1) формування вибірки підприємств, які досліджуватимуться;
- 2) оцінювання для кожного з обраних підприємств наявної величини його інвестиційного потенціалу. Таке оцінювання потребує формування попередньої інвестиційної програми підприємства з подальшим видаленням з її складу тих інвестиційних проєктів, рівень ефективності яких є недостатньо високим, з урахуванням наявних обмежень на обсяги фінансування зазначеної програми. Своєю чергою, таке врахування може призводити до того, що частина запланованих інвестиційних проєктів, які характеризуються достатньо високим

прогнозним рівнем економічної ефективності їх реалізації, може бути відхиленою внаслідок нестачі у підприємства необхідних для здійснення цих проектів обсягів фінансових ресурсів;

3) вибір інструментів державного регулювання економіки. Зокрема, до таких інструментів можна віднести ставку податку на прибуток та пільгове кредитування підприємств;

4) визначення для кожного з підприємств очікуваного темпу зростання їх інвестиційного потенціалу при зміні обраних параметрів державного регулювання економіки;

5) обчислення усереднених за групою досліджуваних підприємств значень темпу зростання їх інвестиційного потенціалу при зміні кожного з обраних параметрів державного регулювання економіки. З цією метою потрібно визначити добуток зазначених темпів за відповідним параметром за досліджуваними підприємствами та частки їх наявного інвестиційного потенціалу у загальній величині наявного потенціалу усіх підприємств, що розглядаються.

Використовуючи описану послідовність дій, можна здійснити науково обґрунтоване оцінювання впливу інструментів державного регулювання економіки на величину інвестиційного потенціалу підприємств. Ефективність впливу інструментів державного регулювання підтримки на величину інвестиційного потенціалу підприємств залежить від низки факторів, які охоплюють якість і зміст державних програм, особливості їх впровадження, економічний і регуляторний контексти, а також взаємодію між бізнесом і державою. До таких факторів слід віднести адекватність і цільову орієнтацію інструментів регулювання, якість нормативно-правової бази, рівень координації між державними інституціями, доступність та прозорість державних програм підтримки, ефективність фінансових інструментів, макроекономічну стабільність, рівень довіри бізнесу до держави, адаптацію до регіональних особливостей, а також наявність обґрунтованої системи моніторингу та оцінки ефективності. Вищенаведені фактори визначають, наскільки ефективно держава може впливати

на здатність підприємств залучати та реалізовувати інвестиції, зокрема ефективність державного впливу залежить від того, наскільки інструменти регулювання відповідають потребам підприємств. Відтак податкові пільги, пільгове кредитування, субсидії або державні гарантії повинні бути спрямовані на підтримку галузей, що мають стратегічне значення або демонструють високий потенціал інноваційного розвитку. Наявність інструментів, орієнтованих на вирішення реальних проблем бізнесу сприятиме зростанню інвестиційного потенціалу. Зокрема, як свідчить досвід державного управління пільгові кредити для модернізації обладнання або впровадження інновацій значно підвищують інвестиційні можливості підприємств.

Водночас регуляторне середовище є фундаментом для ефективної реалізації державних інструментів підтримки. Наявність у нормативно-правових актах чітко визначених умов надання підтримки, критеріїв оцінки заявок, механізмів контролю та звітності сприяє прозорості й передбачуваності державної політики. У випадку недостатньо чітких або суперечливих норм підприємства можуть зіткнутися з проблемами доступу до державної підтримки, що знижує її ефективність. Зокрема складні бюрократичні процедури або розмиті критерії участі у програмах створюють бар'єри навіть для перспективних інвестиційних проєктів.

Ефективність інструментів підтримки також залежить від узгодженості дій між різними органами влади, зокрема департаментами Міністерства економіки, Міністерства фінансів, Національного банку України, регіональними адміністраціями тощо, де недостатня координація призводить до дублювання функцій, неефективного використання ресурсів і створення адміністративних бар'єрів для підприємств. Запровадження інтегрованих платформ для обміну інформацією між інституціями та підприємствами сприятимуть підвищенню ефективності механізмів підтримки. Окрім цього для підприємств важливо мати доступ до повної, зрозумілої та своєчасної інформації про можливості отримання підтримки, тому впровадження електронних платформ для подачі заявок і

отримання консультацій значно полегшуватиме взаємодію між бізнесом і державою. Передовий досвід державного управління свідчить про дієвість публічного реєстру доступних програм підтримки та умов участі, що зменшує інформаційну асиметрію та сприяє залученню більшої кількості підприємств до програм.

Оскільки фінансові інструменти (податкові пільги, субсидії або пільгові кредити) є основними важелями впливу на інвестиційний потенціал, слід зазначити, що ефективність їх залежить від того, наскільки вони здатні забезпечити зменшення витрат або збільшення доходів підприємств і навіть тимчасове зниження податкового навантаження для підприємств, що інвестують у модернізацію, є стимулюючим фактором зростання їхньої інвестиційної активності. Успішна реалізація таких інструментів також залежить від фінансової стабільності держави, яка визначає її спроможність фінансувати ці заходи.

Поряд із цим ефективність інструментів державного регулювання значно залежить від загальної економічної ситуації в країні, оскільки високий рівень інфляції, нестабільний валютний курс чи політична невизначеність значно знижують довіру підприємств до державних ініціатив, навіть якщо вони розроблені якісно і, у разі макроекономічної нестабільності, підприємства відмовляються від довгострокових інвестиційних проєктів, навіть якщо держава пропонує пільгові умови.

Часті зміни в нормативно-правовій базі, відсутність прозорості у використанні бюджетних коштів або випадки невиконання державою своїх зобов'язань також знижують рівень довіри бізнесу, що негативно впливає на реалізацію програм підтримки. Підвищення прозорості, підзвітності та стабільності державної політики є критично важливими для досягнення ефективності. Також слід зазначити, що інструменти державного регулювання повинні враховувати специфіку різних регіонів, зокрема галузеву структуру економіки, рівень розвитку інфраструктури та соціально-економічні умови. Зокрема для регіонів із переважанням аграрного сектору актуальними будуть

програми підтримки сільськогосподарського виробництва, тоді як для індустріальних регіонів — програми модернізації промисловості.

Забезпечення ефективності впливу інструментів державного регулювання підтримки на величину інвестиційного потенціалу підприємств потребує здійснення регулярного моніторингу результатів їх впровадження, що дозволяє вчасно виявляти недоліки та коригувати політику відповідно до змінних потреб підприємств. Ефективність інструментів може бути оцінена за такими показниками, як зростання обсягів інвестицій, частка підприємств, що отримали підтримку, або темпи модернізації виробничих потужностей. Використання комплексного підходу до розробки та реалізації таких інструментів сприятиме підвищенню інвестиційної активності та створенню умов для сталого розвитку підприємств.

Ефективність інструментів державного регулювання для підтримки інвестиційного потенціалу підприємств в Україні залежить від усунення численних перешкод, які обмежують їхнє впровадження та результативність. Серед основних проблем можна виділити фрагментарність нормативно-правової бази, низький рівень координації між державними органами, недостатню прозорість процедур підтримки та макроекономічну нестабільність, які створюють бар'єри для ефективної взаємодії між державою та бізнесом та знижують інвестиційну активність. Для мінімізації цих перешкод необхідно впроваджувати системні заходи, які забезпечать прозорість, узгодженість і стабільність державної підтримки, враховуючи як національні, так і регіональні особливості економіки (рис. 1.6).

Для забезпечення спрямованості державної підтримки необхідно розробити інтегровану стратегію розвитку інвестиційного потенціалу, яка стане основою для вибору інструментів регулювання. Така стратегія повинна базуватися на комплексному аналізі економічних і соціальних показників, прогнозуванні потреб ключових галузей та врахуванні регіональних особливостей. Особливо важливо

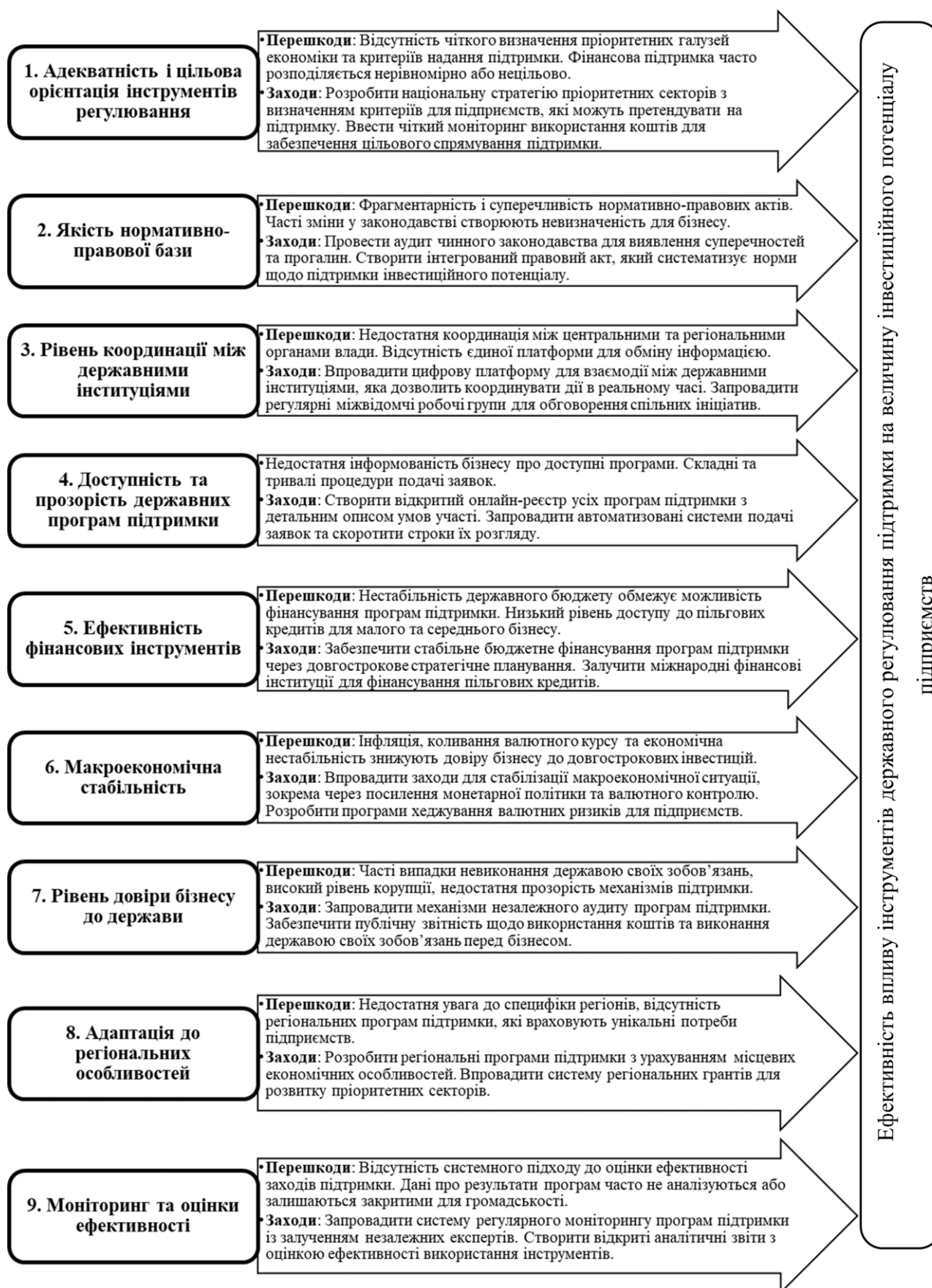

Рис. 1.6 Структурна модель підвищення ефективності інструментів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств.

Примітка: авторська розробка

створити систему ранжування галузей за їхнім потенціалом економічного зростання та залучення інвестицій.

Зокрема, слід використовувати такі критерії, як частка галузі у ВВП, динаміка експорту, кількість зайнятих у секторі, а також ступінь технологічного оновлення. Крім того, слід запровадити чіткі методи оцінки ефективності використання коштів, зокрема через показники зростання інвестицій, створення нових робочих місць та підвищення продуктивності підприємств. У рамках цього підходу необхідно також впровадити механізми динамічного коригування державної підтримки залежно від змін у макроекономічній ситуації, зокрема шляхом перерозподілу фінансових ресурсів на користь найбільш перспективних проєктів. Запропоноване дозволить забезпечити максимальну гнучкість у використанні державних коштів та їх ефективне спрямування на стимулювання економічного зростання.

Забезпечення нормативної стабільності потребує проведення системного аудиту чинного законодавства з метою виявлення правових прогалин та суперечностей, які знижують ефективність державної підтримки.

Необхідно створити єдиний правовий акт, що об'єднає всі ключові аспекти регулювання інвестиційної діяльності, включаючи правила надання фінансової допомоги, умови податкових пільг, механізми контролю та звітності. Такий акт має враховувати як національні, так і міжнародні зобов'язання України, зокрема в межах Угоди про асоціацію з ЄС, для забезпечення гармонізації правової бази з європейськими стандартами. У рамках цього підходу важливо також удосконалити регламент роботи органів влади, відповідальних за реалізацію програм підтримки, включаючи введення чітких строків розгляду заявок і встановлення відповідальності за порушення регламенту. Крім того, для зменшення правової невизначеності слід запровадити практику регулярного перегляду законодавства з урахуванням змін у бізнес-середовищі та економічній ситуації. Вищенаведене сприятиме створенню передбачуваних умов для

підприємств і залученню додаткових інвестицій через підвищення рівня довіри до державної політики.

Підвищення рівня координації між державними інституціями можливе через створення цифрової екосистеми, яка забезпечить прозорий обмін даними між усіма зацікавленими сторонами. У цій системі мають бути об'єднані функції аналізу інвестиційних запитів, моніторингу реалізації програм та оцінки їх ефективності. Зокрема, слід запровадити платформу, яка дозволить державним установам в реальному часі ділитися інформацією про підприємства, що отримали підтримку, і результати їхньої діяльності. Також доцільно запровадити інструменти міжвідомчого планування, які дозволять уникнути дублювання функцій і забезпечити синхронізацію дій центральних і місцевих органів влади, що особливо важливо для реалізації великих інфраструктурних проєктів або програм, що потребують залучення кількох рівнів управління. пріоритетним елементом такої координації має стати призначення координаторів у кожному органі влади, які відповідатимуть за впровадження конкретних напрямів державної підтримки та забезпечення зворотного зв'язку з бізнесом.

Для забезпечення прозорості та доступності державних програм необхідно створити багаторівневу інформаційну систему, яка поєднує доступ до програм підтримки, електронний документообіг і зворотний зв'язок з підприємствами. Важливою складовою цієї системи має стати публічний реєстр програм, де буде представлена вся інформація про умови участі, доступні фінансові інструменти та строки подачі заявок. Окрім цього, слід розробити автоматизовану систему подачі заявок, яка мінімізує вплив людського фактора на процес розгляду і сприяє зменшенню корупційних ризиків. Для підвищення рівня обізнаності підприємств про доступні можливості необхідно запровадити навчальні програми та інформаційні кампанії, орієнтовані на різні категорії бізнесу, зокрема малий і середній, що дозволить залучити до програм підтримки ширше коло учасників і забезпечити їхню активну участь у реалізації державних ініціатив.

Реалізація фінансових інструментів державної підтримки повинна базуватися на довгострокових принципах планування та фінансової стабільності. Для цього необхідно створити спеціалізовані фонди, що гарантуватимуть стале фінансування навіть у кризові періоди. Також слід залучити міжнародні фінансові інституції, які можуть надати кредити або гранти для фінансування стратегічно важливих проєктів. Важливим елементом є розробка механізмів компенсації валютних ризиків для підприємств, які реалізують проєкти з іноземними інвесторами, що дозволить знизити залежність бізнесу від коливань валютного курсу та стимулювати залучення іноземного капіталу. Крім того, важливо впровадити системи страхування інвестиційних ризиків, які зменшать фінансові втрати у разі невдачі проєктів.

Щодо стабільності макроекономічного середовища слід зазначити важливість розробки програм стабілізації фінансових ринків, що включають контроль інфляції, підтримку національної валюти та стимулювання експорту. Зокрема, необхідно забезпечити доступ підприємств до дешевих кредитів, що дозволить їм збільшити капіталовкладення в модернізацію виробництва. Одночасно слід стимулювати експортні галузі через надання пільгових умов кредитування та створення спеціалізованих експортних агентств, які допомагатимуть підприємствам виходити на міжнародні ринки, що сприятиме не лише зростанню інвестицій, але й поліпшенню загального балансу економіки.

Водночас зміцнення довіри бізнесу до держави є невід'ємною складовою ефективної інвестиційної політики. Для цього необхідно забезпечити прозорість у використанні бюджетних коштів, зокрема через регулярне публікування звітів про реалізацію програм підтримки. Важливим заходом є запровадження незалежного аудиту державних програм, результати якого мають бути доступні для громадськості, що дозволить мінімізувати корупційні ризики та підвищити відповідальність чиновників за реалізацію програм. Також слід забезпечити ефективний захист прав інвесторів через реформування судової системи, що

гарантуватиме справедливий розгляд спорів, пов'язаних із державною підтримкою.

Поряд із цим адаптація програм підтримки до регіональних особливостей має базуватися на створенні локальних стратегій, що враховують потреби конкретних областей та галузей. Зокрема, у регіонах із сільськогосподарським потенціалом доцільно зосередитися на інноваціях у сфері агротехнологій, тоді як промислові регіони потребують програм модернізації виробничих потужностей. Важливою складовою цього підходу є запровадження регіональних грантових програм, які дозволять підтримувати місцеві ініціативи та стимулювати розвиток малого бізнесу. Окрім цього, слід створити регіональні офіси підтримки інвесторів, які забезпечуватимуть підприємствам консультації, доступ до програм та супровід у реалізації проєктів.

Оцінка ефективності державних програм має стати обов'язковим елементом їхньої реалізації. Для цього необхідно розробити систему ключових показників ефективності, які будуть враховувати економічний, соціальний та екологічний ефект програм та використовуватися для регулярного моніторингу та коригування політики, що дозволить своєчасно виявляти недоліки та впроваджувати необхідні зміни. Залучення незалежних експертів і громадських організацій до оцінки результатів програм забезпечить прозорість процесу та підвищить довіру до державної політики. Важливо також забезпечити відкритий доступ до даних моніторингу через публікацію звітів і створення інтерактивних аналітичних платформ.

Проведене дослідження підтвердило, що сучасна система державної підтримки характеризується низкою проблем, серед яких фрагментарність нормативно-правової бази, обмеженість фінансових ресурсів, відсутність узгодженості між рівнями державного управління, недостатня прозорість процедур подачі заявок та моніторингу результатів. Встановлено, що для підвищення ефективності інструментів регулювання необхідно забезпечити гармонізацію нормативно-правової бази, створити інтегровану інформаційну

платформу для підприємств і держави, запровадити механізми регулярного моніторингу та коригування програм підтримки. Запропоновано посилити координацію між центральними та місцевими органами влади, що сприятиме уникненню дублювання функцій та оптимізації використання ресурсів. Важливим аспектом є адаптація програм до потреб конкретних галузей та регіонів, що дозволить ефективніше використовувати державні кошти. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України, створенню сприятливого інвестиційного клімату та забезпеченню довгострокового економічного зростання. Використання розробленої моделі стане основою для модернізації системи державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, що сприятиме зміцненню економічної стабільності країни та її інтеграції у світові ринки капіталу.

Висновки за розділом 1

1. Інвестиційний потенціал підприємства може бути ототожненим із спроможністю підприємства у певний момент часу та за певних умов функціонування прийняти та освоїти інвестиційні ресурси, забезпечивши при цьому максимально можливу ефективність своєї господарської діяльності.

2. Можливо виділити декілька різновидів інвестиційного потенціалу підприємств. Зокрема, варто використати такі класифікаційні ознаки різновидів досліджуваного потенціалу: за роллю підприємства в інвестиційному процесі; за напрямками провадження інвестиційної діяльності; за ступенем формування інвестиційного потенціалу підприємства; за моментом оцінювання; за рівнем інвестиційного потенціалу; за кількістю показників, які застосовуються з метою оцінювання зазначеного потенціалу; за способом представлення результатів проведення такого оцінювання.

3. У процесі управління інвестиційним потенціалом підприємств важливо систематизувати головні чинники, які справляють вплив на його величину. Така

систематизація може відбуватися на засадах групування зазначених чинників за такими ознаками, як: місце знаходження чинників; економічний зміст чинників; особливість впливу на формування та реалізацію інвестиційного потенціалу підприємства; суб'єкти, що можуть здійснювати управлінський вплив на відповідні чинники; характер впливу; ступінь динамічності; час активації; спосіб вимірювання.

4. Дослідження свідчить, що досвід Німеччини, Франції та Великої Британії демонструє різноманітні підходи до регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, ключовими аспектами яких є інтеграція фінансово-економічних, інституційних і нормативно-правових механізмів, що забезпечують стабільність, прозорість та ефективність інвестиційних процесів. Німеччина показує успішність поєднання фінансових стимулів, зокрема пільгового оподаткування, з інституційною підтримкою, включаючи діяльність інвестиційних агенцій та розвинену інфраструктуру індустріальних парків, що сприяє залученню інвестицій у стратегічні та інноваційні галузі, зберігаючи баланс між державним регулюванням і відкритістю ринку. Франція акцентує увагу на поєднанні податкових стимулів та інституційної підтримки через науково-технологічні кластери, що забезпечує розвиток інноваційних підприємств і залучення капіталу до високотехнологічних секторів. Велика Британія створює прозору правову базу для інвесторів, забезпечуючи стабільність ринку, а розвиток платформ підтримує інтеграцію бізнесу в глобальні ринки та стимулює інноваційність. Загалом Європейський досвід демонструє важливість комплексного підходу до регулювання, де кожна країна інтегрує власні економічні, соціальні та інфраструктурні переваги для створення сприятливого інвестиційного середовища. Використання цих практик сприятиме розробці та імплементації ефективних механізмів державного регулювання, які враховуватимуть національні особливості та потреби сучасної економіки України.

5. Запропоновано функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що

представлена як цілісна система взаємодії суб'єктів, інструментів та цілей, що забезпечують формування та реалізацію інвестиційного потенціалу. Ключовими елементами механізму є фінансово-економічний механізм, спрямований на стимулювання інвестицій через податкові пільги, гранти та пільгове кредитування, інституційний механізм, що забезпечує ефективну діяльність органів влади, інвестиційних агентств, розвиток технологічних кластерів та індустріальних парків, а також нормативно-правовий механізм, який регулює прозорість угод, захист національних інтересів у стратегічних секторах та створення сприятливих умов для іноземних інвесторів. Така структура дозволяє забезпечити системний підхід до управління інвестиційним потенціалом, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності підприємств, залученню іноземного капіталу та інтеграції інновацій у виробничі процеси.

6. Для підвищення ефективності інструментів регулювання необхідно забезпечити гармонізацію нормативно-правової бази, створити інтегровану інформаційну платформу для підприємств і держави, запровадити механізми регулярного моніторингу та коригування програм підтримки. Запропоновано посилити координацію між центральними та місцевими органами влади, що сприятиме уникненню дублювання функцій та оптимізації використання ресурсів. Важливим аспектом є адаптація програм до потреб конкретних галузей та регіонів, що дозволить ефективніше використовувати державні кошти. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України, створенню сприятливого інвестиційного клімату та забезпеченню довгострокового економічного зростання. Використання розробленої моделі стане основою для модернізації системи державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, що сприятиме зміцненню економічної стабільності країни та її інтеграції у світові ринки капіталу.

Основні результати, викладені у цьому розділі дисертаційної роботи, опубліковано у авторських працях [45, 46, 50].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Аналізування обсягів, структури та динаміки інвестиційної діяльності в Україні

Розглядаючи інвестиційну діяльність як на макрорівні, так і на рівні окремих підприємств, важливо встановити найважливіші характеристики та виявити найбільш значущі закономірності перебігу цієї діяльності. Проте, вирішенню цих завдань повинно передувати аналізування обсягів, структури та динаміки інвестиційної діяльності, оскільки воно дає змогу сформувати масив вихідних даних для проведення подальших, більш глибоких досліджень.

Вивчаючи процес інвестування на рівні усієї української економіки, варто, насамперед, розглянути обсяги капітальних інвестицій в економіку України за об'єктами інвестування. Як випливає з даних, представлених у табл. 2.1, зазначені об'єкти є доволі різноманітними та поділяються на дві великі групи, а саме – матеріальні та нематеріальні активи. Водночас, як видно з даних табл. 2.2 та рис. 2.1 та 2.2, основна частина капітальних інвестицій впродовж досліджуваного періоду вкладалася в активи першої групи, зокрема у 2021 році на інвестиції у неї припадало 95,4 % від загального обсягу капітальних інвестицій, вкладених в українську економіку. При цьому усередині цієї групи об'єктів інвестування найбільший обсяг капітальних вкладень впродовж усіх років досліджуваного періоду було здійснено в інженерні споруди та у машини, обладнання й інвентар. Зокрема, частки цих двох напрямів у загальному обсязі капітальних інвестицій, вкладених в економіку України, у 2021 році становили відповідно 24,9% та 30,8%. На окрему увагу заслуговує тенденція скорочення частки обсягів інвестицій, вкладених у житлові будівлі, яка впродовж 2015-2021 рр. скоротилася з 16,7 до 7,6%, хоча в абсолютному виразі зменшення цих обсягів і не відбулося. Зазначена

тенденція може свідчити, про відносне збільшення обсягів інвестицій в об'єкти виробничого призначення.

Таблиця 2.1

Обсяги капітальних інвестицій в економіку України за об'єктами інвестування,

млн. грн.

Об'єкти інвестування	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	273116	448462	578726	623979	508217	673899
Інвестиції у матеріальні активи	254731	432040	542335	600568	483324	642801
будівлі житлові	45610	53372	57396	58015	34886	51502
будівлі нежитлові	43331	65605	88846	100468	78920	104262
інженерні споруди	50949	78564	111315	149153	127995	167822
машини, обладнання та інвентар	84423	154722	187651	198455	161637	207546
транспортні засоби	19650	60124	73926	65871	50075	72719
земля	1442	1994	1673	2230	2298	3013
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	2762	3728	4528	6000	5247	5824
інші матеріальні активи	6564	13931	17000	20376	22266	30113
Інвестиції у нематеріальні активи	18385	16422	36391	23411	24893	31098
у тому числі						
програмне забезпечення та бази даних	4908	8196	9476	10215	12411	16644
<i>права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права (уключаючи розважальні програми й оригінали літературних і художніх творів), патенти, ліцензії, концесії тощо</i>	12654	6228	24382	8389	8389	6044

Примітка: складено за даними [147]

Важливою характеристикою інвестиційної діяльності є структура інвестицій у розрізі джерел їхнього фінансування. Як видно з даних табл. 2.3, за усі роки досліджуваного періоду переважну частину інвестицій було профінансовано за рахунок власних коштів підприємств та організацій. Зокрема, як впливає з рис. 2.3, у 2021 році частка таких інвестицій у загальному їх обсязі становила 68,3%, тоді як за рахунок позикових коштів було профінансовано лише 5% інвестицій.

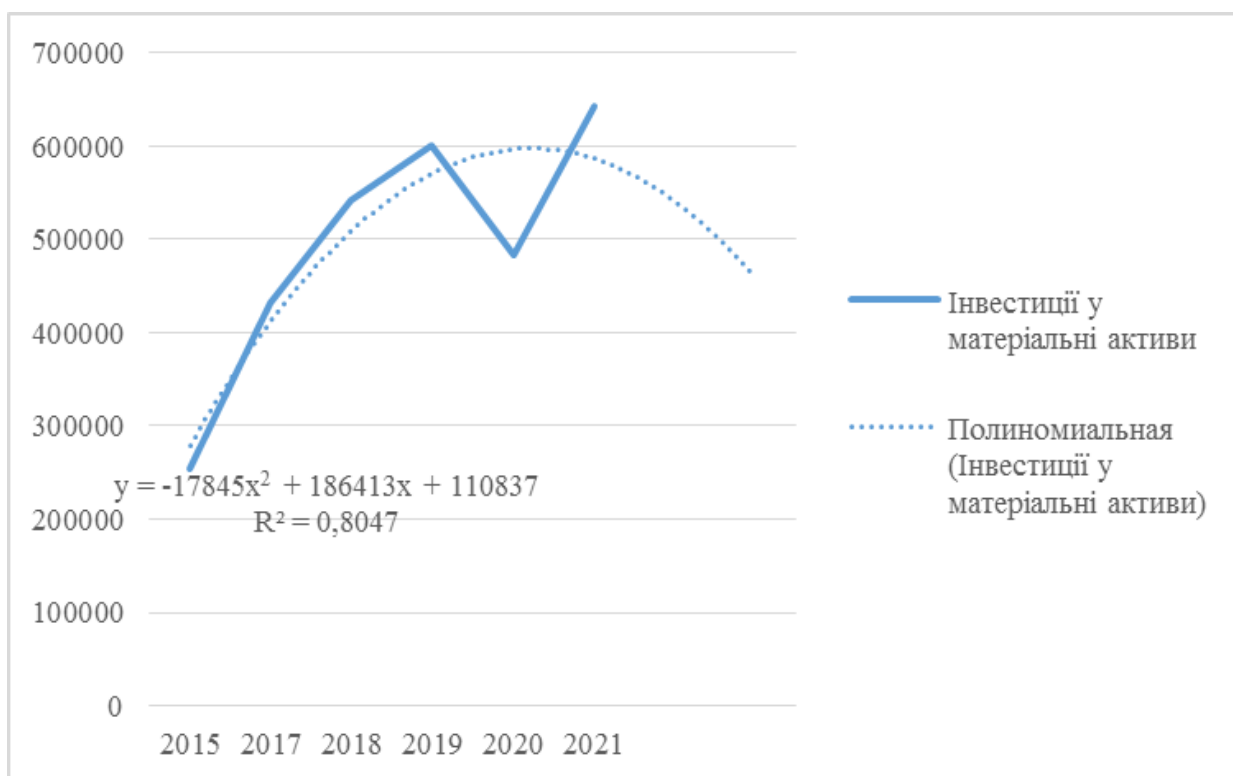

Рис. 2.1. Трендовий аналіз інвестицій у матеріальні активи

Примітка: сформовано за даними [147]

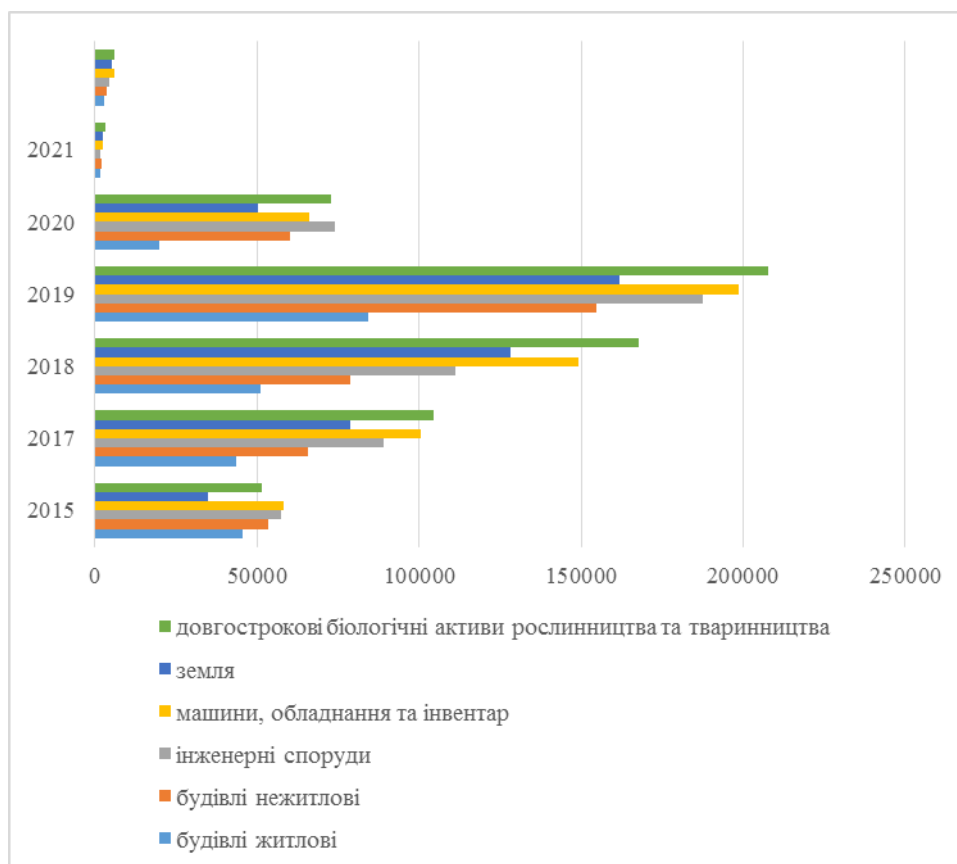

Рис. 2.2. Структура інвестицій у матеріальні активи за період 2015-2021рр.

Примітка: сформовано за даними [147]

Таблиця 2.2

Структура обсягів капітальних інвестицій в економіку України за об'єктами інвестування, %

Об'єкти інвестування	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Інвестиції у матеріальні активи	93,3	96,3	93,7	96,2	95,1	95,4
будівлі житлові	16,7	11,9	9,9	9,3	6,9	7,6
будівлі нежитлові	15,9	14,6	15,4	16,1	15,5	15,5
інженерні споруди	18,7	17,5	19,2	23,9	25,2	24,9
машини, обладнання та інвентар	30,9	34,5	32,4	31,8	31,8	30,8
транспортні засоби	7,2	13,4	12,8	10,5	9,9	10,8
земля	0,5	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4
довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	1,0	0,8	0,8	1,0	1,0	0,9
інші матеріальні активи	2,4	3,1	2,9	3,3	4,4	4,5
Інвестиції у нематеріальні активи	6,7	3,7	6,3	3,8	4,9	4,6
у тому числі						
програмне забезпечення та бази даних	1,8	1,8	1,6	1,6	2,4	2,5
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторське право та суміжні з ним права (уключаючи розважальні програми й оригінали літературних і художніх творів), патенти, ліцензії, концесії тощо	4,6	1,4	4,2	1,3	1,7	0,9

Примітка: складено за даними [147]

Таблиця 2.3

Структура капітальних інвестицій в економіку України за джерелами фінансування, %

Джерела фінансування інвестицій	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
у тому числі за рахунок						
коштів державного бюджету	2,5	3,4	3,9	4,9	8,7	9,2
коштів місцевих бюджетів	5,2	9,3	8,7	9,1	10,4	8,4
власних коштів підприємств та організацій	67,5	69,1	70,8	65,4	66,5	68,6
кредитів банків та інших позик	7,6	6,6	7,8	10,8	6,7	5,0
коштів інвесторів-нерезидентів	3,0	1,4	0,3	0,7	0,4	0,1
коштів населення на будівництво житла	11,7	7,3	6,0	5,2	4,9	5,4
інших джерел фінансування	2,5	2,9	2,5	3,9	2,4	3,3

Примітка: складено за даними [147]

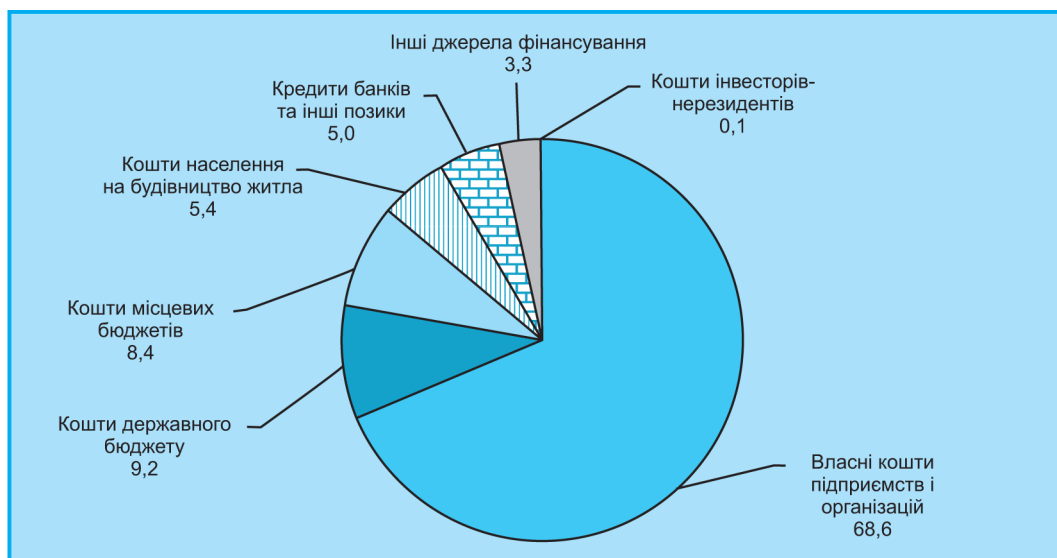

Рис. 2.3. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2021 році [147]

Цінну інформацію про інвестиційну діяльність на макrorівні може надати аналізування обсягів капітальних інвестицій за видами економічної діяльності. Як можна побачити з даних, представлених у табл. А.1 додатку А, за усі роки досліджуваного періоду найбільший обсяг інвестицій, вкладених в економіку України, припадав на промисловість, тоді як на другому місці за обсягами інвестицій знаходилося сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг. Водночас, спостерігаємо значні коливання цих обсягів за роками. Як впливає з даних табл. А.1 додатку А, за більшістю видів економічної діяльності найбільшими обсяги інвестування були у 2021 році, тоді як у 2022 році відбулося їх суттєве скорочення, що, очевидно пов'язане із початком широкомасштабних військових дій на території України. Більш докладно динаміку обсягів інвестицій можливо оцінити за показниками їхніх індексів, що представлені у табл. А.2 додатку А. Зокрема, з цих даних можна побачити, що динаміка обсягів інвестицій впродовж досліджуваного періоду для різних видів економічної діяльності є, загалом, різною, але для більшості галузей простежуються відчутні зростання у 2017 та 2021 роках, хоча рівні цих зростань за видами економічної діяльності відрізняються доволі суттєво.

Подібні результати є притаманними і більшості галузей промисловості, про що свідчать дані, представлені у табл. А.3 та табл. А.4 додатку А. При цьому можна спостерігати дуже суттєве скорочення обсягів інвестицій, вкладених у промисловість України, у 2022 році порівняно із 2021 роком – за більшістю видів економічної діяльності обсяги інвестицій у них за цей період зменшилися від 1,5 до 3 разів.

Більш докладне дослідження закономірностей провадження інвестиційної діяльності потребує її розгляд на рівні вибірок підприємств. З цією метою нами було відібрано українські підприємства, що належать до п'яти видів економічної діяльності, а саме – харчова промисловість, будівництво, машинобудування та приладобудування, хімічна та фармацевтична промисловості, а також деревообробна промисловість (табл. 2.4). Усього було відібрано по 50 підприємств кожного з перелічених п'яти видів економічної діяльності. Інформація про кожне підприємство отримувалася як з відкритих джерел, так і шляхом вивчення звітності та опитування менеджерів й фахівців кожної з обраних компаній. Внаслідок цього, за деякими підприємствами зібраної інформації виявилось недостатньо і вони були виключені з розгляду.

Як свідчать дані, представлені у табл. 2.5, за усіма розглянутими видами економічної діяльності є характерними переважно фінансування інвестицій за рахунок власних джерел коштів та вкладення основної їх частини у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів. Водночас, частка інвестицій у провадження інноваційних програм та проєктів за вибірками підприємств виявилася відносно невисокою (не більше 16%).

Таблиця 2.4

Показники обсягів та структури інвестицій досліджуваних підприємств у 2023 році

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1	2	3	4	5	6
1. Кількість досліджуваних підприємств	34	41	38	44	35
2. Загальні річні обсяги інвестицій за сукупністю досліджуваних підприємств, млн. грн.	98743	164578	143113	235797	96438
У тому числі:					
2.1. Профінансовані за рахунок власних коштів підприємств	88065	127551	119046	176430	83925
2.2. Профінансовані за рахунок кредитів та інших позикових джерел коштів	10678	37027	24067	59367	12513
2.3. Профінансовані за рахунок внесків сторонніх осіб у статутні капітали та інших залучених джерел коштів	0	0	0	0	0
3. Річні обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	2904	4014	3766	5359	2755
4. Частки джерел фінансування інвестицій у їх загальному обсязі, %:					
4.1. Власні кошти підприємств	89,19	77,50	83,18	74,82	87,02
4.2. Кредити та інші позикові кошти	10,81	22,50	16,82	25,18	12,98
4.3. Внески сторонніх осіб у статутні капітали та інші залучені кошти	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6
5. Обсяги інвестицій за напрямками інвестування, млн. грн.:					
5.1. У розширення виробництва традиційної продукції	68543	109884	90740	116421	55932
5.2. У розроблення та виробництво інноваційної продукції	8763	12063	22467	35642	7635
5.3. В оновлення основних засобів	19568	40068	26772	80983	30441
5.4. У поповнення обігових коштів та у інші напрями	1869	2563	3134	2751	2430
6. Частка у загальному обсязі інвестицій підприємств тих інвестицій, які було вкладено у, %:					
6.1. У розширення виробництва традиційної продукції	69,42	66,77	63,40	49,37	58,00
6.2. У розроблення та виробництво інноваційної продукції	8,87	7,33	15,70	15,12	7,92
6.3. В оновлення основних засобів	19,82	24,35	18,71	34,34	31,57
6.4. У поповнення обігових коштів та у інші напрями	1,89	1,56	2,19	1,17	2,52

Примітка: сформовано автором

Показники динаміки обсягів інвестицій у розрахунку на одне підприємство впродовж 2018-2023 рр. за досліджуваними вибірками компаній наведені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка обсягів інвестицій у розрахунку на одне підприємство впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за роками періоду, який розглядається					
		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Харчова промисловість	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	2577	2643	3090	3421	1754	2904
	Темп зростання обсягів порівняно із попереднім роком		1,026	1,169	1,107	0,513	1,656
	Темп зростання обсягів порівняно із 2018 роком	1,000	1,026	1,199	1,328	0,681	1,127
Будівництво	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	3976	4165	4389	4785	2436	4014
	Темп зростання обсягів порівняно із попереднім роком		1,048	1,054	1,090	0,509	1,648
	Темп зростання обсягів порівняно із 2018 роком	1,000	1,048	1,104	1,203	0,613	1,010
Машинобудування та приладобудування	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	3605	3871	4144	4296	2074	3766
	Темп зростання обсягів порівняно із попереднім роком		1,074	1,071	1,037	0,483	1,816
	Темп зростання обсягів порівняно із 2018 роком	1,000	1,074	1,150	1,192	0,575	1,045
Хімічна та фармацевтична промисловості	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	4006	4287	4531	4876	3652	5359
	Темп зростання обсягів порівняно із попереднім роком		1,070	1,057	1,076	0,749	1,467
	Темп зростання обсягів порівняно із 2018 роком	1,000	1,070	1,131	1,217	0,912	1,338
Деревообробна промисловість	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.	2186	2543	2798	3326	1759	2755
	Темп зростання обсягів порівняно із попереднім роком		1,163	1,100	1,189	0,529	1,566
	Темп зростання обсягів порівняно із 2018 роком	1,000	1,163	1,280	1,522	0,805	1,260

Примітка: сформовано автором

Як впливає з даних, поданих у табл. 2.5, динаміка обсягів інвестицій за вибірками підприємств певною мірою відповідає загальноукраїнській, зокрема спостерігається значне (приблизно у два рази) скорочення цих обсягів у 2022 році

порівняно із 2021 роком. Проте, вже у 2023 бачимо зростання обсягів інвестицій за кожною з п'яти вибірок, хоча за більшістю вибірок досягти рівня 2021 року не вдалося. Отже, постає необхідність подальшого нарощування інвестиційної активності досліджуваних суб'єктів підприємництва.

2.2. Оцінювання інвестиційної активності підприємств у контексті формування інвестиційного потенціалу

Однією з основних властивостей інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва є рівень їх інвестиційної активності. Цей рівень характеризує те, наскільки значними є обсяги інвестицій, вкладених підприємствами. Проведений огляд літературних джерел, зокрема праць, проаналізованих у попередньому розділі, а також власні дослідження дали змоги виділити такі різновиди показників, використання яких дозволяє провести оцінювання рівня інвестиційної активності підприємств:

1) за способом розрахунку:

- абсолютні, які характеризують обсяги вкладених підприємствами інвестицій за певні проміжки часу та вимірюються у вартісних одиницях виміру;
- відносні, які обчислюються як відношення абсолютних показників рівня інвестиційної активності до значень певних базових показників;
- структурні, які характеризують частки обсягів інвестицій, розподілених за певною ознакою, у їх загальній величині;

2) за ступенем узагальненості:

- інтегральні, які характеризують рівень інвестиційної активності підприємств за усім обсягом вкладених інвестицій;
- часткові, які характеризують рівень інвестиційної активності підприємств за окремими напрямками вкладення інвестицій;

3) за часовими проміжками, дані за які враховуються при обчисленні відповідних показників:

– статичні, при обчисленні яких беруться дані за лише один часовий проміжок;

– динамічні, при обчисленні яких беруться дані принаймні за два часових проміжки. Зокрема, до зазначених показників належать загальновідомі показники динаміки, насамперед абсолютні та відносні темпи росту;

4) за способом розрахунку обсягів інвестицій:

– показники, при розрахунку яких обсяги інвестицій беруться за їх фактичною вартістю;

– показники, при розрахунку яких обсяги інвестицій обчислюються за їх капіталізованою вартістю, яка, своєю чергою, обчислюється як відношення приросту прибутку внаслідок вкладання інвестицій та ставки капіталізації.

Необхідно відзначити, що при розрахунку часткових показників інвестиційної активності за напрямками інвестування у цьому підрозділі будуть виділятися п'ять таких напрямів, а саме: розширення виробництва традиційної продукції, розроблення та виробництво інноваційної продукції, оновлення основних засобів, поповнення обігових коштів, інші напрями (рис. 2.4). При цьому до інших напрямів належить, в основному, інвестування у нематеріальні активи.

Стосовно ж поділу інвестицій за джерелами фінансування, то у цьому підрозділі будуть виділятися три різновиди таких джерел, а саме: власні та залучені кошти, довгострокові позикові кошти та короткострокові позикові кошти.

Враховуючи викладене вище, нами пропонується виділити такі групи індикаторів оцінювання інвестиційної активності підприємств:

1) середні за відповідними видами економічної діяльності обсяги інвестицій, вкладені у підприємства у звітних періодах, у розрахунку на одне підприємство;

2) частки інвестицій у досліджувані підприємства за напрямками інвестування, вкладені у звітних періодах;

3) інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за фактичною величиною вкладених інвестицій. Ці показники варто обчислювати за такими формулами:

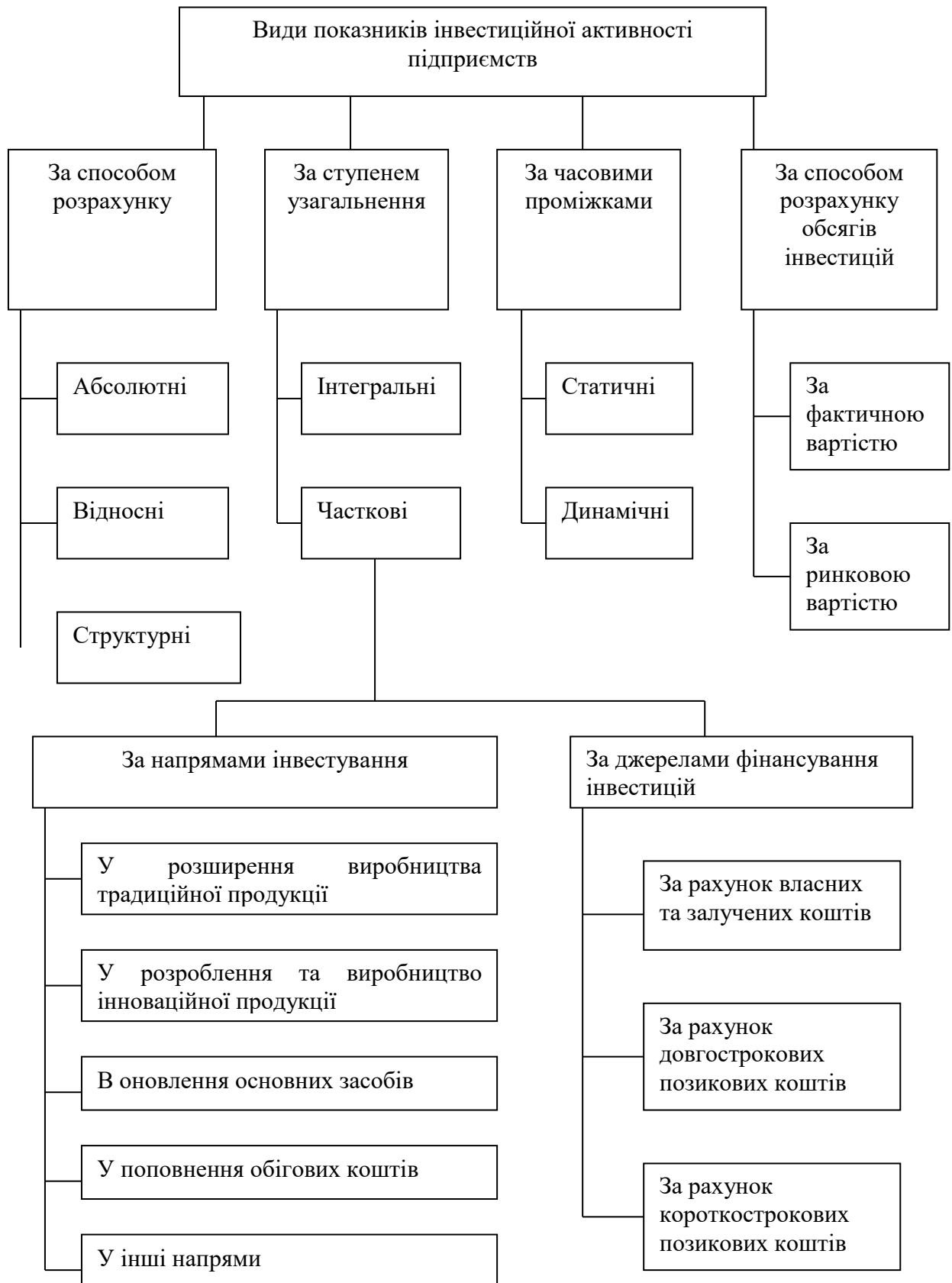

Рис. 2.4. Групування видів показників інвестиційної активності підприємств

Примітка: сформовано на підставі вивчення праць [113, 124 та ін.] та власних досліджень

$$P_{11} = \frac{I_{11}}{A_1}; \quad (2.1)$$

$$P_{12} = \frac{I_{12}}{A_2}; \quad (2.2)$$

$$P_{13} = \frac{I_{13}}{A_3}; \quad (2.3)$$

$$P_{14} = \frac{I_{14}}{A_4}; \quad (2.4)$$

$$P_{15} = \frac{I_{15}}{A_5}; \quad (2.5)$$

$$P_{16} = \frac{I_{16}}{A_6}, \quad (2.6)$$

де $P_{11}, P_{12}, P_{13}, P_{14}, P_{15}, P_{16}$ – інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств відповідно за усіма фактичними обсягами інвестицій та за фактичними обсягами інвестиціями у: розширення виробництва традиційної продукції, розроблення та виробництво інноваційної продукції, оновлення основних засобів, поповнення обігових коштів, інші напрями;

$I_{11}, I_{12}, I_{13}, I_{14}, I_{15}, I_{16}$ – середні у розрахунку на одне підприємство фактичні за звітний період обсяги інвестицій відповідно загальні та вкладені у: розширення виробництва традиційної продукції, розроблення та виробництво інноваційної продукції, оновлення основних засобів, поповнення обігових коштів, інші напрями;

$A_1, A_2, A_3, A_4, A_5, A_6$ – середня величина за досліджуваними підприємствами наявних у них на кінець звітного періоду відповідно загальних активів та активів, які беруть участь у виробництві традиційної продукції, активів, які беруть участь у розробленні та виробництві інноваційної продукції, основних засобів, обігових активів, нематеріальних та інших активів;

4) показники рівня інвестиційної активності досліджуваних підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів:

$$P_{21} = \frac{I_{21}}{K_1}; \quad (2.7)$$

$$P_{22} = \frac{I_{22}}{K_2}; \quad (2.8)$$

$$P_{23} = \frac{I_{23}}{K_3}, \quad (2.9)$$

де P_{21}, P_{22}, P_{23} – показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за інвестиціями, профінансованими за рахунок відповідно: власних та залучених коштів, довгострокових позикових коштів та короткострокових позикових коштів;

I_{21}, I_{22}, I_{23} – середні у розрахунку на одне підприємство фактичні за звітний період обсяги інвестицій, профінансованих за рахунок відповідно: власних та залучених коштів, довгострокових позикових коштів та короткострокових позикових коштів;

K_1, K_2, K_3 – середня величина за досліджуваними підприємствами наявного у них на кінець звітного періоду відповідно власного капіталу, довгострокового позикового капіталу та короткострокового позикового капіталу;

5) інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за капіталізованою (обчисленою за приростом ринкової вартості активів) величиною вкладених інвестицій. Ці показники варто обчислювати за такими формулами:

$$P_{31} = \frac{I_{31}}{A_1}; \quad (2.10)$$

$$P_{32} = \frac{I_{32}}{A_2}; \quad (2.11)$$

$$P_{33} = \frac{I_{33}}{A_3}; \quad (2.12)$$

$$P_{34} = \frac{I_{34}}{A_4}; \quad (2.13)$$

$$P_{35} = \frac{I_{35}}{A_5}; \quad (2.14)$$

$$P_{36} = \frac{I_{36}}{A_6}, \quad (2.15)$$

де $P_{31}, P_{32}, P_{33}, P_{34}, P_{35}, P_{36}$ – інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств відповідно за усіма капіталізованими (обчисленими за приростом ринкової вартості активів) обсягами інвестицій та за капіталізованими обсягами інвестиціями у: розширення виробництва традиційної продукції, розроблення та виробництво інноваційної продукції, оновлення основних засобів, поповнення обігових коштів, інші напрями;

$I_{31}, I_{32}, I_{33}, I_{34}, I_{35}, I_{36}$ – середні у розрахунку на одне підприємство обчислені за приростом ринкової вартості активів за звітний період обсяги інвестицій відповідно загальні та вкладені у: розширення виробництва традиційної продукції, розроблення та виробництво інноваційної продукції, оновлення основних засобів, поповнення обігових коштів, інші напрями.

При цьому за кожним з перелічених індикаторів оцінювання інвестиційної активності підприємств варто також визначати і їхню динаміку, обчислюючи абсолютний та відносний темпи приросту відповідних індикаторів.

Зокрема, як видно з даних, наведених у табл. 2.6, за усіма досліджуваними видами економічної діяльності обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство збільшилися у 2023 році порівняно із 2018 роком за більшістю напрямів інвестування. Зокрема таке збільшення за інвестиціями у розширення виробництва традиційної продукції у відносному виразі склало: для підприємств, які належать до харчової промисловості – 14,11%; для підприємств, які належать до будівельної галузі, – 3,67%; для підприємств, які належать до галузей машинобудування та приладобудування, – 12,53%; для підприємств, які належать до хімічної та фармацевтичної промисловості, – 35,46%; для підприємств, які належать до деревообробної галузі промисловості – 29,07%.

Таблиця 2.6

Показники обсягів та динаміки інвестицій у досліджувані підприємства за напрямками інвестування впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за напрямками інвестування				
		у розширення виробництва традиційної продукції	у розроблення та виробництво інноваційної продукції	в оновлення основних засобів	у поповнення обігових коштів	у інші напрями
1	2	3	4	5	6	7
Харчова промисловість	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.:					
	У 2018 році	1328,7	183,7	827,2	165,7	71,6
	У 2023 році	1516,2	187,0	994,6	144,3	61,9
	Приріст обсягів інвестицій:					
	млн. грн.	187,5	3,3	167,4	-21,4	-9,8
	%	14,11	1,78	20,24	-12,90	-13,66
Будівництво	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.:					
	У 2018 році	1803,9	139,6	1680,3	241,7	110,5
	У 2023 році	1870,1	156,5	1631,7	210,3	145,3
	Приріст обсягів інвестицій:					
	млн. грн.	66,2	17,0	-48,6	-31,4	34,8
	%	3,67	12,17	-2,89	-12,99	31,46
Машинобудування та приладобудування	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.:					
	У 2018 році	882,5	925,8	1428,3	194,7	173,8
	У 2023 році	993,1	941,9	1461,6	255,3	114,1
	Приріст обсягів інвестицій:					
	млн. грн.	110,6	16,1	33,3	60,7	-59,7
	%	12,53	1,74	2,33	31,16	-34,33

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7
Хімічна та фармацевтична промисловості	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.:					
	У 2018 році	1430,1	555,2	1651,7	197,5	171,5
	У 2023 році	1937,3	779,7	2185,4	303,9	152,7
	Приріст обсягів інвестицій:					
	млн. грн.	507,1	224,5	533,7	106,4	-18,7
	%	35,46	40,43	32,31	53,85	-10,92
Деревообробна промисловість	Обсяги інвестицій у розрахунку на одне підприємство, млн. грн.:					
	У 2018 році	1177,6	111,3	727,5	130,7	38,9
	У 2023 році	1519,9	136,4	924,0	147,1	27,5
	Приріст обсягів інвестицій:					
	млн. грн.	342,3	25,1	196,5	16,4	-11,4
	%	29,07	22,56	27,01	12,54	-29,20

Примітка: сформовано автором

Отже, за цим напрямом інвестування бачимо суттєві розбіжності у темпах приросту його обсягів за різними галузями промисловості.

Стосовно показників структури інвестицій у досліджувані підприємства за напрямами інвестування впродовж 2018-2023 рр., то дані про ці показники за досліджуваними підприємствами представлено у табл. 2.7. Як випливає з інформації, наведеної у цій таблиці, частки обсягів інвестування за різним його напрямами суттєво відрізняються за видами економічної діяльності. Водночас, для більшості цих видів основна частина інвестицій припадає на два напрями, а саме – розширення виробництва традиційної продукції та оновлення основних засобів. Що стосується такого напрямку вкладання інвестицій як розроблення та виробництво інноваційної продукції, то достатньо великими їхні частки є для машинобудівних та приладобудівних підприємств, а також підприємств, які належать до хімічної та фармацевтичної промисловості.

Таблиця 2.7

Показники структури інвестицій у досліджувані підприємства за напрямками інвестування впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за напрямками інвестування				
		у розширення виробництва традиційної продукції	у розроблення та виробництво інноваційної продукції	в оновлення основних засобів	у поповнення обігових коштів	у інші напрями
1	2	3	4	5	6	7
Харчова промисловість	Частка інвестицій за напрямками у їх загальному обсязі, %:					
	У 2018 році	51,56	7,13	32,1	6,43	2,78
	У 2023 році	52,21	6,44	34,25	4,97	2,13
	Приріст частки інвестицій, %:					
	Абсолютний	0,65	-0,69	2,15	-1,46	-0,65
	Відносний	1,26	-9,68	6,70	-22,71	-23,38
Будівництво	Частка інвестицій за напрямками у їх загальному обсязі, %:					
	У 2018 році	45,37	3,51	42,26	6,08	2,78
	У 2023 році	46,59	3,9	40,65	5,24	3,62
	Приріст частки інвестицій, %:					
	Абсолютний	1,22	0,39	-1,61	-0,84	0,84
	Відносний	2,69	11,11	-3,81	-13,82	30,22
Машинобудування та приладобудування	Частка інвестицій за напрямками у їх загальному обсязі, %:					
	У 2018 році	24,48	25,68	39,62	5,4	4,82
	У 2023 році	26,37	25,01	38,81	6,78	3,03
	Приріст частки інвестицій, %:					
	Абсолютний	1,89	-0,67	-0,81	1,38	-1,79
	Відносний	7,72	-2,61	-2,04	25,56	-37,14

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7
Хімічна та фармацевтична промисловості	Частка інвестицій за напрямками у їх загальному обсязі, %:					
	У 2018 році	35,7	13,86	41,23	4,93	4,28
	У 2023 році	36,15	14,55	40,78	5,67	2,85
	Приріст частки інвестицій, %:					
	Абсолютний	0,45	0,69	-0,45	0,74	-1,43
	Відносний	1,26	4,98	-1,09	15,01	-33,41
Деревообробна промисловість	Частка інвестицій за напрямками у їх загальному обсязі, %:					
	У 2018 році	53,87	5,09	33,28	5,98	1,78
	У 2023 році	55,17	4,95	33,54	5,34	1,00
	Приріст частки інвестицій, %:					
	Абсолютний	1,3	-0,14	0,26	-0,64	-0,78
	Відносний	2,41	-2,75	0,78	-10,70	-43,82

Примітка: сформовано автором

Водночас, загальний рівень інвестиційної активності досліджуваних підприємств у середньому не є дуже високим. Про це свідчать, зокрема, дані табл. 2.8. Так, згідно даних цієї таблиці, значення інтегрального показника інвестиційної активності досліджуваних підприємств за усією сукупністю вкладених інвестицій у 2023 рр. становили: для підприємств, які належать до харчової промисловості – 1,12; для підприємств, які належать до будівельної галузі, – 1,09; для підприємств, які належать до галузей машинобудування та приладобудування, – 1,05; для підприємств, які належать до хімічної та фармацевтичної промисловості, – 1,12; для підприємств, які належать до деревообробної галузі промисловості – 1,08. Таким чином, найменшим є загальний рівень інвестиційної активності у машинобудівних та приладобудівних підприємств.

Таблиця 2.8

Інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за
напрямами інвестування впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за напрямами інвестування					
		Усього	у розширення виробництва традиційної продукції	у розроблення та виробництво інноваційної продукції	в оновлення основних засобів	у поповнення обігових коштів	у інші напрями
1	2	3	4	5	6	7	8
Харчова промисловість	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств, разів:						
	У 2018 році	1,09	1,13	1,05	1,17	1,02	1,21
	У 2023 році	1,12	1,14	1,03	1,19	1,03	1,24
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,03	0,01	-0,02	0,02	0,01	0,03
	Відносний, %	2,75	0,88	-1,90	1,71	0,98	2,48
Будівництво	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств, разів:						
	У 2018 році	1,07	1,10	1,06	1,19	1,06	1,19
	У 2023 році	1,09	1,09	1,04	1,18	1,05	1,25
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,02	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01	0,06
	Відносний, %	1,87	-0,91	-1,89	-0,84	-0,94	5,04
Машинобудування та приладобудування	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств, разів:						
	У 2018 році	1,08	1,06	1,11	1,21	1,09	1,14
	У 2023 році	1,05	1,07	1,08	1,16	1,04	1,15
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	-0,03	0,01	-0,03	-0,05	-0,05	0,01
	Відносний, %	-2,78	0,94	-2,70	-4,13	-4,59	0,88

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	4	5	6	7
Хімічна та фармацевтична промисловості	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств, разів:						
	У 2018 році	1,10	1,09	1,13	1,20	1,12	1,17
	У 2023 році	1,12	1,09	1,15	1,18	1,15	1,19
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,02	0,00	0,02	-0,02	0,03	0,02
	Відносний, %	1,82	0,00	1,77	-1,67	2,68	1,71
Деревообробна промисловість	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств, разів:						
	У 2018 році	1,07	1,07	1,09	1,12	1,05	1,09
	У 2023 році	1,08	1,07	1,11	1,14	1,06	1,12
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,01	0,00	0,02	0,02	0,01	0,03
	Відносний, %	0,93	0,00	1,83	1,79	0,95	2,75

Примітка: сформовано автором

Стосовно рівня інвестиційної активності досліджуваних підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів впродовж 2018-2023 рр., то, як можна побачити з даних табл. 2.9, найбільш високим цей рівень є для короткострокових позикових коштів. Однак, це частково зумовлено тим, що частка короткострокових кредитів у сукупному капіталі більшості досліджуваних підприємств є відносно невисокою. Щодо довгострокових позикових коштів, то вони загалом характеризуються меншим рівнем їхнього використання з метою фінансування інвестиційних проєктів досліджуваних підприємств, ніж їх власні та залучені кошти. Стосовно останніх, то рівень інвестиційної активності за ними загалом корелюється із загальним рівнем інвестиційної активності досліджуваних компаній, що пояснюється тим, що основну частину обсягів інвестицій було профінансовано за рахунок власних та залучених джерел коштів.

Таблиця 2.9

Рівень інвестиційної активності досліджуваних підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за джерелами інвестування		
		Власні та залучені кошти	Довгострокові позикові кошти	Короткострокові позикові кошти
1	2	3	4	5
Харчова промисловість	Рівень інвестиційної активності підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів, разів:			
	У 2018 році	1,10	1,07	1,12
	У 2023 році	1,13	1,09	1,15
	Приріст:			
	Абсолютний, разів	0,03	0,02	0,03
	Відносний, %	2,73	1,87	2,68
Будівництво	Рівень інвестиційної активності підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів, разів:			
	У 2018 році	1,08	1,06	1,09
	У 2023 році	1,10	1,07	1,11
	Приріст:			
	Абсолютний, разів	0,02	0,01	0,02
	Відносний, %	1,85	0,94	1,83
Машинобудування та приладобудування	Рівень інвестиційної активності підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів, разів:			
	У 2018 році	1,09	1,07	1,08
	У 2023 році	1,06	1,03	1,10
	Приріст:			
	Абсолютний, разів	-0,03	-0,04	0,02
	Відносний, %	-2,75	-3,74	1,85

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5
Хімічна та фармацевтична промисловості	Рівень інвестиційної активності підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів, разів:			
	У 2018 році	1,11	1,09	1,12
	У 2023 році	1,13	1,10	1,14
	Приріст:			
	Абсолютний, разів	0,02	0,01	0,02
	Відносний, %	1,80	0,92	1,79
Деревообробна промисловість	Рівень інвестиційної активності підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів, разів:			
	У 2018 році	1,08	1,05	1,11
	У 2023 році	1,09	1,06	1,14
	Приріст			
	Абсолютний, разів	0,01	0,01	0,03
	Відносний, %	0,93	0,95	2,70

Примітка: сформовано автором

Також варто відзначити кореляцію між значеннями інтегральних показників інвестиційної активності досліджуваних підприємств за приростом ринкової вартості активів у розрізі напрямів інвестування (табл. 2.10) та значеннями інтегральних показників за фактичними обсягами вкладених інвестицій, наведених вище у табл. 2.7. Відповідні зіставлення дають змогу зробити висновок про те, що перші перевищують других у середньому приблизно на 10%. При цьому факт такого перевищення є безперечно позитивним, оскільки свідчить про те, що економічна ефективність інвестицій, вкладених у досліджувані підприємства, у середньому є достатньо високою.

Таблиця 2.10

Інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за приростом ринкової вартості активів у розрізі напрямів інвестування впродовж 2018-2023 рр.

Назви видів економічної діяльності	Назви показників	Значення показників за напрямками інвестування					
		Усього	у розширення виробництва традиційної продукції	у розроблення та виробництво інноваційної продукції	в оновлення основних засобів	у поповнення обігових коштів	у інші напрями
1	2	3	4	5	6	7	8
Харчова промисловість	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств за приростом ринкової вартості активів, разів:						
	У 2018 році	1,10	1,14	1,06	1,18	1,03	1,22
	У 2023 році	1,13	1,15	1,04	1,20	1,04	1,25
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,03	0,01	-0,02	0,02	0,01	0,03
	Відносний, %	2,73	0,88	-1,89	1,69	0,97	2,46
Будівництво	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств за приростом ринкової вартості активів, разів:						
	У 2018 році	1,08	1,11	1,07	1,20	1,07	1,20
	У 2023 році	1,10	1,10	1,05	1,19	1,06	1,26
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,02	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01	0,06
	Відносний, %	1,85	-0,90	-1,87	-0,83	-0,93	5,00

Продовження табл. 2.10

1	2	3	4	4	5	6	7
Машинобудування та приладовування	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств за приростом ринкової вартості активів, разів:						
	У 2018 році	1,09	1,07	1,12	1,23	1,10	1,15
	У 2023 році	1,06	1,08	1,09	1,18	1,05	1,16
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	-0,03	0,01	-0,03	-0,05	-0,05	0,01
	Відносний, %	-2,75	0,93	-2,68	-4,07	-4,55	0,87
Хімічна та фармацевтична промисловість	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств за приростом ринкової вартості активів, разів:						
	У 2018 році	1,12	1,11	1,15	1,22	1,14	1,19
	У 2023 році	1,14	1,11	1,17	1,20	1,17	1,21
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,02	0,00	0,02	-0,02	0,03	0,02
	Відносний, %	1,79	0,00	1,74	-1,64	2,63	1,68
Деревооброб на промисловість	Інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств за приростом ринкової вартості активів, разів:						
	У 2018 році	1,08	1,08	1,10	1,13	1,06	1,10
	У 2023 році	1,09	1,08	1,12	1,15	1,07	1,13
	Приріст:						
	Абсолютний, разів	0,01	0,00	0,02	0,02	0,01	0,03
	Відносний, %	0,93	0,00	1,82	1,77	0,94	2,73

Примітка: сформовано автором

2.3. Аналізування чинників впливу на інвестиційний потенціал підприємств та оцінювання його величини

З метою аналізування чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств, базуючись на викладеному вище матеріалі, було виділено кілька груп таких чинників за головними напрямками інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва. За кожним з цих напрямів було відібрано ті фактори, індикатори рівня яких справляє безпосередній вплив на оптимальну (раціональну) величину обсягів інвестицій. При цьому з метою вимірювання кожного з чинників були побудовані п'ятибальні шкали, представлені у табл. 2.11.

На подальшому етапі дослідження було проведено анкетне опитування власників та менеджерів підприємств щодо рівня кожного з відібраних чинників. З цією метою респонденти оцінювали ці чинники у п'ятибальних шкалах. Таке оцінювання виконувалося з огляду на три часових проміжки, а саме:

- 1) короткостроковий часовий прогностний проміжок, тривалість якого дорівнює одному року;
- 2) середньостроковий часовий прогностний проміжок, тривалість якого дорівнює трьом рокам;
- 3) довгостроковий часовий прогностний проміжок, тривалість якого дорівнює п'яти рокам.

Таким чином, оцінюючи чинники впливу на величину інвестиційного потенціалу підприємств, їх власники та менеджери надавали дані про очікуваний прогностний рівень у балах для кожного з перелічених вище часових проміжків. Внаслідок цього отримувалася інформація про сподіваний рівень досліджуваних чинників з точки зору керівництва компаній. Результати такого оцінювання для відповідних видів економічної діяльності представлено у табл. 2.12-2.16.

Таблиця 2.11

Шкали для оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу підприємства

Назви груп чинників впливу	Назви чинників впливу (розрахунковий показник)	Рівні чинників впливу	Характеристики рівнів чинників впливу	Бальна оцінка
1	2	3	4	5
1. Чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал підприємства стосовно інвестицій у розширення виготовлення ним традиційної продукції	1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції (середньорічні темпи приросту натуральних обсягів виробництва)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5
	1.2. Капіталомісткість традиційної продукції (рівень капіталомісткості продукції – відношення операційного доходу до вартості відповідних активів)	Дуже низький	Менше за 0,5	1
		Низький	Від 0,5 до 1	2
		Середній	Від 1 до 2	3
		Високий	Від 2 до 3	4
		Дуже високий	Більше 3	5
	1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції (середньорічні темпи зниження рівня операційних витрат)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5
2. Чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал підприємства стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення ним інноваційної продукції	2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції (середньорічні темпи приросту натуральних обсягів виробництва)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5
	2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції (рівень капіталомісткості продукції – відношення операційного доходу до вартості відповідних активів)	Дуже низький	Менше за 0,5	1
		Низький	Від 0,5 до 1	2
		Середній	Від 1 до 2	3
		Високий	Від 2 до 3	4
		Дуже високий	Більше 3	5
	2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції (середньорічні темпи зниження рівня операційних витрат)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5
3. Чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал підприємства стосовно інвестицій в оновлення основних засобів	3.1. Зношення основних засобів (рівень зношення основних засобів)	Дуже низький	Менше за 20%	1
		Низький	Від 20 до 40%	2
		Середній	Від 40 до 60%	3
		Високий	Від 60 до 80%	4
		Дуже високий	Більше 80%	5
	3.2. Рівень старіння технологічних процесів (частка застарілих технологічних процесів за обсягом виготовленої продукції)	Дуже низький	Менше за 20%	1
		Низький	Від 20 до 40%	2
		Середній	Від 40 до 60%	3
		Високий	Від 60 до 80%	4
		Дуже високий	Більше 80%	5
4. Чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал підприємства стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів	4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції (середньорічні темпи приросту натуральних обсягів виробництва)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5
	4.2. Тривалість обороту оборотних коштів (середньорічна тривалість обороту оборотних коштів)	Дуже низький	Менше 10 днів	1
		Низький	Від 10 до 30 дн.	2
		Середній	Від 30 до 60 дн.	3
		Високий	Від 60 до 90 дн.	4
		Дуже високий	Більше 90 днів	5
5. Чинники, які справляють вплив на інвестиційний потенціал підприємства стосовно інвестицій у нематеріальні активи	5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів (часта нематеріальних активів у середньорічній величині сукупних активів підприємства)	Дуже низький	Менше за 1%	1
		Низький	Від 1 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 6%	3
		Високий	Від 6 до 9%	4
		Дуже високий	Більше 9%	5
	5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів (середньорічний темп приросту величини нематеріальних активів підприємства)	Дуже низький	Менше за 0,5%	1
		Низький	Від 0,5 до 3%	2
		Середній	Від 3 до 5%	3
		Високий	Від 5 до 7%	4
		Дуже високий	Більше 7%	5

Примітка: сформовано автором

Таблиця 2.12

Результати оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств харчової промисловості

Назви чинників впливу	Рівні чинників впливу	Результати оцінювання чинників у короткостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у середньостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у довгостроковому періоді	
		Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції	Дуже низький	3	2,91	3	3,12	2	3,32
	Низький	7		6		4	
	Середній	15		12		13	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	1		3		4	
1.2. Капіталомісткість традиційної продукції	Дуже низький	1	3,26	1	3,47	0	3,68
	Низький	5		4		2	
	Середній	15		12		13	
	Високий	10		12		13	
	Дуже високий	3		5		6	
1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції	Дуже низький	1	3,12	1	3,32	0	3,53
	Низький	4		3		1	
	Середній	21		18		19	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	2		4		5	
2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції	Дуже низький	2	2,59	2	2,79	1	3,00
	Низький	15		14		12	
	Середній	13		10		11	
	Високий	3		5		6	
	Дуже високий	1		3		4	
2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції	Дуже низький	3	2,97	3	3,18	2	3,38
	Низький	8		7		5	
	Середній	14		11		12	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	4		6		7	
2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції	Дуже низький	6	2,62	6	2,82	5	3,03
	Низький	9		8		6	
	Середній	13		10		11	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	2		4		5	

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Зношення основних засобів	Дуже низький	3	3,41	3	3,62	2	3,82
	Низький	5		4		2	
	Середній	7		4		5	
	Високий	13		15		16	
	Дуже високий	6		8		9	
3.2. Рівень старіння технологічних процесів	Дуже низький	2	3,29	2	3,50	1	3,71
	Низький	6		5		3	
	Середній	11		8		9	
	Високий	10		12		13	
	Дуже високий	5		7		8	
4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції	Дуже низький	3	2,91	3	3,12	2	3,32
	Низький	7		6		4	
	Середній	15		12		13	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	1		3		4	
4.2. Тривалість обороту оборотних коштів	Дуже низький	4	3,03	4	3,24	3	3,44
	Низький	9		8		6	
	Середній	8		5		6	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	5		7		8	
5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів	Дуже низький	9	2,62	9	2,82	8	3,03
	Низький	7		6		4	
	Середній	9		6		7	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	3		5		6	
5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів	Дуже низький	5	3,12	5	3,32	4	3,53
	Низький	7		6		4	
	Середній	7		4		5	
	Високий	9		11		12	
	Дуже високий	6		8		9	

Примітка: сформовано автором

При цьому за кожним чинником впливу та за кожним видом економічної діяльності було обчислено середні значення бальної оцінки цього чинника. З цією метою застосовувалася формула середньоарифметичної зваженої величини.

Як випливає з даних, представлених у табл. 2.12-2.16, не дивлячись на певні галузеві відмінності, за більшістю чинників існують певні спільні риси щодо усереднених результатів їхнього оцінювання та стосовно розподілу підприємств за рівнями цих чинників.

Таблиця 2.13

Результати оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств будівельної галузі

Назви чинників впливу	Рівні чинників впливу	Результати оцінювання чинників у короткостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у середньостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у довгостроковому періоді	
		Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції	Дуже низький	5	3,10	4	4,15	3	4,32
	Низький	7		5		4	
	Середній	14		11		11	
	Високий	9		11		12	
	Дуже високий	6		10		11	
1.2. Капіталомісткість традиційної продукції	Дуже низький	4	3,02	3	4,06	2	4,24
	Низький	8		6		5	
	Середній	17		14		14	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	5		9		10	
1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції	Дуже низький	5	2,80	4	3,79	3	3,97
	Низький	9		7		6	
	Середній	19		16		16	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	3		7		8	
2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції	Дуже низький	9	2,51	8	3,44	7	3,62
	Низький	10		8		7	
	Середній	16		13		13	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	2		6		7	
2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції	Дуже низький	5	3,17	4	4,24	3	4,41
	Низький	6		4		3	
	Середній	15		12		12	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	8		12		13	
2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції	Дуже низький	8	2,68	7	3,65	6	3,82
	Низький	7		5		4	
	Середній	19		16		16	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	3		7		8	

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Зношення основних засобів	Дуже низький	4	3,37	3	4,47	2	4,65
	Низький	5		3		2	
	Середній	13		10		10	
	Високий	10		12		13	
	Дуже високий	9		13		14	
3.2. Рівень старіння технологічних процесів	Дуже низький	5	3,02	4	4,06	3	4,24
	Низький	8		6		5	
	Середній	15		12		12	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	6		10		11	
4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції	Дуже низький	5	3,10	4	4,15	3	4,32
	Низький	7		5		4	
	Середній	14		11		11	
	Високий	9		11		12	
	Дуже високий	6		10		11	
4.2. Тривалість обороту оборотних коштів	Дуже низький	5	3,22	4	4,29	3	4,47
	Низький	7		5		4	
	Середній	11		8		8	
	Високий	10		12		13	
	Дуже високий	8		12		13	
5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів	Дуже низький	10	2,61	9	3,56	8	3,74
	Низький	9		7		6	
	Середній	13		10		10	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	4		8		9	
5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів	Дуже низький	6	2,83	5	3,82	4	4,00
	Низький	8		6		5	
	Середній	17		14		14	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	3		7		8	

Примітка: сформовано автором

Зокрема, за значною кількістю чинників усіх досліджуваних видів економічної діяльності найбільше підприємств належать до тих, для яких рівень відповідних чинників є середнім. Ця обставина, загалом, свідчить про те, що значна частина досліджуваних підприємств характеризується достатньо великою величиною їхнього інвестиційного потенціалу. Водночас, як випливає з виконаного аналізування впливу чинників на величину зазначеного потенціалу, його рівень може суттєво відрізнятись за різними напрямками вкладання інвестиційних ресурсів.

Таблиця 2.14

Результати оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств машинобудування та приладобудування

Назви чинників впливу	Рівні чинників впливу	Результати оцінювання чинників у короткостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у середньостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у довгостроковому періоді	
		Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції	Дуже низький	4	2,71	3	3,68	2	3,85
	Низький	7		5		4	
	Середній	18		15		15	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	3		7		8	
1.2. Капіталомісткість традиційної продукції	Дуже низький	3	2,76	2	3,74	1	3,91
	Низький	6		4		3	
	Середній	20		17		17	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	2		6		7	
1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції	Дуже низький	6	2,66	5	3,62	4	3,79
	Низький	7		5		4	
	Середній	14		11		11	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	3		7		8	
2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції	Дуже низький	3	2,76	2	3,74	1	3,91
	Низький	4		2		1	
	Середній	24		21		21	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	2		6		7	
2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції	Дуже низький	6	2,83	5	3,82	4	6
	Низький	5		3		2	5
	Середній	14		11		11	14
	Високий	7		9		10	7
	Дуже високий	6		10		11	6
2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції	Дуже низький	5	2,66	4	3,62	3	3,79
	Низький	6		4		3	
	Середній	19		16		16	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	3		7		8	

Продовження табл. 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Зношення основних засобів	Дуже низький	3	3,24	2	4,32	1	4,50
	Низький	4		2		1	
	Середній	11		8		8	
	Високий	11		13		14	
	Дуже високий	9		13		14	
3.2. Рівень старіння технологічних процесів	Дуже низький	4	2,71	3	3,68	2	3,85
	Низький	7		5		4	
	Середній	18		15		15	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	3		7		8	
4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції	Дуже низький	4	2,71	3	3,68	2	3,85
	Низький	7		5		4	
	Середній	18		15		15	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	3		7		8	
4.2. Тривалість обороту оборотних коштів	Дуже низький	5	2,56	4	3,50	3	3,68
	Низький	8		6		5	
	Середній	18		15		15	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	2		6		7	
5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів	Дуже низький	4	2,68	3	3,65	2	3,82
	Низький	6		4		3	
	Середній	21		18		18	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	3		7		8	
5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів	Дуже низький	6	2,73	5	3,71	4	3,88
	Низький	8		6		5	
	Середній	11		8		8	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	5		9		10	

Примітка: сформовано автором

Зокрема, аналізуючи дані, представлені у табл. 2.12-2.16, можна побачити наявність значного рівня зношення основних засобів у великій кількості досліджуваних суб'єктів господарювання. також доволі значним є і ступінь технологічного старіння суттєвої кількості компаній. Отже, можна припустити, що у досліджуваних підприємств може бути достатньо великим інвестиційний потенціал у частині інвестиційних ресурсів, які потрібно вкласти в оновлення основних виробничих засобів цих підприємств і, зокрема, в реалізацію заходів із забезпечення їхнього технологічного розвитку.

Таблиця 2.15

Результати оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств хімічної та фармацевтичної промисловості

Назви чинників впливу	Рівні чинників впливу	Результати оцінювання чинників у короткостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у середньостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у довгостроковому періоді	
		Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції	Дуже низький	5	2,75	4	3,07	3	3,20
	Низький	11		9		8	
	Середній	20		17		17	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	2		6		7	
1.2. Капіталомісткість традиційної продукції	Дуже низький	6	2,84	5	3,16	4	3,30
	Низький	10		8		7	
	Середній	17		14		14	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	4		8		9	
1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції	Дуже низький	3	3,11	2	3,43	1	3,57
	Низький	9		7		6	
	Середній	17		14		14	
	Високий	10		12		13	
	Дуже високий	5		9		10	
2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції	Дуже низький	2	3,18	1	3,50	0	3,64
	Низький	8		6		5	
	Середній	21		18		18	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	7		11		12	
2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції	Дуже низький	3	3,16	2	3,48	1	3,61
	Низький	11		9		8	
	Середній	14		11		11	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	8		12		13	
2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції	Дуже низький	2	3,27	1	3,59	0	3,73
	Низький	9		7		6	
	Середній	17		14		14	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	9		13		14	

Продовження табл. 2.15

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Зношення основних засобів	Дуже низький	3	3,39	2	3,70	1	3,84
	Низький	7		5		4	
	Середній	12		9		9	
	Високий	14		16		17	
	Дуже високий	8		12		13	
3.2. Рівень старіння технологічних процесів	Дуже низький	5	3,25	4	3,57	3	3,70
	Низький	8		6		5	
	Середній	12		9		9	
	Високий	9		11		12	
	Дуже високий	10		14		15	
4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції	Дуже низький	5	2,75	4	3,07	3	3,20
	Низький	11		9		8	
	Середній	20		17		17	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	2		6		7	
4.2. Тривалість обороту оборотних коштів	Дуже низький	4	3,32	3	3,64	2	3,77
	Низький	7		5		4	
	Середній	13		10		10	
	Високий	11		13		14	
	Дуже високий	9		13		14	
5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів	Дуже низький	3	2,89	2	3,20	1	3,34
	Низький	8		6		5	
	Середній	26		23		23	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	2		6		7	
5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів	Дуже низький	4	3,02	3	3,34	2	3,48
	Низький	9		7		6	
	Середній	18		15		15	
	Високий	8		10		11	
	Дуже високий	5		9		10	

Примітка: сформовано автором

Також варто відмітити ту обставину, що, як випливає з даних табл. 2.12-2.16, середній рівень більшості чинників, які справляють вплив на інвестиційний потенціал досліджуваних підприємств, має тенденцію до зростання із збільшенням тривалості прогностного періоду. Отже, величина середньострокового та довгострокового інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання, які розглядаються, повинна також мати тенденцію до зростання при переході до більш тривалих прогностичних проміжків часу.

Важливим чинником, який справляє вплив на реалізацію наявного у підприємств інвестиційного потенціалу є рівень його фінансового забезпечення.

Таблиця 2.16

Результати оцінювання чинників впливу на величину інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств деревообробної промисловості

Назви чинників впливу	Рівні чинників впливу	Результати оцінювання чинників у короткостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у середньостроковому періоді		Результати оцінювання чинників у довгостроковому періоді	
		Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів	Кількість підприємств	Середній рівень чинників, балів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.1. Очікувані перспективи розширення виробництва традиційної продукції	Дуже низький	6	2,74	5	3,14	4	3,31
	Низький	8		6		5	
	Середній	13		10		10	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	3		7		8	
1.2. Капіталомісткість традиційної продукції	Дуже низький	5	2,97	4	3,37	3	3,54
	Низький	7		5		4	
	Середній	12		9		9	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	5		9		10	
1.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут традиційної продукції	Дуже низький	4	3,09	3	3,49	2	3,66
	Низький	8		6		5	
	Середній	10		7		7	
	Високий	7		9		10	
	Дуже високий	6		10		11	
2.1. Очікувані перспективи розширення виробництва інноваційної продукції	Дуже низький	8	2,49	7	2,89	6	3,06
	Низький	9		7		6	
	Середній	13		10		10	
	Високий	3		5		6	
	Дуже високий	2		6		7	
2.2. Капіталомісткість інноваційної продукції	Дуже низький	7	2,89	6	3,29	5	3,46
	Низький	7		5		4	
	Середній	10		7		7	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	6		10		11	
2.3. Очікуване зниження рівня операційних витрат на виробництво та збут інноваційної продукції	Дуже низький	5	2,77	4	3,17	3	3,34
	Низький	8		6		5	
	Середній	15		12		12	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	3		7		8	

Продовження табл. 2.16

1	2	3	4	5	6	7	8
3.1. Зношення основних засобів	Дуже низький	4	3,09	3	3,49	2	3,66
	Низький	7		5		4	
	Середній	8		5		5	
	Високий	14		16		17	
	Дуже високий	2		6		7	
3.2. Рівень старіння технологічних процесів	Дуже низький	5	2,91	4	3,31	3	3,49
	Низький	8		6		5	
	Середній	10		7		7	
	Високий	9		11		12	
	Дуже високий	3		7		8	
4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції	Дуже низький	6	2,74	5	3,14	4	3,31
	Низький	8		6		5	
	Середній	13		10		10	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	3		7		8	
4.2. Тривалість обороту оборотних коштів	Дуже низький	4	3,09	3	3,49	2	3,66
	Низький	5		3		2	
	Середній	15		12		12	
	Високий	6		8		9	
	Дуже високий	5		9		10	
5.1. Відносна величина наявних нематеріальних активів	Дуже низький	7	2,66	6	3,06	5	3,23
	Низький	8		6		5	
	Середній	13		10		10	
	Високий	4		6		7	
	Дуже високий	3		7		8	
5.2. Очікуване зростання величини нематеріальних активів	Дуже низький	6	2,60	5	3,00	4	3,17
	Низький	9		7		6	
	Середній	14		11		11	
	Високий	5		7		8	
	Дуже високий	1		5		6	

Примітка: сформовано автором

З метою оцінювання зазначеного рівня було побудовано п'ятибальну шкалу та виконано опитування власників та менеджерів підприємств щодо цього рівня. Як випливає з даних, наведених у табл. 2.17, для значної кількості досліджуваних суб'єктів господарювання рівень фінансового забезпечення їхньої діяльності є доволі невисоким. Цей чинник потрібно враховувати при оцінюванні інвестиційного потенціалу підприємств. Таке оцінювання виконувалося нами для короткострокового (річного) часового проміжку і містило таку послідовність дій:

1. Оцінювання інвестиційного потенціалу кожного з досліджуваних підприємств за такими напрямками вкладення інвестиційних ресурсів:

Таблиця 2.17

Результати оцінювання рівня фінансових можливостей щодо реалізації інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств у короткостроковому періоді

Назви видів економічної діяльності	Рівні фінансових можливостей щодо реалізації інвестиційного потенціалу	Кількість підприємств	Середній рівень фінансових можливостей, балів
Харчова промисловість	Дуже низький	6	2,62
	Низький	9	
	Середній	13	
	Високий	4	
	Дуже високий	2	
Будівництво	Дуже низький	4	2,68
	Низький	17	
	Середній	11	
	Високий	6	
	Дуже високий	3	
Машинобудування та приладобудування	Дуже низький	6	2,44
	Низький	11	
	Середній	14	
	Високий	5	
	Дуже високий	2	
Хімічна та фармацевтична промисловість	Дуже низький	7	2,73
	Низький	9	
	Середній	19	
	Високий	7	
	Дуже високий	2	
Деревообробна промисловість	Дуже низький	8	2,51
	Низький	9	
	Середній	12	
	Високий	4	
	Дуже високий	2	

Примітка: сформовано автором

1) Розширення виготовлення ним традиційної продукції. Для розрахунку величини відповідного складника сукупного інвестиційного потенціалу підприємства було використано такий математичний вираз:

$$I_n = O_0 \cdot (T_1 - 1) \cdot \kappa + O_0 \cdot |a_1| \cdot a_2 \cdot \kappa - I_0, \quad (2.16)$$

де I_n – величина інвестиційного потенціалу підприємства стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції;

O_0 – базові вартісні обсяги виробництва підприємством традиційної продукції за певний проміжок часу (рік);

T_1 – очікуваний темп зростання обсягів виготовлення підприємством традиційної продукції;

κ – капіталомісткість процесу виготовлення підприємством традиційної продукції;

a_1 – очікуваний темп зменшення рівня операційних витрат на виробництво традиційної продукції підприємства;

a_2 – очікуваний темп зростання обсягів виробництва та збуту традиційної продукції підприємства (внаслідок підвищення ступеню її конкурентоспроможності) при зменшенні рівня операційних витрат на виробництво цієї продукції на 1%;

I_0 – частина розрахункової потреби у додаткових інвестицій у виробництво додаткового обсягу традиційної продукції, яку насправді можна задовольнити наявним у підприємства виробничим потенціалом.

2) Розроблення та виготовлення інноваційної продукції. Для розрахунку величини відповідного складника сукупного інвестиційного потенціалу підприємства було використано такий математичний вираз:

$$I_{ni} = O_{i0} \cdot (T_{i1} - 1) \cdot \kappa_i + O_{i0} \cdot |a_{i1}| \cdot a_{i2} \cdot \kappa_i - I_{i0}, \quad (2.17)$$

де I_{ni} – величина інвестиційного потенціалу підприємства стосовно інвестицій у розроблення та виробництво інноваційної продукції;

O_{i0} – базові вартісні обсяги виробництва підприємством інноваційної продукції за певний проміжок часу (рік);

T_{i1} – очікуваний темп зростання обсягів виготовлення підприємством інноваційної продукції;

κ_i – капіталомісткість процесів розроблення та виготовлення підприємством інноваційної продукції;

a_{i1} – очікуваний темп зменшення рівня операційних витрат на розроблення та виробництво інноваційної продукції підприємства;

a_{i2} – очікуваний темп зростання обсягів виробництва та збуту інноваційної продукції підприємства (внаслідок підвищення ступеню її конкурентоспроможності) при зменшенні рівня операційних витрат на виробництво цієї продукції на 1%;

I_{i0} – частина розрахункової потреби у додаткових інвестицій у розроблення та виробництво підприємством інноваційної продукції, яку насправді можна задовольнити наявним у підприємства інноваційним та виробничим потенціалом.

3) Оновлення основних засобів. Для розрахунку величини відповідного складника сукупного інвестиційного потенціалу підприємства було використано такий математичний вираз:

$$I_{O3} = B_{O3} \cdot a_3 \cdot c, \quad (2.18)$$

де I_{O3} – величина інвестиційного потенціалу підприємства стосовно інвестицій в оновлення основних засобів;

B_{O3} – первісна вартість наявних на теперішній час у підприємства основних засобів;

a_3 – частка у первісній вартості основних засобів підприємства тих основних засобів, які потребують оновлення;

c – коригувальний коефіцієнт, який враховує співвідношення між обсягами потрібних інвестицій в оновлення основних засобів підприємства та первісною вартістю цих основних засобів.

4) Поповнення оборотних коштів. Для розрахунку величини відповідного складника сукупного інвестиційного потенціалу підприємства було використано такий математичний вираз:

$$I_{OK} = B_{OK} \cdot a_4 - I_K, \quad (2.19)$$

де I_{OK} – величина інвестиційного потенціалу підприємства стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів;

B_{OK} – наявна величина оборотних коштів підприємства;

a_4 – очікуваний темп приросту вартісних обсягів виробництва та збуту продукції підприємства;

I_k – частина розрахункової потреби у додаткових інвестицій у поповнення оборотних коштів підприємства, яку насправді можна задовольнити шляхом прискорення оборотності цих коштів.

5) Придбання нематеріальних активів. Для розрахунку величини відповідного складника сукупного інвестиційного потенціалу підприємства було використано такий математичний вираз:

$$I_{на} = B_{на} \cdot a_5, \quad (2.20)$$

де $I_{на}$ – величина інвестиційного потенціалу підприємства стосовно інвестицій у придбання нематеріальних активів;

$B_{на}$ – наявна величина нематеріальних активів підприємства;

a_5 – очікуваний темп приросту величини не нематеріальних активів підприємства.

2. Оцінювання сукупного інвестиційного потенціалу підприємств як суми значень потенціалу за кожним напрямом інвестування.

3. Оцінювання відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств за кожним напрямом інвестування як результату ділення абсолютної величини такого потенціалу на поточну балансову вартість сукупних активів підприємств.

4. Оцінювання відносного рівня сукупного інвестиційного потенціалу підприємств за кожним напрямом інвестування як результату ділення абсолютної величини такого потенціалу на поточну балансову вартість сукупних активів підприємств.

5. Визначення часток окремих напрямів інвестування у загальній величині сукупного інвестиційного потенціалу підприємств. З цією метою результати, отримані на першому етапі обчислень діляться на результат виконання другого етапу та відображаються у відсотках.

Результати оцінювання інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств у короткостроковому періоді представлені у табл. 2.18. Як впливає з даних представлених у цій таблиці, середній за підприємствами відносний рівень зазначеного потенціалу досить сильно відрізняється за видами економічної діяльності і коливається від 0,08 (для підприємств машинобудування та

Таблиця 2.18

Результати оцінювання інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств у короткостроковому періоді

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Середня відносна величина загального інвестиційного потенціалу	0,09	0,14	0,08	0,19	0,13
У тому числі стосовно інвестицій:					
1.1. У розширення виготовлення ним традиційної продукції	0,02	0,03	0,02	0,06	0,04
1.2. У розроблення та виготовлення інноваційної продукції	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
1.3. В оновлення основних засобів	0,04	0,08	0,03	0,08	0,06
1.4. У поповнення оборотних коштів	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
1.5. У нематеріальні активи	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
2. Частка окремих напрямів інвестування у загальній середній за підприємствами величині їхнього інвестиційного потенціалу, %:					
2.1. Розширення виготовлення ним традиційної продукції	22,22	21,43	25,00	31,58	30,77
2.2. Розроблення та виготовлення інноваційної продукції	11,11	7,14	12,50	10,53	7,69
2.3. Оновлення основних засобів	44,44	57,14	37,50	42,11	46,15
1.4. Поповнення оборотних коштів	11,11	7,14	12,50	10,53	7,69
1.5. Придбання нематеріальних активів	11,11	7,14	12,50	5,26	7,69

Примітка: сформовано автором

приладобудування) до 0,19 (для хімічної та фармацевтичної промисловості). При цьому для усіх досліджуваних галузей найбільшим за напрямками інвестування є середній інвестиційний потенціал в оновлення основних засобів. Величина цього потенціалу займає у структурі сукупного інвестиційного потенціалу від 37,5% (для підприємств машинобудування та приладобудування) до 57,14% (для будівельних підприємств).

У процесі подальших досліджень було поставлено завдання оцінити вплив очікуваних темпів зростання обсягів виробництва продукції підприємств на відносний рівень їх інвестиційного потенціалу. Вибір цього чинника зумовлений тим, що зазначений чинник видається одним з ключових з точки зору формування величини інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання.

З метою оцінювання впливу очікуваних темпів зростання обсягів виробництва продукції підприємств на відносний рівень їх інвестиційного потенціалу було виконано поділ усіх досліджуваних підприємств на три класи, а саме:

- 1) підприємства з дуже низькими та низькими очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції у короткостроковому періоді;
- 2) підприємства з середніми очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції у короткостроковому періоді;
- 3) підприємства з високими та дуже високими очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції у короткостроковому періоді.

При цьому застосовувалася шкала, подана вище у табл. 2.14 (показник 4.1. Очікувані перспективи розширення виробництва продукції).

На наступному етапі розрахунків за кожним класом досліджуваних підприємств кожного виду економічної діяльності було обчислено середній відносний рівень інвестиційного потенціалу. Тоді у разі, якщо відмінності у зазначеному рівні між класами підприємств виявляться статистично значимими, це свідчитиме про вплив очікуваних темпів зростання виробництва продукції підприємств на відносний рівень їх інвестиційного потенціалу.

Результати оцінювання впливу очікуваних темпів зростання обсягів виробництва продукції досліджуваних підприємств на відносний рівень їх інвестиційного потенціалу подано у табл. 2.19.

Таблиця 2.19

Результати оцінювання впливу очікуваних темпів зростання обсягів виробництва продукції підприємств на відносний рівень їх інвестиційного потенціалу

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Середня відносна величина загального інвестиційного потенціалу за групами підприємств:					
1.1. Підприємства з дуже низькими та низькими очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції	0,04	0,07	0,06	0,11	0,09
1.2. Підприємства із середніми очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції	0,08	0,13	0,08	0,18	0,12
1.3. Підприємства з високими та дуже високими очікуваними темпами зростання обсягів виробництва продукції	0,13	0,19	0,12	0,26	0,16
2. Розрахункова величина F -критерію	6,08	5,49	6,26	6,79	5,88

Примітка: сформовано автором

Як свідчать дані табл. 2.19, для усіх видів економічної діяльності відносний рівень інвестиційного потенціалу підприємств зростає із збільшенням очікуваних темпів нарощення обсягів виробництва продукції. Використання однофакторного дисперсійного аналізу показало, що ця залежність є статистично значимою (оскільки для всіх видів економічної діяльності фактичне значення F -критерію перевищує його критичне значення зі значущістю 0,05).

Також становить інтерес питання про вплив відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних суб'єктів підприємництва на інтегральний рівень їхньої інвестиційної активності. Підстави щодо висунення гіпотези про наявність такого впливу дає, зокрема, така аналітична модель:

$$P_i = P_n \cdot I_n, \quad (2.21)$$

де P_i – інтегральний рівень інвестиційної активності підприємства за усіма фактичними обсягами інвестицій;

P_n – рівень реалізації інвестиційного потенціалу даного підприємства, який обчислюється як відношення фактичних обсягів інвестицій за відповідний часовий проміжок до абсолютної величини інвестиційного потенціалу даного підприємства;

I_n – відносний рівень сукупного інвестиційного потенціалу досліджуваного підприємства.

Проте, формула (2.21) являє собою тотожність. Водночас, щоб встановити наявність статистично значимого впливу відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств на їхній наявний інтегральний рівень інвестиційної активності за усіма фактичними обсягами інвестицій варто виконати поділ усіх досліджуваних суб'єктів підприємницької діяльності на три класи, а саме:

1) підприємства з низьким відносним рівнем інвестиційного потенціалу у короткостроковому періоді (це підприємства, у яких цей рівень є меншим від 60% від середнього за галуззю);

2) підприємства із середнім відносним рівнем інвестиційного потенціалу у короткостроковому періоді (це підприємства, у яких цей рівень знаходиться в діапазоні від 60% до 140% від середнього за галуззю);

3) підприємства з високим відносним рівнем інвестиційного потенціалу у короткостроковому періоді (це підприємства, у яких цей рівень є від 140% від середнього за галуззю).

На наступному етапі розрахунків за кожним класом досліджуваних підприємств кожного виду економічної діяльності було обчислено середній

інтегральний рівень інвестиційної активності суб'єктів підприємництва (табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Результати оцінювання впливу відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств на інтегральний рівень їх інвестиційної активності

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Середній інтегральний рівень інвестиційної активності за групами підприємств:	1,07	1,05	1,02	1,08	1,04
1.1. Підприємства з низьким відносним рівнем інвестиційного потенціалу	1,11	1,09	1,05	1,11	1,09
1.2. Підприємства із середнім відносним рівнем інвестиційного потенціалу	1,16	1,13	1,07	1,14	1,13
1.3. Підприємства з високим відносним рівнем інвестиційного потенціалу	7,13	6,65	5,83	6,19	5,60
2. Розрахункова величина <i>F</i> - критерію	1,07	1,05	1,02	1,08	1,04

Примітка: сформовано автором

Як свідчать дані табл. 2.20, для усіх видів економічної діяльності інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств зростає із збільшенням відносного рівня їх інвестиційного потенціалу. Використання однофакторного дисперсійного аналізу показало, що ця залежність є статистично значимою.

Висновки за розділом 2

1. За усі роки досліджуваного періоду (2015-2021 рр.) найбільший обсяг інвестицій, вкладених в економіку України, припадав на промисловість, тоді як на другому місці за обсягами інвестицій знаходилося сільське господарство,

мисливство та надання пов'язаних із ними послуг. Водночас, спостерігаємо значні коливання цих обсягів за роками: за більшістю видів економічної діяльності найбільшими обсяги інвестування були у 2021 році, тоді як у 2022 році відбулося їх суттєве скорочення, що, очевидно пов'язане із початком широкомасштабних військових дій на території України. При цьому динаміка обсягів інвестицій впродовж досліджуваного періоду для різних видів економічної діяльності є, загалом, різною, але для більшості галузей простежуються відчутні зростання у 2017 та 2021 роках, хоча рівні цих зростань за видами економічної діяльності відрізняються доволі суттєво.

2. Динаміка обсягів інвестицій за сформованими у цій роботі вибірками підприємств певною мірою відповідає загальноукраїнській, зокрема спостерігається значне (приблизно у два рази) скорочення цих обсягів у 2022 році порівняно із 2021 роком. Проте, вже у 2023 бачимо зростання обсягів інвестицій за кожною з п'яти вибірок, хоча за більшістю вибірок досягти рівня 2021 року не вдалося. Отже, постає необхідність подальшого нарощування інвестиційної активності досліджуваних суб'єктів підприємництва.

3. Нами пропонується виділити такі групи індикаторів оцінювання інвестиційної активності підприємств:

1) середні за відповідними видами економічної діяльності обсяги інвестицій, вкладені у підприємства у звітних періодах, у розрахунку на одне підприємство;

2) частки інвестицій у досліджувані підприємства за напрямками інвестування, вкладені у звітних періодах;

3) інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за фактичною величиною вкладених інвестицій;

4) показники рівня інвестиційної активності досліджуваних підприємств за джерелами інвестиційних ресурсів;

5) інтегральні показники інвестиційної активності досліджуваних підприємств за капіталізованою (обчисленою за приростом ринкової вартості активів) величиною вкладених інвестицій.

4. Загальний рівень інвестиційної активності досліджуваних підприємств у середньому не є дуже високим. Так, значення інтегрального показника інвестиційної активності досліджуваних підприємств за усією сукупністю вкладених інвестицій у 2023 рр. становили: для підприємств, які належать до харчової промисловості – 1,12; для підприємств, які належать до будівельної галузі, – 1,09; для підприємств, які належать до галузей машинобудування та приладобудування, – 1,05; для підприємств, які належать до хімічної та фармацевтичної промисловості, – 1,12; для підприємств, які належать до деревообробної галузі промисловості – 1,08. Таким чином, найменшим є загальний рівень інвестиційної активності у машинобудівних та приладобудівних підприємств.

5. За значною кількістю чинників усіх досліджуваних видів економічної діяльності найбільше підприємств належать до тих, для яких рівень відповідних чинників є середнім. Ця обставина, загалом, свідчить про те, що значна частина досліджуваних підприємств характеризується достатньо великою величиною їхнього інвестиційного потенціалу. Водночас, як випливає з виконаного аналізування впливу чинників на величину зазначеного потенціалу, його рівень може суттєво відрізнятися за різними напрямками вкладання інвестиційних ресурсів.

6. Середній за підприємствами відносний рівень зазначеного потенціалу сильно відрізняється за видами економічної діяльності і коливається від 0,08 (для підприємств машинобудування та приладобудування) до 0,19 (для хімічної та фармацевтичної промисловості). При цьому для усіх досліджуваних галузей найбільшим за напрямками інвестування є середній інвестиційний потенціал в оновлення основних засобів. Його величина займає у структурі сукупного інвестиційного потенціалу від 37,5% (для підприємств машинобудування та приладобудування) до 57,14% (для будівельних підприємств).

Основні результати, викладені у цьому розділі дисертаційної роботи, опубліковано у авторських працях [49, 50, 51, 53].

РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Наявність значної кількості чинників, які впливають на формування інвестиційних здатностей компаній, зумовлює потребу у виділенні найважливіших таких чинників та встановленні можливості управління ними. Зокрема, це стосується тих чинників, регулювання яких можуть здійснювати органи державної влади та місцевого самоврядування. Очевидно, що розгляд процесу такого регулювання повинен відбуватися, передовсім, через призму регуляторної політики у сфері підприємництва, провадження якої відбувається, насамперед, на рівні державних органів влади та частково – на рівні органів місцевого самоврядування. Водночас, державне регулювання формуванням інвестиційного потенціалу підприємств повинно мати системний характер, що вимагає створення дієвого фінансово-економічного механізму такого управління.

Основні проблеми, що вимагають розв'язання належать до площини визначення ключових інструментів фінансово-економічного механізму, аналізу ефективності наявних механізмів, розроблення фінансових стимулів та механізмів зниження ризиків, а також запровадження регуляторних та нормативно-правових змін у сфері державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. Відтак на сьогодні важливим є дослідження науково-практичних підходів до обґрунтування та розробки ефективного фінансово-економічного механізму державного регулювання, що сприятиме підвищенню інвестиційного потенціалу українських підприємств, що дозволить створити дієву модель державної підтримки, яка підвищить інвестиційну привабливість України, сприятиме економічному зростанню та зміцненню національної економіки в довгостроковій перспективі.

Попри значну кількість досліджень, ряд питань залишаються недостатньо вирішеними, зокрема у контексті відсутності чіткої системи фінансово-економічних інструментів, фрагментарності нормативно-правової бази, низького рівня довіри між державою та бізнесом, тощо. Існуючі дослідження значною мірою допомагають зрозуміти проблематику та напрямки розвитку фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, однак, для досягнення повноцінної підтримки потрібні подальші дослідження, які б розкривали конкретні механізми, інтегровані в систему державного управління, та забезпечували узгодженість дій усіх інституцій на кожному рівні. Зрештою, для того, щоб цей механізм характеризувався належною дієвістю, він повинен бути науково обґрунтованим, що потребувало розроблення специфічного алгоритму, який візуалізовано у ітераційно-аналітичній моделі обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств (рис. 3.1).

Ітеративність запропонованої моделі передбачає постійне вдосконалення через моніторинг, аналіз результатів та адаптацію до змінних умов, що базується на формуванні бази даних, економетричному моделюванні та оцінці впливу окремих інструментів фінансово-економічного механізму. У запропонованій моделі виділено шість ключових ітерацій (умовних етапів із певною логічною послідовністю та взаємозалежністю), які забезпечують функціонування механізму та його постійне вдосконалення та утворюють логічно пов'язану систему, яка дозволяє постійно вдосконалювати фінансово-економічний механізм, гнучко реагувати на економічні виклики та зміни та забезпечувати досягнення стратегічних цілей державної політики у сфері інвестиційного регулювання.

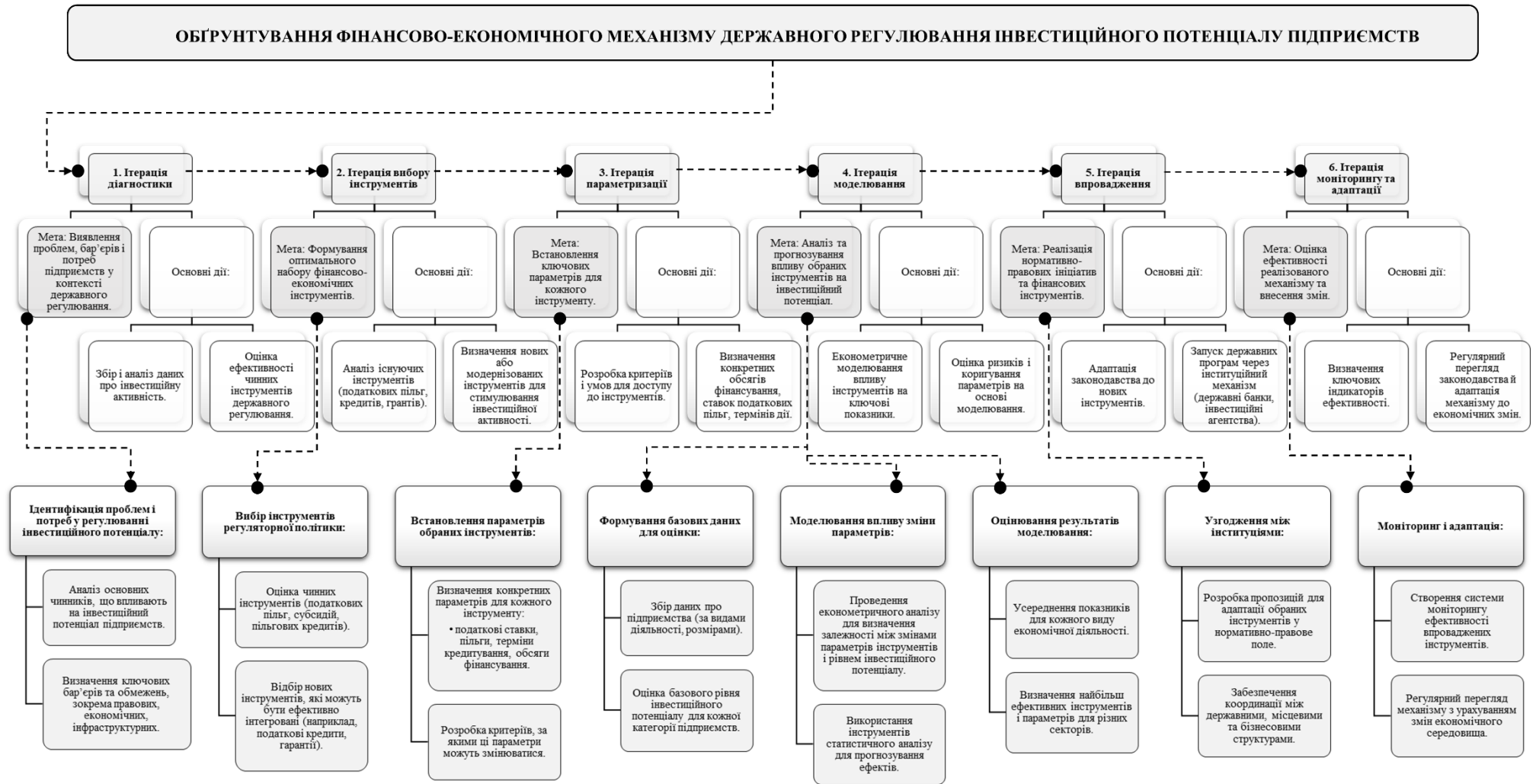

Рис. 3.1. Ітераційно-аналітична модель обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: розроблено автором

Ітерація діагностики зосереджена на виявленні проблем, бар'єрів і потреб підприємств у контексті державного регулювання інноваційного потенціалу, зокрема на дослідженні основних чинників, що впливають на інвестиційний потенціал підприємств, а також визначенні ключових бар'єрів та обмежень, зокрема правових, економічних, інфраструктурних.

Ітерації вибору, параметризації та моделювання потребують реалізації певної послідовності взаємопов'язаних дій (рис. 3.2), а саме:

1) вибір інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва. Зокрема, до зазначених інструментів варто, насамперед, віднести умови оподаткування підприємств, умови надання їм позик тощо;

2) виокремлення параметрів кожного з обраних інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу підприємств. До таких параметрів доцільно віднести: для умов оподаткування – ставки тих чи інших податків, податкові пільги та ін., а для умов надання підприємствам позик – ставки кредитного відсотка (зокрема, за довгостроковими позиками), терміни кредитування тощо;

3) формування вибірок підприємств за видами економічної діяльності та оцінювання базового відносного рівня інвестиційного потенціалу відібраних компаній (тобто за існуючих на момент такого оцінювання значень відповідних параметрів обраних інструментів регуляторної політики) та його очікуваного відносного рівня за різних можливих значень параметрів обраних інструментів регуляторної політики;

4) усереднення отриманих на попередньому етапі результатів обчислень за видами економічної діяльності, що розглядаються;

5) обчислення очікуваних темпів зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств залежно від змін тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики;

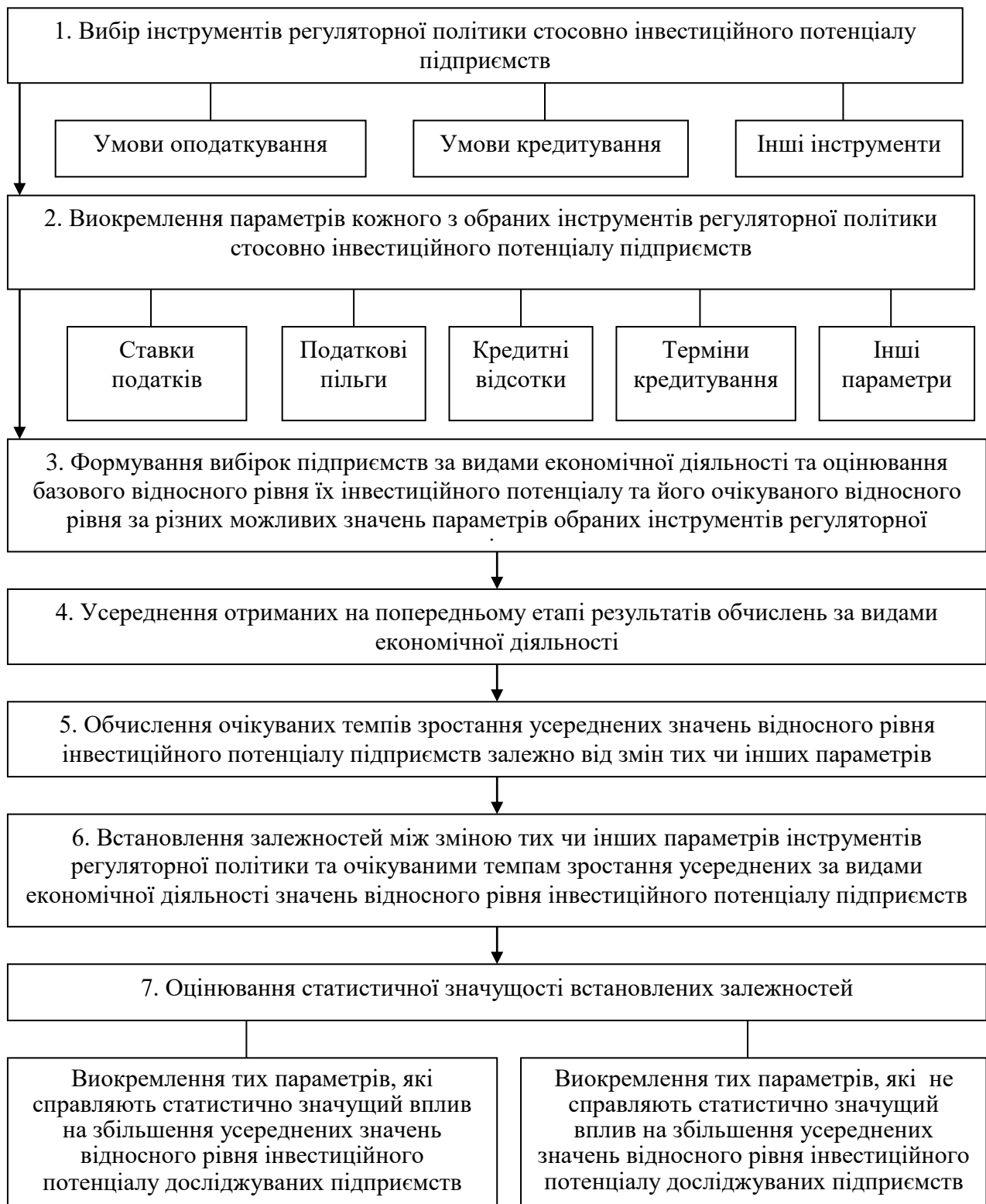

Рис. 3.2. Деталізація ітерацій вибору, параметризації та моделювання інструментів фінансово-економічного механізму державного регулювання формуванням інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: розроблено автором

б) встановлення залежностей між зміною тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики та очікуваними темпами зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств;

7) оцінювання статистичної значущості встановлених залежностей. Зокрема, з цією метою може бути застосовано коефіцієнт детермінації, критерій Фішера та інші тести;

8) виокремлення тих параметрів інструментів регуляторної політики, які справляють та які не справляють статистично значущий вплив на збільшення усереднених значень відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств.

Ітерація впровадження передбачає реалізацію нормативно-правових ініціатив та фінансових інструментів через адаптацію законодавства до нових інструментів та запуску державних програм в межах нормативно-правового та інституційного механізмів (державні банки, інвестиційні агентства), що зумовлено необхідністю імплементації обраних інструментів у нормативно-правове поле та забезпеченням координації між державними, місцевими та бізнесовими структурами.

Ітерація моніторингу та адаптації полягає в спостереженні та оцінюванні ефективності реалізованого механізму та внесення змін, що потребує визначення ключових індикаторів ефективності та регулярного перегляду законодавства й адаптація механізму до економічних змін.

У центрі такого підходу до обґрунтування механізму повинно бути досягнення стратегічних цілей державної політики, таких як розвиток пріоритетних секторів економіки, підвищення конкурентоспроможності підприємств та забезпечення сталого економічного зростання, що не можливе без поєднання різних інструментів (податкових, фінансових, адміністративних) для створення єдиного комплексного підходу та постійного вдосконалення механізму через використання сучасних інструментів моніторингу та оцінювання.

З метою апробації запропонованої послідовності обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання процесу формування інвестиційного потенціалу підприємств нами було використано вибірки тих самих підприємств, які вже досліджувалися у попередньому розділі роботи. При цьому було обрано два параметри інструментів державної регуляторної політики, а саме – ставка податку на прибуток та ставка кредитного відсотка за довгостроковими позиками. За обома параметрами оцінювався вплив зниження їх величини в абсолютному вираженні; при цьому за обома параметрами розглядалися можливості такого зниження на величини, що коливалися від 1% до 10% з кроком 1%. Також варто відмітити, що зазначені оцінки виконувалися для кожного з п'яти виділених у розділі 2 складників сукупного інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва.

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній за кожним з п'яти його складників представлені у табл. Б.1–Б.5 додатку Б. При цьому було оцінено два індикатори, а саме: усереднену за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункову відносну величину (рівень) інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній за відповідними його складниками та очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній за відповідними його складниками порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток. Як випливає з даних, представлених у табл. Б.1–Б.5, за усіма видами економічної діяльності, що розглядалися, та за усіма складниками сукупного інвестиційного потенціалу підприємств, які досліджувалися, зменшення ставки податку на прибуток зумовлювало збільшення відносної величини цього потенціалу. Водночас, таке збільшення є доволі помірним. Зокрема, при зменшенні ставки податку на прибуток на 10% відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції збільшиться: для підприємств харчової

промисловості: з 0,021 до 0,029; для підприємств будівельного сектору – з 0,029 до 0,0424; для машинобудівних та приладобудівних підприємств – з 0,023 до 0,031; для підприємств хімічної та фармацевтичної промисловості – з 0,058 до 0,087; для підприємств деревообробної промисловості – з 0,037 до 0,052. Приблизно подібною є і очікувана динаміка зростання відносного усередненого рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств внаслідок зменшення ставки податку на прибуток і для інших складників зазначеного потенціалу. Помірний вплив такого зменшення на відносний рівень інвестиційних можливостей компаній значною мірою зумовлений тим, що зазначене зменшення призводить до не вельми великого зростання чистого грошового потоку за інвестиційними проєктами підприємств (за проведеними розрахунками таке зростання становить в середньому від 5% до 7% від базової величини чистого грошового потоку). Отже, після зменшення ставки податку на прибуток значна частина проєктів все ще залишаються в групі інвестиційних проєктів, впровадження яких не є доцільним з економічної точки зору.

Однак, проведені розрахунки показали, що у випадку зменшення значень іншого параметру державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, а саме – ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками підвищення усередненого відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств є доволі відчутним. Цей висновок випливає з даних, представлених у табл. Б.6–Б.10 додатку Б. Зокрема, при зменшенні ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на 10% відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції збільшиться: для підприємств харчової промисловості: з 0,021 до 0,042; для підприємств будівельного сектору – з 0,029 до 0,063; для машинобудівних та приладобудівних підприємств – з 0,023 до 0,051; для підприємств хімічної та фармацевтичної промисловості – з 0,058 до 0,110; для підприємств деревообробної промисловості – з 0,037 до 0,078. Приблизно такою ж є і очікувана динаміка зростання відносного усередненого рівня інвестиційного

потенціалу досліджуваних підприємств внаслідок зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками і для інших складників зазначеного потенціалу. Помітний вплив такого зменшення на відносний рівень інвестиційних можливостей компаній значною мірою зумовлений тим, що зазначене зменшення призводить до істотного скорочення норми прибутковості інвестицій, тобто мінімально припустимої величини такої прибутковості. Крім того, скорочення ставки кредитного відсотка має ще два позитивні наслідки у контексті забезпечення зростання інвестиційних можливостей суб'єктів підприємництва. По-перше, зменшення кредитного відсотка очевидно підвищує доступність для підприємств позикового фінансування. По-друге, зазначене зменшення призводить до зростання чистого прибутку за тими інвестиційними проєктами, фінансування яких повністю або частково здійснюється за рахунок кредитних ресурсів. Усі перелічені обставини у сукупності і призводять до того, що після скорочення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками значна частина інвестиційних проєктів досліджуваних підприємств усіх п'яти видів економічної діяльності переходить з групи проєктів, реалізація яких є недоцільною з економічної точки зору, до групи інвестиційних проєктів, реалізація яких є доцільною, оскільки забезпечує належний рівень економічної ефективності вкладання інвестиційних ресурсів.

У подальшому нами було зосереджено основну увагу на двох складниках сукупного інвестиційного потенціалу підприємств, а саме – на інвестиційних можливостях компаній стосовно інвестування коштів у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів. Вибір цих двох напрямів інвестування зумовлений тим, що саме вони займають основну частку сукупного інвестиційного потенціалу переважної більшості досліджуваних у цій роботі підприємств. При цьому показники темпів зростання відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів

залежно від зниження ставки податку на прибуток та від скорочення кредитного відсотка представлені відповідно у табл. Б.11 та табл. Б.12 додатку Б.

На підставі даних, наведених у табл. 3.1 та 3.1, було побудовано регресійні залежності, що мають вигляд $y = \beta_1 + \beta_2 x$. Зведені результати виконаного регресійного аналізу подано у цих же табл. 3.1 та 3.2.

Таблиця 3.1

Результати регресійного аналізу залежності між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів

Назви показників, їхні позначення	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Залежність між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції					
Коефіцієнт регресії β_1	0,21	0,09	0,33	0,16	0,18
Коефіцієнт регресії β_2	3,73	4,45	3,51	5,04	4,12
Показники статистичної значимості залежності:					
R^2	0,842	0,785	0,813	0,754	0,731
F -value	42,17	39,85	54,98	45,05	62,76
t_{β_2}	4,91	3,54	5,02	3,76	5,47
Залежність між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів					
Коефіцієнт регресії β_1	0,17	0,12	0,26	0,22	0,08
Коефіцієнт регресії β_2	4,26	5,42	4,03	4,55	3,79
Показники статистичної значимості залежності:					
R^2	0,729	0,765	0,856	0,814	0,797
F -value	45,88	37,07	64,80	51,23	59,15
t_{β_2}	5,09	4,36	4,11	4,27	3,69

Примітка: сформовано автором

Таблиця 3.2

Результати регресійного аналізу залежності між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів

Назви показників, їхні позначення	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Залежність між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції					
Коефіцієнт регресії β_1	0,15	0,14	0,24	0,19	0,07
Коефіцієнт регресії β_2	9,61	11,39	12,10	8,69	10,79
Показники статистичної значимості залежності:					
R^2	0,835	0,791	0,807	0,878	0,823
F -value	61,87	46,45	66,68	70,87	48,70
t_{β_2}	3,82	4,76	4,43	5,16	4,77
Залежність між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів					
Коефіцієнт регресії β_1	0,13	0,20	0,18	0,31	0,18
Коефіцієнт регресії β_2	11,18	8,65	10,10	9,04	12,28
Показники статистичної значимості залежності:					
R^2	0,763	0,819	0,834	0,860	0,846
F -value	47,09	51,62	62,14	38,56	43,25
t_{β_2}	4,25	4,57	5,08	5,74	3,98

Примітка: сформовано автором

Як випливає з даних табл. 3.1 та табл. 3.2, усі розглянуті залежності, дані про які представлені у цих таблицях, є статистично значущими. Цей висновок випливає, зокрема, з достатньо високих значень як коефіцієнту детермінації, так і результатів застосування F -тесту та t -тесту. Отже для усіх п'яти видів економічної діяльності можемо констатувати наявність таких статистично значимих залежностей:

1) між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції;

2) між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів;

3) між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції;

4) між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів.

Водночас, у двох останніх регресійних залежностях розрахунковий коефіцієнт при незалежній змінній є суттєво вищим, ніж у перших двох залежностях. Тому зміна (зменшення) ставки кредитного відсотка видається більш ефективним способом нарощування величини інвестиційного потенціалу підприємств, ніж зміна (зменшення) ставки податку на прибуток компаній. Отже, насамперед, необхідною є реалізація заходів державної регуляторної політики, спрямованої на здешевлення позик. Зокрема, це стосується як скорочення облікової ставки НБУ, так і подальшого розвитку системи державного пільгового кредитування суб'єктів підприємництва.

Для обґрунтування інших інструментів фінансово-економічного механізму необхідно врахувати можливість інтеграції як первинних, так і вторинних інструментів у комплексну систему державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Як свідчить Європейський досвід державного регулювання потенціалу підприємства, податкові та фінансові інструменти суттєво підвищують ефективність фінансово-економічного механізму, сприяючи досягненню стратегічних цілей державної економічної політики. Зокрема

інвестиційний податковий кредит є дієвим інструментом стимулювання бізнесу до інвестування в модернізацію виробництва, інноваційні технології та зелені проекти, оскільки передбачає тимчасове зменшення податкового навантаження на підприємства, що здійснюють значні капіталовкладення в стратегічно важливі галузі. У Франції аналогом даного інструменту являється *Crédit d'Impôt Recherche (CIR)*, який дозволяє компаніям списувати до 30% витрат на дослідження та розробки (R&D), що свого часу сприяло значному зростанню кількості інноваційних проектів і залученню іноземного капіталу.

Запровадження такого інструменту сприятиме розширенню бази залучення інвестицій у високотехнологічні сектори, зокрема інформаційні технології, біотехнології, робототехніку, нанотехнології та інші інноваційні галузі. Завдяки зниженню податкового навантаження для компаній, які інвестують у ці сфери, держава створює сприятливі умови для розвитку таких галузей, які є драйверами економічного зростання. Зокрема, розробка нових технологій або програмного забезпечення часто супроводжується високими витратами на дослідження, обладнання та спеціалістів. Застосування податкового кредиту робить ці витрати менш обтяжливими, збільшуючи доступність фінансування для бізнесу. Крім того, інвестиційний податковий кредит сприяє залученню іноземного капіталу у високотехнологічні сектори. Міжнародні корпорації частіше обирають юрисдикції з привабливими податковими умовами, що дозволяє їм знижувати витрати та підвищувати прибутковість. Завдяки цьому в країні зростає кількість компаній, які впроваджують інноваційні продукти і послуги, що сприяє трансферу технологій і створенню нових робочих місць. Крім цього зниження податкового навантаження стимулює співпрацю між бізнесом і науковими установами. Відтак компанії можуть інвестувати у спільні дослідження з університетами або технопарками, отримуючи податкові пільги за участь у таких ініціативах, що підвищує конкурентоспроможність національної економіки та забезпечує стійке зростання інвестиційного потенціалу високотехнологічних секторів.

Водночас інвестиційний податковий кредит відіграє ключову роль у стимулюванні підприємств до участі в екологічній трансформації економіки. Застосування цього інструменту дозволяє зменшити фінансові ризики для бізнесу, який інвестує у впровадження екологічних технологій, зниження викидів вуглекислого газу або перехід на відновлювані джерела енергії. Однією з головних переваг податкового кредиту є можливість повернення частини коштів, інвестованих у проекти, що відповідають вимогам сталого розвитку. Зокрема, підприємства, які модернізують обладнання для зменшення шкідливих викидів або впроваджують енергоефективні технології, отримують значну податкову економію, що робить такі інвестиції більш доступними, знижуючи початкові витрати на їх реалізацію.

Поряд із цим інвестиційний податковий кредит також стимулює бізнес до розробки екологічних інновацій, таких як технології очищення води, переробки відходів або енергозбереження. Зменшуючи податкове навантаження, держава сприяє фінансуванню довгострокових проектів, які мають позитивний вплив на навколишнє середовище. У країнах ЄС цей механізм активно використовується для підтримки підприємств, які беруть участь у програмі «Зелений курс». Крім того, податкові стимули можуть бути ефективними для залучення міжнародних інвесторів до участі у програмах екологічної трансформації. Інвестори, які спеціалізуються на зелених технологіях, отримують подвійний вигравш: фінансові вигоди від податкового кредиту та репутаційні переваги за участь у проектах сталого розвитку, що створює умови для розвитку нових екологічних ринків, зменшення негативного впливу на довкілля та досягнення кліматичних цілей.

Також слід відмітити, що інвестиційний податковий кредит сприяє активізації інноваційної діяльності як на національному, так і на регіональному рівнях, забезпечуючи фінансову підтримку для розробки нових технологій та впровадження інновацій у виробництво. Особливо це важливо для регіонів, де інноваційна активність обмежена через недостатність фінансування або слабку інфраструктуру. На регіональному рівні податкові стимули слід адаптувати до

підприємств, які реалізують проекти у пріоритетних галузях, таких як сільське господарство, переробка продукції чи розвиток малого та середнього бізнесу, що сприятиме зростанню локальної економіки, створенню робочих місць та залученню інвесторів у менш розвинені регіони. На національному рівні інвестиційний податковий кредит стимулює підприємства вкладати кошти у дослідження та розробки, що підвищує конкурентоспроможність країни на глобальному ринку. Зокрема, підтримка стартапів та інноваційних підприємств через податкові стимули дозволяє розвивати нові галузі економіки, зокрема ІТ, медичні технології чи відновлювану енергетику. Податковий кредит також сприяє формуванню інноваційних кластерів та технопарків, які об'єднують бізнес, наукові установи та державні структури для спільної розробки нових технологій. Завдяки цьому країна отримує можливість впроваджувати передові рішення, залучати іноземні інвестиції та розвивати співпрацю на міжнародному рівні. Таким чином, інвестиційний податковий кредит є потужним інструментом стимулювання інноваційної активності, що сприяє економічному зростанню, підвищенню технологічного рівня виробництва та зміцненню позицій країни у глобальній інноваційній економіці.

На сьогодні в Україні інвестиційний податковий кредит частково функціонує як інструмент державної підтримки підприємств, проте його застосування обмежене певними секторами та умовами. Цей механізм регламентується Податковим кодексом України, зокрема статтею 166, що передбачає можливість зменшення податкового навантаження для платників податків, які інвестують у певні види діяльності. Хоча механізм існує, його ефективність обмежується певними перешкодами, зокрема підприємства стикаються з адміністративними бар'єрами під час подання документів на отримання податкового кредиту, інструмент не має універсального характеру і використовується лише в окремих випадках, підприємства часто не знають про можливість скористатися інвестиційним податковим кредитом. Вище наведене доводить необхідність підвищення ефективності цього інструменту в Україні, зокрема через спрощення

процедур оформлення та впровадження автоматизованих рішень для подачі заявок, розширення сфер застосування податкового кредиту на всі підприємства, які реалізують інвестиційні проекти, а також підвищення рівня інформаційної підтримки для бізнесу щодо використання інвестиційного податкового кредиту. Реформування та вдосконалення цього інструменту, дозволить суттєво підвищити його ефективність та сприяти активнішому залученню інвестицій у ключові галузі економіки.

Серед галузей, що найбільше потребують запровадження інвестиційного податкового кредиту в Україні слід виділити високотехнологічні сектори, де інвестиції сприяють розробці програмного забезпечення та впровадженню новітніх технологій, енергетику для стимулювання інвестицій у відновлювані джерела енергії, такі як сонячна та вітрова енергетика, а також сільське господарство у частині підтримки підприємств, що інвестують у модернізацію техніки або впровадження точного землеробства.

Розширення державної підтримки у вигляді інвестиційних субсидій і грантів забезпечить додаткову фінансову допомогу підприємствам, що реалізують значущі інвестиційні проекти. У Німеччині через програми підтримки R&D (наприклад, ZIM-Programm) підприємства отримують субсидії для реалізації інноваційних проектів у співпраці з науковими установами, що стимулює розвиток МСБ і посилює співпрацю між наукою та бізнесом.

Інвестиційні субсидії та гранти є потужними фінансовими інструментами, які дозволяють підприємствам отримувати додаткові ресурси для реалізації значущих проектів, спрямованих на економічний розвиток, інновації та екологічну трансформацію.

В Україні інвестиційні субсидії та гранти діють як інструменти державної підтримки для стимулювання розвитку бізнесу, інноваційної діяльності та регіонального розвитку. Їх реалізація здійснюється через державні програми, фонди та міжнародні організації, які підтримують підприємства, спрямовані на вирішення соціально-економічних викликів. Однак на сьогодні їхній вплив

обмежений через низку викликів, таких як складність процедур, обмежений доступ до фінансування та недостатність обсягів фінансової підтримки. Вдосконалення механізмів реалізації цих інструментів, зокрема спрощення доступу, підвищення обсягів фінансування та розширення сфер застосування, дозволить значно посилити їхній вплив на економічний розвиток і інноваційну активність у країні.

Розширення дії цього інструменту фінансово-економічного механізму вимагає комплексного підходу, який враховує чіткі критерії відбору проектів, орієнтацію на підтримку малого та середнього бізнесу (МСБ) та прозорість у використанні наданих коштів. Такий підхід сприятиме більш ефективному використанню державних ресурсів, стимулюючи розвиток підприємництва та досягнення стратегічних цілей.

Ефективність субсидій та грантів залежить від обґрунтованості вибору проектів, які отримують державну підтримку. Для цього необхідно розробити критерії, що забезпечать спрямування ресурсів на найбільш значущі ініціативи. Серед них важливо виокремити стратегічну важливість проектів, екологічний ефект, а також можливість створення нових робочих місць. Державна підтримка має бути орієнтована на проекти, які відповідають стратегічним пріоритетам країни, зокрема галузі, пов'язані з інноваціями, високими технологіями, енергетичною незалежністю чи розвитком експорту, інвестиції у створення потужностей для виробництва зеленого водню або проектування нових технологій зберігання енергії можуть отримати перевагу. Особливу увагу слід приділяти проектам, які мають позитивний вплив на довкілля, орієнтовані на модернізацію виробництва з метою зниження викидів парникових газів, переробку відходів чи впровадження відновлюваних джерел енергії. Встановлення чітких екологічних критеріїв дозволить інтегрувати інвестиційну політику в концепцію сталого розвитку. Водночас пріоритетом повинні бути проекти, які сприяють зайнятості населення, особливо у регіонах із високим рівнем безробіття. Зокрема субсидії слід надавати підприємствам, що відкривають

нові виробничі потужності чи створюють технологічні парки, які забезпечують роботою висококваліфікованих фахівців.

Іншим важливим моментом при обґрунтуванні даного інструменту є необхідність спрямування субсидій на підтримку малого та середнього бізнесу, оскільки малий та середній бізнес є рушійною силою економіки, проте часто стикається з обмеженим доступом до капіталу, що ускладнює реалізацію інвестиційних проектів. Орієнтація субсидій і грантів на підтримку малого та середнього бізнесу допоможе вирішити цю проблему та сприятиме економічному зростанню. Держава повинна створити спеціальні програми субсидій, що орієнтовані на підтримку малих підприємств у ключових галузях, таких як сільське господарство, ІТ або екологічні технології, що дозволить суб'єктам малого та середнього бізнесу отримувати необхідне фінансування для модернізації виробництва або розширення діяльності. Надання грантів таким підприємствам дозволить зменшити ризики та прискорити виведення інноваційних продуктів на ринок. При цьому слід звернути увагу на необхідність зменшення регіональних дисбалансів, тому субсидії для підтримки малого та середнього бізнесу, які працюють у менш розвинених регіонах, сприятимуть їхньому економічному піднесенню.

Однією з ключових проблем у реалізації субсидій і грантів є загроза нецільового використання коштів. Для запобігання цього необхідно створити прозорий механізм моніторингу, який дозволить ефективно контролювати реалізацію проектів. Відтак важливим є застосування електронних систем звітності, де всі отримувачі субсидій повинні надавати регулярні звіти про використання коштів через електронні платформи. Такий підхід спростить процес контролю та забезпечить доступність даних для державних органів і громадськості. Для кожного проекту необхідно встановити чіткі індикатори ефективності, такі як обсяг створених робочих місць, зниження рівня викидів чи ріст експорту. Вимірювання досягнення цих показників дозволить оцінити вплив державної підтримки, а проведення регулярних перевірок на всіх етапах реалізації

проектів дозволить виявляти можливі порушення та запобігати корупційним ризикам, зокрема аудит може здійснюватися незалежними організаціями у співпраці з державними структурами. Водночас інформація про проекти, що отримали підтримку, та їх результати повинна бути доступною для громадськості, що сприятиме підвищенню рівня довіри до державної політики у сфері інвестицій.

Наступним важливим інструментом є формування системи державних гарантій для зниження ризиків для інвесторів. Яскравим прикладом успішного впровадження даного інструменту є державні гарантії, що надаються для підтримки проектів у галузі зеленої енергетики через програму Contracts for Difference (CfD) у Великобританії, яка стабілізує доходи інвесторів від відновлюваних джерел енергії. Система державних гарантій є важливим елементом забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, особливо в умовах економічної та політичної нестабільності. Вона спрямована на зниження ризиків, пов'язаних із вкладенням капіталу у стратегічні або високоризикові проекти, через створення механізмів компенсації можливих втрат інвесторів. Державні гарантії дозволяють підвищити привабливість країни для іноземних і внутрішніх інвесторів, забезпечуючи стабільність та захист інтересів учасників інвестиційного процесу. Відтак державні гарантії слугують страховим механізмом, що компенсує ризики, пов'язані з інвестуванням у країні, яка може переживати економічні або політичні коливання. Інвестори часто стикаються з такими загрозами, як девальвація національної валюти, політична нестабільність, зміна податкового законодавства або адміністративні бар'єри, то державні гарантії слід спрямовувати на компенсацію втрати, спричинених такими подіями. Шляхом розширення фонду державних гарантій забезпечується доступ до фінансових компенсацій у разі збоїв у реалізації проектів, зокрема у випадку форс-мажорних обставин інвестори отримують повне або часткове відшкодування своїх витрат, що знижує ризик втрат. Окрім цього державні гарантії слід фокусувати на ключових секторах, таких як енергетика, сільське господарство чи оборона, тоді інвестори, які вкладають у проекти розвитку зеленої енергетики,

можуть розраховувати на гарантії, що захистять їх від непередбачуваних економічних шоків. Водночас співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема Світовим банком чи Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), дозволяє уряду додатково посилити гарантії, використовуючи зовнішні резерви, завдяки чому інвестори почуваються більш захищеними, що стимулює їхню активність навіть у нестабільних економічних умовах.

Державні гарантії також є важливим елементом формування позитивного іміджу країни на міжнародному інвестиційному ринку, оскільки міжнародні інституційні інвестори зазвичай віддають перевагу юрисдикціям із наявністю чітких механізмів захисту їхніх інтересів. Саме тому система державних гарантій має бути закріплена у правовій базі, яка регламентує умови та процедури їх надання, що зменшує ризики правової невизначеності та забезпечує прогнозованість для міжнародних інвесторів. У свою чергу наявність гарантійного механізму зміцнює довгострокові зв'язки з міжнародними фінансовими інститутами, що формує стабільне середовище для майбутніх інвестицій, збільшуючи обсяги капіталовкладень у національну економіку.

Також слід відмітити, що формування системи державних гарантій як інструменту державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств сприяє активізації інфраструктурних проєктів, які потребують значних капіталовкладень. Зокрема інфраструктурні проєкти, будівництво доріг, мостів, портів чи модернізація транспортних систем вимагають значних початкових інвестицій і довгих термінів окупності, що пов'язано з високими ризиками, а державні гарантії допомагають зменшити ці ризики, сприяючи залученню приватного капіталу, підтримці державно-приватного партнерства, фінансуванню масштабних ініціатив, а також стимулюванню регіонального розвитку. В Україні на сьогодні держава надає гарантії для залучення фінансування у великі інфраструктурні ініціативи, такі як будівництво доріг або розвиток транспортних вузлів, зокрема, у межах програм державно-приватного партнерства гарантується часткове повернення інвестицій у разі їх неприбутковості. Також для

стимулювання внутрішніх інвестицій держава надає гарантії через програми підтримки малого та середнього бізнесу, зокрема через компенсацію частини кредитів або спрощення доступу до ресурсів. Слід зазначити, що частково державні гарантії для зниження ризиків інвесторів в Україні функціонують, але не у повному обсязі, а тому виникає необхідність вдосконалення правової бази, збільшення фінансування та покращення прозорості цього інструменту дозволить посилити довіру інвесторів та залучити більше капіталу до стратегічних галузей економіки.

Обґрунтовані державні гарантії, як інструмент державного регулювання, дозволяють розподілити ризики між державою та приватними компаніями, що робить участь у ДПП більш привабливою, зокрема концесійні проєкти у транспортній інфраструктурі часто залежать від гарантій повернення капіталу чи компенсації збитків у разі несприятливих умов. Також слід зазначити, що інфраструктурні проєкти, як правило, фінансуються через кредити чи облігації, відтак державні гарантії надають інвесторам впевненість у поверненні капіталу, що дозволяє залучати значні фінансові ресурси.

Завдяки активізації інфраструктурних проєктів економіка отримує поштовх до зростання, що сприяє створенню робочих місць, покращенню інфраструктурної бази та підвищенню інвестиційної привабливості країни. Тому формування системи державних гарантій для залучення інвестицій є ключовим інструментом для зниження ризиків і створення сприятливого інвестиційного клімату. Розширення гарантійного фонду забезпечуватиме захист інтересів інвесторів, підвищить довіру до державної політики та активізує реалізацію стратегічно важливих інфраструктурних проєктів, що сприятиме економічному зростанню, модернізації країни та забезпечує стабільність у залученні капіталу.

Характеризуючи роль пільгових кредитів, як вторинного інструменту фінансово-економічного механізму слід відмітити високу ефективність такої підтримки підприємств, спрямованої на забезпечення доступу до дешевих фінансових ресурсів і стимулювання інвестиційної активності. Цей інструмент

передбачає надання фінансових ресурсів за зниженими відсотковими ставками або з додатковими пільговими умовами для суб'єктів господарювання, які реалізують значущі економічні чи соціальні проекти. У цьому контексті пільгові кредити дозволяють розширити можливості підприємств, знижуючи фінансове навантаження та створюючи сприятливі умови для їхнього розвитку. Однією з основних переваг пільгових кредитів є можливість підтримки підприємств, які працюють у галузях із високим соціально-економічним ефектом, таких як енергетика, інфраструктура, сільське господарство чи охорона здоров'я. Доступ до дешевих фінансових ресурсів дозволяє цим підприємствам інвестувати в модернізацію, розширення діяльності та підвищення продуктивності.

В Україні пільгові кредити надаються через державні програми підтримки та спеціальні ініціативи, спрямовані на підвищення доступності фінансових ресурсів для малого та середнього бізнесу (МСБ), фермерів, інноваційних підприємств і соціально значущих проектів, через державні та міжнародні програми, такі як «Доступні кредити 5-7-9%», підтримка агросектору та фінансування інноваційних проектів. Хоча такий інструмент державного регулювання має значний потенціал, його ефективність обмежується складністю доступу та недостатнім обсягом фінансування, що потребує удосконалення. Серед основних напрямів удосконалення слід виокремити необхідність скорочення бюрократичних процедур і використання цифрових платформ для оформлення кредитів, залучення додаткових ресурсів через міжнародне співробітництво або державні фонди, а також збільшення фінансування стартапів і компаній, що працюють у високотехнологічних галузях. Вищенаведені напрями удосконалення даного інструменту дозволить суттєво посилити вплив цього інструменту на економічний розвиток і підтримку підприємств.

Запропоновані первинні та вторинні інструменти фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу дозволять комплексно підходити до стимулювання інвестиційної активності та забезпечать зростання інвестиційного потенціалу. Їхнє поєднання забезпечує не лише

фінансову підтримку підприємств, але й створює умови для формування довгострокового інвестиційного клімату, здатного залучати капітал навіть у часи економічної нестабільності.

3.2. Покращення інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

Обґрунтування інституційного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств повинне базуватися на врахуванні низки функціональних елементів інституційного механізму, серед яких зокрема формування інформаційної бази, оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, розробка алгоритмів взаємодії між інституціями, інституційна підтримка, а також моніторинг і адаптація. Для формування інформаційної бази важливим є ідентифікація джерел інформації та організація центрів збирання, оброблення та передачі даних про інвестиційний потенціал та рівень інвестиційної активності підприємств. У свою чергу оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств потребує розробки блоків інформації, які охоплюють внутрішнє середовище (ресурси, технології) та зовнішнє середовище (ринкові умови, регуляторне середовище), а також використання інтегральних показників для аналізу величини інвестиційного потенціалу. Важливим для забезпечення функціонування інституційного механізму державного регулювання є також розробка алгоритмів взаємодії між інституціями шляхом визначення функцій державних і місцевих органів влади в процесі підтримки підприємств та забезпечення інформаційного обміну між інституціями та підприємствами. Поряд із цим створення технопарків та індустріальних парків для стимулювання інновацій та надання консультативних послуг для підприємств щодо використання інструментів державної підтримки забезпечить належний рівень інституційної підтримки, а розробка системи оцінки ефективності інституційних

заходів та впровадження регулярних механізмів адаптації, дозволять враховувати зміни в економічних і правових умовах, а також системно підійти до формування та впровадження інституційного механізму, орієнтованого на підвищення інвестиційної активності підприємств.

Рівень інвестиційної активності суб'єктів підприємництва, серед іншого залежить від того, наскільки добре ці суб'єкти уявляють собі величину наявного у них інвестиційного потенціалу. Своєю чергою, таке уявлення значною мірою визначається рівнем знань менеджерів та власників підприємств про перспективні напрями інвестування коштів. При цьому такі знання повинні характеризуватися належним ступенем деталізації – як за напрямками інвестування, так і в розрізі конкретних інвестиційних проєктів.

Таким чином, для належної реалізації своїх інвестиційних можливостей підприємства повинні спочатку володіти вичерпною інформацією про величину цих можливостей. Важливо відзначити, що зазначена інформація має ієрархічний характер і повинна включати такі головні блоки:

1) блок вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств. Він включає дані про технологічні аспекти виробництва продукції підприємств, обсяги та якість їхнього ресурсного забезпечення, дані про натуральні обсяги виробництва продукції суб'єктами господарювання тощо;

2) блок вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств. Він включає дані про попит та ціни на продукцію, яку виготовляють або можуть виготовляти підприємства, ціни на використовувані ними виробничі та фінансові ресурси, параметри державної регуляторної політики (ставки податків, податкові пільги і т. д.) тощо;

3) блок проміжної інформації. Ця інформація отримується на підставі оброблення даних з попередніх двох блоків, зокрема внаслідок застосування процедур прогнозування, усереднення, зіставлення тощо;

4) блок узагальненої інформації. Ця інформація отримується на підставі оброблення проміжної інформації і може бути представлена у вигляді сукупності

параметрів тих інвестиційних проєктів, які доцільно реалізувати досліджуваним підприємствам. Одержання узагальненої інформації може потребувати застосування методології проєктного аналізу та оптимізаційних процедур;

5) блок кінцевої інформації. Зазначена інформація характеризує оціночну величину інвестиційного потенціалу підприємств. Насамперед, вона включає дані про оптимальні обсяги інвестування у розвиток підприємств, у тому числі – за напрямками такого інвестування, а також очікувані фінансово-економічні результати від реалізації наявних у підприємств їх інвестиційних можливостей.

Очевидно, що інформація, яка представлена у кожному з перелічених вище її блоків, повинна характеризуватися належним ступенем її споживчих властивостей. Насамперед, це стосується таких властивостей як повнота, точність та актуальність інформації.

Для того, щоб оцінити рівень перелічених споживчих властивостей наявного на відповідний момент часу (початок 2024 року) інформаційного забезпечення стосовно інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, було виконано опитування досліджуваних у цій роботі компаній. При цьому опитування відбувалося як у розрізі напрямів інвестування, так і за блоками інформації. Респонденти повинні були оцінити наявний рівень інформаційного забезпечення оцінювання свого інвестиційного потенціалу у десятибальній шкалі. Стосовно узагальнюючого рівня зазначеного забезпечення за трьома переліченими вище властивостями інформації, то він визначався таким чином: у бальному вимірі – як добуток балів за трьома властивостями, а у частках одиниці – як результат ділення бальної оцінки на 1000.

Як випливає з даних, представлених у табл. Б.13-Б.17 додатку А, не дивлячись на певні відмінності у результатах оцінювання, простежуються такі головні тенденції:

1) для більшості видів економічної діяльності, напрямів інвестування та блоків інформації середній рівень точності інформації є більшим за середній рівень її повноти, а середній рівень актуальності інформації перевищує середній

рівень її точності. Отже, якщо отримувані відомості можна вважати відносно актуальними, то їхня повнота не є задовільною;

2) для більшості видів економічної діяльності та напрямів інвестування при переході від блоків інформації більш низького рівня до блоків більш високого рівня споживчі властивості інформації погіршуються. Причиною цього є, очевидно, те, що інформація, яка знаходиться на більш високому ієрархічному щаблі несе у собі як недоліки, притаманні інформації більш низького рівня, так і власні недоліки, що набуваються у процесі формування відповідного блоку даних;

3) серед напрямів інвестування за усіма видами економічної діяльності та більшістю блоків інформації найбільш високий узагальнюючий рівень її споживчих властивостей є притаманним інформації стосовно інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій в оновлення основних засобів компаній та у поповнення оборотних коштів. Водночас, стосовно інвестування у розроблення та виробництво інноваційної продукції рівень інформаційного забезпечення є нижчим, що може пояснюватися підвищеним ступенем невизначеності умов та результатів такого інвестування.

Окрім того, у процесі виконання дослідження було проведене опитування досліджуваних підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу. При цьому для блоків вхідної інформації було виокремлено такі причини недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення, як:

1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування.
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей.
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням.
4. Низька доступність вхідної інформації.

Стосовно інших блоків інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу компаній, то, оскільки ця інформація не є вхідною, то четверта з перелічених причин для неї не є релевантною.

При опитуванні респонденти могли назвати одночасно декілька причин. Тому в процесі подальшого дослідження отримані результати опитування було оброблено та прономовано так, щоб вони відображалися частками одиниці, сума яких за кожним блоком інформації дорівнювала б одиниці.

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу представлені у табл. Б.18-Б.22 додатку Б. Як видно з даних цих таблиць, не дивлячись на певні відмінності у результатах оцінювання, простежуються такі головні тенденції:

1) стосовно вхідної інформації усі перелічені вище чотири причини є достатньо вагомими, водночас, для інформації про зовнішнє середовище підприємств найбільш суттєвою причиною недостатнього рівня інформаційного забезпечення є низька доступність інформації;

2) стосовно проміжної, узагальнюючої та кінцевої інформації, на підставі якої оцінюється інвестиційний потенціал підприємств, то найголовнішою причиною недостатнього рівня інформаційного забезпечення є низька компетентність працівників досліджуваних компаній.

Значний інтерес становить виявлення впливу ступеня інформаційного забезпечення досліджуваних підприємств стосовно оцінювання їх інвестиційного потенціалу на інтегральний рівень інвестиційної активності цих компаній, розрахований у розділі 2, зокрема у табл. 2.23. Послідовність оцінювання такого впливу наведена на рис. 3.3, а результати такого оцінювання представлені у табл. 3.3.

Необхідно відзначити, що поділу досліджуваних підприємств на групи за узагальнюючим рівнем кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу компаній, передувало визначення усередненої за напрямками інвестування величини цього рівня для кожного підприємства. Таке визначення здійснювалося шляхом розрахунку зваженої арифметичної величини, при чому вагами виступали частки обсягів відповідних напрямів інвестування у

загальному обсязі інвестицій, вкладених у підприємства впродовж звітного періоду.

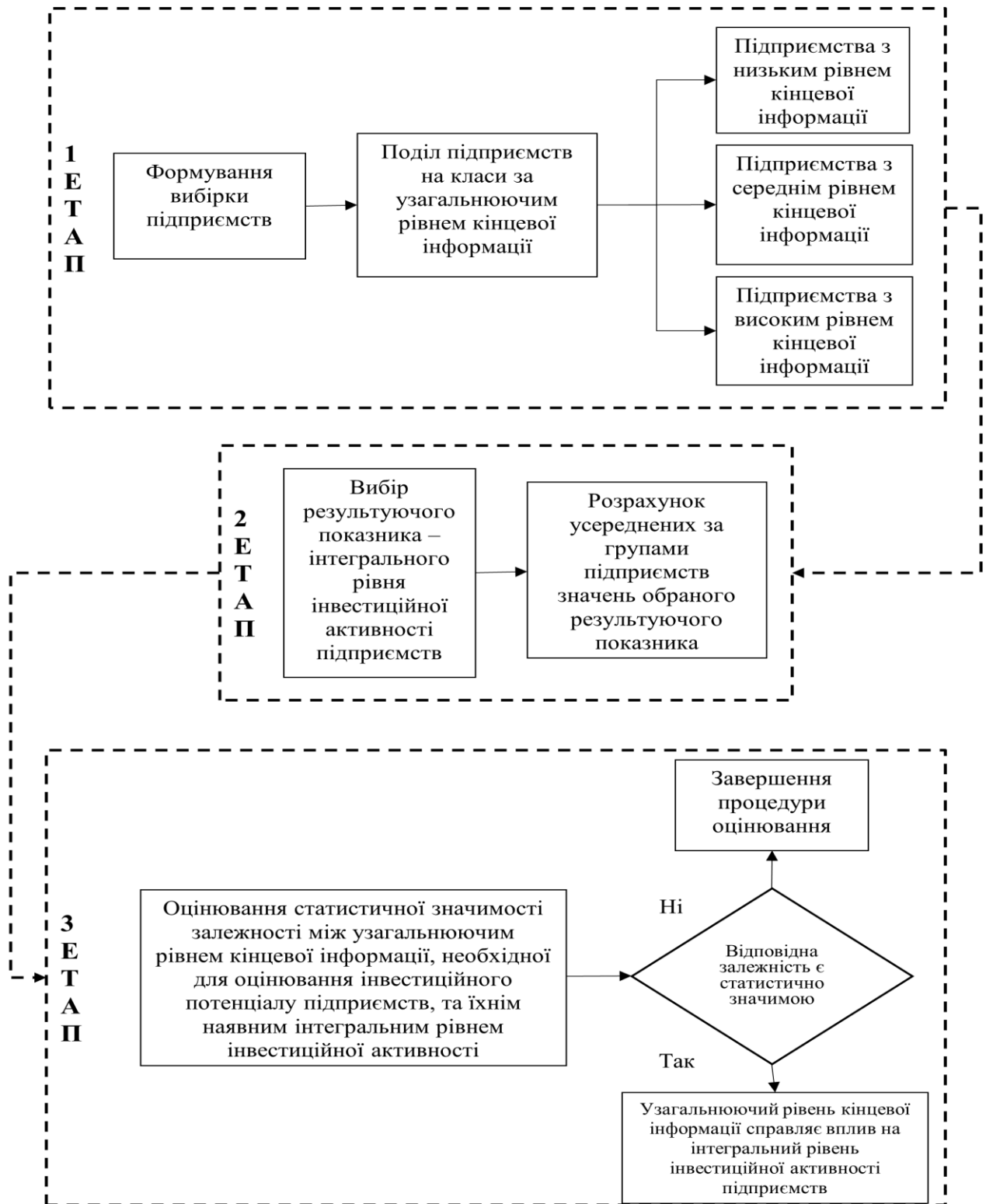

Рис. 3.3. Алгоритм оцінювання впливу інформаційного забезпечення на інвестиційну активність підприємств

Примітка: розроблено автором

Таблиця 3.3

Результати оцінювання впливу узагальнюючого рівня кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, на їхній наявний інтегральний рівень інвестиційної активності

Назви показників	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревообробна промисловість
1. Середній інтегральний рівень інвестиційної активності за групами підприємств:					
1.1. Підприємства з низьким узагальнюючим усередненим рівнем кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу компаній	1,06	1,07	1,01	1,06	1,03
1.2. Підприємства із середнім узагальнюючим усередненим рівнем кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств	1,12	1,10	1,07	1,10	1,08
1.3. Підприємства з високим узагальнюючим усередненим рівнем кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств	1,17	1,14	1,10	1,13	1,12
2. Розрахункова величина F -критерію	6,86	7,02	6,22	5,83	5,47

Примітка: сформовано автором

Як свідчать дані табл. 3.3, для усіх видів економічної діяльності інтегральний рівень інвестиційної активності підприємств зростає із збільшенням узагальнюючого усередненого рівня кінцевої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу компаній.

Використання однофакторного дисперсійного аналізу показало, що ця залежність є статистично значимою (оскільки для всіх видів економічної діяльності фактичне значення F -критерію перевищує його критичне значення з рівнем значущості $\alpha=0,05$).

Таким чином, виконаний у цьому розділі аналіз показав нагальну необхідність покращення інформаційного забезпечення процесу оцінювання та, відповідно, і реалізації інвестиційного потенціалу українських підприємств. Водночас, з результатів проведеного аналізу випливає також і те, що підприємствам самотійно буде важко вирішити це завдання. Тому суб'єкти підприємництва потребують підтримки державних органів влади. При цьому можливими є два головні напрями такої підтримки, а саме:

1) покращення компетенцій працівників підприємств у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу цих підприємств (питанням такого покращення буде присвячено наступний розділ цієї роботи);

2) полегшення та вдосконалення процесу збирання вхідної інформації, насамперед інформації про зовнішнє середовище суб'єктів підприємницької діяльності, необхідної для оцінювання їхнього інвестиційного потенціалу.

Для вирішення другого завдання доцільно активізувати формування інформаційної бази державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств в частині підтримки підприємств органами публічної влади стосовно процесу збирання цими підприємствами вхідної інформації, необхідної для оцінювання їхніх інвестиційних можливостей. Схематично зазначений алгоритм представлено на рис. 3.4.

Як випливає з рис. 3.4, запропонований інституційний механізм у частині формування інформаційної бази державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств містить такі головні складники:

1. Учасники, до яких належать:

– підприємства, що є реципієнтами відповідної інформації. До них відносяться компанії, які оцінюють або планують оцінювати величину свого інвестиційного потенціалу;

– джерела інформації, до яких зокрема належать органи статистики, державні установи, засоби масової інформації, підприємства – виробники засобів праці та матеріалів, банківські установи, інші суб'єкти ринкової інфраструктури тощо;

Рис. 3.4. Елементи інституційного механізму державного регулювання у частині формування інформаційної бази для оцінювання інвестиційного потенціалу

Примітка: авторська розробка

– центри збирання та розповсюдження інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств. Ці центри можуть

створюватися при відповідних економічних підрозділах органів державної влади, органів місцевої влади та органів місцевого самоврядування.

2. Блоки інформації, збір, оброблення та передавання якої здійснюють центри. До зазначених блоків варто віднести наступні:

– блок інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств стосовно інвестицій, що вкладають у розширення виробництва традиційної продукції;

– блок інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств стосовно інвестицій, що вкладають у розроблення та виробництво інноваційної продукції;

– блок інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств стосовно інвестицій, що вкладають в оновлення основних засобів;

– блок інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств стосовно інвестицій, що вкладають у поповнення оборотних коштів;

– блок інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств стосовно інвестицій, що вкладають у придбання нематеріальних активів;

– блок іншої інформації, необхідної для оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, зокрема інформації про параметри фінансових ринків.

3. Головні функції, які виконуватимуть центри збирання та розповсюдження інформації, що створюватимуться при органах місцевої влади та при органах місцевого самоврядування:

– збирання вхідної інформації, необхідної підприємствах для оцінювання інвестиційного потенціалу;

– оброблення вхідної інформації;

– структурування обробленої інформації (зокрема, виділення її блоків);

– передавання обробленої інформації.

Таким чином, функції, які виконуватимуть центри збирання та розповсюдження інформації, що створюватимуться при органах місцевої влади та

при органах місцевого самоврядування, можуть передбачати не лише передавання вхідної інформації, але й її певне оброблення перед здійсненням такого передавання. Зокрема, оброблення вхідної інформації може та повинно передбачати створення каталогів найбільш ефективних на даний момент часу об'єктів інвестування за кожним його напрямом. З цією метою в процесі оброблення інформації потрібним буде проведення оцінювання рівня економічної (а в деяких випадках – і соціальної) ефективності вкладення інвестицій у ті чи інші інвестиційні проєкти. При цьому варто було б подавати вихідну інформацію у розрізі видів економічної діяльності.

Отже, запровадження інституційного механізму підтримки підприємств органами публічної влади стосовно процесу збирання цими підприємствами вхідної інформації, необхідної для оцінювання їхніх інвестиційних можливостей, повинно забезпечити підвищення ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання з двох головних причин. По-перше, зазначений механізм допоможе підприємствам виконати більш повну та всебічну оцінку величини їх інвестиційних можливостей, що за незмінного відносного рівня реалізації цих можливостей збільшить абсолютні її обсяги. По-друге, впровадження запропонованого механізму повинно збільшити кількість інвестиційно привабливих з точки підприємств об'єктів інвестування завдяки отриманню інформації про ці об'єкти.

Як вже зазначалося вище, важливим напрямом вдосконалення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств є покращення компетентностей їх персоналу у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу компаній. Таким покращенням, безперечно, повинні опікуватися власники та менеджери підприємств, враховуючи можливості й прагнення вдосконалювати також і власні компетенції із зазначених питань. Водночас, цілком можливою є ситуація, за якої вдосконалення компетенцій з питань оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу здійснюється із використанням зовнішньої підтримки, зокрема з боку органів публічної влади.

При цьому процес підвищення компетенцій, які розглядаються, ускладнюється тим, існує ціла низка їхніх видів. Зокрема, видається доцільним формування системи компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу за етапами провадження інноваційного процесу (рис. 3.5).

З цих позицій зазначені компетенції можуть бути поділеними на такі групи: компетенції у питаннях збирання вхідної інформації; компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації; компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації; компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства.

Розроблення рекомендацій щодо публічної підтримки стосовно покращення компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу потребує попереднього оцінювання наявного рівня таких компетенцій на діючих підприємствах. З цією метою нами було застосовано метод опитування досліджуваних підприємств.

Результати проведеного опитування підприємств стосовно наявного у їхніх працівників рівня компетентності з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу представлені у табл. Б.23-Б.27 додатку Б. При цьому зазначене опитування передбачало встановлення рівня кожної з компетенцій, перелічених вище на рис. 3.5, у десятибальній шкалі (чим вищим є наявний рівень відповідної компетенції, тим більшою є бальна оцінка такого рівня). Аналізування даних, наведених у табл. Б.23-Б.27, дає змогу зробити декілька узагальнюючих висновків, а саме:

- 1) середній за галузями промисловості рівень компетенцій суттєво відрізняється як за видами економічної діяльності, які розглядалися, так і складовими інвестиційного потенціалу підприємство, щодо яких вивчалися компетенції;

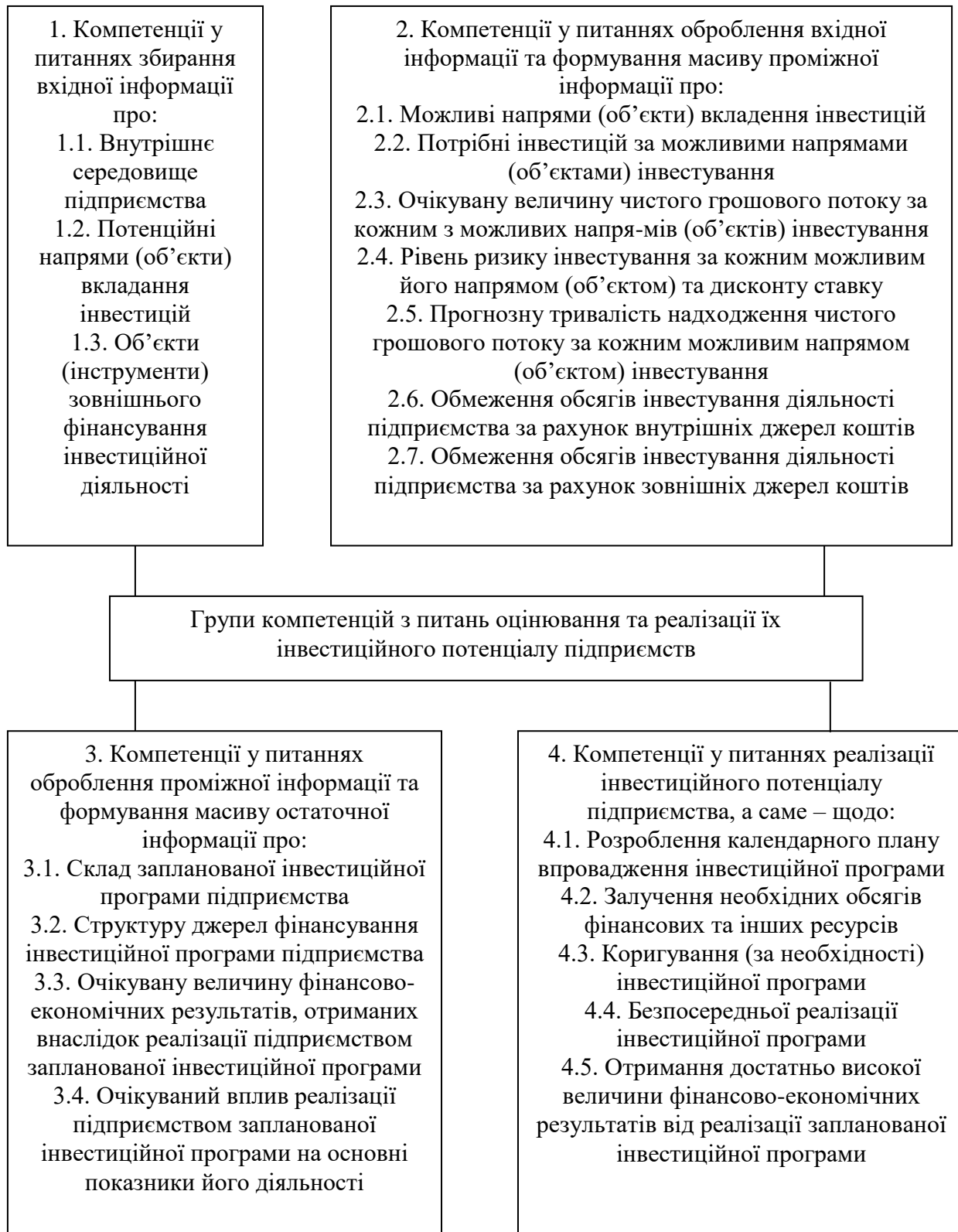

Рис. 3.5. Система компетенцій персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу

Примітка: авторська розробка

2) водночас, у загальному, наявний рівень відповідних компетенцій є найбільш високим стосовно оцінювання та реалізації таких двох складників інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання, як їхній потенціал щодо інвестування в розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів компаній. Щодо складників інвестиційного потенціалу, наявний рівень відповідних компетенцій персоналу досліджуваних підприємств з питань оцінювання та реалізації яких є найнижчим, то до цих складників належать потенціал інвестування в розроблення та виробництво інноваційних видів продукції та потенціал інвестування в нематеріальні активи. Це може бути зумовлено тим, що перелічені складники потребують складніших компетенцій, необхідних для управління ними;

3) серед галузей промисловості, у яких рівень більшості компетенцій з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств є найвищим, належать машинобудування та приладобудування, а також хімічна та фармацевтична промисловості. Водночас, до видів економічної діяльності, у яких рівень більшості компетенцій з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу є найнижчим, належать будівництво та деревообробна промисловість;

4) у цілому за більшістю компетенцій та видів економічної діяльності, які розглядаються, найменшим наявним рівнем характеризуються компетенції четвертої їх групи, тобто компетенції з питань реалізації інвестиційного потенціалу підприємств.

Отже існує нагальна потреба в підвищенні рівня компетентності працівників більшості досліджуваних підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їхнього інвестиційного потенціалу. Своєю чергою, одним з напрямів такого підвищення є розроблення та впровадження дієвих механізмів публічної підтримки органами публічної влади покращення компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. Зокрема, варто запропонувати наступні алгоритми такої підтримки:

1) алгоритм фінансової підтримки органами публічної влади наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств (рис. 3.6). Зазначений алгоритм дасть змогу інтенсифікувати процеси наукових досліджень у сфері розроблення ефективного інструментарію оцінювання та реалізації інвестиційних можливостей компаній;

2) алгоритм фінансової підтримки органами публічної влади освітніх проєктів, спрямованих на підвищення компетенцій персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу (рис. 3.7). Зазначений алгоритм дасть змогу інтенсифікувати процеси набуття менеджерами та фахівцями підприємств знань та навичок застосування наукового обґрунтованого інструментарію оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва;

3) алгоритм відбору та розповсюдження органами державного регулювання найбільш прогресивних науково обґрунтованих методів, моделей та показників оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств (рис. 3.8). Зазначений алгоритм дасть змогу ознайомити працівників багатьох підприємств із цим інструментарієм;

4) алгоритм підвищення органами державного регулювання рівня компетентності персоналу тих підприємств, які знаходяться в підпорядкуванні цих органів, у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу (рис. 3.9). Цей алгоритм дасть змогу зобов'язати працівників держаних та комунальних підприємств ознайомитися із найсучаснішими методами, моделями та показниками оцінювання та реалізації інвестиційних можливостей суб'єктів підприємництва. Запропонований алгоритм демонструє поетапний процес взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з підпорядкованими підприємствами з метою покращення їхнього рівня компетентності в оцінці та реалізації інвестиційного потенціалу. На початковому етапі, що є базовим для виявлення проблем і визначення необхідності подальших

дій, слід здійснювати оцінювання інвестиційної діяльності підприємств, зокрема органами державної влади аналізується поточний стан інвестиційної діяльності підпорядкованих підприємств.

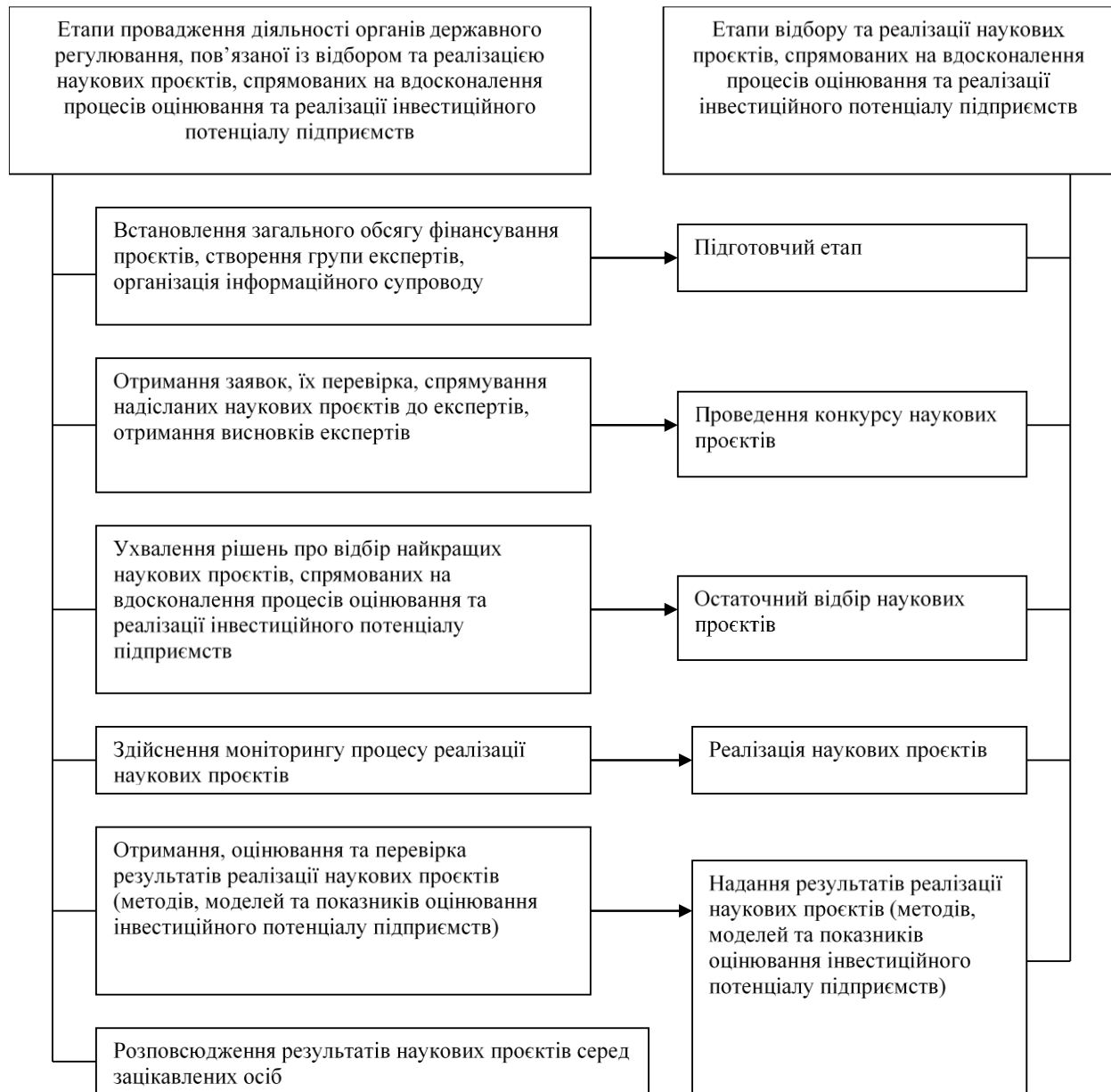

Рис. 3.6. Алгоритм фінансової підтримки органами публічної влади наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: авторська розробка

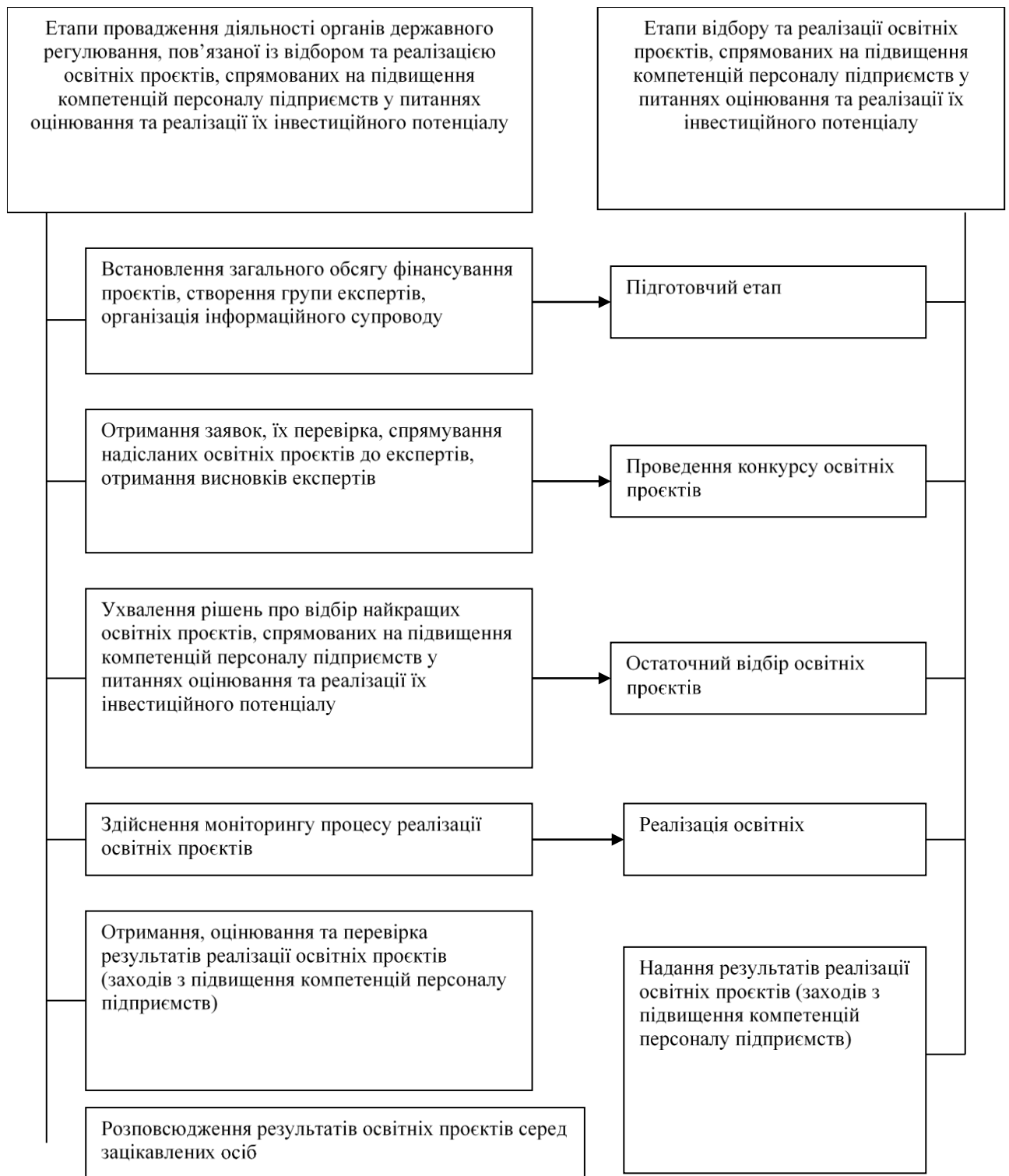

Рис. 3.7. Алгоритм фінансової підтримки органами публічної влади освітніх проєктів, спрямованих на підвищення компетенцій персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу

Примітка: авторська розробка

Рис. 3.8. Алгоритм відбору та розповсюдження органами державного регулювання найбільш прогресивних науково обґрунтованих методів, моделей та показників оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств

Примітка: розроблено автором

На наступному етапі здійснюється аудит використовуваних методів, моделей і показників, зокрема проводиться перевірка адекватності, наукового обґрунтування та ефективності методів, які підприємства застосовують для оцінювання й реалізації свого інвестиційного потенціалу. За результатами обирається один із запропонованих сценаріїв, де перший базується на інформації, що використовувані підприємствами методи й моделі є достатньо обґрунтованими і у такому разі немає потреби у вдосконаленні методичного забезпечення, а другий свідчить, що методи, моделі або показники не є обґрунтованими, що доводить необхідність розробки та впровадження вдосконалених методологій. У свою чергу на фінальному етапі відбувається ознайомлення персоналу з прогресивними науково обґрунтованими підходами, де усі менеджери й фахівці

Рис. 3.9. Алгоритм підвищення органами державного регулювання рівня компетентності персоналу тих підприємств, які знаходяться в підпорядкуванні цих органів, у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу

Примітка: авторська розробка

підприємств отримують доступ до сучасних методів, моделей і показників, що підвищує їхню компетентність та здатність ефективно оцінювати й реалізовувати інвестиційний потенціал, а відтак підприємства отримують уніфіковане методичне забезпечення та навчання, що сприяє їхньому стратегічному розвитку.

Розробка та впровадження подібного алгоритму є важливим елементом інституційного механізму державного регулювання, оскільки забезпечує уніфікацію методів і підходів, підвищення кваліфікації персоналу, покращення

якості управління, зміцнення взаємодії між державою та бізнесом, а також сприяння реалізації стратегічних цілей. Завдяки вдосконаленню методичного забезпечення створюються єдині стандарти оцінювання інвестиційного потенціалу, що сприяє прозорості та довірі до підприємств, а регулярне навчання та ознайомлення з сучасними підходами дозволяють підприємствам адаптуватися до змінних економічних умов і залишатися конкурентоспроможними. Компетентність менеджерів і фахівців безпосередньо впливає на здатність підприємств залучати інвестиції та ефективно їх використовувати. Процес оцінювання й навчання створює платформу для довгострокової співпраці між державними органами та підприємствами, а отже алгоритм забезпечує виконання державних стратегій у сфері залучення інвестицій, стимулюючи розвиток пріоритетних галузей економіки. Алгоритм спрямований на покращення якості оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу через підвищення компетенції персоналу, що є основою для ефективної роботи інституційного механізму, оскільки забезпечує не лише відповідність підприємств сучасним вимогам, але й сприяє реалізації державних пріоритетів економічного розвитку.

Проведене дослідження доводить, що інституційний механізм державного регулювання відіграє ключову роль у формуванні та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств, забезпечуючи систематичну підтримку економіки на національному та регіональному рівнях. У сучасних умовах економічної нестабільності та наслідків війни для України цей механізм стає визначальним інструментом для стимулювання інвестиційної активності, залучення внутрішніх та зовнішніх ресурсів і посилення конкурентоспроможності підприємств. Основний вплив інституційного механізму проявляється через кілька ключових аспектів. По-перше, він забезпечує функціонування спеціалізованих органів, таких як інвестиційні агенції, технопарки та індустріальні парки, які надають підтримку інвесторам через консультації, спрощення адміністративних процедур та інформаційну допомогу. Такі структури створюють сприятливе середовище для інвесторів, стимулюючи розвиток інноваційних галузей та підтримуючи

підприємства, орієнтовані на впровадження високотехнологічних рішень. По-друге, інституційний механізм сприяє ефективній взаємодії між державними органами, місцевим самоврядуванням та бізнесом, що дозволяє забезпечити узгодженість дій, оптимізацію процедур і прозорість у прийнятті рішень, що особливо важливо в умовах потреби у швидкому залученні інвестицій для відбудови критичної інфраструктури та підтримки малого й середнього бізнесу.

Однак на сьогодні інституційний механізм в Україні потребує суттєвого удосконалення, оскільки виявлені недоліки, такі як недостатня координація між інституціями та обмежені ресурси на місцевому рівні, знижують його ефективність. Для вирішення цих проблем необхідно створити єдину стратегічну платформу, що об'єднає дії всіх зацікавлених сторін, а також впровадити цифрові рішення для автоматизації процесів збирання та аналізу інформації. Відтак удосконалення інституційного механізму є важливим не лише для підвищення інвестиційного потенціалу підприємств, але й для формування довіри інвесторів до державної політики, що в умовах сучасних викликів сприятиме економічному зростанню та відновленню України.

3.3. Обґрунтування нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств

В межах комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, фінансово-економічний, інституційний і нормативно-правовий механізми функціонують як взаємозалежні та взаємодоповнюючі складові єдиної системи державного регулювання. Їх ефективний взаємозв'язок сприяє досягненню стратегічних цілей державної політики у сфері інвестицій та забезпеченню стабільного економічного зростання. Кожен механізм виконує унікальні функції, які підсилюють дію інших, створюючи комплексний вплив на формування й реалізацію інвестиційного потенціалу. Нормативно-правовий

механізм виступає фундаментом для функціонування фінансово-економічного та інституційного механізмів, оскільки створює правову базу, яка регулює всі аспекти інвестиційної діяльності, зокрема у частині визначення правил і умов надання податкових пільг, субсидій чи грантів, регламентації діяльності державних інституцій, що займаються підтримкою інвесторів, а також забезпеченні правової захищеності інвесторів через механізми арбітражу та гарантування прав власності. Відтак без чіткої нормативно-правової основи фінансово-економічний механізм втрачає свою прозорість, а інституційний механізм не може ефективно взаємодіяти з бізнесом чи міжнародними інвесторами. Роль інституційного механізму, котрий забезпечує координацію між суб'єктами державного регулювання, полягає у реалізації нормативно-правових ініціатив через створення практичних інструментів, а також безпосередньо реалізує положення нормативно-правового механізму та забезпечує доступ до інструментів фінансово-економічного механізму. У свою чергу фінансово-економічний механізм як стимулюючий фактор, який включає податкові пільги, субсидії, гранти, пільгове кредитування та державні гарантії, забезпечує підприємствам необхідні фінансові ресурси для розвитку, а його ефективність залежить від чітко встановлених правових норм (нормативно-правовий механізм), які визначають умови отримання фінансової підтримки, а також координації та адміністрування (інституційний механізм), що забезпечують прозорий і доступний процес реалізації фінансових стимулів.

Взаємозалежність фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів державного регулювання забезпечує їхню ефективну роботу як єдиної системи, відтак важливим є чітке обґрунтування нормативно-правового механізму, який визначає правові рамки функціонування інших елементів системи, регламентує взаємодію між суб'єктами регулювання, закріплює прозорі процедури надання фінансових інструментів, а також створює правові гарантії для залучення інвестицій і забезпечення довіри до державної політики.

Обґрунтування нормативно-правового механізму є багатокомпонентним процесом, який вимагає стратегічного планування цілей державної політики, аналізу чинної нормативної бази, участі зацікавлених сторін і забезпечення прозорості. Ефективна реалізація цього механізму дозволить створити сприятливі умови для залучення інвестицій, підвищити конкурентоспроможність економіки та забезпечити стійкий економічний розвиток країни.

Визначення стратегічних цілей державної політики у сфері інвестицій в Україні є ключовим етапом у розробці законодавчих актів і визначенні пріоритетних сфер підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. У контексті відновлення економіки після війни, ці цілі мають відповідати викликам, з якими стикається країна, і сприяти стійкому економічному розвитку, залученню капіталу та відновленню зруйнованої інфраструктури. Першочерговим завданням є створення умов для відбудови зруйнованих об'єктів інфраструктури, житлового фонду та соціальних закладів, що є базовою потребою для відновлення економічної активності на постраждалих територіях. Реалізація цього завдання потребує розроблення нормативно-правових регламентів спрямованих на залучення інвестицій у будівництво та модернізацію транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури, пріоритетне фінансування регіонів, які найбільше постраждали від війни, а також створення державно-приватного партнерства для відновлення ключових об'єктів інфраструктури. Водночас важливим є впорядкування регламентів стимулювання інвестицій у стратегічні галузі економіки а також залучення іноземних інвестицій, через створення сприятливого нормативно-правового клімату для іноземного капіталу з метою інтеграції України в міжнародну економічну систему та відновлення довіри іноземних партнерів, зокрема гарантування прав інвесторів через вдосконалення законодавства та прозорі механізми вирішення спорів.

З метою подолання диспропорцій та забезпечення рівномірного розвитку регіонів важливим є впорядкування законодавства спрямованого на залучення інвестицій у менш розвинені території та стимулювання місцевого бізнесу,

зокрема через затвердження регіональних програм інвестиційної підтримки, спеціальних економічних зон для залучення капіталу в депресивні регіони.

Формування прозорості та передбачуваної інвестиційної політики, яка забезпечить правовий захист і зменшить корупційні ризики, сприятиме покращенню прозорості державних процедур через цифровізацію та відкриті дані, запровадження механізмів моніторингу ефективності державних програм підтримки, а також співпраці з міжнародними організаціями для впровадження кращих практик державного управління.

На наступному етапі слід провести детальний аналіз чинної нормативно-правової бази України у сфері державного регулювання інвестицій з метою виявлення її переваг, прогалин і неузгодженостей. Особливу увагу слід звернути на законодавчі акти, що регулюють інвестиційну діяльність, пільгове кредитування, субсидії та податкові пільги, а також на правові механізми взаємодії держави з бізнесом і забезпечення захисту інвесторів.

Аналізуючи закони та постанови, що регулюють інвестиції, пільгове кредитування, субсидії та податкові пільги, слід зазначити, що українське законодавство у цій сфері базується на таких основних нормативно-правових актах, як Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями», Податковий кодекс України, Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Програми «Доступні кредити 5-7-9%», постанови Кабінету Міністрів України про субсидії, тощо. Кожен з них має свої переваги та недоліки, зокрема ЗУ «Про інвестиційну діяльність» визначає загальні принципи інвестиційної діяльності, її суб'єктів і об'єктів, але не дає чіткого визначення стратегічних пріоритетів і не передбачає механізмів стимулювання інвестицій у ключові галузі, ЗУ «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями» надає інвесторам певні пільги, такі як звільнення від сплати податків на прибуток, ввізного мита, але його реалізація ускладнена через відсутність належних адміністративних процедур, Податковий кодекс передбачає

ряд пільг для інвесторів, зокрема можливість отримання інвестиційного податкового кредиту, однак ці норми є недостатньо конкретизованими і вимагають додаткових підзаконних актів для практичної реалізації. Також слід зазначити, що у законодавство характеризується недостатньою інтеграцією норм щодо податкових пільг, субсидій та пільгових кредитів, складністю процедур оформлення пільг, відсутністю чіткої орієнтації на стратегічні галузі економіки.

Окрім цього на сьогодні механізми взаємодії між державою, бізнесом та інвесторами є недостатньо розвиненими та законодавчо впорядкованими, що створює перешкоди для залучення капіталу. Діяльність державних органів підтримки інвестицій, серед яких зокрема «UkraineInvest» забезпечує консультивання інвесторів і сприяє залученню іноземного капіталу, однак її функціонал обмежений відсутністю регіональних представництв і інтегрованої підтримки на рівні громад. Натомість Центри надання адміністративних послуг, що забезпечують спрощення адміністративних процедур, не покривають специфічних потреб інвесторів, таких як отримання ліцензій чи погодження проектів. Окрім цього відсутність уніфікованих правил для реалізації державно-приватного партнерства, знижує їх ефективність та викликає нерозуміння з боку потенційних інвесторів. Проведене дослідження свідчить про наявність таких проблем як відсутність інтегрованих інформаційних платформ для підтримки інвесторів, недостатня координація між державними органами, адміністративні бар'єри, а також недостатній рівень прозорості процедур надання державної підтримки.

Водночас правовий захист інвесторів в Україні базується на ряді механізмів, які забезпечують правову безпеку капіталовкладень, однак вони потребують удосконалення. Україна уклала низку міжнародних угод, які гарантують іноземним інвесторам захист їхніх прав, але ці угоди рідко застосовуються через недостатню обізнаність інвесторів. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» регулює правові основи захисту іноземних інвестицій, однак не охоплює всі аспекти сучасних ризиків, таких як кіберзагрози чи екологічні

ризиками, а механізми вирішення спорів через арбітраж є недостатньо доступними для внутрішніх інвесторів, оскільки передбачають значні витрати часу та коштів.

Також потребують вирішення проблеми пов'язані з відсутністю спеціалізованих судів для вирішення інвестиційних спорів, недостатністю імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство, а також відсутністю ефективних механізмів захисту внутрішніх інвесторів.

Проведене дослідження свідчить, що чинна нормативно-правова база України у сфері державного регулювання інвестиційного потенціалу потребує суттєвого вдосконалення. Інтеграція та спрощення законодавства, створення прозорих механізмів підтримки і захисту інвесторів, а також підвищення рівня координації між державними органами дозволять зробити інвестиційний клімат більш сприятливим для залучення капіталу та стимулювання економічного розвитку. Основними завданнями щодо вдосконалення нормативно-правової бази є реалізація наступних рекомендацій:

- інтегрувати норми законодавства щодо пільгового кредитування, субсидій і податкових пільг у єдиний закон про підтримку інвестицій;
- розробити електронну платформу для інтегрованої підтримки інвесторів, яка об'єднуватиме інформацію про всі доступні пільги та процедури;
- створити спеціалізовані інвестиційні суди для розгляду спорів та імплементувати міжнародні стандарти у сфері правового захисту інвестицій;
- запровадити прозорі процедури для взаємодії державних органів із бізнесом через цифрові платформи;
- розширити функціонал агенцій підтримки інвестицій для надання регіональної підтримки та супроводу інвесторів.

Обґрунтування нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств вимагає чіткої структури і відповідності сучасним викликам, що стоять перед економікою України. Основою для змін є адаптація існуючих норм до європейських стандартів, спрощення процедур для інвесторів та забезпечення правового захисту.

Важливим при цьому є чіткість і прозорість процедур, що потребує стандартизації умов для отримання податкових пільг, субсидій, грантів і пільгових кредитів через встановлення єдиних критеріїв відбору для інвесторів, які включатимуть галузеву спрямованість (наприклад, інноваційні, екологічні проекти), а також розроблення електронної платформи, що автоматизує подачу заявок, перевірку документів та відстеження статусу запитів.

Такий підхід сприятиме скороченню адміністративних бар'єрів шляхом зменшити перелік документів, необхідних для отримання підтримки та запровадження принципу «єдиного вікна» для обробки всіх заявок, а також прозорості моніторингу виконання проєктів через створення публічної бази даних із інформацією про отримувачів підтримки, стан реалізації проєктів та фінансову звітність.

Ефективність нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств від здатності уряду забезпечити гарантії стабільності інвестиційних умов, що потребує внесення до законодавства норми про незмінність податкових умов для інвесторів протягом визначеного періоду після укладення інвестиційного договору, закріплення норм про компенсацію у разі змін у законодавстві, що завдають шкоди інвестору, а також розробки та законодавчого закріплення інструментів вирішення спорів через створення спеціалізованих інвестиційних судів для швидкого та професійного розгляду спорів, запровадження обов'язкової медіації як попереднього етапу вирішення конфліктів.

Іншим важливим моментом є гармонізація нормативно-правового забезпечення з міжнародними стандартами у частині адаптації законодавства до вимог ЄС, вдосконалення процедур приєднання до міжнародних угод, а також реформування валютного регулювання. Серед основних завданнями, які слід реалізувати на шляху до адаптації законодавства до вимог ЄС є зокрема впровадження моделі арбітражного захисту, аналогічної до механізму ICSID (Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів), що діє під егідою

Світового банку, а також інтеграція положень Директив Європейського Союзу щодо регулювання інвестиційних фондів і підтримки зеленої економіки.

Вдосконалення процедур приєднання до міжнародних угод потребує розширення участі України у двосторонніх інвестиційних угодах із країнами-членами ЄС, а також адаптації нормативних актів до вимог СОТ щодо міжнародного інвестиційного арбітражу. У свою чергу спрощення умов для репатріації капіталу іноземними інвесторами, сприятиме зниженню бар'єрів для зовнішніх інвестицій.

Важливою для успішного функціонування нормативно правового-механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є імплементація підходів, аналогічних Регламенту ЄС про захист інвестицій (2019/452), що встановлює механізм перевірки іноземних інвестицій у стратегічних секторах, а також впорядкування регламентів державно-приватного партнерства, про що вже не одноразово згадувалося у роботі в межах обґрунтування фінансово-економічного та інституційного механізмів.

Відтак важливим є удосконалення Закону «Про державно-приватне партнерство», який деталізує умови співпраці, розподіл ризиків та фінансові зобов'язання сторін у сфері інвестиційної діяльності, ухвалений у 2010 році. Хоча цей закон і створює правову основу для реалізації проектів ДПП, він має низку недоліків, які обмежують його ефективність у практичному застосуванні.

Поряд із чіткою регламентацією загальних принципів державно-приватного партнерства та основних форм партнерства, зокрема концесії, спільної діяльності, управління об'єктами, поза увагою залишається деталізація умов співпраці, зокрема Закон не містить чітких правил розподілу ризиків між державою та приватним партнером, а також відсутні механізми оцінки ризиків та визначення відповідальності кожної зі сторін у разі зміни економічних умов.

Також слід відмітити слабку регламентацію фінансових зобов'язань, зокрема у Законі не прописано чітких правил фінансування з боку держави та компенсації

витрат приватного партнера у випадку форс-мажорів, а також відсутні положення про надання державних гарантій для залучення інвесторів.

Окрім цього Закон не враховує європейських норм щодо забезпечення прозорості конкурсних процедур, відсутній єдиний регламент для публічних закупівель у межах ДПП, у свою чергу місцеві органи влади мають недостатню компетенцію та обмежений доступ до консультативної підтримки щодо впровадження проектів ДПП. Водночас залишаються громіздкими і непрозорими процедури проведення конкурсів та підписання угод, що знижує привабливість ДПП для інвесторів.

Проведений аналіз дозволив сформулювати пропозиції щодо вдосконалення, що зокрема стосуються чіткого розподілу ризиків, фінансових зобов'язань та державних гарантій, прозорості конкурсних процедур та адаптації до європейських стандартів, шляхом гармонізації законодавства України з Регламентом ЄС № 2014/23 про концесії та впровадження норми щодо екологічної та соціальної оцінки проектів ДПП, що відповідають міжнародним практикам.

Важливим завданням є уточнення положень Закону, що регламентують розподіл фінансових, операційних та правових ризиків між державою та приватними партнерами, а також встановлення механізмів компенсації збитків приватним партнерам у разі змін у законодавстві чи економічних умовах. Важливим є законодавче закріплення норми про обов'язкове надання державних гарантій для проектів у стратегічно важливих галузях та запровадження можливості часткового фінансування великих проектів із державного бюджету або спеціальних фондів.

Особливу увагу слід звернути на необхідність інтеграції положень про електронні платформи для проведення конкурсів і моніторингу реалізації проектів ДПП та введення відкритих баз даних щодо учасників, результатів тендерів та статусу проектів. Поряд із цим слід створити регіональні центри підтримки ДПП,

які забезпечуватимуть консультаційну допомогу місцевим органам влади, а також розробити навчальні програми для чиновників із питань організації ДПП.

Важливим кроком для підвищення ефективності функціонування комплексного механізму є законодавче закріплення моніторингу державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Особливу увагу слід приділити розробці індикаторів ефективності та впровадженню механізму регулярного перегляду законодавства.

Створення нормативної бази для індикаторів ефективності повинно передбачати обов'язкову розробку та затвердження системи ключових показників ефективності для оцінки результативності державного регулювання. Міністерства та державні агенції, відповідальні за інвестиційну політику, зобов'язані формувати показники ефективності та щорічно звітувати про їх виконання. Окрім цього слід забезпечити участь бізнес-спільноти, експертів і громадських організацій у розробці ключових показників ефективності для забезпечення прозорості та врахування інтересів усіх зацікавлених сторін. Серед пропонованих індикаторів слід виокремити обсяг залучених інвестицій у частині змін у внутрішніх та іноземних інвестиціях за галузями та регіонами, кількість реалізованих інвестиційних проєктів, зокрема, через механізми державно-приватного партнерства, рівень використання державної підтримки за часткою підприємств, які отримали субсидії, гранти чи податкові пільги, створення нових робочих місць, як результат інвестиційних ініціатив, збільшення частки інноваційної продукції, як питомої ваги виробництв із високою доданою вартістю у загальній структурі економіки.

Також важливим є законодавче закріплення періодичності перегляду нормативно-правових актів у сфері інвестиційного регулювання кожні 2-3 роки та інституційне забезпечення процесу перегляду, зокрема через створення міжвідомчих робочих груп із залученням представників бізнесу, науки та міжнародних партнерів та оприлюднення звітів щодо оцінки чинних актів і пропозицій щодо їх удосконалення.

Законодавство повинно зобов'язати державні органи щорічно публікувати звіти про виконання ключових показників ефективності та оцінку ефективності нормативно-правової бази, а впровадження інтерактивної онлайн-платформи, що дозволяє в реальному часі відстежувати показники ефективності та подавати пропозиції щодо змін. Впровадження системи індикаторів дозволить об'єктивно оцінювати досягнення цілей, а регулярний перегляд законодавства забезпечить його адаптацію до сучасних економічних викликів, що сприятиме залученню інвестицій, розвитку бізнесу та зміцненню економіки України.

Поряд із впорядкуванням вищенаведених загальних положень нормативно-правового механізму детального розгляду та законодавчого закріплення потребують окремі складові фінансово-економічного механізму, зокрема у частині функціональних аспектів його формування.

З метою систематизації та впорядкування ролей, функцій і відповідальності різних державних органів та інституцій, залучених до процесу формування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу розроблено матрицю функціональних аспектів (табл. 3.4).

Основні елементи матриці включають визначення ключових інструментів підтримки, таких як податкові пільги, пільгове кредитування, грантові програми, державні гарантії, а також напрями інституційної взаємодії для їх ефективного застосування. Важливим компонентом матриці є розподіл ролей та функцій між державними органами, зокрема міністерствами, агентствами, центральними та місцевими органами влади, що відповідають за формування фінансово-економічного механізму.

Матриця враховує специфіку кожного інструменту підтримки, встановлюючи критерії та умови їх використання для різних категорій підприємств з урахуванням галузевих та регіональних особливостей та відображає зв'язки між різними інституціями, які забезпечують цілісність процесу підтримки, та забезпечує узгодженість їхніх дій для досягнення стратегічних цілей у сфері

Таблиця 3.4

Матриця функціональних аспектів формування фінансово-економічного механізму підтримки інвестиційного потенціалу підприємств

Етапи формування	Функціональна характеристика	Відповідальні органи	Нормативно-правові акти, що потребують доповнення	Програми підтримки що потребують доповнення
1: Вибір інструментів регуляторної політики щодо інвестиційного потенціалу підприємств	Вибір конкретних інструментів, таких як умови оподаткування, кредитування та інші економічні інструменти, що можуть стимулювати інвестиційну активність підприємств.	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України, Національний банк України.	Податковий кодекс України, Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва».	Програми державного кредитування бізнесу (наприклад, «5-7-9%»), які надають пільгові кредити для підприємств із високим інвестиційним потенціалом.
2: Виокремлення параметрів кожного з обраних інструментів регуляторної політики	Визначення параметрів зазначених інструментів, такі як ставки податків, податкові пільги, кредитні відсотки та терміни кредитування, які будуть впливати на інвестиційний потенціал підприємств.	Міністерство фінансів України, Національний банк України.	Закон України «Про державне регулювання у сфері фінансових послуг», нормативні акти Національного банку щодо процентних ставок.	Податкові канікули для підприємств у пріоритетних галузях, державні гарантії на кредити для інвесторів.
3: Формування вибірок підприємств за видами економічної діяльності та оцінювання базового рівня інвестиційного потенціалу	Класифікація підприємств за секторами економіки та оцінка поточний інвестиційний потенціал. Це дозволяє зрозуміти, які галузі найбільше потребують державної підтримки для підвищення інвестиційної активності.	Державна служба статистики України, Міністерство економіки України.	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», Закон України «Про інвестиційну діяльність».	Спеціальні інвестиційні програми для розвитку промисловості, аграрного сектору та IT-індустрії.
4: Усереднення результатів обчислень за видами економічної діяльності	Отримані дані зводяться до усереднених значень, що дозволяє оцінити загальний рівень інвестиційного потенціалу для різних видів економічної діяльності та виявити основні потреби у фінансово-економічній підтримці.	Державна служба статистики України.	Закон України «Про статистику».	Аналітичні програми для оцінки інвестиційного середовища.
5: Обчислення очікуваних темпів зростання інвестиційного потенціалу	Оцінювання очікуваних темпів зростання інвестиційного потенціалу підприємств за різними параметрами, що дозволяє моделювати потенційний розвиток інвестиційного середовища.	Міністерство економіки України.	Закон України «Про інвестиційну діяльність».	Програми стратегічного планування економічного розвитку, державні гранти на інновації.
6: Встановлення залежностей між параметрами регуляторної політики та темпами зростання інвестиційного потенціалу	Виявлення взаємозалежностей між змінами регуляторних параметрів (наприклад, податкових ставок, умов кредитування) та очікуваними темпами зростання інвестиційного потенціалу.	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України.	Закон України «Про податкову систему», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва».	Економічні прогнози та аналітичні інструменти, що використовуються для розробки нових державних політик.
7: Оцінювання статистичної значущості встановлених залежностей	Статистична обробка отриманих даних, що дозволяє оцінити значущість впливу кожного з параметрів регуляторної політики на зростання інвестиційного потенціалу.	Державна служба статистики України.	Закон України «Про статистичні дані».	Програми аналізу статистичних даних.
Заключний етап: Виокремлення параметрів зі статистично значущим впливом	Визначення параметрів, які мають статистично значущий вплив на інвестиційний потенціал підприємств, що є основою для формування фінансово-економічного механізму державного регулювання	Міністерство економіки України, Міністерство фінансів України.	Закон України «Про інвестиційну діяльність», Податковий кодекс України.	Державні програми розвитку малого та середнього бізнесу, програми стимулювання інвестиційної активності в стратегічних галузях економіки.

Примітка: авторська розробка

інвестиційної політики. Ключова роль матриці полягає у встановленні механізмів контролю та моніторингу за реалізацією фінансово-економічних інструментів, що дає змогу державі оперативно оцінювати їхню ефективність і вчасно коригувати заходи підтримки. Матриця також передбачає впровадження стандартів прозорості та підзвітності для кожного органу, що бере участь у формуванні інвестиційного потенціалу, що в свою чергу сприяє зниженню інвестиційних ризиків і підвищенню довіри з боку приватного сектору.

Запропонована матриця сприяє підвищенню координації між державними інституціями, що дозволяє уникнути дублювання функцій та покращити розподіл ресурсів. Завдяки її структурі, легше визначити прогалини в існуючих механізмах підтримки, виявити потребу в нових інструментах або коригуванні вже існуючих, що сприятиме підвищенню ефективності реалізації фінансово-економічного механізму, цільовості та гнучкості у відповідь на мінливі потреби підприємств. Крім того, матриця полегшує процес моніторингу та контролю за виконанням функцій, покладених на конкретні органи, передбачає впровадження стандартів прозорості та підзвітності дій державних інституцій, що сприяє довірі з боку бізнесу та потенційних інвесторів. Таким чином, матриця виступає інструментом для вдосконалення управлінських процесів у державному регулюванні, що позитивно впливає на загальне інвестиційне середовище та сприяє зростанню інвестиційного потенціалу підприємств в Україні.

Реалізація запропонованої матриці потребує впровадження низки заходів, спрямованих на законодавчі зміни, забезпечення інституційної взаємодії, прозорості та підзвітності органів влади, фінансову підтримку для пріоритетних галузей, а також моніторингу та адаптації. Зокрема рекомендується доповнити Податковий кодекс України, Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями» та інші ключові нормативні акти чіткими положеннями щодо інтеграції запропонованих інструментів підтримки інвестиційного потенціалу, що дозволить забезпечити належний рівень координації між інституціями та створити сприятливі умови для

залучення інвестицій. Окрім цього слід запровадити механізми, що забезпечують ефективну координацію між Міністерством економіки, Міністерством фінансів, Національним банком України, місцевими органами влади та іншими інституціями, та запровадити цифрові платформи для обміну даними та спільного використання аналітичних інструментів. Важливим є також впровадження стандартів прозорості для всіх державних установ, що беруть участь у формуванні та реалізації фінансово-економічних інструментів підтримки, є необхідним кроком, що сприятиме зменшенню ризиків корупції та підвищенню рівня довіри з боку бізнесу. Серед основних інструментів фінансово-економічного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств слід виокремити спеціальні програми пільгового кредитування, податкових канікул і грантів для секторів з високим потенціалом інноваційного розвитку, таких як ІТ, агропромисловий комплекс та промисловість, що підвищить інвестиційну привабливість стратегічно важливих галузей. Регулярний моніторинг ефективності реалізованих заходів має стати обов'язковим компонентом державної політики, на основі якого державні органи зможуть своєчасно вносити корективи у фінансово-економічний механізм підтримки, адаптуючи його до потреб ринку. Реалізація запропонованих заходів сприятиме створенню комплексної, гнучкої та прозорої системи державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств, що підвищить конкурентоспроможність української економіки та її інвестиційну привабливість на міжнародному рівні.

Поряд із цим значну увагу слід приділити імплементації засад формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств в Україні в систему державного управління з цією метою розроблено структурно-логічну модель імплементації засад формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств в Україні (рис. 3.10). На першому етапі слід зосередитися на визначенні ключових інституцій, відповідальних за підтримку інвестиційного потенціалу, зокрема Міністерство

економіки України, як основний орган, який формує та реалізує державну політику в сфері інвестицій, повинно розробляти та реалізовувати державну політику в сфері інвестицій, координувати збір інформації та розроблення стратегічних напрямків розвитку. За Міністерством фінансів України слід закріпити відповідальність за координацію бюджетного фінансування програм підтримки інвестиційного потенціалу, включаючи надання субсидій, грантів і податкових пільг, забезпечення відкритого доступу до інформації про державного підтримку, а за Державною службою статистики України – забезпечення процесів збору та обробки інформації для оцінки інвестиційного потенціалу. У свою чергу на обласні державні адміністрації слід покласти відповідальність за впровадження державної політики на регіональному рівні, зокрема в контексті збору інформації та підтримки регіональних підприємств, а місцеві органи самоврядування повинні виконувати роль підтримки інвестицій на місцевому рівні через реалізацію локальних програм та ініціатив для малого та середнього бізнесу (рис. 3.10).

Для підвищення ефективності державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств слід розглянути можливість оновлення існуючих нормативно-правових актів, а також введення нових положень, що сприяють прозорості, доступності та структурованості інформаційного забезпечення, зокрема слід доповнити Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» містяться положення, які частково сприяють забезпеченню формування інформаційної бази для підтримки інвестиційного потенціалу, проте їх обсяг та деталізація є обмеженими для створення комплексної інформаційної бази на рівні державного регулювання. Зокрема Закон визначає принципи, за якими держава зобов'язується створювати сприятливі умови для інвесторів, забезпечувати відкритий доступ до інформації щодо інвестиційної діяльності, що має на меті підвищення прозорості інвестиційного середовища; передбачає обов'язок

ЕТАПИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

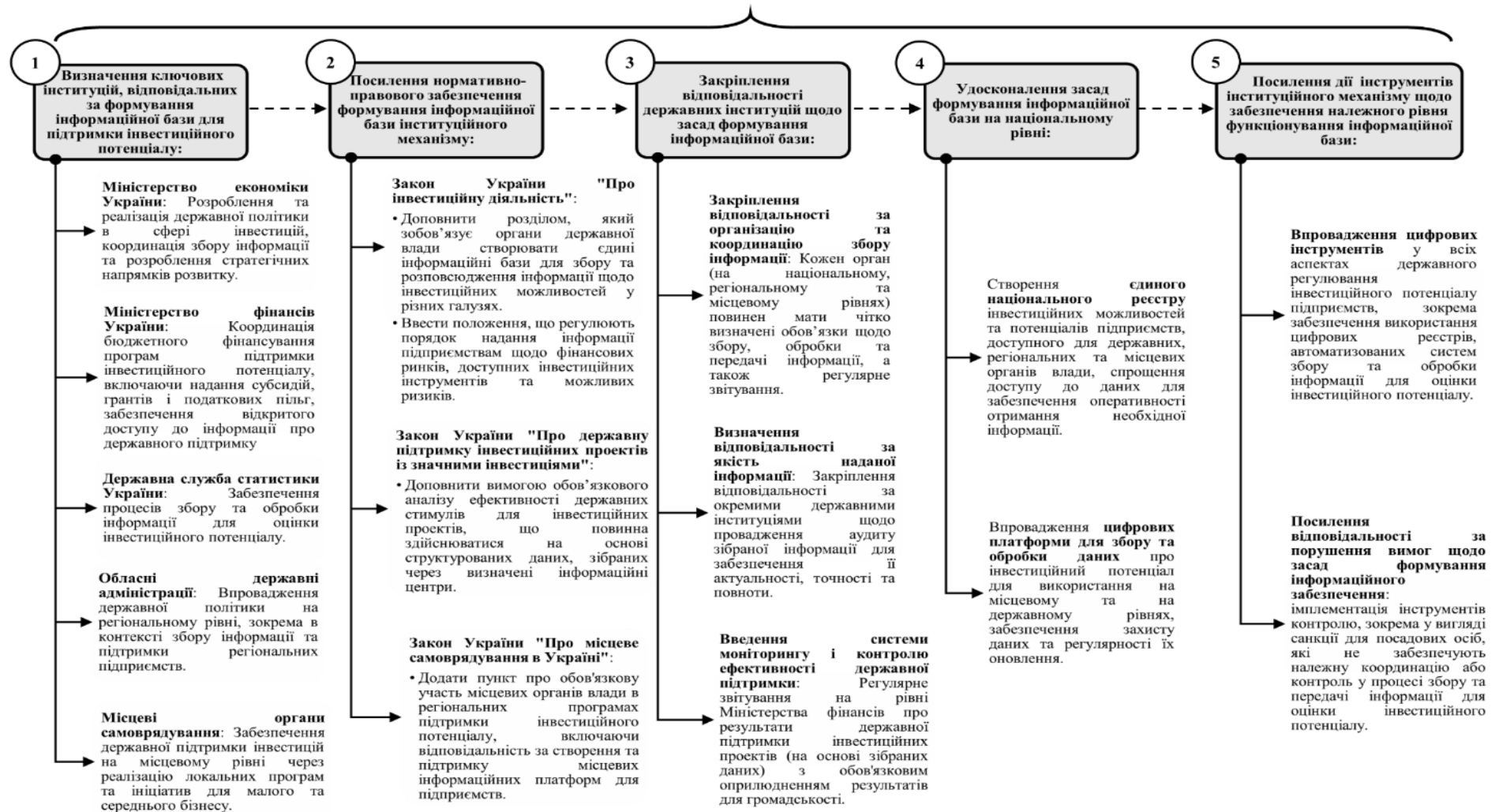

Рис. 3.10. Структурно-логічна модель імплементації засад формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств в Україні

Примітка: розроблено автором

державних органів інформувати інвесторів про економічні умови та можливості інвестування в Україні, (в межах інвестиційних проектів, що підтримуються державою, включаючи загальні дані про економічний стан та перспективи розвитку окремих галузей); містить положення, що зобов'язують державні органи надавати іноземним інвесторам доступ до інформації щодо правового статусу, умов діяльності та можливостей захисту їхніх прав, що є частиною зусиль щодо залучення іноземних інвестицій, що сприяє обміну інформацією на міжнародному рівні. Хоча Закон не містить детальних положень про інтегровану інформаційну систему, він передбачає координацію діяльності державних органів, які відповідають за інвестиційну політику, а також забезпечує захист прав інвесторів, зокрема через інформування їх про правові механізми захисту у разі виникнення суперечок. Зазначені положення сприятимуть підтримці інформаційного середовища, необхідного для прийняття інвестиційних рішень, а також слугувати основою для розвитку інформаційної платформи.

Незважаючи на наявність цих положень, Закон не містить чітких вимог щодо створення єдиної централізованої інформаційної бази, яка б забезпечувала комплексне інформаційне супроводження інвестиційної діяльності. Зокрема, відсутні положення щодо: обов'язкової структури та змісту інформаційної бази для оцінки інвестиційного потенціалу підприємств; механізмів збору, зберігання, обробки та передачі інформації між державними органами та інвесторами; стандартів щодо якості, точності та актуальності інформації, необхідної для прийняття інвестиційних рішень; засобів кібербезпеки та захисту конфіденційної інформації; обов'язкового використання сучасних цифрових технологій (таких як інтегровані електронні платформи) для забезпечення доступу до інформації в режимі реального часу. Тому для більш ефективного формування інформаційної бази, яка б підтримувала інвестиційний потенціал підприємств, слід регламентувати засади створення єдиної державної інформаційної платформи для збору, обробки та розповсюдження інформації щодо інвестиційного потенціалу підприємств, включаючи показники економічного стану, інноваційного

потенціалу, ринкових умов та ризиків; введення стандартів якості інформації, які б забезпечували актуальність, точність та надійність даних, доступних для інвесторів та державних органів; забезпечення доступу до інформації в режимі реального часу для інвесторів через інтегровану електронну систему, що дозволить приймати обґрунтовані рішення на основі оперативних даних; захист інформації та кібербезпеку через виокремлення інструментів захисту конфіденційних даних та регламентування санкції за порушення вимог кібербезпеки; відповідальність державних органів за підтримку та оновлення інформаційної бази.

Щодо Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями» слід відмітити наявність низки положень, спрямованих на забезпечення державної підтримки інвестиційних проектів, які відповідають критеріям значних інвестицій. Проте положення щодо формування комплексної інформаційної бази для інституційного механізму підтримки інвестиційного потенціалу, як і у випадку з Законом "Про інвестиційну діяльність," є обмеженими. Зокрема Закон визначає, що держава зобов'язана надавати інвесторам доступ до інформації про інвестиційні можливості, зокрема через державні органи, відповідальні за реалізацію інвестиційних проектів, що стосується переважно іноземних інвесторів, для яких важливо мати прозорі умови діяльності та зрозумілу інформацію про правові та економічні умови в Україні. Окрім цього Закон містить положення про надання гарантій інвесторам, що передбачає надання інформації про стабільність правового режиму та надійність інвестиційного середовища. Наведене сприяє підвищенню прозорості та надійності, але не забезпечує створення централізованої інформаційної бази. Також Закон передбачає координацію між центральними та місцевими органами влади у процесі підготовки та реалізації інвестиційних проектів, однак, конкретних положень про інтеграцію та стандартизацію інформаційних потоків немає. Відповідно до цього закони державні органи надають інформаційно-консультаційну підтримку інвесторам на етапі реалізації інвестиційних проектів,

зокрема допомагаючи їм орієнтуватися в юридичних, фінансових та адміністративних аспектах, що сприяє інформаційній підтримці, проте не регламентує створення єдиної бази для збору та обробки інформації. Відтак визначені органи, зокрема спеціальні інвестиційні офіси, відповідають за супровід інвестиційних проектів та підтримку інвесторів на кожному етапі, включаючи надання інвесторам актуальної інформації щодо податкових, митних та інших видів державної підтримки, однак положення про створення централізованої інформаційної бази в Законі відсутні.

Аналізуючи основні прогалини Закону у контексті формування цілісної інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу, слід виокремити основні, серед яких недостатня структурованість даних, фрагментарність інформаційних потоків, відсутність механізмів оперативного обміну інформацією. Для створення ефективної інформаційної бази, яка б стала частиною інституційного механізму підтримки інвестиційного потенціалу, слід забезпечити: створення національної електронної платформи для збору та обробки інформації щодо інвестиційних проектів із значними інвестиціями, яка була б доступна для всіх зацікавлених сторін, включаючи інвесторів, державні органи та аналітичні установи; введення вимоги щодо регулярного оновлення та перевірки інформації, що надається інвесторам, з боку державних органів, відповідальних за інвестиційну підтримку; розробку стандартів щодо якості та точності інформації; розширення обов'язків інвестиційних офісів щодо надання аналітичної інформації про економічний стан, інвестиційні можливості та ризики в різних секторах економіки; встановити санкції за несвоєчасне або недостовірне надання інформації з боку органів, що відповідають за інвестиційну підтримку.

Дотримуючись наведених напрямів слід реалізовувати 3, 4 та 5 етапи імплементації. Запропонована модель сприятиме створенню комплексної інформаційної бази, яка забезпечить інвесторів необхідними даними, сприятиме

прозорості інвестиційного середовища та підвищить привабливість України для великих інвестиційних проектів.

Запропоновані ключові положення обґрунтуванням нормативно-правового механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств передбачають інтеграцію найкращих європейських практик у сфері регулювання інвестицій, розширення правового захисту інвесторів, підвищення прозорості процедур і стимулювання державно-приватного партнерства, а їх реалізація сприятиме формуванню сприятливого інвестиційного клімату, збільшенню інвестиційної активності та стійкому розвитку економіки України.

Висновки за розділом 3

1. Публічне управління формуванням інвестиційного потенціалу підприємств повинно мати системний характер, що вимагає створення дієвого фінансово-економічного механізму такого управління. Зрештою, для того, щоб цей механізм характеризувався належною дієвістю, він повинен бути науково обґрунтованим. Таке обґрунтування повинно передбачати реалізацію певної послідовності взаємопов'язаних дій, а саме: 1) вибір інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва. Зокрема, до зазначених інструментів варто, насамперед, віднести умови оподаткування підприємств, умови надання їм позик тощо; 2) виокремлення параметрів кожного з обраних інструментів регуляторної політики стосовно інвестиційного потенціалу підприємств; 3) формування вибірок підприємств за видами економічної діяльності та оцінювання базового відносного рівня інвестиційного потенціалу відібраних компаній (тобто за існуючих на момент такого оцінювання значень відповідних параметрів обраних інструментів регуляторної політики) та його очікуваного відносного рівня за різних можливих значень параметрів обраних інструментів регуляторної політики; 4) усереднення отриманих на

попередньому етапі результатів обчислень за видами економічної діяльності, що розглядаються; 5) обчислення очікуваних темпів зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств залежно від змін тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики; 6) встановлення залежностей між зміною тих чи інших параметрів інструментів регуляторної політики та очікуваними темпами зростання усереднених за видами економічної діяльності значень відносного рівня інвестиційного потенціалу підприємств; 7) оцінювання статистичної значущості встановлених залежностей; 8) виокремлення тих параметрів інструментів регуляторної політики, які справляють та які не справляють статистично значущий вплив на збільшення усереднених значень відносного рівня інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств.

2. За вибіркою досліджуваних у цій роботі підприємств можемо констатувати наявність таких статистично значимих залежностей: 1) між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції; 2) між зниження ставки податку на прибуток та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів; 3) між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції; 4) між зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками та темпами приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій в оновлення основних засобів. Водночас, у двох останніх регресійних залежностях розрахунковий коефіцієнт при незалежній змінній є суттєво вищим, ніж у перших двох залежностях. Тому зміна (зменшення) ставки кредитного відсотка видається більш ефективним способом нарощування величини інвестиційного потенціалу підприємств, ніж

зміна (зменшення) ставки податку на прибуток компаній. Отже, насамперед, необхідною є реалізація заходів державної регуляторної політики, спрямованої на здешевлення позик. Зокрема, це стосується як скорочення облікової ставки НБУ, так і подальшого розвитку системи державного пільгового кредитування суб'єктів підприємництва.

3. Для належної реалізації своїх інвестиційних можливостей підприємства повинні спочатку володіти вичерпною інформацією про величину цих можливостей. Важливо відзначити, що зазначена інформація має ієрархічний характер і повинна включати такі головні блоки: 1) блок вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств. Він включає дані про технологічні аспекти виробництва продукції підприємств, обсяги та якість їхнього ресурсного забезпечення, дані про натуральні обсяги виробництва продукції суб'єктами господарювання тощо; 2) блок вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств. Він включає дані про попит та ціни на продукцію, яку виготовляють або можуть виготовляти підприємства, ціни на використовувані ними виробничі та фінансові ресурси, параметри державної регуляторної політики (ставки податків, податкові пільги і т. д.) тощо; 3) блок проміжної інформації. Ця інформація отримується на підставі оброблення даних з попередніх двох блоків, зокрема внаслідок застосування процедур прогнозування, усереднення, зіставлення тощо; 4) блок узагальненої інформації. Ця інформація отримується на підставі оброблення проміжної інформації і може бути представлена у вигляді сукупності параметрів тих інвестиційних проєктів, які доцільно реалізувати досліджуваним підприємствам. Одержання узагальненої інформації може потребувати застосування методології проєктного аналізу та оптимізаційних процедур; 5) блок кінцевої інформації. Зазначена інформація характеризує оціночну величину інвестиційного потенціалу підприємств. Насамперед, вона включає дані про оптимальні обсяги інвестування у розвиток підприємств, у тому числі – за напрямками такого інвестування, а також очікувані фінансово-

економічні результати від реалізації наявних у підприємств їх інвестиційних можливостей.

4. Виконаний аналіз показав нагальну необхідність покращення інформаційного забезпечення процесу оцінювання та, відповідно, і реалізації інвестиційного потенціалу українських підприємств. Водночас, з результатів проведеного аналізу випливає також і те, що підприємствам самотійно буде важко вирішити це завдання. Тому суб'єкти підприємництва потребують підтримки державних органів влади. При цьому можливими є два головні напрями такої підтримки, а саме: 1) покращення компетенцій працівників підприємств у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу цих підприємств (питанням такого покращення буде присвячено наступний розділ цієї роботи); 2) полегшення та вдосконалення процесу збирання вхідної інформації, насамперед інформації про зовнішнє середовище суб'єктів підприємницької діяльності, необхідної для оцінювання їхнього інвестиційного потенціалу.

5. Функції, які виконуватимуть центри збирання та розповсюдження інформації, що створюватимуться при органах місцевої влади та при органах місцевого самоврядування, можуть передбачати не лише передавання вхідної інформації, але й її певне оброблення перед здійсненням такого передавання. Зокрема, оброблення вхідної інформації може та повинно передбачати створення каталогів найбільш ефективних на даний момент часу об'єктів інвестування за кожним його напрямом. З цією метою в процесі оброблення інформації потрібним буде проведення оцінювання рівня економічної (а в деяких випадках – і соціальної) ефективності вкладення інвестицій у ті чи інші інвестиційні проекти. При цьому варто було б подавати вихідну інформацію у розрізі видів економічної діяльності. Отже, запровадження інституційного механізму підтримки підприємств органами публічної влади стосовно процесу збирання цими підприємствами вхідної інформації, необхідної для оцінювання їхніх інвестиційних можливостей, повинно забезпечити підвищення ступеня інвестиційної активності суб'єктів господарювання з двох головних причин. По-

перше, зазначений механізм допоможе підприємствам виконати більш повну та всебічну оцінку величини їх інвестиційних можливостей, що за незмінного відносного рівня реалізації цих можливостей збільшить абсолютні її обсяги. По-друге, впровадження запропонованого механізму повинно збільшити кількість інвестиційно привабливих з точки підприємств об'єктів інвестування завдяки отриманню інформації про ці об'єкти.

6. Існує нагальна потреба в підвищенні рівня компетентності працівників більшості досліджуваних підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їхнього інвестиційного потенціалу. Своєю чергою, одним з напрямів такого підвищення є розроблення та впровадження дієвих механізмів публічної підтримки органами публічної влади покращення компетентностей персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. Зокрема, варто запропонувати наступні механізми такої підтримки:

1) фінансовий механізм підтримки органами публічної влади наукових досліджень, спрямованих на вдосконалення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств. Зазначений механізм дасть змогу інтенсифікувати процеси наукових досліджень у сфері розроблення ефективного інструментарію оцінювання та реалізації інвестиційних можливостей компаній;

2) фінансовий механізм підтримки органами публічної влади освітніх проєктів, спрямованих на підвищення компетенцій персоналу підприємств у питаннях оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. Зазначений механізм дасть змогу інтенсифікувати процеси набуття менеджерами та фахівцями підприємств знань та навичок застосування наукового обґрунтованого інструментарію оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва;

3) механізм відбору та розповсюдження органами публічного управління найбільш прогресивних науково обґрунтованих методів, моделей та показників оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств. Зазначений

механізм дасть змогу ознайомити працівників багатьох підприємств із цим інструментарієм;

4) механізм підвищення органами публічного управління рівня компетентності персоналу тих підприємств, які знаходяться в підпорядкуванні цих органів, у питаннях оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу (рис. 3.9). Цей механізм дасть змогу зобов'язати працівників держаних та комунальних підприємств ознайомитися із найсучаснішими методами, моделями та показниками оцінювання та реалізації інвестиційних можливостей суб'єктів підприємництва.

Основні результати, викладені у цьому розділі дисертаційної роботи, опубліковано у авторських працях [47, 48, 52].

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дослідження було вирішено актуальне питання розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо формування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. Основними висновками з проведеного дослідження є такі:

1. У процесі побудови механізмів державного регулювання інвестиційним потенціалом підприємств доцільним є врахування європейського досвіду такого регулювання. Проведене дослідження показало, що існуючі європейські практики зазначеного регулювання є вельми прогресивними та за відповідного коригування можуть бути адаптовані для умов України. Ці висновки було отримано на засадах проведеної у цій роботі ґрунтовної систематизації європейського досвіду державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що, своєю чергою, стало підґрунтям для формування комплексного підходу до обґрунтування фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів.

2. Механізм державного регулювання інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання повинен мати комплексний характер, тобто враховувати усю сукупність головних чинників, які справляють вплив на формування цього потенціалу і які піддаються регулюванню з боку органів державної влади. У зв'язку з цим у роботі було розроблено функціональну модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, що базується на поєднанні фінансово-економічного, інституційного та нормативно-правового механізмів, де комплексний механізм представлений як цілісна система взаємодії суб'єктів, об'єктів та цілей, що забезпечують формування та реалізацію інвестиційного потенціалу, а кожен з механізмів виконує специфічні функції, які підсилюють дію інших, створюючи комплексний вплив на формування й реалізацію інвестиційного потенціалу через застосування конкретних первинних

та вторинних інструментів у контексті сприяння інвестиційній діяльності.

3. Управління інвестиційним потенціалом підприємств, зокрема і здійснення його регулювання органами державної влади, потребує попереднього оцінювання величини цього потенціалу. Для цього можуть бути застосовані сформовані у цій роботі методичні засади оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складника механізмів державного регулювання цього потенціалу, які передбачають виділення головних напрямів інвестиційної діяльності підприємств та побудову системи моделей визначення раціональних обсягів інвестування за кожним з цих напрямів.

Оскільки результатом державного регулювання інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності повинно стати підвищення рівня інноваційної активності цих суб'єктів, то розроблення заходів з такого регулювання повинно передбачати попереднє прогнозування впливу їхньої реалізації на ступінь зазначеної активності. Для виконання такого прогнозування може бути корисною запропонована у цій роботі система показників оцінювання інвестиційної активності підприємств завдяки побудові додаткових часткових та узагальнюючих індикаторів такого оцінювання за напрямками інвестиційної діяльності та за джерелами її фінансового забезпечення.

4. Важливим напрямом державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств є використання з цією метою інструментів податкової та фінансово-кредитної політики. Тому з метою регулювання інвестиційних можливостей компаній органи публічного управління можуть використати розроблену у цій роботі ітераційно-аналітичну модель обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, яка містить шість ключових ітерацій: діагностики, вибору інструментів, параметризації, моделювання, впровадження, а також моніторингу та адаптації. Запропонована модель передбачає постійне вдосконалення механізму через моніторинг, аналіз результатів та адаптацію до змінних умов, що базується на формуванні бази даних, економетричному моделюванні та оцінці окремих

інструментів фінансово-економічного механізму, які справляють статистично значущий вплив саме на інвестиційний потенціал підприємств, а вже через нього – на рівень їхньої інвестиційної активності.

5. Необхідною умовою успішного регулювання інвестиційного потенціалу компаній органами публічного управління є формування науково обґрунтованого інституційного механізму такого регулювання. У процесі такого формування корисним є запропонований нами підхід до обґрунтування інституційного механізму, який базується на врахуванні низки функціональних елементів інституційного механізму, серед яких зокрема формування інформаційної бази, оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств, розробка алгоритмів взаємодії між інституціями, інституційна підтримка, а також моніторинг і адаптація.

6. Державне регулювання інвестиційним потенціалом суб'єктів господарювання повинно спиратися на відповідні правові норми. Враховуючи це, органам державної влади варто використати у процесі їхньої діяльності запропонований у цій роботі підхід до обґрунтування нормативно-правового механізму, який базується на системному підході, що враховує стратегічні пріоритети економіки, міжнародний досвід, потреби бізнесу, забезпечення прозорості, та включає декілька етапів, кожен із яких спрямований на створення чіткої та ефективної нормативно-правової бази, яка сприятиме стимулюванню інвестиційної активності.

Однією з головних складностей, що постають підчас державного регулювання інвестиційним потенціалом економічних суб'єктів, є наявність значної кількості чинників, які впливають на цей потенціал. Одним з інструментів подолання цих складностей можуть виступати сформовані у цій роботі методичні засади аналізування впливу чинників на величину інвестиційного потенціалу підприємств, що, серед іншого, сприятиме формуванню інформаційного забезпечення розроблення та впровадження механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажаман І. А., Жидков О. І. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 22–25.
2. Андріанов Ю. Сутність поняття «інвестиційний потенціал машинобудівного підприємства» і фактори, які на нього впливають. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика»*. 2008. № 23. С. 3–7.
3. Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Управління фінансовим потенціалом підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 252–257.
4. Ареф'єва О. В., Ковальчук А. М., Загайна С. Ю. Дослідження підходів формування економічного потенціалу підприємства у контексті транспарентності розвитку інвестиційних процесів. *Економічний вісник*. 2023. №3. С. 131–139. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/83.131>.
5. Балахонова О. В. Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Т. 20, № 2 (48). С. 98–115.
6. Балацький О. Ф. Економічний потенціал адміністративних та виробничих систем : монографія. Суми : Університетська книга. 2006. 972 с.
7. Бандура Т. І. Інвестиційний потенціал регіону: сутність та основні підходи до його визначення. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. № 5. С. 60–63.
8. Бардиш Г. О. Проектне фінансування : підручник. Київ : Хай-Тек Прес, 2008. 464 с.
9. Бачевський Б. Є., Заблодська І. В., Решетняк О. О. Потенціал і розвиток підприємства : [навч. посіб.]. Київ : Центр учбової л-ри, 2009. 400 с.

10. Бережна І. Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інноваційного потенціалу. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство*. 2010. № 6. С. 253-258.

11. Білик В. Інвестиційні інструменти підтримки вітчизняного інноваційного бізнесу на регіональному та місцевому рівнях. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. № 324 (6). С. 424–429. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/334> (Дата звернення: 9.12.2024).

12. Білоусова О. С. Інвестиційний потенціал економіки України та ЄС. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2017. № 1/2. С. 60–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2017_1-2_10. (Дата звернення: 9.12.2024).

13. Богма О., Ганечко І., Лимар В. Економічний потенціал підприємства: зміст та ключові характеристики. *Вісник КНТЕУ*. 2022. № 1. С. 58–68. DOI:10.31617/visnik.knute.2022(141)04.

14. Бондар О. А., Куліков П. М., Капінос О. М. Оцінка фінансового потенціалу підприємства. *Економічний вісник*. 2017. № 4. С. 161–165.

15. Бондарчук Н. В. Удосконалення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. *Публічне управління та адміністрування в Україні*. 2018. № 5. С. 32–36.

16. Бормотова М. В., Москаленко Б. А., Сухоребрій Є. В. Принципи та фактори формування і використання інвестиційного потенціалу підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 45. С. 59–63.

17. Боровік Л. В. Методологічні аспекти побудови системи економічної безпеки формування інвестиційного потенціалу аграрного підприємства. *Фінансовий простір*. 2020. № 3. С. 94–100.

18. Брюховецька Н. Ю., Булєєв І. П., Іваненко Л. В. Модель управління фінансовим потенціалом підприємства: функціональний підхід. *Бізнес Інформ*. 2019. № 8. С. 129–135.

19. Будяєв М. О. Портфель інвестиційних проектів як базова складова в процесі забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 7 (34). С. 9–12.
20. Бульбах Н. В. Форми державного регулювання інвестиційної діяльності. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2005. № 1. С. 41–45.
21. Ванькович Д., Кульчицький М. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3 (60). С. 53–64.
22. Ванькович Д. В., Демчишак Н. Б., Луковська Ю. М. Діагностування стану інвестиційного клімату в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 11–18.
23. Ванькович Д., Демчишак Н. Інвестиційний клімат в Україні та шляхи його поліпшення: економіко-правовий аспект. *Економіст*. 2007. № 4. С. 79–81.
24. Васильців Т. Г., Міценко Н. Т., Мульська О. Г., Зайченко В. В. Економічний потенціал VS економічна безпека підприємства: точки конвергенції та дивергенції. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*. 2023. № 36. С. 23–29.
25. Васьківська К. В., Лозінська Л. Д., Галімук Ю. О. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.7.
26. Васьківська К., Лозінська Л. Особливості конкурентного економічного потенціалу підприємства. *Аграрна економіка*. 2020. URL: <http://surl.li/pizfth> (дата звернення: 10.08.2024).
27. Величко О. В. Сутність економічного потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9 (171). С. 15–20.
28. Вороніна В. Л., Зюкова М. М., Артеменко А. Є. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства як засіб ефективного управління його розвитком. *Економічний простір*. 2020. № 162. С. 57–62.

29. Ворсовський О. Л. Теоретико-методичні основи інвестиційного потенціалу підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2007. № 15. С. 8–11.
30. Гараєв М. В. Інвестиційний потенціал підприємств залізничного транспорту: формування та розвиток. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 96–99.
31. Гарбариніна В. Ю., Федорчак О. В. Роль державно-приватного партнерства у відбудові транспортної інфраструктури України. *Демократичне врядування*. 2022. Вип. 2 (30). С. 44–57.
32. Гладій С. Фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку: теоретико-методологічний підхід до управління. *Наука молода*. 2005. № 3. С. 109–115.
33. Головкова Л. С. Сукупний економічний потенціал корпорацій: формування та розвиток : [монографія]. Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2009. 340 с.
34. Гораль Л. Т., Король С. В. Еволюція поняття «інвестиції»: сучасний період. *Економічний аналіз*. 2015. № 22 (2). С. 20–26.
35. Господарський Кодекс України № 436-IV від 16 січня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 10.09.2024 р.).
36. Гречина І. В., Сухарев П. М. Оцінка інвестиційної привабливості торговельних підприємств : монографія. Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. 417 с.
37. Гривківська О., Аренович І. Оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств харчової промисловості. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-74> (дата звернення 10.09.2024 р.).
38. Гривківська О. В., Михайлик О. М., Рябенко В. В., Кубік Я. В. Визначення та оцінка інвестиційного потенціалу підприємства. *Економіка і управління*. 2023. № 3. С. 35–42.
39. Гринчуцький В. І., Блищак Б. Я. Теоретичні аспекти формування механізму нарощування фінансового потенціалу підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 3 (20). С. 177–182.

40. Гриньова В. М., Коюда О. П., Лепейко Т. І. Інвестування. Київ: Знання, 2008. 358 с.
41. Грицаєнко Г., Грицаєнко М. Інвестиційна привабливість України. *Agricultural and Resource Economics*. 2017. № 3 (1). С. 80–93.
42. Гриценко Л. Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22, ч. II. С. 91–96.
43. Гришко В. А. Оцінювання та управління інвестиційно-інноваційним потенціалом машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2011. 25 с.
44. Грущинський П. С. Досвід іноземного інвестування в світі. *Економіка АПК*. 2010. № 3. С. 54–57.
45. Гурей І. І., Дзюрах Ю. М. Аспекти публічного управління для розвитку інвестиційного потенціалу підприємств. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Державне управління». Серія «Право». Серія «Економіка». Серія «Психологія». Серія «Педагогіка»*. 2023. № 6 (20). С. 99–107.
46. Гурей І. І. Роль інструментів державного регулювання економіки у формуванні інвестиційного потенціалу підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 256–261.
47. Гурей І. І. Засади формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств України. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 2. С. 171–179.
48. Гурей І. І. Обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. Вип. 41. С. 230–236.
49. Гурей І. І. Державне регулювання реалізації інвестиційного потенціалу підприємств як інструмент відбудови економіки України у післявоєнний період.

Сучасна парадигма публічного управління : збірник тез IV Міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 10–12 листопада 2022 р. Львів, 2022. С. 812–816.

50. Гурей І. І. Формування інвестиційного потенціалу підприємств України як напрям забезпечення її економічної безпеки. *Національна безпека України в умовах сучасних викликів* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (22 серпня 2023 р. Чернігів, Україна). Чернігів, 2023. С. 56–57.

51. Гурей І. І. Оцінювання впливу інструментів державного регулювання економіки на інвестиційний потенціал підприємств. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні* : матеріали наук.-практ. конф. (19 квітня 2024 р., Львів). Львів, 2024. С. 247–249.

52. Гурей І. І. Фінансові та організаційні механізми державної підтримки покращення компетенцій персоналу підприємств з оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. *Development of theories and methods of education of past years: abstracts of XII Intern. sci. and practical conf., November 18–20, 2024, Antwerp, Brussels. 2024. С. 82–84.*

53. Гурей І. І. Аналізування інвестиційної діяльності як передумова розроблення механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. *Innovations in modern education: European and global context : abstracts of XIII International scientific and practical conference, Krakow, Poland, (November 25–27, 2024). 2024. С. 78–80.*

54. Гурова В. О., Валітов Р. С. Проблеми менеджменту інвестиційної діяльності в Україні. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2010. Вип. IV (40). С. 101–108.

55. Дегтярьов А. В. Механізми реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва : дис. ... д-ра філософії : 281. Чернігів, 2021. 213 с. URL: <https://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/24516> (дата звернення: 10.09.2024).

56. Дериземля К. В. Фінансовий потенціал підприємства : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : 072. Суми : СумДУ, 2020. 56 с.

57. Дзюрах Ю. М. Державне регулювання інвестицій у сільському господарстві: зарубіжний досвід та можливості його імплементації в Україні. *Ефективність державного управління*. 2019. Вип. 1. С. 220–231.

58. Дзюрах Ю. М., Карковська В. Я., Химич О. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві: нормативно-правовий аспект. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 227–234.

59. Дзюрах Ю. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві : дис. д-ра філософії : 281 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2020. 258 с.

60. Дзюрах Ю. М. Особливості регулювання інвестиційної діяльності в сільськогосподарській сфері на засадах конкурентного аналізу. *Економіка та держава. Серія: державне управління*. 2018. № 8. С. 38–42.

61. Дідух С. М. Принципи побудови системи оцінки інвестиційного потенціалу підприємств. *Ефективна економіка*. 2009. № 3. С. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=48> (дата звернення: 10.09.2024).

62. Добикіна О. К., Рижиков В. С., Касьянюк С. В., Кокотько М. Є, Костенко Т. Д., Герасимов А. А. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник. Київ : Центр учбової л-ри, 2007. 208 с.

63. Дропа Я., Петик М. Про особливості мобілізації фінансових ресурсів аграрними підприємствами України. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2020. Вип. 59. С. 152–162.

64. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Академія, 2002. Т. 3. 952 с.

65. Євась Т. В., Соколовський В. С. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, що на неї впливають. *Подільський науковий вісник*. 2017. № 2. С. 61–64.

66. Єгорова О. М. Теоретичні аспекти сутності інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2017. № 2. С. 89–94.

67. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В., Косарук О. М., Сауляк А. В. Управління інвестиційним потенціалом підприємств харчової промисловості. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 2. С. 8–17.
68. Єпіфанова І. Ю., Бардадин О. А. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 14. С. 39–42.
69. Єфіменко Н. А. Формування інвестиційного потенціалу на підприємствах машинобудівного комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2007. № 9. С. 17–21.
70. Заїка С. О. Інвестиційний потенціал підприємства та варіанти його формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 13, ч. 1. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_13/19.pdf (дата звернення: 10.09.2024).
71. Зудова І. Ю., Щиголева А. В. Особливості формування чинників інвестиційного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Т. 19. С. 403–408.
72. Іванов С. В. Методологічні підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу. *Економіка: проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ : ДНУ. 2004. Вип. 95. С. 98–104.
73. Ізмайлов Я. О. Методичні аспекти оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства за даними фінансової звітності. *Наука молода*. 2010. Вип. 14. С. 211–218.
74. Іртищева І. О., Крамаренко І. С. Інвестиційна привабливість економіки: міжрегіональні асиметрії. *Регіональна економіка*. 2014. № 2 (72). С. 84–95.
75. Іщук С. О. Теоретико-методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2010. Т. 3, № 83. С. 3–11.
76. Калінеску Т. В., Романовська Ю. А., Кирилов О. Д. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : [монографія]. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. 272 с.

77. Качур Р. П. Державне регулювання інвестиційної діяльності в трансформаційній економіці України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Львів. нац. ун-т імені Івана Франка. Львів, 2015. 237 с.

78. Кириченко О. А., Харченко О. І. Антикризова інвестиційна політика України. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 1 (103). С. 64–74.

79. Князь С. В., Георгіаді Н. Г., Федорчак О. Є. Метод аналізування рівня інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні». 2014. Вип. 794. С. 255–262.

80. Князь С. В., Князь О. В., Андріанов Ю. О. Оцінювання інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства на засадах активізування маркетингової діяльності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Логістика». 2007. № 594. С. 429–435.

81. Кобеля З. І., Кутаренко Н. Я., Рудько К. І., Бабчук А. М. Інвестиційний потенціал України в умовах фінансово-економічної кризи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 22. С. 32–37.

82. Ковальчук С. П. Організаційно-економічні механізми залучення інвестицій на регіональному рівні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Економічні науки. 2014. № 5. С. 188–192.

83. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : навч. вид. Львів : Новий світ – 2000, 2006. 432 с.

84. Косач І. А. Державно-приватне партнерство в контексті системно-синергетичної парадигми. *Проблеми і перспективи економіки та управління: наук. журн.* 2015. № 2 (2). С. 49–56.

85. Косенко А. В. Нормативно-правовий механізм державного регулювання інвестиційних потоків в Україні. *Економіка будівництва і міського господарства*. 2013. № 9 (2). С. 149–159.

86. Костирко Р. О. Комплексний підхід до стратегічного аналізу потенціалу фінансово-економічної стійкості господарюючого суб'єкта.

Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2007. № 578. С. 141–145.

87. Крамаренко І. С., Войт Д. С., Прокопенко Н. О., Клецов Є. С., Кльоц Ю. Ю. Ретроспективний аналіз формування та розвитку інвестиційного потенціалу в умовах нестабільності. *Агросвіт.* 2020. № 7. С. 102–110.

88. Крамаренко І. С. Інвестиційний потенціал сільськогосподарських підприємств: фактори впливу. *Ефективна економіка.* 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7476> (дата звернення: 10.09.2024).

89. Крамаренко І. С., Іртищев О. С., Кльоц Ю. Ю., Кравець Л. О. Аналіз структурних трансформацій інвестиційного потенціалу: функціональний аспект. *Вісник ХНАУ.* 2019. № 1. С. 458–468.

90. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри. 2005. 352 с.

91. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : [монографія]. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. 247 с.

92. Крилов Д. В. Обґрунтування виокремлення класифікаційних ознак інвестиційних проєктів у процесі їх реалізації на підприємствах. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2015. № 5. С. 79–82.

93. Кукош М. С. Концепція формування інвестиційного потенціалу регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2018. № 19. С. 66–70.

94. Куліш Г. П., Чепка В. В. Фінансовий потенціал підприємства та його роль в умовах нестабільної економіки. *Статистика України.* 2017. № 1. С. 29–35.

95. Курченко О. О. Державна підтримка стартапів: досвід Польщі, уроки для України. *Проблеми науки.* 2015. № 12. С. 25–32.

96. Кучерук Т. Ю., Вовк О. М. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2008. № 3. С. 11–15.
97. Ларка Л. С. Обґрунтування господарських рішень, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут»*. 2017. № 46. С. 100–103.
98. Лесечко М. Д., Чемерис А. О., Чемерис О. М. Інвестиційний клімат: теорія і практика : монографія. Львів : ЛФ УАДУ, 2001. 160 с.
99. Лесик Л. І. Показники та методи оцінювання економічного потенціалу машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2015. 25 с.
100. Лимич Ю. В. Механізми формування та використання інноваційно-інвестиційного потенціалу економічного розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2015. 20 с.
101. Лисенко А. М., Коряк А. С. Поняття економічного потенціалу та концептуалізація підходів до його трактування. *Центрально-український науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5 (38). С. 221–227. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).221-227](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).221-227) (дата звернення: 10.09.2024).
102. Лисяк Л., Качула С. Фінансовий механізм публічно-приватного партнерства у реалізації стратегічних цілей розвитку територій України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2673> (дата звернення: 10.09.2024).
103. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2004. 376 с.
104. Макух Т. О., Стечишин Т. О. Інвестиційний потенціал як фактор підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. *Фінанси України*. 2009. № 9. С. 67-77.

105. Марцин В. С. Складові впливу правових аспектів на інвестиційну діяльність України в сучасних умовах господарювання. *Регіональна економіка*. 2011. № 2. С. 78–88.
106. Матковський Р. Б. Економічний потенціал України та шляхи його ефективного використання : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2003. 20 с.
107. Мацибора Т. В. Інвестиційний потенціал аграрного сектору України: формування та розвиток. *Економіка АПК*. 2020. № 6. С. 49–58.
108. Машлій Г., Грицишин В., Мосій О. Теоретичні засади формування інвестиційного потенціалу підприємств та напрями його розвитку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. № 2 (25). С. 421–432.
109. Мельник А. Ф., Васіна А. Ю., Желюк Т. Л., Попович Т. М. Національна економіка : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 463 с.
110. Миколайчук М., Лесик О. Інструменти розвитку та повоєнного відновлення територій України: аналітичний огляд. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-7-02-10/2023-7-02-10> (дата звернення: 19.10.2024).
111. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залого З. Державне регулювання економіки : підручник. Київ : Атіка, Ельга-Н ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2004. 592 с.
112. Мірошніченко П. І. Методичні підходи до оцінки інвестиційного потенціалу регіону. *Бізнес Інформ*. 2012. № 2. С. 44–49.
113. Москаленко Б. А. Особливості інвестиційної активності в Україні та її вплив на інвестиційний потенціал підприємств. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 2. С. 152–158.
114. Мягких І. М. Аналіз і оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1. С. 136–142.

115. Нагорнюк О. В. Класифікації видів фінансового потенціалу підприємства. *Інтелект XXI*. 2018. № 1. С. 104–109.

116. Назарова О. Г. Вартісний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Краматорськ, 2015. 235 с.

117. Нечипорук О. В. Формування інструментарію реалізації інвестиційної політики держави в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Харків, 2021. 322 с.

118. Нехайчук Д. В. Інвестиції як інструмент подолання кризових явищ: теоретичні аспекти та практична спрямованість. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 3 (46), ч. 2. С. 104–107.

119. Нечитайло І. П. Аналіз сучасних підходів до визначення інвестиційного потенціалу регіону. *Фінансові ринки та цінні папери*. 2010. № 24. С. 13–19.

120. Нікитенко Д. В. Еволюція поняття інвестиції як об'єкта інвестиційної безпеки держави. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2018. № 2. С. 150–159.

121. Новікова Т. В., Гайдар І. І. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми і шляхи їх розв'язання. *Вісник Університету банківської справи*. 2017. № 2 (29). С. 45–49.

122. Обушний С. М., Мельник О. О. Сучасні тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. № 4 (52). С. 52–59.

123. Олексюк О. І. Управління потенціалом акціонерних товариств (на матеріалах підприємств цементної промисловості України): автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Київ, 2001. 22 с.

124. Павлова О., Павлов К., Матійчук Л. Регулювання інвестиційно-інноваційної активності в електроенергетичній галузі України : монографія. 2023. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21736/1/monohraf_2023.pdf (дата звернення: 19.10.2024).

125. Пань Ц. Інструментарій забезпечення збалансованого інвестиційно-інноваційного розвитку територій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 17. С. 55–61.
126. Папка О. С., Клим Р. А. Засади формування інституційного середовища інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія «Економічна»*. 2015. Вип. 25.7. С. 251–254.
127. Петровський П. М. Державна інвестиційна політика у сфері сільського господарства України. *Державно-управлінські студії*. 2019. № 11. URL: <http://journal.ipk.edu.ua/index.php/Dyc/article/view/76/74> (дата звернення: 20.09.2024).
128. Петрушка Т. О., Юрків Р. Р., Петрушка К. І. Методологічні засади оцінювання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності малих підприємств у сфері технологічного оновлення виробництва. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія «Економічні науки»*. 2021. № 5 (49). С. 90–97.
129. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Лукашевська-Мялик В. М. Економічний потенціал розвитку підприємства в системі управління його безпекою. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-34> (дата звернення: 20.09.2024).
130. Подольчак Н. Ю., Лукашевська У. Т. Можливості розвитку публічних механізмів FinTech. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 126–130.
131. Подольчак Н. Ю., Лукашевська У. Т. Напрями удосконалення технологічної інфраструктури публічних механізмів розвитку FinTech-продуктів в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 2.
132. Почерніна Н. В. Інституційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013 № 1 (3). С. 192–199.

133. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1561-XII від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 20.09.2024).

134. Про інноваційну діяльність : Закон України № 40-IV від 4. 08. 2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

135. Поліщук Є. А., Онікієнко С. В. Вплив ризиків на інвестиційний потенціал будівельної галузі. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4. С. 103–112.

136. Репіна І. М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління. *Вісник Української академії державного управління при Президентові України*. 1998. № 2. С. 262–271.

137. Роскладка Н. О., Вівсюк І. О. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства готельного господарства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. Вип. 47. С. 14–21.

138. Рубіш І. І. Державне регулювання інвестиційних процесів в перехідних економіках : дис. канд. екон. наук. : 08.00.03 / Львів. торг.-екон. ун-т цент. спілки споживчих т-в України. Львів. 2018. 282 с.

139. Сабадирьова А. Л. Теоретичні основи організації потенціалу підприємства. *Економіст*. 2010. № 1. С. 34–35.

140. Сабліна Н. В. Методичний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 15, ч. 3. С. 102–105.

141. Савченко В. Ф. Потенціал національної економіки України : монографія. Чернігів : ЧДІЕіУ, 2009. 273 с.

142. Свиноус Н. І. Теоретичні основи трактування понять «інвестиція» та «інвестиційна діяльність». *Економіка та управління АПК*. 2019. № 1. С. 89–99.

143. Сегедій О. М. Інформаційне забезпечення оцінювання та регулювання інвестиційної привабливості виробничо-господарських структур: дис... канд. екон. наук : 08.02.03 / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2005. 200 с.

144. Сич Є. М., Сугоняко Д. О. Структура механізму інноваційно-інвестиційного управління розвитком підприємств туристичного транспорту. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2011. № 32. С. 166–170.

145. Смолій Л. В., Загороднюк О. В., Малюга Л. М. Моделювання прийняття інвестиційних рішень щодо технічного забезпечення аграрних підприємств. *Економічний часопис-XXI*. 2017. Вип. 163. С. 79–84.

146. Смолій Л. В. Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва. *Інноваційна економіка*. 2010. № 17. С. 168–171.

147. Статистичний щорічник України за 2022 рік. Київ, 2023. 387 с.

148. Стеченко Д. М. Інноваційні форми регіонального розвитку : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2002. 254 с.

149. Сурай І. Г., Книш В. В. Інституційно-правові основи представництва України в Європейському суді з прав людини. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 8. С. 193–198.

150. Тимошик В. Привабливість регіонів України у контексті напрямку розвитку інвестиційної політики. *Галицький економічний вісник*. 2005. № 1. С. 76–81.

151. Тінтулов Ю. В. Поняття інвестицій, інвестиційних процесів й інвестиційного потенціалу у регіональній соціально-економічній системі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 12. С. 29–33.

152. Ткаченко А. М., Плаксина Є. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Економіка і регіон*. 2014. № 2. С. 7–12.

153. Ткач М. П. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 110–113.

154. Тлумачний словник української мови. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D0%BC%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%BC> (дата звернення: 20.09.2024).

155. Томашевська А. В., Сурай І. Г. Інвестиції в інфраструктурні проекти як ключовий фактор розвитку та відбудови територіальних громад. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2023. № 7 (37). С. 269–281.

156. Тульчинська С. Просторовий підхід до управління економічним потенціалом підприємства в умовах неотехнологічного оновлення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 2, т. 2. С. 77–79. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-13](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-13) (дата звернення: 20.09.2024).

157. Турленко Н., Алексейчук О. Механізми підтримки формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку аграрної сфери регіону. *Наукові дослідження*. 2019. URL: <http://surl.li/nlwqmf> (дата звернення: 20.09.2024).

158. Управління потенціалом торговельного підприємства : звіт з НДР (заключний) ; Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі ; керівник проф. Власова Н. О. ; Н. О. Власова, Н. С. Краснокутська, М. А. Дядюк та ін. № 0106U012033. Харків, 2009. 307 с.

159. Федонін О. С., Репіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 316 с.

160. Федорчак О. В. Державне управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні в Україні: проблеми та напрями вдосконалення. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. № 2. С. 102–107.

161. Федорчак О. В. Податкові інструменти стимулювання інвестиційної діяльності: державно-управлінський аспект. *Ефективність державного управління*. 2020. Вип. 3 (64), ч. 2. С. 225–245.

162. Фінансово-управлінські аспекти інноваційно-інвестиційного розвитку підприємництва в національній економіці : монографія / Синчак В. П., Сибірянська Ю. В., Свириденко О. О., Поліщук Є. А. та ін. Хмельницький : ХУУП, 2017. 373 с.

163. Хапко Ю. Б. Фінансово-правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. авіац. ун-т, [Класич. приват. ун-т]. Київ, 2019. 20 с.

164. Харченко С. В. Управлінські аспекти забезпечення результативності використання потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 8. С. 141–149.

165. Череп А. В., Бугай В. З., Білий Є. Л., Бугай А. В. Аналіз інвестиційних проектів : практикум. Київ : Кондор, 2011. 260 с.

166. Чернуха М. Адміністративно-правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Вісник Вищого адміністративного суду України*. 2011. № 1. С. 76–83.

167. Чиж Л., Хотєєва Н., Денисенко М. Формування інвестиційного потенціалу як умова забезпечення розвитку підприємства. *Наукові перспективи*. 2022. № 11 (29). С. 291–302.

168. Чорна М. В., Жувагіна І. О. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємств роздрібної торгівлі : монографія / Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків, 2014. 222 с.

169. Чурута І. Тенденції розвитку та інвестиційна привабливість сільського господарства України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. № 6/7. С. 176–189.

170. Швець Ю. О., Бурдило О. В. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 12 (2). С. 165–168.

171. Щербакова А. С., Судук, О. Ю. Світовий досвід формування та розвитку інвестиційного потенціалу сільськогосподарських організацій. *Вісник Черкаського університету. Економічні науки*. 2013. № 4. С. 100–105.

172. Шкроміда Н. Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання. *Економічний аналіз*. 2011. Вип. 9, ч. 1. С. 383–386.

173. Юрків Р. Р. Адаптація іноземного досвіду формування і використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 96–102.

174. Юрків Р. Р. Формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Агросвіт*. 2021. № 13/14. С. 45–52.

175. Юрків Р. Р. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні : дис. ... д-ра філософії : 072. Львів, 2021. 266 с.

176. Diachenko V., Diachenko N., Suray I., Novachenko T., Vasiurenko O. Modern trends of innovative activity ensuring growth and sustainable development of the economy of Ukraine. *Scientific Horizons*. 2022. Vol. 25 (7). P. 31–42.

177. Goncharuk N., Pyrohova Y., Suray I., Prokopenko L., Prudius L. Reformation public administration in Ukraine in the context of European integration: current state, problems and priorities. *Economic Affairs*. 2023. Vol. 68, No. 03. P. 1613–1627.

178. Knyaz S., Podolchak N., Dziurakh Y. M., Karkovska V., Kucher A. Development of government regulation on investment activities in agriculture of Ukraine. *Economic Studies*. 2023. № 32 (2). С. 136–150.

179. Kosach I., Shaposhnykov K., Chub A., Yakushko I., Kotelevets D., Lozychenko O. Regulatory policy in the context of effective public governance: evidence of Eastern European Countries. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40(72). DOI: 10.46398/cuestpol.4072.26.

180. Kozyryeva O., Andriyash V., Fedorchak O., Viblyi P., Tatarinov R. Enhancing investment potential in the context of ensuring financial security of the agricultural sector in Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 3, iss. 56. P. 118–127.

181. Podolchak N., Karkovska V., Dzyurakh Yu., Prokoryshyn-Rashkevich L., Lukashevskaya U., Yaremko H. Ukrainian ecosystem transformation challenges of fintech products in the COVID-19 conditions. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. Т. 4, № 45. С. 254–266.
182. Polishchuk Y., Korniliuk A., Ivashchenko A. Investor relations tools for business in smart specialization strategy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6 (4). P. 133–140.
183. Rostamkalaei A., Freel M. S. The cost of growth: Small firms and the pricing of bank loans. *Small Business Economics*. 2016. Vol. 46. P. 255–272.
184. Sherifi I., Andrushchenko H., Vankovych D, Solokha D., Malysenko I. Strategic management of industrial enterprise innovation potential development. *Academy of Strategic Management Journal*. 2020. Vol. 19, iss. 6. P. 1–8.
185. EPSA. (n.d.). Unlocking Growth: Benefits of R&D Tax Credits in Germany. *EPSA*. URL: <https://www.epsa-deutschland.de/en/driving-innovation-the-benefits-of-rd-tax-credits-in-germany/> (Last accessed: 20.08.2024).
186. PwC Tax Summaries. Germany - Corporate Tax Credits and Incentives. *PwC Tax Summaries*. 2024. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/germany/corporate/tax-credits-and-incentives> (Last accessed: 22.09.2024).
187. Einwilligung in Tracking und / oder Videodienste. *Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK)*. URL: <https://www.bmwk.de/Navigation/DE/Home/home.html> (Last accessed: 22.09.2024).
188. Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK). URL: <https://www.bmwi.de/> (Last accessed: 22.08.2024).
189. European Investment Fund (EIF). URL: <https://www.eif.org/> (Last accessed: 22.09.2024).
190. OECD iLibrary: Regional Development Policy in Germany. *Regional Development Policy in Germany*. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/16e43b6d->

en.pdf?expires=1731848412&id=id&accname=guest&checksum=EA308C7B388E7C2A5680272C8E28F752 (Last accessed: 20.08.2024).

191. G20/OECD Report on approaches for financing and investing in climate-resilient infrastructure. *OECD iLibrary: Environmental and Green Finance in Germany*. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/> (Last accessed: 22.09.2024).

192. 2024 Investment Climate Statements: Germany. *Executive summary*. URL: <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/germany/>

193. Cross-Industry-Innovation. *Invest in Bavaria*. URL: <https://www.invest-in-bavaria.com> (Last accessed: 20.08.2024).

194. Frankfurt-Höchst Industrial Park Official Website. URL: <https://www.industriepark-hoechst.com> (Last accessed: 22.09.2024).

195. Global rules on foreign direct investment. Norton Rose Fulbright. URL: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/f5b8d5d0/germany> (Last accessed: 22.08.2024).

196. JPT CIR Certified in France. URL: <https://www.jpt.com/blog/jpt-cir-certified-france-get-tax-credit-products> (Last accessed: 10.07.2024).

197. Business France: Tax Advantages. URL: <https://www.businessfrance.fr> (Last accessed: 20.06.2024).

198. France Relance Recovery Plan. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/economic-diplomacy-foreign-trade/promoting-france-s-attractiveness/france-relance-recovery-plan-building-the-france-of-2030/> (Last accessed: 20.08.2024).

199. Bpifrance, the one-stop shop for entrepreneurs. URL: <https://www.bpifrance.com> (Last accessed: 22.09.2024).

200. France in the United States. *Consulate General of France in Chicago*. URL: <https://chicago.consulfrance.org/Business-France-357> (Last accessed: 22.05.2024).

201. Business France's local websites worldwide. URL: <https://world.businessfrance.fr/portal/> (Last accessed: 20.08.2024).

202. IASP: Innovation in Sophia Antipolis. URL: <https://www.iasp.ws/our-members/directory/@475400/sophia-antipolis-science---technology-park> (Last accessed: 22.09.2024).

203. French Ministry of Economy and Finance. URL: <https://www.economie.gouv.fr> (Last accessed: 22.09.2024).

204. OECD: France Investment Policies. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org>

205. Carta: EIS Guide for Startups. URL: <https://carta.com/learn/startups/fundraising/eis/> (Last accessed: 22.06.2024).

206. We are dedicated to making finance markets work better for smaller businesses. *British Business Bank: Official Website*. URL: <https://www.british-business-bank.co.uk/> (Last accessed: 22.09.2024).

207. Record-breaking International Investment Summit secures £63 billion and nearly 38,000 jobs for the UK. *Invest in Great Britain*. URL: <https://www.gov.uk/government/news/record-breaking-international-investment-summit-secures-63-billion-and-nearly-38000-jobs-for-the-uk> (Last accessed: 10.09.2024).

208. London Stock Exchange. *Official site*. URL: <https://www.londonstockexchange.com/> (Last accessed: 20.08.2024).

209. National Security and Investment Act 2021. Guidance and information about the National Security and Investment Act. URL: <https://www.gov.uk/government/collections/national-security-and-investment-act> (Last accessed: 10.09.2024).

210. Financial Conduct Authority: What Are the Powers of the FCA? URL: <https://www.reeds.co.uk/insight/the-powers-of-the-financial-conduct-authority-fca/> (Last accessed: 10.09.2024).

Додаток А

Таблиця А.1

Обсяги капітальних інвестицій в економіку України за видами економічної діяльності, млн. грн.

Види економічної діяльності	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Усього	273116	448462	578726	623979	508217	673899	409660
Сільське, лісове та рибне господарство	30155	64243	66104	59130	50680	69950	51439
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	29310	63401	65059	58555	50189	67993	49612
Лісове господарство та лісозаготівлі	789	769	980	549	460	1413	1463
Рибне господарство	56	73	65	26	31	544	364
Промисловість	87656	143300	199896	254196	180537	242923	126113
Будівництво	43464	52176	55994	62347	39615	55725	32628
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	20663	33665	51818	44174	41685	58785	36719
Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	1469	2826	3103	3467	3628	4093	2618
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	13536	22097	28840	22428	18075	23004	17111
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	5658	8742	19875	18279	19982	31688	16990
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	18704	37944	50078	43793	34885	43945	49533
Наземний і трубопровідний транспорт	8120	22246	31006	24570	20208	27942	24726
Водний транспорт	303	254	198	252	326	232	85
Авіаційний транспорт	648	1302	1528	1768	856	1598	685
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	9529	13758	16962	17144	12967	13014	23288
Поштова та кур'єрська діяльність	104	384	384	59	528	1159	749
Тимчасове розміщування й організація харчування	1393	2134	2675	2832	1951	2690	2183
Тимчасове розміщування	890	1380	1473	983	840	954	799

Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	503	754	1202	1849	1111	1736	1384
Інформація та телекомунікації	22975	18395	29885	21063	22382	23858	16870
Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	2304	3568	4745	5766	5194	6186	2185
Телекомунікації (електрозв'язок)	19537	12777	21318	11734	14297	13126	11563
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	1134	2050	3822	3563	2891	4546	3122
Фінансова та страхова діяльність	6448	8055	10652	11246	11979	10100	8907
Операції з нерухомим майном	11899	22506	27557	28147	19940	30669	14280
Професійна, наукова та технічна діяльність	4065	7965	10798	11912	11823	17126	6013
Діяльність у сферах права та бухгал- терського обліку, архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження, діяльність головних управлінь (хед-офісів)	3244	5562	7752	8301	8470	13146	2201
Наукові дослідження та розробки	518	1110	1511	2058	2076	2630	3185
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	303	1293	1535	1553	1277	1350	627
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	6535	12747	11838	11741	8624	13163	6587
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	13942	32844	44598	54306	62303	73983	36531
Освіта	1540	3493	4460	4789	3740	3866	2008
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2367	6708	8139	9485	14836	21779	17413
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1044	1649	3663	4146	2773	4423	2153
Надання інших видів послуг	266	638	571	672	464	914	283

Примітка: складено за даними [147]

Таблиця А.2

Індекси капітальних інвестицій в економіку України за видами економічної діяльності,
% до попереднього року

Види економічної діяльності	2015	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7
Усього	98,3	122,1	116,4	115,5	61,8	113,0
Сільське, лісове та рибне господарство	127,1	130,7	108,5	90,0	54,7	124,9
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	126,1	131,2	108,4	90,4	54,6	123,5
Лісове господарство та лісозаготівлі	166,1	100,0	115,5	60,7	65,5	245,0
Рибне господарство	248,5	153,7	106,4	75,9	53,6	147,4
Промисловість	80,1	123,4	122,2	134,7	56,4	110,8
Будівництво	96,4	110,5	86,1	109,8	60,3	124,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	75,7	113,0	149,1	100,3	60,8	125,0
Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	122,8	149,0	102,5	130,6	65,2	126,7
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	72,4	114,3	132,8	96,5	51,5	100,7
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	76,8	102,9	201,0	101,4	73,5	149,5
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	93,0	142,2	121,9	96,6	56,8	135,4
Наземний і трубопровідний транспорт	166,7	147,4	124,3	89,4	64,2	144,9
Водний транспорт	129,3	105,3	84,5	129,7	67,1	135,6
Авіаційний транспорт	166,5	160,6	135,9	109,6	24,1	363,2
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	64,2	130,4	117,6	110,9	45,7	95,1
Поштова та кур'єрська діяльність	56,8	336,7	94,4	16,8	734,7	205,2
Тимчасове розміщення й організація харчування	67,4	102,9	106,7	148,7	55,2	110,9
Тимчасове розміщення	61,4	116,8	88,5	106,0	57,5	87,7
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	76,7	89,5	129,8	185,5	54,0	123,7
Інформація та телекомунікації	221,8	102,0	141,9	83,4	87,3	83,7
Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	100,4	103,5	134,0	124,8	68,9	93,0
Телекомунікації (електрозв'язок)	261,6	102,5	142,5	67,3	102,7	75,7
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	139,1	97,1	149,0	140,5	60,7	114,4
Фінансова та страхова діяльність	82,3	102,4	130,4	102,8	76,6	71,7
Операції з нерухомим майном	82,5	84,1	114,4	111,7	67,1	109,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	117,9	132,4	107,5	131,4	77,3	114,1

Продовження табл. А.2

1	2	3	4	5	6	7
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку, архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження, діяльність головних управлінь (хед-офісів)	112,5	119,9	104,0	125,8	86,9	111,8
Наукові дослідження та розробки	124,7	222,1	107,8	162,3	59,0	135,2
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	184,3	135,5	127,8	120,2	57,9	97,6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	136,9	118,7	77,8	137,2	61,1	103,0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	226,2	144,9	115,3	129,9	92,6	95,3
Освіта	152,7	168,4	108,4	131,6	54,3	81,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	145,8	189,5	105,8	146,6	52,5	179,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	144,2	165,9	185,8	117,1	28,9	201,5
Надання інших видів послуг	106,7	166,6	78,6	114,7	78,1	178,2

Примітка: складено за даними [147]

Таблиця А.3

Обсяги капітальних інвестицій за видами економічної діяльності промисловості,
млн. грн.

Види економічної діяльності промисловості	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Усього	87656	143300	199896	254196	180537	242923	126113
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	18466	35552	53984	68521	50343	61308	25396
Переробна промисловість	46219	73884	100870	105878	84408	113275	60458
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	13548	18927	30213	31889	28875	28166	17484
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	987	1882	1846	1492	1202	1960	1380
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	4031	6841	7533	9994	6191	18759	10604
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	580	979	1503	1831	1986	3413	403
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	1680	2981	2792	2488	2496	2947	1861
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1623	1879	2433	2425	2907	3294	2172
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	3818	10440	13132	10873	9230	10922	5637
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	12470	17829	26376	31093	19996	27285	10148
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	420	756	956	657	608	854	608
Виробництво електричного устаткування	585	1485	1900	1759	1443	2349	1268
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	1945	3291	4057	3176	3177	3934	2293
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	3332	4781	5578	5374	3975	4881	3542
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин та устаткування	1200	1813	2551	2827	2322	4511	3058
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	21347	31021	41784	75612	42132	63325	35766
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1624	2843	3258	4185	3654	5015	4493

Примітка: складено за даними [147]

Таблиця А.4

Індекси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності промисловості,
% до попереднього року

Види економічної діяльності промисловості	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Усього	80,1	123,4	122,2	134,7	56,4	110,8
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	73,9	151,4	141,5	138,1	55,2	109,6
Переробна промисловість	86,3	129,1	121,1	125,8	54,9	108,6
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	75,9	107,4	123,6	148,9	53,5	94,4
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	135,9	113,8	90,4	76,9	67,3	126,9
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	150,0	180,3	104,5	154,0	69,4	52,2
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	90,2	114,3	150,2	167,3	63,9	204,2
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	72,3	176,9	84,6	99,1	71,0	110,3
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	91,0	111,9	124,3	112,5	91,7	95,2
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	83,1	150,6	124,7	95,6	54,3	124,8
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	83,5	126,7	134,6	129,7	47,4	125,7
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	130,7	120,7	103,3	86,8	52,9	158,7
Виробництво електричного устаткування	99,3	148,1	109,2	101,0	56,1	154,1
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	74,1	133,4	123,5	93,9	56,5	115,7
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	107,2	137,3	119,8	98,6	50,3	137,9
Виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин та устаткування	94,3	145,8	99,5	127,4	53,1	137,6
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	72,3	90,8	103,0	157,9	60,6	116,8
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	123,2	129,2	105,8	137,4	66,8	112,6

Примітка: складено за даними [147]

Додаток Б
Таблиця Б.1

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревооброб на промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції					
0	0,021	0,029	0,023	0,058	0,037
1	0,022	0,030	0,024	0,061	0,039
2	0,023	0,032	0,025	0,064	0,040
3	0,023	0,033	0,025	0,067	0,042
4	0,024	0,034	0,026	0,070	0,043
5	0,025	0,036	0,027	0,073	0,045
6	0,026	0,037	0,028	0,076	0,046
7	0,026	0,038	0,029	0,078	0,048
8	0,027	0,039	0,030	0,082	0,049
9	0,028	0,041	0,030	0,084	0,051
10	0,029	0,042	0,031	0,087	0,052
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00081	0,00129	0,00086	0,00296	0,00156
2	0,00083	0,00135	0,00086	0,00305	0,00160
3	0,00074	0,00124	0,00076	0,00281	0,00145
4	0,00077	0,00128	0,00080	0,00290	0,00151
5	0,00084	0,00137	0,00087	0,00307	0,00162
6	0,00079	0,00130	0,00082	0,00295	0,00154
7	0,00070	0,00117	0,00071	0,00268	0,00137
8	0,00089	0,00144	0,00093	0,00322	0,00172
9	0,00070	0,00117	0,00071	0,00269	0,00137
10	0,00073	0,00122	0,00075	0,00277	0,00143

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.2

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції					
0	0,013	0,011	0,009	0,018	0,012
1	0,014	0,011	0,009	0,019	0,013
2	0,023	0,012	0,010	0,019	0,013
3	0,024	0,012	0,010	0,020	0,014
4	0,025	0,013	0,011	0,021	0,015
5	0,026	0,013	0,011	0,022	0,015
6	0,027	0,014	0,011	0,022	0,016
7	0,028	0,014	0,012	0,023	0,016
8	0,029	0,014	0,012	0,024	0,017
9	0,030	0,015	0,013	0,024	0,018
10	0,031	0,015	0,013	0,025	0,018
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00064	0,00043	0,00040	0,00075	0,00065
2	0,00946	0,00044	0,00041	0,00075	0,00067
3	0,00098	0,00039	0,00038	0,00067	0,00062
4	0,00101	0,00041	0,00039	0,00070	0,00064
5	0,00108	0,00044	0,00042	0,00075	0,00067
6	0,00103	0,00042	0,00040	0,00071	0,00065
7	0,00093	0,00037	0,00036	0,00063	0,00059
8	0,00113	0,00047	0,00044	0,00080	0,00070
9	0,00093	0,00037	0,00036	0,00063	0,00059
10	0,00097	0,00039	0,00037	0,00066	0,00061

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.3

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревооброб на промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів					
0	0,043	0,082	0,034	0,079	0,058
1	0,045	0,086	0,035	0,083	0,060
2	0,047	0,091	0,037	0,086	0,063
3	0,049	0,095	0,038	0,090	0,065
4	0,050	0,100	0,040	0,093	0,067
5	0,052	0,104	0,041	0,097	0,069
6	0,054	0,109	0,042	0,101	0,071
7	0,056	0,113	0,044	0,104	0,073
8	0,058	0,118	0,045	0,108	0,076
9	0,060	0,122	0,046	0,111	0,078
10	0,061	0,126	0,048	0,115	0,080
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00187	0,00447	0,00143	0,00370	0,00219
2	0,00192	0,00462	0,00144	0,00376	0,00232
3	0,00175	0,00429	0,00131	0,00344	0,00209
4	0,00181	0,00441	0,00136	0,00356	0,00218
5	0,00194	0,00466	0,00146	0,00380	0,00235
6	0,00185	0,00448	0,00138	0,00363	0,00222
7	0,00165	0,00410	0,00123	0,00326	0,00195
8	0,00206	0,00487	0,00155	0,00401	0,00250
9	0,00166	0,00411	0,00123	0,00327	0,00196
10	0,00172	0,00423	0,00128	0,00339	0,00205

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.4

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів					
0	0,008	0,009	0,010	0,011	0,009
1	0,008	0,009	0,011	0,011	0,009
2	0,009	0,010	0,011	0,012	0,010
3	0,009	0,010	0,012	0,012	0,010
4	0,009	0,011	0,012	0,013	0,011
5	0,010	0,011	0,013	0,013	0,011
6	0,010	0,012	0,013	0,014	0,012
7	0,010	0,012	0,014	0,014	0,012
8	0,011	0,013	0,014	0,014	0,012
9	0,011	0,013	0,015	0,015	0,013
10	0,011	0,013	0,015	0,015	0,013
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00034	0,00045	0,00054	0,00043	0,00042
2	0,00035	0,00046	0,00055	0,00044	0,00044
3	0,00032	0,00043	0,00051	0,00039	0,00041
4	0,00033	0,00044	0,00052	0,00041	0,00042
5	0,00036	0,00047	0,00055	0,00044	0,00045
6	0,00034	0,00045	0,00053	0,00042	0,00043
7	0,00030	0,00041	0,00048	0,00037	0,00038
8	0,00038	0,00049	0,00058	0,00047	0,00047
9	0,00030	0,00041	0,00049	0,00037	0,00039
10	0,00031	0,00042	0,00050	0,00039	0,00040

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.5

Результати оцінювання впливу зміни ставки податку на прибуток підприємств на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи					
0	0,011	0,008	0,012	0,014	0,007
1	0,012	0,009	0,013	0,014	0,008
2	0,012	0,009	0,013	0,015	0,008
3	0,013	0,009	0,014	0,016	0,008
4	0,013	0,010	0,014	0,016	0,008
5	0,014	0,010	0,015	0,017	0,009
6	0,014	0,010	0,015	0,018	0,009
7	0,014	0,011	0,015	0,018	0,009
8	0,015	0,011	0,016	0,019	0,010
9	0,015	0,012	0,016	0,020	0,010
10	0,011	0,008	0,012	0,014	0,007
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки податку на прибуток					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00042	0,00036	0,00045	0,00066	0,00029
2	0,00043	0,00037	0,00045	0,00068	0,00030
3	0,00039	0,00034	0,00040	0,00063	0,00028
4	0,00041	0,00035	0,00042	0,00065	0,00029
5	0,00044	0,00038	0,00045	0,00069	0,00031
6	0,00041	0,00036	0,00043	0,00066	0,00029
7	0,00036	0,00032	0,00037	0,00060	0,00026
8	0,00047	0,00040	0,00048	0,00072	0,00032
9	0,00037	0,00032	0,00037	0,00060	0,00026
10	0,00038	0,00034	0,00039	0,00062	0,00027

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.6

Результати оцінювання впливу зміни ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції					
0	0,021	0,029	0,023	0,058	0,037
1	0,023	0,032	0,026	0,063	0,041
2	0,025	0,036	0,029	0,069	0,045
3	0,027	0,039	0,032	0,074	0,049
4	0,029	0,042	0,034	0,079	0,053
5	0,031	0,046	0,037	0,084	0,057
6	0,033	0,049	0,040	0,089	0,061
7	0,036	0,053	0,043	0,095	0,066
8	0,038	0,056	0,046	0,100	0,070
9	0,040	0,060	0,049	0,105	0,074
10	0,042	0,063	0,051	0,110	0,078
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00205	0,00334	0,00285	0,00518	0,00398
2	0,00212	0,00345	0,00290	0,00531	0,00416
3	0,00193	0,00317	0,00269	0,00478	0,00384
4	0,00200	0,00327	0,00276	0,00499	0,00396
5	0,00214	0,00347	0,00292	0,00538	0,00421
6	0,00205	0,00334	0,00281	0,00511	0,00403
7	0,00182	0,00301	0,00255	0,00449	0,00363
8	0,00228	0,00366	0,00306	0,00573	0,00444
9	0,00182	0,00304	0,00258	0,00449	0,00363
10	0,00189	0,00313	0,00265	0,00469	0,00377

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.7

Результати оцінювання впливу зміни ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції					
0	0,013	0,011	0,009	0,018	0,037
1	0,014	0,012	0,010	0,020	0,038
2	0,016	0,014	0,011	0,022	0,039
3	0,017	0,015	0,012	0,024	0,040
4	0,018	0,017	0,012	0,026	0,041
5	0,019	0,018	0,013	0,028	0,042
6	0,021	0,019	0,014	0,030	0,043
7	0,022	0,021	0,015	0,032	0,045
8	0,024	0,022	0,016	0,034	0,046
9	0,025	0,024	0,017	0,035	0,047
10	0,026	0,025	0,018	0,037	0,048
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,0130	0,0110	0,0090	0,0180	0,0120
2	0,0013	0,0014	0,0009	0,0020	0,0011
3	0,0012	0,0013	0,0008	0,0018	0,0010
4	0,0013	0,0014	0,0008	0,0019	0,0010
5	0,0014	0,0014	0,0009	0,0020	0,0011
6	0,0013	0,0014	0,0009	0,0019	0,0011
7	0,0012	0,0013	0,0007	0,0017	0,0009
8	0,0014	0,0015	0,0009	0,0021	0,0012
9	0,0012	0,0013	0,0008	0,0017	0,0009
10	0,0012	0,0013	0,0008	0,0018	0,0010

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.8

Результати оцінювання впливу зміни ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів					
0	0,043	0,082	0,034	0,079	0,058
1	0,048	0,089	0,038	0,087	0,065
2	0,053	0,097	0,041	0,094	0,073
3	0,058	0,104	0,045	0,101	0,080
4	0,063	0,111	0,048	0,108	0,087
5	0,067	0,118	0,051	0,115	0,094
6	0,072	0,125	0,055	0,123	0,101
7	0,078	0,133	0,059	0,131	0,109
8	0,083	0,142	0,063	0,139	0,117
9	0,087	0,148	0,066	0,145	0,124
10	0,092	0,155	0,069	0,152	0,130
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій в оновлення основних засобів порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,0049	0,0073	0,0035	0,0075	0,0072
2	0,0050	0,0075	0,0036	0,0075	0,0074
3	0,0046	0,0067	0,0033	0,0068	0,0069
4	0,0048	0,0070	0,0034	0,0071	0,0071
5	0,0051	0,0076	0,0036	0,0076	0,0075
6	0,0049	0,0072	0,0035	0,0072	0,0072
7	0,0044	0,0063	0,0031	0,0064	0,0066
8	0,0053	0,0081	0,0038	0,0081	0,0078
9	0,0044	0,0063	0,0031	0,0064	0,0066
10	0,0046	0,0066	0,0032	0,0067	0,0068

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.9

Результати оцінювання впливу зміни ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів					
0	0,008	0,009	0,01	0,011	0,009
1	0,009	0,010	0,011	0,012	0,010
2	0,009	0,011	0,012	0,014	0,011
3	0,010	0,012	0,013	0,015	0,012
4	0,011	0,013	0,013	0,016	0,012
5	0,012	0,014	0,014	0,017	0,013
6	0,012	0,015	0,015	0,019	0,014
7	0,013	0,016	0,016	0,020	0,015
8	0,014	0,017	0,017	0,022	0,016
9	0,014	0,018	0,017	0,023	0,017
10	0,015	0,018	0,018	0,024	0,018
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00031	0,0004	0,00038	0,00056	0,00038
2	0,00032	0,00042	0,00037	0,00058	0,00039
3	0,00028	0,00038	0,00033	0,00053	0,00035
4	0,0003	0,0004	0,00035	0,00055	0,00037
5	0,00032	0,00042	0,00038	0,00058	0,00039
6	0,0003	0,0004	0,00035	0,00056	0,00037
7	0,00026	0,00036	0,00031	0,00051	0,00033
8	0,00034	0,00045	0,0004	0,00061	0,00042
9	0,00027	0,00036	0,00031	0,00051	0,00033
10	0,00028	0,00038	0,00032	0,00053	0,00035

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.10

Результати оцінювання впливу зміни ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками на відносний рівень інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Усереднена за підприємствами у межах відповідних видів економічної діяльності розрахункова відносна величина інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи					
0	0,011	0,008	0,012	0,013	0,007
1	0,012	0,009	0,014	0,014	0,008
2	0,013	0,010	0,015	0,015	0,009
3	0,014	0,011	0,016	0,017	0,009
4	0,015	0,012	0,018	0,018	0,010
5	0,016	0,013	0,019	0,019	0,011
6	0,017	0,014	0,021	0,020	0,012
7	0,019	0,015	0,022	0,021	0,012
8	0,020	0,016	0,024	0,023	0,013
9	0,021	0,016	0,025	0,024	0,014
10	0,022	0,017	0,027	0,025	0,015
Очікуваний приріст усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних компаній стосовно інвестицій у нематеріальні активи порівняно із значенням цієї величини за базового рівня ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	0,00108	0,00092	0,00150	0,00115	0,00076
2	0,00110	0,00094	0,00152	0,00120	0,00078
3	0,00101	0,00087	0,00140	0,00108	0,00074
4	0,00106	0,00090	0,00145	0,00113	0,00076
5	0,00113	0,00097	0,00152	0,00122	0,00081
6	0,00106	0,00092	0,00147	0,00115	0,00076
7	0,00094	0,00083	0,00133	0,00101	0,00069
8	0,00120	0,00101	0,00159	0,00129	0,00083
9	0,00094	0,00083	0,00133	0,00101	0,00069
10	0,00099	0,00087	0,00138	0,00106	0,00071

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.11

Розрахункові темпи приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів залежно від зниження ставки податку на прибуток

Зменшення ставки податку на прибуток підприємств відносно базового значення цієї ставки, %	Значення темпів приросту усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств за видами економічної діяльності, %				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревооброб на промисловість
За обсягами інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	3,85	4,45	3,75	5,11	4,21
2	7,79	9,11	7,47	10,36	8,54
3	11,33	13,37	10,79	15,21	12,47
4	15,02	17,78	14,26	20,21	16,55
5	19,01	22,49	18,03	25,51	20,93
6	22,78	26,98	21,58	30,59	25,09
7	26,09	31,01	24,67	35,21	28,79
8	30,34	35,98	28,7	40,77	33,43
9	33,66	40,02	31,8	45,4	37,14
10	37,13	44,21	35,05	50,18	41
За обсягами інвестицій в оновлення основних засобів підприємств					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	4,34	5,45	4,2	4,68	3,78
2	8,81	11,08	8,44	9,44	7,78
3	12,88	16,31	12,28	13,8	11,38
4	17,1	21,69	16,27	18,31	15,13
5	21,62	27,37	20,56	23,12	19,18
6	25,92	32,83	24,63	27,71	23,01
7	29,76	37,83	28,24	31,84	26,38
8	34,54	43,77	32,79	36,91	30,69
9	38,39	48,78	36,41	41,05	34,07
10	42,39	53,94	40,18	45,34	37,6

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.12

Розрахункові темпи приросту відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств стосовно інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції та в оновлення основних засобів залежно від зниження ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками

Зменшення ставки кредитного відсотка за довгостроковими позиками відносно базового значення цієї ставки, %	Значення темпів приросту усередненої відносної величини інвестиційного потенціалу досліджуваних підприємств за видами економічної діяльності, %				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
За обсягами інвестицій у розширення виробництва традиційної продукції					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	9,52	10,34	13,04	8,62	10,81
2	19,05	24,14	26,09	18,97	21,62
3	28,57	34,48	39,13	27,59	32,43
4	38,10	44,83	47,83	36,21	43,24
5	47,62	58,62	60,87	44,83	54,05
6	57,14	68,97	73,91	53,45	64,86
7	71,43	82,76	86,96	63,79	78,38
8	80,95	93,10	100,00	72,41	89,19
9	90,48	106,90	113,04	81,03	100,00
10	100,00	117,24	121,74	89,66	110,81
За обсягами інвестицій в оновлення основних засобів підприємств					
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	11,63	8,54	11,76	10,13	12,07
2	23,26	18,29	20,59	18,99	25,86
3	34,88	26,83	32,35	27,85	37,93
4	46,51	35,37	41,18	36,71	50,00
5	55,81	43,90	50,00	45,57	62,07
6	67,44	52,44	61,76	55,70	74,14
7	81,40	62,20	73,53	65,82	87,93
8	93,02	73,17	85,29	75,95	101,72
9	102,33	80,49	94,12	83,54	113,79
10	113,95	89,02	102,94	92,41	124,14

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.13

Результати оброблення даних опитування підприємств стосовно інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції

Назви показників	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробка промисловість
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	5,2	5,6	4,9	4,6	5,1
2. Рівень точності інформації, балів	6,6	5,8	6	6,8	7,1
3. Рівень актуальності інформації, балів	6,9	6,5	6,9	7,3	7,7
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	236,8	211,1	202,9	228,3	278,8
4.2. У частках одиниці	0,237	0,211	0,203	0,228	0,279
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,6	3,9	3,4	3,2	3,6
2. Рівень точності інформації, балів	4,6	4,1	4,2	4,8	5,0
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,8	4,6	4,8	5,1	5,4
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	81,2	72,4	69,6	78,3	95,6
4.2. У частках одиниці	0,081	0,072	0,070	0,078	0,096
Рівень споживчих властивостей проміжної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,4	3,6	3,2	3,0	3,3
2. Рівень точності інформації, балів	4,3	3,8	3,9	4,4	4,6
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,5	4,2	4,5	4,7	5,0
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	65,0	58,0	55,7	62,7	76,6
4.2. У частках одиниці	0,065	0,058	0,056	0,063	0,077
Рівень споживчих властивостей узагальної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,0	3,3	2,9	2,7	3,0
2. Рівень точності інформації, балів	3,9	3,4	3,5	4,0	4,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,0	3,8	4,0	4,3	4,5
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	47,4	42,3	40,6	45,7	55,8
4.2. У частках одиниці	0,0474	0,0423	0,0406	0,0457	0,056
Рівень споживчих властивостей кінцевої інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	2,8	3,0	2,7	2,5	2,8
2. Рівень точності інформації, балів	3,6	3,2	3,3	3,7	3,9
3. Рівень актуальності інформації, балів	3,8	3,5	3,8	4,0	4,2
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	38,1	34,0	32,7	36,8	44,9
4.2. У частках одиниці	0,038	0,034	0,033	0,037	0,045

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.14

Результати оброблення даних опитування підприємств стосовно інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції

Назви показників	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,9	5	4,4	4,2	4,6
2. Рівень точності інформації, балів	5,3	5,1	5,1	5,8	6
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,8	5,9	6,2	6,7	6,9
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	150,6	150,5	139,1	163,2	190,4
4.2. У частках одиниці	0,151	0,150	0,139	0,163	0,190
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,4	3,5	3,1	2,9	3,2
2. Рівень точності інформації, балів	3,7	3,6	3,6	4,1	4,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,1	4,1	4,3	4,7	4,8
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	51,7	51,6	47,7	56,0	65,3
4.2. У частках одиниці	0,052	0,052	0,048	0,056	0,065
Рівень споживчих властивостей проміжної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,2	3,3	2,9	2,7	3,0
2. Рівень точності інформації, балів	3,4	3,3	3,3	3,8	3,9
3. Рівень актуальності інформації, балів	3,8	3,8	4,0	4,4	4,5
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	41,4	41,3	38,2	44,8	52,3
4.2. У частках одиниці	0,041	0,041	0,038	0,045	0,052
Рівень споживчих властивостей узагальної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	2,9	2,9	2,6	2,5	2,7
2. Рівень точності інформації, балів	3,1	3,0	3,0	3,4	3,5
3. Рівень актуальності інформації, балів	3,4	3,5	3,6	3,9	4,0
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	30,2	30,1	27,9	32,7	38,1
4.2. У частках одиниці	0,0302	0,0301	0,0279	0,0327	0,038
Рівень споживчих властивостей кінцевої інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	2,7	2,7	2,4	2,3	2,5
2. Рівень точності інформації, балів	2,9	2,8	2,8	3,2	3,3
3. Рівень актуальності інформації, балів	3,2	3,2	3,4	3,6	3,8
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	24,3	24,2	22,4	26,3	30,7
4.2. У частках одиниці	0,024	0,024	0,022	0,026	0,031

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.15

Результати оброблення даних опитування підприємств стосовно інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій в оновлення основних засобів

Назви показників	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	6,7	6,3	5,8	5,7	6,3
2. Рівень точності інформації, балів	7,3	7,6	6,9	7,6	7,8
3. Рівень актуальності інформації, балів	7,8	8,4	8	8,1	8,7
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	381,5	402,2	320,2	350,9	427,5
4.2. У частках одиниці	0,381	0,402	0,320	0,351	0,428
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,7	4,4	4,1	4,0	4,4
2. Рівень точності інформації, балів	5,1	5,3	4,8	5,3	5,5
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,5	5,9	5,6	5,7	6,1
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	130,9	138,0	109,8	120,4	146,6
4.2. У частках одиниці	0,131	0,138	0,110	0,120	0,147
Рівень споживчих властивостей проміжної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,4	4,1	3,8	3,7	4,1
2. Рівень точності інформації, балів	4,7	4,9	4,5	4,9	5,1
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,1	5,5	5,2	5,3	5,7
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	104,8	110,5	87,9	96,4	117,4
4.2. У частках одиниці	0,105	0,110	0,088	0,096	0,117
Рівень споживчих властивостей узагальноної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,9	3,7	3,4	3,3	3,7
2. Рівень точності інформації, балів	4,3	4,4	4,0	4,4	4,6
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,6	4,9	4,7	4,7	5,1
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	76,4	80,5	64,1	70,2	85,6
4.2. У частках одиниці	0,076	0,081	0,064	0,070	0,086
Рівень споживчих властивостей кінцевої інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,6	3,4	3,2	3,1	3,4
2. Рівень точності інформації, балів	4,0	4,1	3,8	4,1	4,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,2	4,6	4,4	4,4	4,7
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	61,4	64,8	51,6	56,5	68,8
4.2. У частках одиниці	0,061	0,065	0,052	0,057	0,069

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.16

Результати оброблення даних опитування підприємств стосовно інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів

Назви показників	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	6,5	6,7	5,6	5,4	6
2. Рівень точності інформації, балів	7,4	7,5	6,7	6,9	7,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	8,2	8,6	7,4	7,7	7,9
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	394,4	432,2	277,6	286,9	341,3
4.2. У частках одиниці	0,394	0,432	0,278	0,287	0,341
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,6	4,7	3,9	3,8	4,2
2. Рівень точності інформації, балів	5,2	5,3	4,7	4,8	5,0
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,7	6,0	5,2	5,4	5,5
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	135,3	148,2	95,2	98,4	117,1
4.2. У частках одиниці	0,135	0,148	0,095	0,098	0,117
Рівень споживчих властивостей проміжної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,2	4,4	3,6	3,5	3,9
2. Рівень точності інформації, балів	4,8	4,9	4,4	4,5	4,7
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,3	5,6	4,8	5,0	5,1
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	108,3	118,7	76,2	78,8	93,7
4.2. У частках одиниці	0,108	0,119	0,076	0,079	0,094
Рівень споживчих властивостей узагальної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,8	3,9	3,3	3,2	3,5
2. Рівень точності інформації, балів	4,3	4,4	3,9	4,0	4,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,8	5,0	4,3	4,5	4,6
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	79,0	86,5	55,6	57,4	68,3
4.2. У частках одиниці	0,079	0,087	0,056	0,057	0,068
Рівень споживчих властивостей кінцевої інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,5	3,6	3,0	2,9	3,3
2. Рівень точності інформації, балів	4,0	4,1	3,6	3,8	3,9
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,5	4,7	4,0	4,2	4,3
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	63,5	69,6	44,7	46,2	55,0
4.2. У частках одиниці	0,064	0,070	0,045	0,046	0,055

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.17

Результати оброблення даних опитування підприємств стосовно інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у нематеріальні активи

Назви показників	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення показників за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про внутрішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	6,1	6,2	5,4	5,1	5,6
2. Рівень точності інформації, балів	7	7,2	6,3	6,2	6,5
3. Рівень актуальності інформації, балів	7,3	7,9	6,9	7,1	7,2
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	311,7	352,7	234,7	224,5	262,1
4.2. У частках одиниці	0,312	0,353	0,235	0,225	0,262
Рівень споживчих властивостей вхідної інформації про зовнішнє середовище підприємств					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,3	4,3	3,8	3,6	3,9
2. Рівень точності інформації, балів	4,9	5,0	4,4	4,3	4,6
3. Рівень актуальності інформації, балів	5,1	5,5	4,8	5,0	5,0
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	106,9	121,0	80,5	77,0	89,9
4.2. У частках одиниці	0,107	0,121	0,081	0,077	0,090
Рівень споживчих властивостей проміжної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	4,0	4,0	3,5	3,3	3,6
2. Рівень точності інформації, балів	4,6	4,7	4,1	4,0	4,2
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,7	5,1	4,5	4,6	4,7
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	85,6	96,8	64,5	61,7	72,0
4.2. У частках одиниці	0,086	0,097	0,064	0,062	0,072
Рівень споживчих властивостей узагальної інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,6	3,6	3,2	3,0	3,3
2. Рівень точності інформації, балів	4,1	4,2	3,7	3,6	3,8
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,3	4,6	4,0	4,2	4,2
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	62,4	70,6	47,0	44,9	52,5
4.2. У частках одиниці	0,062	0,071	0,047	0,045	0,052
Рівень споживчих властивостей кінцевої інформації					
1. Рівень повноти інформації, балів	3,3	3,4	2,9	2,8	3,0
2. Рівень точності інформації, балів	3,8	3,9	3,4	3,4	3,5
3. Рівень актуальності інформації, балів	4,0	4,3	3,8	3,9	3,9
4. Узагальнений рівень споживчих властивостей інформації:					
4.1. У балах	50,2	56,8	37,8	36,2	42,2
4.2. У частках одиниці	0,050	0,057	0,038	0,036	0,042

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.18

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції

Назви чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення	Усереднені за досліджуваними підприємствами рівні впливу чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення, частки одиниці				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревооброб на промисловість
Вхідна інформація про внутрішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,17	0,21	0,19	0,22	0,18
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,35	0,34	0,31	0,39	0,36
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,22	0,2	0,24	0,23	0,25
4. Низька доступність вхідної інформації	0,26	0,25	0,26	0,16	0,21
Вхідна інформація про зовнішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,14	0,18	0,16	0,19	0,15
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,27	0,26	0,24	0,30	0,27
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,20	0,18	0,22	0,21	0,23
4. Низька доступність вхідної інформації	0,39	0,38	0,38	0,31	0,35
Проміжна інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,17	0,21	0,19	0,22	0,18
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,59	0,57	0,54	0,52	0,54
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,24	0,22	0,26	0,25	0,27
Узагальнена інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,19	0,23	0,21	0,24	0,20
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,66	0,64	0,61	0,59	0,61
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,16	0,13	0,18	0,17	0,19
Кінцева інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,20	0,25	0,22	0,26	0,21
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,62	0,60	0,57	0,55	0,57
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,18	0,16	0,21	0,19	0,22

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.19

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції

Назви чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення	Усереднені за досліджуваними підприємствами рівні впливу чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення, частки одиниці				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревообробна промисловість
Вхідна інформація про внутрішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,18	0,22	0,20	0,24	0,19
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,37	0,36	0,33	0,42	0,39
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,24	0,21	0,26	0,25	0,27
4. Низька доступність вхідної інформації	0,21	0,20	0,21	0,10	0,15
Вхідна інформація про зовнішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,15	0,19	0,17	0,20	0,16
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,28	0,28	0,25	0,32	0,29
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,21	0,19	0,23	0,22	0,24
4. Низька доступність вхідної інформації	0,35	0,34	0,34	0,26	0,30
Проміжна інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,19	0,23	0,21	0,24	0,20
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,56	0,54	0,51	0,49	0,51
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,26	0,23	0,28	0,27	0,29
Узагальнена інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,20	0,25	0,22	0,26	0,21
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,62	0,60	0,57	0,55	0,57
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,18	0,15	0,20	0,19	0,22
Кінцева інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,21	0,26	0,24	0,27	0,22
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,59	0,57	0,54	0,52	0,54
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,20	0,17	0,22	0,21	0,24

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.20

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій в оновлення основних засобів

Назви чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення	Усереднені за досліджуваними підприємствами рівні впливу чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення, частки одиниці				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревообробна промисловість
Вхідна інформація про внутрішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,19	0,24	0,21	0,25	0,20
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,39	0,38	0,35	0,44	0,40
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,25	0,22	0,27	0,26	0,28
4. Низька доступність вхідної інформації	0,17	0,16	0,17	0,06	0,12
Вхідна інформація про зовнішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,16	0,20	0,18	0,21	0,17
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,30	0,29	0,26	0,33	0,31
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,22	0,20	0,24	0,23	0,25
4. Низька доступність вхідної інформації	0,32	0,31	0,31	0,22	0,27
Проміжна інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,19	0,24	0,22	0,25	0,21
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,54	0,52	0,49	0,47	0,49
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,27	0,24	0,29	0,28	0,31
Узагальнена інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,21	0,26	0,23	0,27	0,22
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,60	0,58	0,55	0,52	0,55
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,19	0,16	0,22	0,21	0,23
Кінцева інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,22	0,27	0,25	0,29	0,24
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,57	0,54	0,52	0,49	0,51
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,21	0,18	0,24	0,22	0,25

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.21

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів

Назви чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення	Усереднені за досліджуваними підприємствами рівні впливу чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення, частки одиниці				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревооброб на промисловість
Вхідна інформація про внутрішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,16	0,20	0,18	0,20	0,17
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,33	0,32	0,29	0,36	0,33
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,20	0,19	0,22	0,21	0,23
4. Низька доступність вхідної інформації	0,31	0,30	0,31	0,22	0,27
Вхідна інформація про зовнішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,13	0,17	0,15	0,17	0,14
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,25	0,24	0,22	0,28	0,25
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,19	0,17	0,20	0,19	0,21
4. Низька доступність вхідної інформації	0,43	0,42	0,43	0,36	0,39
Проміжна інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,16	0,20	0,18	0,21	0,17
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,62	0,60	0,58	0,56	0,58
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,22	0,20	0,24	0,23	0,25
Узагальнена інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,17	0,22	0,19	0,23	0,18
2. Відсутність у працівників належних компетентностей	0,69	0,67	0,65	0,62	0,64
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,14	0,12	0,16	0,15	0,17
Кінцева інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,18	0,23	0,21	0,24	0,20
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,65	0,63	0,61	0,59	0,61
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,17	0,14	0,19	0,17	0,20

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.22

Результати оброблення даних опитування підприємств щодо причин недостатньо високого рівня інформаційного забезпечення процесів оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у нематеріальні активи

Назви чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення	Усереднені за досліджуваними підприємствами рівні впливу чинників, які зумовлюють недостатньо високий рівень інформаційного забезпечення, частки одиниці				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
Вхідна інформація про внутрішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,15	0,18	0,17	0,19	0,16
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,30	0,30	0,27	0,34	0,31
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,19	0,17	0,21	0,20	0,22
4. Низька доступність вхідної інформації	0,36	0,35	0,36	0,27	0,31
Вхідна інформація про зовнішнє середовище підприємств					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,13	0,16	0,14	0,16	0,13
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,23	0,22	0,20	0,26	0,24
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,17	0,16	0,19	0,18	0,20
4. Низька доступність вхідної інформації	0,47	0,46	0,46	0,40	0,43
Проміжна інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,15	0,19	0,17	0,20	0,16
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,64	0,62	0,60	0,59	0,60
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,21	0,19	0,23	0,22	0,24
Узагальнена інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,16	0,20	0,18	0,21	0,17
2. Відсутність у працівників належних компетентностей	0,72	0,70	0,68	0,66	0,68
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,12	0,10	0,14	0,13	0,15
Кінцева інформація					
1. Відсутність у працівників підприємств належного мотивування	0,17	0,21	0,19	0,22	0,18
2. Відсутність у працівників підприємств належних компетентностей	0,67	0,66	0,64	0,62	0,63
3. Значні видатки, пов'язані із інформаційним забезпеченням	0,15	0,13	0,17	0,16	0,18

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.23

Результати опитування підприємств про наявний рівень компетенцій їхніх працівників з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у виготовлення традиційної продукції

Назви компетенцій	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення рівнів компетенцій за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Компетенції у питаннях збирання вхідної інформації про:					
1.1. Внутрішнє середовище підприємства	7,9	7,4	8,1	8,2	7,3
1.2. Потенційні напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	6,3	6,6	7,2	7,1	5,8
1.3. Об'єкти (інструменти) зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності	5,9	5,8	6,4	6,3	6,0
2. Компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації про:					
2.1. Можливі напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	6,8	6,3	7,2	7,4	6,0
2.2. Потрібні інвестиції за можливими напрямами (об'єктами) інвестування	7,1	6,5	7,0	6,9	6,2
2.3. Очікувану величину чистого грошового потоку за кожним з можливих напрямів (об'єктів) інвестування	5,9	5,7	6,6	6,8	5,4
2.4. Рівень ризику інвестування за кожним можливим його напрямом (об'єктом) та дисконту ставку	5,2	4,9	5,4	5,7	4,6
2.5. Прогнозну тривалість надходження чистого грошового потоку за кожним можливим напрямом (об'єктом) інвестування	4,4	4,6	4,9	4,8	4,2
2.6. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок внутрішніх джерел коштів	6,2	5,8	6,1	6,4	5,9
2.7. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок зовнішніх джерел коштів	6,3	6,0	6,7	7,1	5,8
3. Компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації про:					
3.1. Склад запланованої інвестиційної програми підприємства	6,7	6,3	7,2	7,1	6,2
3.2. Структуру джерел фінансування інвестиційної програми підприємства	5,4	5,2	5,9	5,8	5,0
3.3. Очікувану величину фінансово-економічних результатів, отриманих внаслідок реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми	5,9	6,0	6,7	6,9	6,1
3.4. Очікуваний вплив реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми на основні показники його діяльності	6,9	6,6	7,5	7,8	6,3
4. Компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства, а саме – щодо:					
4.1. Розроблення календарного плану впровадження інвестиційної програми	5,3	5,2	5,6	5,9	5,1
4.2. залучення необхідних обсягів фінансових та інших ресурсів	4,9	4,6	5,6	5,7	4,3
4.3. Коригування (за необхідності) інвестиційної програми	5,7	5,5	5,9	5,8	5,2
4.4. Безпосередньої реалізації інвестиційної програми	4,6	4,3	4,8	5,0	4,1
4.5. Отримання достатньо високої величини фінансово-економічних результатів від реалізації запланованої інвестиційної програми	5,9	5,6	6,3	6,1	5,1

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.24

Результати опитування підприємств про наявний рівень компетенцій їхніх працівників з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у розроблення та виготовлення інноваційної продукції

Назви компетенцій	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення рівнів компетенцій за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревообробна промисловість
1. Компетенції у питаннях збирання вхідної інформації про:					
1. Внутрішнє середовище підприємства	6,9	6,5	7,1	7,2	6,4
2. Потенційні напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	5,5	5,7	6,3	6,2	5,0
3. Об'єкти (інструменти) зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності	5,1	5,0	5,6	5,5	5,2
2. Компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації про:					
2.1. Можливі напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	5,9	5,5	6,3	6,5	5,2
2.2. Потрібні інвестиції за можливими напрямами (об'єктами) інвестування	6,2	5,7	6,1	6,0	5,4
2.3. Очікувану величину чистого грошового потоку за кожним з можливих напрямів (об'єктів) інвестування	5,1	4,9	5,7	5,9	4,7
2.4. Рівень ризику інвестування за кожним можливим його напрямом (об'єктом) та дисконту ставку	4,5	4,2	4,7	4,9	3,9
2.5. Прогнозну тривалість надходження чистого грошового потоку за кожним можливим напрямом (об'єктом) інвестування	3,8	3,9	4,2	4,1	3,6
2.6. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок внутрішніх джерел коштів	5,4	5,0	5,3	5,6	5,1
2.7. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок зовнішніх джерел коштів	5,5	5,2	5,8	6,2	5,0
3. Компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації про:					
3.1. Склад запланованої інвестиційної програми підприємства	5,8	5,5	6,3	6,2	5,4
3.2. Структуру джерел фінансування інвестиційної програми підприємства	4,7	4,5	5,1	5,0	4,3
3.3. Очікувану величину фінансово-економічних результатів, отриманих внаслідок реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми	5,1	5,2	5,8	6,0	5,3
3.4. Очікуваний вплив реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми на основні показники його діяльності	6,0	5,7	6,6	6,8	5,5
4. Компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства, а саме – щодо:					
4.1. Розроблення календарного плану впровадження інвестиційної програми	4,6	4,5	4,8	5,1	4,4
4.2. залучення необхідних обсягів фінансових та інших ресурсів	4,2	3,9	4,8	4,9	3,7
4.3. Коригування (за необхідності) інвестиційної програми	4,9	4,8	5,1	5,0	4,5
4.4. Безпосередньої реалізації інвестиційної програми	3,9	3,7	4,1	4,3	3,5
4.5. Отримання достатньо високої величини фінансово-економічних результатів від реалізації запланованої інвестиційної програми	5,1	4,8	5,5	5,3	4,4

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.25

Результати опитування підприємств про наявний рівень компетенцій їхніх працівників з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій в оновлення основних засобів

Назви компетенцій	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення рівнів компетенцій за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Компетенції у питаннях збирання вхідної інформації про:					
1. Внутрішнє середовище підприємства	8,5	8,0	8,7	8,8	7,9
2. Потенційні напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	6,8	7,1	7,8	7,7	6,3
3. Об'єкти (інструменти) зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності	6,4	6,3	6,9	6,8	6,5
2. Компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації про:					
2.1. Можливі напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	7,3	6,8	7,8	8,0	6,5
2.2. Потрібні інвестиції за можливими напрямами (об'єктами) інвестування	7,7	7,0	7,6	7,4	6,7
2.3. Очікувану величину чистого грошового потоку за кожним з можливих напрямів (об'єктів) інвестування	6,4	6,2	7,1	7,3	5,9
2.4. Рівень ризику інвестування за кожним можливим його напрямом (об'єктом) та дисконту ставку	5,7	5,3	5,9	6,2	5,0
2.5. Прогнозну тривалість надходження чистого грошового потоку за кожним можливим напрямом (об'єктом) інвестування	4,8	5,0	5,3	5,2	4,6
2.6. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок внутрішніх джерел коштів	6,7	6,3	6,6	6,9	6,4
2.7. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок зовнішніх джерел коштів	6,8	6,5	7,2	7,7	6,3
3. Компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації про:					
3.1. Склад запланованої інвестиційної програми підприємства	7,2	6,8	7,8	7,7	6,7
3.2. Структуру джерел фінансування інвестиційної програми підприємства	5,9	5,7	6,4	6,3	5,5
3.3. Очікувану величину фінансово-економічних результатів, отриманих внаслідок реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми	6,4	6,5	7,2	7,4	6,6
3.4. Очікуваний вплив реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми на основні показники його діяльності	7,4	7,1	8,1	8,4	6,8
4. Компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства, а саме – щодо:					
4.1. Розроблення календарного плану впровадження інвестиційної програми	5,8	5,7	6,1	6,4	5,6
4.2. залучення необхідних обсягів фінансових та інших ресурсів	5,3	5,0	6,1	6,2	4,7
4.3. Коригування (за необхідності) інвестиційної програми	6,2	6,0	6,4	6,3	5,7
4.4. Безпосередньої реалізації інвестиційної програми	5,0	4,7	5,2	5,5	4,5
4.5. Отримання достатньо високої величини фінансово-економічних результатів від реалізації запланованої інвестиційної програми	6,4	6,1	6,8	6,6	5,6

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.26

Результати опитування підприємств про наявний рівень компетенцій їхніх працівників з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у поповнення оборотних коштів

Назви компетенцій	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення компетенцій за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловість	Деревообробна промисловість
1. Компетенції у питаннях збирання вхідної інформації про:					
1. Внутрішнє середовище підприємства	7,7	7,2	7,8	7,9	7,1
2. Потенційні напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	6,1	6,4	7,0	6,9	5,6
3. Об'єкти (інструменти) зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності	5,7	5,6	6,2	6,1	5,8
2. Компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації про:					
2.1. Можливі напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	6,6	6,1	7,0	7,2	5,8
2.2. Потрібні інвестиції за можливими напрямами (об'єктами) інвестування	6,9	6,3	6,8	6,7	6,0
2.3. Очікувану величину чистого грошового потоку за кожним з можливих напрямів (об'єктів) інвестування	5,7	5,5	6,4	6,6	5,2
2.4. Рівень ризику інвестування за кожним можливим його напрямом (об'єктом) та дисконту ставку	5,0	4,7	5,2	5,5	4,4
2.5. Прогнозну тривалість надходження чистого грошового потоку за кожним можливим напрямом (об'єктом) інвестування	4,2	4,4	4,7	4,6	4,0
2.6. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок внутрішніх джерел коштів	6,0	5,6	5,9	6,2	5,7
2.7. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок зовнішніх джерел коштів	6,1	5,8	6,5	6,9	5,6
3. Компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації про:					
3.1. Склад запланованої інвестиційної програми підприємства	6,5	6,1	7,0	6,9	6,0
3.2. Структуру джерел фінансування інвестиційної програми підприємства	5,2	5,0	5,7	5,6	4,8
3.3. Очікувану величину фінансово-економічних результатів, отриманих внаслідок реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми	5,7	5,8	6,5	6,7	5,9
3.4. Очікуваний вплив реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми на основні показники його діяльності	6,7	6,4	7,3	7,6	6,1
4. Компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства, а саме – щодо:					
4.1. Розроблення календарного плану впровадження інвестиційної програми	5,1	5,0	5,4	5,7	4,9
4.2. Залучення необхідних обсягів фінансових та інших ресурсів	4,7	4,4	5,4	5,5	4,1
4.3. Коригування (за необхідності) інвестиційної програми	5,5	5,3	5,7	5,6	5,0
4.4. Безпосередньої реалізації інвестиційної програми	4,4	4,1	4,6	4,8	3,9
4.5. Отримання достатньо високої величини фінансово-економічних результатів від реалізації запланованої інвестиційної програми	5,7	5,4	6,1	5,9	4,9

Примітка: сформовано автором

Таблиця Б.27

Результати опитування підприємств про наявний рівень компетенцій їхніх працівників з питань оцінювання та реалізації інвестиційного потенціалу стосовно інвестицій у нематеріальні активи

Назви компетенцій	Усереднені за досліджуваними підприємствами значення компетенцій за видами економічної діяльності				
	Харчова промисловість	Будівництво	Машинобудування та приладобудування	Хімічна та фармацевтична промисловості	Деревообробна промисловість
1. Компетенції у питаннях збирання вхідної інформації про:					
1. Внутрішнє середовище підприємства	6,6	6,1	6,7	6,8	6,1
2. Потенційні напрями (об'єкти) вкладання інвестицій	5,2	5,4	6,0	5,9	4,7
3. Об'єкти (інструменти) зовнішнього фінансування інвестиційної діяльності	4,8	4,7	5,3	5,2	4,9
2. Компетенції у питаннях оброблення вхідної інформації та формування масиву проміжної інформації про:					
2.1. Можливі напрями (об'єкти) вкладення інвестицій	5,6	5,2	6,0	6,1	4,9
2.2. Потрібні інвестицій за можливими напрямками (об'єктами) інвестування	5,9	5,4	5,8	5,7	5,1
2.3. Очікувану величину чистого грошового потоку за кожним з можливих напрямів (об'єктів) інвестування	4,8	4,7	5,4	5,6	4,4
2.4. Рівень ризику інвестування за кожним можливим його напрямом (об'єктом) та дисконту ставку	4,2	4,0	4,4	4,7	3,7
2.5. Прогнозну тривалість надходження чистого грошового потоку за кожним можливим напрямом (об'єктом) інвестування	3,5	3,7	4,0	3,9	3,4
2.6. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок внутрішніх джерел коштів	5,1	4,7	5,0	5,3	4,8
2.7. Обмеження обсягів інвестування діяльності підприємства за рахунок зовнішніх джерел коштів	5,2	4,9	5,5	5,9	4,7
3. Компетенції у питаннях оброблення проміжної інформації та формування масиву остаточної інформації про:					
3.1. Склад запланованої інвестиційної програми підприємства	5,5	5,2	6,0	5,9	5,1
3.2. Структуру джерел фінансування інвестиційної програми підприємства	4,4	4,2	4,8	4,7	4,1
3.3. Очікувану величину фінансово-економічних результатів, отриманих внаслідок реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми	4,8	4,9	5,5	5,7	5,0
3.4. Очікуваний вплив реалізації підприємством запланованої інвестиційної програми на основні показники його діяльності	5,7	5,4	6,2	6,5	5,2
4. Компетенції у питаннях реалізації інвестиційного потенціалу підприємства, а саме – щодо:					
4.1. Розроблення календарного плану впровадження інвестиційної програми	4,3	4,2	4,6	4,8	4,1
4.2. Залучення необхідних обсягів фінансових та інших ресурсів	4,0	3,7	4,6	4,7	3,4
4.3. Коригування (за необхідності) інвестиційної програми	4,7	4,5	4,8	4,7	4,2
4.4. Безпосередньої реалізації інвестиційної програми	3,7	3,4	3,9	4,1	3,3
4.5. Отримання достатньо високої величини фінансово-економічних результатів від реалізації запланованої інвестиційної програми	4,8	4,6	5,2	5,0	4,1

Примітка: сформовано автором

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧКИ ЗА ТЕМОЮ
ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Гурей І. І., Дзюрах Ю. М. Аспекти публічного управління для розвитку інвестиційного потенціалу підприємств. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Державне управління»*. 2023. № 6 (20). С. 99-107.

(Особистий внесок автора: розроблено теоретичні засади публічного управління розвитком інвестиційного потенціалу підприємств;

Внесок Дзюраха Ю. М.: розглянуто інвестиційний потенціал підприємств як об'єкт державного регулювання).

2. Білик О. І., Васькович І. М., Парійчук В. А., Піх І. І.* Емоційний інтелект посадових осіб місцевого самоврядування як основа попередження конфліктів у їх професійній діяльності. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2021. Вип. №8 (14). С. 9-19.

(Внесок автора: розроблено пропозиції щодо проведення тренінгів як форми навчання, яку можна розглядати і як важливий інструмент підвищення компетентності державних службовців у питаннях регулювання інвестиційного потенціалу підприємств;

Внесок Білик О. І.: розроблено підходи до комплексної оцінки державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування;

Внесок Васькович І. М.: розглянуто особливості професійного становлення та набуття професійної компетенції посадовими особами;

Внесок Парійчук В. А.: встановлено складові, які формують емоційний інтелект посадових осіб місцевого самоврядування).

3. Гурей І. І. Ефективність інструментів державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств: проблеми та напрями підвищення // *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2024. № 11 (53). С. 154–166.

4. Гурей І. І. Засади формування інформаційної бази інституційного механізму державної підтримки інвестиційного потенціалу підприємств України. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2024. № 2. С. 171–179.

5. Гурей І. І. Обґрунтування фінансово-економічного механізму державного регулювання підтримки інвестиційного потенціалу підприємств. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. Вип. 41. С. 230-236.

6. Гурей І. І. Роль інструментів державного регулювання економіки у формуванні інвестиційного потенціалу підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 6. С. 256-261.

1.2. Матеріали науково-практичних конференцій

7. Гурей І. І. Аналізування інвестиційної діяльності як передумова розроблення механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств. *Innovations in modern education: European and global context : abstracts of XIII International scientific and practical conference, Krakow, Poland, (November 25-27, 2024)*. 2024. С. 78-80.

8. Гурей І. І. Державне регулювання реалізації інвестиційного потенціалу підприємств як інструмент відбудови економіки України у післявоєнний період. *Сучасна парадигма публічного управління : збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції, Львів, 10-12 листопада 2022 р.* 2022. С. 812-816.

9. Гурей І. І. Оцінювання впливу інструментів державного регулювання економіки на інвестиційний потенціал підприємств. *Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні : матеріали науково-практичної конференції (19 квітня 2024 р., Львів)*. 2024. С. 247-249.

10. Гурей І. І. Фінансові та організаційні механізми державної підтримки покращення компетенцій персоналу підприємств з оцінювання та реалізації їх інвестиційного потенціалу. *Development of theories and methods of education of past years : abstracts of XII International scientific and practical conference, November 18–20, 2024, Antwerp, Brussels*. 2024. С. 82-84.

11. Гурей І. І. Формування інвестиційного потенціалу підприємств України як напрям забезпечення її економічної безпеки. *Національна безпека України в умовах сучасних викликів (22 серпня 2023 р., Чернігів, Україна)*. 2023. С. 56-57.

*прізвище змінено у зв'язку з одруженням з Піх на Гурей

Довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження

ЯВОРІВСЬКА МІСЬКА РАДА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ

81000, вул. Львівська, 15, м. Яворів, Яворівський район, Львівська область

тел.: (03259) 2-15-63, факс: (03259) 2-15-62, E-mail: post@yavoriv-rada.gov.ua

Код ЄДРПОУ 04056032

26.11.24 № 8453

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Гурей Ірини Іванівни на тему: «Механізми державного регулювання
інвестиційного потенціалу підприємств», представленої на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 281
«Публічне управління та адміністрування»

Результати дисертаційного дослідження Гурей Ірини Іванівни були використані у діяльності Яворівської міської ради Львівської області, а саме розроблені дисертанткою методичні засади оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств як складової частини механізмів державного регулювання цього потенціалу, які передбачають виділення найбільш перспективних напрямів інвестиційної діяльності підприємств та побудову системи моделей визначення раціональних обсягів інвестування за кожним з цих напрямів.

Яворівський міський голова

Ігор ГРАБОВСЬКИЙ

УКРАЇНА
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
вул. В. Винниченка, 18, м. Львів 79008, тел. (032) 261- 21-55, факс (032) 235-60-80,
e-mail: deploda@loda.gov.ua, код ЄДРПОУ 38557560

26.11.2024 № 2-52/621 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Гурей Ірини Іванівни на тему: «Механізми державного регулювання
інвестиційного потенціалу підприємств», представленої на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне
управління та адміністрування»

Результати дисертаційного дослідження Гурей Ірини Іванівни, присвяченого механізмам державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, було використано у діяльності Департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації. Зокрема, практичні рекомендації, а саме функціональна модель комплексного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств, були впроваджені в роботу департаменту. Ці рекомендації спрямовані на підвищення кваліфікації персоналу щодо формування та реалізації інвестиційного потенціалу підприємств, зокрема через інтенсифікацію наукових досліджень у розробці ефективних інструментів для оцінки інвестиційних можливостей компаній. Також вони передбачають поширення знань і навичок з користування цими інструментами серед працівників підприємств.

Зазначене дослідження і його практичні рекомендації мають важливе значення для розвитку інвестиційної політики на рівні Львівської області та сприятимуть забезпеченню сталого економічного зростання через удосконалення управлінських процесів на підприємствах.

Т.в.о. директора

Галина ШИРОЧУК

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
КОЗІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
Вих. № 2341
від «21» 11 2024 р.
На 1 аркушах

(прізвище) (прізвище, ініціали)

У К Р А І Н А
КОЗІВСЬКА СЕЛИЩНА РАДА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Грушевського, 38, селище Козова, 47601, тел. (03547) 2-19-53, факс (03547)2-13-17
E-mail: info@kozova-rada.gov.ua Код ЄДРПОУ 04525573

від 21.11.2024 року

ДОВІДКА

**про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Гурей Ірини Іванівни на тему: «Механізми державного регулювання
інвестиційного потенціалу підприємств», представленій на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне
управління та адміністрування»**

Результати практичних рекомендацій з удосконалення механізмів державного інвестиційного потенціалу підприємств сформульовані авторкою послужили важливим методологічним підґрунтям для перегляду інвестиційних можливостей діяльності Козівської селищної територіальної громади.

Сформований здобувачкою інституційний механізм державної підтримки стосовно інформаційного забезпечення оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств сприятиме підвищенню обізнаності підприємств про їхні наявні та перспективні інвестиційні можливості.

Перший заступник селищного голови з
питань діяльності виконавчих органів ради

Вадим ЩЕГЛОВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
 Національного університету
 «Львівська політехніка»
 д.т.н., професор Іван ДЕМИДОВ
 2024 р.

АКТ

про використання результатів дисертаційної роботи Гурей Ірини Іванівни на
 тему: «Механізми державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств»,
 представлені на здобуття наукового ступеня доктора філософії, при виконанні
 науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
 Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Розвиток смарт-
 спеціалізації "креативні індустрії" у Львівській області»

Комісія у складі голови – начальника НДЧ, д. т. н. Небесного Р. В. та членів: завідувача
 відділу науково-організаційного супроводу наукових досліджень к. т. н. Лазько Г. В., в. о.
 заступника начальника планово-фінансового відділу Фаст І. І. та завідувача кафедри
 адміністративного та фінансового менеджменту д.е.н., проф. Подольчака Н. Ю. цим актом
 підтверджують, що результати дисертаційної роботи здобувачки кафедри АФМ Гурей І. І.
 використані при виконанні науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та
 фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» за темою
 «Розвиток смарт-спеціалізації "креативні індустрії" у Львівській області» (номер державної
 реєстрації № 0123U100401). Зокрема, Гурей І. І. обґрунтувала фінансово-економічний
 механізм державного регулювання процесу формування інвестиційного потенціалу
 підприємств на засадах визначення тих інструментів зазначеного регулювання, які
 справляють статистично значущий вплив на збільшення відносного рівня інвестиційних
 можливостей суб'єктів господарювання.

Голова комісії:

начальник НДЧ
 д. т. н., ст. досл.

Роман НЕБЕСНИЙ

Члени комісії:

зав. відділу науково-організаційного супроводу
 наукових досліджень
 к. т. н.

Галина ЛАЗЬКО

В. о. заст. нач. ПФВ

Ірина ФАСТ

зав. каф. АФМ
 д.е.н., проф.

Назар ПОДОЛЬЧАК

0002973

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

вул. С. Бандери, 12, Львів, 79013, тел. (380-32) 237-49-93, 258-21-11, факс: (380-32) 258-26-80
 ел. пошта: coffice@lpnu.ua, інтернет: www.lpnu.ua

25.11.2024 № 67-01-1941

на № _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи

Гурей Ірини Іванівни на тему:

**«Механізми державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств»,
у навчальному процесі**

Основні положення та результати дисертаційної роботи Гурей І. І. на тему: «Механізми державного регулювання інвестиційного потенціалу підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та використовуються під час викладання дисциплін: «Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю» (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування») та «Адміністративний менеджмент у публічних та приватних фінансах» (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»).

Зокрема, у навчальному процесі застосовуються такі результати дисертаційної роботи Гурей І. І., як:

- групування інструментів публічного управління інвестиційним потенціалом підприємств та видів інвестиційної активності суб'єктів підприємництва;
- система показників оцінювання інвестиційної активності суб'єктів господарювання (дисципліни «Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю», тема 2 «Сутність та зміст інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств»);
- класифікація чинників формування та послідовність визначення величини інвестиційного потенціалу підприємств;
- методичні засади обґрунтування механізмів державного регулювання інвестиційного потенціалу суб'єктів підприємництва (дисципліни «Адміністративний менеджмент у публічних та приватних фінансах», тема 3 «Фінанси підприємств і підприємницький структур»).

Проректор
з науково-педагогічної роботи
к.т.н., доц.

Олег ДАВИДЧАК

Виконавець: Назарій ПОДОЛЬЧАК, тел. (380-32) 258-22-06